

Yehoshua Yehoshua Yehoshua Yehoshua Yehoshua Yehoshua
Yehoshua Yehoshua Yehoshua Yehoshua Yehoshua Yehoshua

ԿՆԾԸ ԱՍՔ ԵՄԵՆ ԶՐԳ ԵՄԵՂԵՄ ԽՅՈՂԻ
 ԱՆՆԱՆ ԵՄԵՂ ԵՄԵՂ ԽՅՈՂԻ

መግቢያ።

በስሙ አብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ አሐዱ አምላክ አሜን።

ለክቡር አባታችን እለታ እያሉው ታምሩ የመንፈቅ መታሰቢያነት በተዘጋጀው በዚህ መጽሔት ውስጥ የአባታችን የሕይወት ታሪክ በአጭሩ የቀረበ ሲሆን፤ በተለያዩ ጊዜያት በተለያዩ ጉዳዮች ላይ ለኢትዮጵያውያን ወገኖቻቸው ያስተላለፏቸው ምክሮች፤ እንዲሁም ከቅድመ-ክፍላቸውና ከግጥሞቻቸው በጥቂቱ በመታሰቢያነት ተካተዋል። በተጨማሪም ከቤተ ሰባቸውና ከኢትዮጵያውያን ወገኖች የተበረከቱ የጎዘን መግለጫዎች፤ ቅድመ-ክፍላቸውና ከግጥሞች ቀርበዋል።

የተወዳጁ አባታችንን ስረፍት ምክንያት በማድረግ በመኖሪያ ቤታቸውና በቀብራቸው ሥነ ሥርዐት ላይ በመገኘት፤ የእበባ ጉንጉን በማኖር፤ እንዲሁም በተለያዩ መገናኛ ዘዴዎች አማካይነት ጎዘኛቸውን ለገለጹ፤ ከዚህም ባሻገር አባታችንን በማሰብ ጸሎተ ፍትህት ላደረጉልን ከኢትዮጵያ ውጪ የሚገኙ የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ አብያተ ክርስቲያናት፤ የጎዘኛችን ተካፋይ በመሆን ላጽናኑን በሙሉ፤ ላደረጋችሁልን የሞራል፤ የገንዘብ፤ የጽሕፈትና የቁሳቁስ አርዳታ ከልብ ልናመሰግን እንወዳለን። የዚህን መጽሔት ዝግጅት የተሳካና የተቃና ለማድረግ በዝግጅት፤ በአርትዖት፤ በጽሕፈትና በቅንብር ሥራ ለደከሙት ሁሉ ልባዊ ምስጋናችንን እናቀርባለን። እግዚአብሔር ይስጥልን።

እንባቢዎች በመጽሐቱ ላይ ያላቸውን ማንኛውንም አስተያየት፤ እንዲሁም ወደፊት በስፋት ለሚዘጋጀው የክቡር አባታችን የሕይወት ታሪክ ዝግጅት ጠቃሚ ሐሳቦችንና ተጨማሪ መረጃዎችን እንዲሰጡን በዚሁ አጋጣሚ በአክብሮት እንጠይቃለን።

ክቡር አባታችን በሕይወት ላሉ ከነበሯቸው ዓላማዎች ጥቂቶቹ፤ የግእዝ ቋንቋ ወደ ቀጣዩ ትውልድ የሚተላለፍባቸው ትምህርት ቤቶች ማዳደም፤ የእብነት ትምህርት ቤቶች እንዲጠናከሩ መርዳት፤ የስብከተ ወንጌል አስተማሪዎች በተለያዩ የኢትዮጵያ ቋንቋዎች የሚሠሉትን ትምህርት ቤቶች ማዳደም ሲሆኑ፤ እነዚህንና ሌሎች ዓላማዎቻቸውን ተግባራዊ ለማድረግ በክቡር አባታችን ስም የሚጠራ ድርጅት ለማዳደም ታስቧል። ስለዚህ የዚህ መጽሔት አንባቢዎች ይህን ድርጅት ሕጋዊ ለማድረግ የምናደርገውን ጥረት እንዲደግፉ በዚሁ አጋጣሚ በአክብሮት እንጠይቃለን።

ይህን መጽሔት ለማዘጋጀት እነሳሥቶ ላስጀመረን፤ እስጀምሮ ላስፈጸመን ለልዑል እግዚአብሔር ክብር፤ ምስጋና ይሁን። አሜን።

ባለ ቤታቸው ወይዘሮ ርብቃ ልሳነ ወርቅና ልጆቻቸው።

ከሞሮኮ የሕይወት ታሪክ።

«የተወለድኩት በዕለተ ሆሣዕና ነው። የሕይወቴ ፍሬ እንግዲህ የዚህ ዕለት ውጤት ነው ልል እችላለሁ። ሊቃውንቱ ዝም ባሉበት፣ ሕፃናት በምስጋና እንደበታቸውን በፈቀደበት፣ ድንጋዮች እንዲናገሩ በታዘዙበት በዚያ ቀን መወለዴ የሕይወቴ መምሪያ የሆነ ይመስለኛል።»

«ዛሬ ካለው የቤተ ክርስቲያን አመራር ጋራ ወደ ትግል ሰልፍ እንድንገባ ያደረገኝ የኔ ፈቃድ፣ ዐቅምም አይደለም። በ፲፱፻፳፭ ዓመተ ምሕረት ሐምሌ ፳ ቀን ኦፕሬሲዮን ሆኜ በሰመመን ውስጥ በነበርኩበት ጊዜ በሥርዓተ ሙታን ወደ እምሳኬ ፊት ቀርቤ የተሰጠኝ ትእዛዝ ነው። በዚያች ሰዓት፣ ከቅዱስ ማርቆስ እስከ ሳድሳዊ ቄርሎስ የነበሩ የእስክንድርያ ፓትርያርኮችና ሊቃነ ጳጳሳት፣ ከአትናቲዎስ፣ ከሰላማ እስከ ብፁዕ ወቅዱስ አቡነ ቴዎድሎስ የነበሩ የኢትዮጵያ ሊቃነ ጳጳሳትና ፓትርያርኮች የአሳት ነበልባል በከበበው፣ የአሳት ልሳን ያለው መጋረጃ በተንጣለለበት በዚያ አዳራሽ፣ በዚያ የግርማ ዙፋን ግራና ቀኝ ተሰልፈው ቂመው ነበር። በኢፈሶን ጉባኤ ንስጥሮስን ያወገዘው የእስክንድርያ ሊቀ ጳጳሳት ታላቁ ሊቅ ቅዱስ ቄርሎስ በመንበሩ ፊት ለፊት ቆሟል። ቀድሞ የተወገዘው ንስጥሮስ የማዕረግ ልብሱን ተገፎ በስተጀርባው ቆሟል። እባ ጳውሎስ በማዕረጋቸው እንዳሉ ተከሰሰው ከንስጥሮስ ጎን ቂመዋል። በፀጸደ ነፍስ የሚገኙት የእስክንድርያና የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን አበው፣ እባ ጳውሎስ ሺ ስድስት መቶ ዓመት የኖረ ውግዘት ጥሰው፣ በሥጋው በደሙ የማሉትን መሓላ አፍርሰው የኢትዮጵያን ቤተ ክርስቲያን የሮም ቅኝ ግዛት ስላደረጉ፣ ፍርድ ይሰጥልን ሲሉ ለጎያሉ እምላክ እቤቱታ አቀረቡ። ከዙፋኑ የመጣው መልስ ግን፣ እስከ ዕለተ ምጽአት ፍርድ የቤተ ክርስቲያን ነው፣ የሚል ነበረ። ይህ ሁሉ በሚከናወንበት ጊዜ የማላውቀው ጎይል ከዚህ ዓለም ነጥቆ ከቅዱስ ቄርሎስ ጎን አሰልፎኝ ከቆየ በኋላ ከዙፋኑ የመጣው ድምፅ፣ እንተ ያየኸውን፣ የሰማኸውን ለቤተ ክርስቲያን፣ ለምእመናን ንገር፣ ሲል እዝዞ ወደ ነበርኩበት መለሰኝ። ይህ ትእዛዝ ነው እዚህ ሰልፍ ውስጥ ያስገባኝ። ኢትዮጵያዊ፣ ኦርቶዶክሳዊ የሆነ ሁሉም ስለ ቤተ ክርስቲያኑ እጥብቆ መታገል አለበት።»

በስመ አብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ አሐዱ አምላክ አሜን።

«ከቡር ሞቱ ለጻድቅ በቅድመ እግዚአብሔር።»

«የጻድቅ ሰው ሞት በእግዚአብሔር ፊት የከበረ ነው።»

(መዝ፤ ፻፲፭፤ ፯።)

ዜና ሕይወቱ ወዕረፍቱ ለአቡነ ወልደ ጊዮርጊስ ዘውእቱ አለቃ አያሌው ታምሩ ዘዲማ ።

ዲማ ጊዮርጊስ።

አገራችን ኢትዮጵያ ባሳለፈቻቸው ረጅም ዘመናት ውስጥ ቅዱሳን አበውን፤ ኃያላን ነገሥታትን፤ ልዑላን መሳፍንትን፤ ክቡራን መኳንንትን፤ አራት ዐይና ሊቃውንትን፤ ፈሪሃ እግዚአብሔር ያላቸው ምእመናንን ማፍራቷ ይታወቃል። እነዚህ ታላላቅ ኢትዮጵያውያን የተገኙባቸው አውራጃዎች ብዙ ቢሆኑም በርካታ ሊቃውንትን በማፍራት፤ የኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ሃይማኖት መዲና በመሆን አንዳንድ ቦታዎች ልዩ የሆነ ታሪክ ይዘው ይገኛሉ። ከነዚህም ልዩ ታሪክ ካላቸው ቦታዎች አንዱ በጎጃም ክፍለ ሀገር በብቸኛ አውራጃ የሚገኘው ዲማ ቅዱስ ጊዮርጊስ ነው።

ይህ ቦታ በመጀመሪያ በእመቤታችን ስም የተሰየመ ሲሆን ኋላ ግን በቅዱስ ጊዮርጊስ ስም መጠራት ጀምሯል። በዐፄ ዳዊት ዘመን የጌታችን ግማደ መስቀል ከኢየሩሳሌም በመጣ ጊዜ አብረውት ከመጡ ንዋያተ ቅድሳት ጋር ታቦተ ቅዱስ ጊዮርጊስ አብሮ መጥቷል። ከዚያ እንደ መጣም በመንዝ፤ ከዚያም ወደ ጅባት ተዛውሮ ከቆየ በኋላ በዐፄ ይስሐቅ ዘመን በከተማው የተሰበ መቅሠፍት ተነሥቶ ነበረና አገሩ ፀጥታና ምሕረት እንዲያገኝ፤ በከተማ ውስጥ የነበሩትን የአድባራት አለቆችና የገዳማት መምህራን ሁሉ ምሕላ እንዲይዙ ንጉሠ ነገሥቱ ዐፄ ይስሐቅ ጠየቁ። በመጨረሻ ከሁሉም የተገኘው መልስ ታቦተ ጊዮርጊስ ከከተማው ውጪ ይሂድ የሚል ሆነ። ንጉሠ ነገሥቱም ፤ «እሱ ወደ ፈቀደበት ቢሄድ እኔ ፈቃዴ ነውና መምህራን ሁሉ ዕጣ ተጣጥላችሁ ውሰዱ፤» አሉ። ብዙዎች የገዳማት አበ ምኔቶችና መምህራን ታቦቱን ካረፈበት ከመንበሩ ላይ ለማንሣት ሞክረው ሳይቻላቸው ቀረ፤ እንደ ድንጋይ ትክል ሆኖ የማይንቀሳቀስ ሆኖ አስቸገራቸው። ኋላ ግን የዲማ ገዳም መምህር የነበሩት አባ ቶማስ ሲቀርቡ ፈቃዱ ሆኖ ተነሣ። ንጉሠ ነገሥቱ ወዲያውኑ የራሳቸውን ወለባ እጅ መንሻ ገጸ በረከት በማቅረብ ገዳሙን በከፍተኛ ገዳማት ስም ገድመው በራስ ወርቅ የሚሾም ባለ አገዛ መምህር ጠባቂ ሾሙለት። ገዳሙም በዐፄ ልብነ ድንግል ዘመን እስከ ነበሩት የገዳሙ ፮ኛ መምህር እስከ አባ ተክለ አልፋ ዘመን ድረስ በንፍሮ ገዳምነት ብቻ ሲተዳደር ቆየ። በአባ ተክለ አልፋ ዘመን ግን በጊዜው በተነሣው በግራኝ ወረራ ምክንያት መነኮሳቱ ተሰደው ባለ ርስቶች ብቻ ሲጠብቁት በመቆየታቸው እኒሁ አባት ይህንን ጠቅላላ የመነኮሳቱ ቦታ የነበረውን ቦታ አከፋፍለውና አመጣጥነው ግማሹን ለባለ ርስት፤ ግማሹን ለመነኮሳት በመስጠታቸው እስካሁን ድረስ መልኩ ተጠብቆ ኖሯል።

ዲማ ቅዱስ ጊዮርጊስ ቤተ ክርስቲያን።

ዲማ ነባር የኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ሃይማኖት ምልክትና ሐውልት ሆኖ የኖረ ነው። ከፍተኛ የሆነ የትምህርት፤ የዕውቀት፤ የታሪክ ምንጭ በመሆኑ እንደ ኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ሥርዓት አራቱ ጉባኤያት ማለትም ብሉያት፤ ሐዲሳት፤ መጻሕፍተ ሊቃውንትና መጻሕፍተ መነኮሳት፤ ከነዚህም በተጨማሪ ቅኔና ዜማ ሳይቀር ሲነገርበት ኖሯል። በነዚህም ሙያዎች ቁጥራቸው የበዛ ሊቃውንት ሠልጥነው አገራቸውንና ቤተ ክርስቲያናቸውን

አገልግለውበታል። በዚህም ምክንያት ዲማ የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን የእምነትና የአብነት ምስክር ወይም ሐውልት በመሆን የታወቀ ነው።

ዲማ፤ ፩ኛ፤ በግራኝ፤ ፪ኛ፤ በሱስንዮስ ዘመን የነበረውን ሃይማኖታዊ ትግል ያሸነፈ ነው። ዳግማዊ ዐፄ ምኒልክ በዐድዋ ዘመቻ ላይ በነበሩ ጊዜም የዲማ ቅዱስ ጊዮርጊስ ገዳም ዕቃ ቤት ጠባቂ የነበሩትን መነኩሴ ቅዱስ ጊዮርጊስ፤ «አሁን የኢትዮጵያን ንጉሠ ነገሥት ልረዳ መሄዴ ነው፤» ብሎ ተሰናብቷቸው እንደ ሄደ ይነገራል። በእምስቱ ዓመት የፋሺስት ወረራ ዘመንም ይህ አገር የጀግኖች ማኅበር አቋቁሞ ለፈጣሪውና ለሃይማኖቱ፤ ለአገሩ ፍቅር፤ ለመሪው ክብር ከጠላት ጋር ሲታገል እስከ ነጻነት ድረስ ቆይቶአል። በዚህ በጠላት ዘመንም ምንም እንኳን የጠላት ጦር በተደጋጋሚ ከአውሮፕላን በምብ እየጣለ ቤተ ክርስቲያኑን ለማቃጠል ቢሞክርም በታቦቱ ጎይል፤ በእግዚአብሔር ቸርነት በመትረፉ እስከ ዛሬ ቆይቶ ምስክር ለመሆን ችሏል።

ብዙ የኢትዮጵያ መሪዎችም ይህን አገር በሚቻላቸው ሁሉ ጠብቀውት የኖሩ ሲሆን፤ ዐፄ ይስሐቅ፤ ዐፄ ዮሐንስ፤ ዐፄ ምኒልክ እና ሌሎችም ነገሥታት፤ መሳፍንት፤ መኳንንትና ወይዘሮች ለገዳሙ በመታሰቢያነት ያበረከቷቸው ከወርቅ፤ ከብር፤ ከመዳብና ከነሐስ የተሠሩ ልዩ ልዩ አክሊላት፤ መስቀላት፤ ልዩ ልዩ የቤተ ክርስቲያን አልባሳትና እጅግ ተደናቂ የሆኑ ሥራዎች በዚህ ቤተ ክርስቲያን ውስጥ ይገኛሉ።

ልደትና እድገት።

መጋቢት ፳፫ ቀን ፲፱፻፲፭ ዓመተ ምሕረት በዕለተ እሑድ እኩለ ቀን ላይ ከዲማ ጊዮርጊስ ቤተ ክርስቲያን በስተ ምዕራብ አቅጣጫ በሚገኘው ልዩ ስሙ ቤተ ንጉሥ በተባለው ቦታ አንድ ሕፃን ተወለደ። ከወይዘሮ አሞኘሽ አምባዬና ከአቶ ታምሩ የተመኝ አብራክ የተገኘው ይህ ሕፃንም «አያሌው» የተሰኘ ስም ወጣለት።

ሕፃኑ አያሌው ታምሩ የተወለደበት ዕለተ እሑድ በዓለ ሆሣዕና ድርብ የዋለበት ነበረና ኋላ ዐድጎ ስመ ጥሩ ሊቅ ሲሆን ያን ቀን እንዲህ ባሉ ቃላት ገለጸው። «የተወለድኩት በዕለተ ሆሣዕና ነው። የሕይወቴ ፍሬ እንግዲህ የዚህ ዕለት ውጤት ነው ልል እችላለሁ። ሊቃውንቱ ዝም ባለበት፤ ሕፃናት በምስጋና አንደበታቸውን በፈቱበት፤ ድንጋዮች እንዲናገሩ በታዘዙበት በዚያ ቀን መወለዴ የሕይወቴ መምሪያ የሆነ ይመስለኛል።»

ያለፈውንም የወደ ፊቱንም የሚያውቅ ልዑል እግዚአብሔር ሕፃኑን አያሌውን ለበለጠ ክብርና አገልግሎት ያዘጋጀው ለየት ባለ ሕይወት ነበረና ዕድሜው ለትምህርት ሳይደርስ ገና የሦስት ዓመት ሕፃን ሳለ በፈንጣጣ ሕመም ተያዘ። ሕመሙ በተለይ በዐይኑ ላይ ከበድ ብሎ ታየ።

ሕፃኑን አያሌውን ትንሽ ልጅ እያለ የሚያውቁት ሁሉ እጅግ በጣም የተዋቡ ትልልቅ ዐይኖች እንደ ነበሩት ያስታውሳሉ። ዐይነ ትልልቁ ብስል ቀይ መልክ መልካም ልጅ በፈንጣጣ ሕመም ተያዘ በከባድ ሁኔታ ሲሠቃይ ለሚመለከት ዘመድ ወዳጅ ሁሉ ሁኔታው አስጨናቂ የነበረ ሲሆን በተለይ ለሁለቱ ሴት አያቶቹ ደግሞ በጣም ከባድ ሰቀቀን ነበረ።

አያቶቹ የሕፃኑ የዐይን ብርሃን እየደከመ መሄዱን ሲያዩ ጭንቀታቸው በረታ። ከዚህም የተነሣ ሁለቱም ስዕለት ተሳሉ። የእናቱ እናት ወይዘሮ አማሁሽ ከበበው ፤ «ዐይነ ሥውር ሆኖ እሾህ እየወጋው፤ ዕንቅፋት እየመታው ሲያዝን፤ ሲተክዝ ከማየው አንድ ቀን ሞቶ ብቀብረው ይሻለኛል፤ አምላክ ጊዮርጊስ ይህን ብታደርግልኝ መጋረጃህን እሰጣለሁ፤» ብለው ተሳሉ።

የአባቱ እናት ወይዘሮ ተዋበች ዋሴ ደግሞ፤ «አገሬ ዲማ ሰፊ ነው፤ ታላቅ ነው። አይሙት እንጂ የዐይኑ መጥፋት አይጎዳውም። እንደ ቀደምት ዐይነ ሥውራን መምህራን ቤተ ክርስቲያንን እያገለገለ ይኖራል። ስሙንም አያሌው ብዬዋለሁ። አምላክ ጊዮርጊስ እኔ ደግሞ የምለምንህ እንዳይሞት ነው። እንዳደረግህ አድርገህ ሕይወቴን አትርፈው። መጋረጃህን እሰጣለሁ፤» ብለው ተሳሉ። እግዚአብሔር የሁለቱን አያቶች ሐሳብ ተቀብሎ ወደ አንዱ አደላ። ሕፃኑ አያሌውም ሕይወቱ ተረፈ፤ የዐይኑን ብርሃን ግን አጣ።

ከዚያ ጊዜ ጀምሮ እስከ ስምንት ዓመት ዕድሜው ድረስ ሕፃኑ ከአባቱ ጋር ቆየ። ከዚያም በዓለ ተክለ አልፋን ለማክበር ወደ ዲማ በሄደበት ጊዜ ትምህርት ቤት ለመግባት ወሰነ። አባቱንም አስፈቅዶ በዚያ ቆየ። በአክስቱ በእማሆይ ጉዳዩ ጎበዜ እየተረዳ ለአንድ ዓመት ያህል ከተማረ በኋላ አባቱ በማረፋቸው ኑሮው ሁሉ በትምህርት ቤት ብቻ ተወሰነ። በዚህም ምክንያት ከቤተ ሰብ ጋር የነበረው ግንኙነት እየቀነሰ መጣ። ይህም ሁኔታ

የሚፈልገውን ትምህርት በአንድ ልብ ለመቀጠል አገዘው።

የያዘው ሕፃን የዛሬው የተከበሩ ሊቅ አለቃ አያሌው ታምሩ ልብ ብርሃን በመሆናቸውና ትምህርትን ለመቀበል ፈጣን አእምሮን የታደሉ ስለ ነበሩ፤ የዐይናቸውን ብርሃን ማጣታቸው ካሰቡበት ለመድረስ አላገዳቸውም። በዚህ መሠረት በ፲፭ ዓመት ዕድሜያቸው የቅኔ መምህር ለመሆን በቅተዋል።

የትምህርት ቤት ሕይወት።

ታላቁ ሊቅ አለቃ አያሌው ታምሩ በትውልድ አገራቸውና በአካባቢው የቀሰሟቸውን የቤተ ክርስቲያን ትምህርቶች የተማሩት ዲማ፣ ሸግሸንጎ መድኃኒ ዓለም፣ የውሸና መንግሥቶ በተባሉ ስፍራዎች ሲሆን፤ መምህራናቸውም አብዛኞቹ የተመሰገኑ ታላላቅ ሊቃውንት ነበሩ። ያስተማሯቸው መምህራንና የቀሰሟቸው ዋና ዋና የቤተ ክርስቲያን ትምህርቶችም እንደሚከተለው ተዘርዝረዋል።

ሀ፤ መሪቤታ ከበበው፣ መሪቤታ እውነቴ፣ መሪቤታ ክንፋና መሪቤታ አልማው ከተባሉት መምህራን ጸዋትወ ዜማን ከጣዕመ ዝማሬው ጋር፤

ለ፤ አለቃ ማርቆስ፣ መሪቤታ ወልደ ኪዳን፣ መሪቤታ ያሬድ ከተባሉት መምህራን የግእዝን ቋንቋ ከጠቅላላ ሙያው ጋር፤

ሐ፤ አባ አካሉ፣ መምህር እጅጉ (ዘወልደ ማርያም) ከተባሉት መምህራን የሐዲሳትን ጣዕመ ትርጓሜ፤ ከብሉያት አራቱን ብሔረ ነገሥት፤ ትርጓሜ ዳዊት ከነቢያትና ከሰሎሞን ጋር፤ የውዳሴ ማርያምና የቅዳሴ ማርያም ትርጓሜ ተምረው ሁሉንም ትምህርቶች በተገቢው ደረጃ አስመስክረዋል።

ከላይ የተጠቀሱት ዋና ዋናዎቹ ሲሆኑ፤ ከዚህ ያልተጠቀሱትንም ሌሎች በትውልድ አገራቸውና በአካባቢው ሊቀሰሙ የተገባቸውን ትምህርቶች ሰንቀው እንደ እግዚአብሔር ፈቃድ ሰፊ አገልግሎት እንዲሰጡ ወደ ተጠሩበት ወደ አዲስ አበባ ከተማ በ፲፱፻፴፱ ዓመተ ምሕረት አጎታቸውን ታላቁን ሊቅ ክቡር መልአክ ብርሃን አድማሱ ጀምበሬን ተከትለው መጡ።

ክቡር አለቃ አያሌው ታምሩ ከዕውቀት ወደ ዕውቀት እያደጉ ከመሄዳቸውም በላይ ያወቅሁት ይበቃኛል ሳይሉ፤ ወደ አዲስ አበባ ከመጡ በኋላም ከዚህ በታች የተዘረዘሩትን ትምህርቶች ተምረው አስመስክረዋል።

ሀ፤ በብፁዕ ወቅዱስ አቡነ ባስልዮስ መልካም ፈቃድ በጊዜው የቅድስት ሥላሴ መንፈሳዊ ትምህርት ቤት ተብሎ በሚጠራው ትምህርት ቤት ከስመ ጥሩው ሊቅ ከመምህር ፊላታዎስ መጽሐፈ ኢሳይያስን፣ መጽሐፈ ዐሠርቱ ወክልኤቱ ደቂቀ ነቢያትን፣ መጽሐፈ አስቴርን፣ መጽሐፈ ዮዲትንና መጽሐፈ ጦቢትን ከነ ሙሉ ትርጓሜያቸው፤

ለ፤ በዳግማዊ ምኒልክ መታሰቢያ ትምህርት ቤት ከመጋቤ ምስጢር ጌራ ስምንቱን ብሔረ ኦሪትና መጽሐፈ ዳንኤልን ከነ ትርጓሜያቸው፤

ሐ፤ ከመምህር ጽጌ (ኋላ ብፁዕ አቡነ ማርቆስ ዘጎጃም) የአርባዕቱን ወንጌል ትርጓሜ፤

መ፤ ከመምህር ገብረ ማርያም መጽሐፈ ኪዳንንና ትምህርተ ኅቡዓትን ተምረዋል።

«ትንቢት ይቀድሞ ለነገር።»

የአለቃ አያሌው መምህር የነበሩት የአለቃ ማርቆስ ብርሃኑ ሕልም።

በልጅነት ዕድሜያቸው ካስተማሯቸው ታላላቅ መምህራን አንዱ የሆኑት የንታ መምህር ማርቆስ ብርሃኑ፤ ስለ አለቃ አያሌው ታምሩ ያዩትን ታላቅ ሕልም ለተማሪያቸው ለመምህር ዘሚካኤል ይሁኔ ነግረዋቸው ነበር። ይህንን ሕልምም ከመምህር ዘሚካኤል እንደ ተነገረን አቅርበነዋል። «ሕልሙን ያዩት የንታ መምህር ማርቆስ የሕፃኑን አንጎል ጅብ አውጥቶ ሲበላው ያያሉ። በጣም ይደነግጡና እስከሚነጋ ቸኩለው ከቅኔ ቤቱና ከመጽሐፍ ትምህርት ቤት ጉባኤ መካከል የነበሩ ሦስት ወይራዎች ተክለው እዚያ ውስጥ በዓት አድርገው ስለ ተማሪዎች ይጸልዩ ወደ

ነበሩት የንታ እውነቱ ወደ ተባሉ ባሕታዊ ሄደው ይነግሯቸዋል። ምክንያቱም እንደ አባት ነበር የሚያዩአቸው። ባሕታዊውም፤ «ምን ያስደነግጥሃል ማርቆስ?» ይሏቸዋል። «እኔስ ይህንን የምወደውን ሕፃን በሕልሜ አንጎሉን ጅብ አውጥቶ ሲበላው አይቼ ደንግጬ ነው።» አሏቸው። «አይዞህ አትደንግጥ፤ ይህ ሕፃን ትልቅ ሰው የሚሆን ነው። ምክንያቱም ጅብ ማለት ሕዝብ ማለት ነው። አንጎል ማለት ደግሞ አእምሮ ነውና ይህ ልጅ ትልቅ ሰው ሆኖ የዚህን ሕፃን አንጎል ብዙ ሕዝብ ይጠቀምበታል። ጠብቀው ታላቅ ራእይ ታያለህ፤ ይሁንለት።» ብለው በበጎ ሲተረጉሙላቸው ዳንኤል ለናቡከደነፆር እንደ ተረገሙለት ሁሉ ደስ አላቸው። ይህ ሲያያዝ ደርሶ ይኸው እሳቸው ዛሬ የሕዝብ አባት፣ የሕዝብ ምግብ ሆነው ኖሩ። ሲሉ ይህ ታሪካቸው ተመዝግቦ እንዲታወቅ ፈቃዳቸው መሆኑን በመግለጽ መምህር ዘሚካኤል ተናግረዋል።

ሰላም ሙሉ ወርቅ።

ማንኛውም ሰው ከተሰማራበት ሙያ ጋር ዝምድና ያላቸውን የዕውቀት ዘርፎች ሁሉ ዐቅሙና ሁኔታዎች በፈቀዱለት መጠን ለማወቅ መጣጣር አለበት። ይህን በማድረግም ሙሉ ዕውቀትና ሰፊ ያለ የኑሮ አማራጭ ማግኘት ይችላል፤ የሚል እምነት የነበራቸው አለቃ አያሌው ታምሩ፤ ሰዎች የያዝኩት ዕውቀት ይበቃኛል በማለት እንዳይሰንፉና የተቻላቸውን ያህል ጊዜያቸውንና ጉልበታቸውን ዕውቀትን ለመፈለግ እንዲጠቀሙባቸው አጥብቀው ይመክሩ ነበር። ከዚህ እምነታቸው በመነሣትም በአዲስ አበባ ደብረ አሚን ተክለ ሃይማኖት ቤተ ክርስቲያን የቅኔ መምህር ሳሉ፤ ከኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን የቀሰሙትን ትምህርት ይዘው ሌሎች ክርስቲያን ነን የሚሉ የእምነት ድርጅቶች ከኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን የሚለዩበትን ነገር ጠንቅቀው ለማወቅ ጉጉት አደረባቸው። ስለዚህም ባገኙት አንድ አጋጣሚ ምክንያት የልዩነቱን ምክንያት ለመመርመር ለእምነቱና ለትምህርቱ ቀረቤታ ካላቸው ክፍሎች ዘንድ ሄደው ለመማር ወሰኑ።

በ፲፱፻፵፫ ዓመተ ምሕረት ከኤርትራ የመጡ አቶ ሥዩም ወልደ ማርያም የተባሉ የብሬል ጽሑፍ አስተማሪ በእንጦጦ የስዊድን ወንጌላዊት ሚስቱን ግቢ ውስጥ ማስተማር ይጀምራሉ። አባታችንም ከአቶ ሥዩም ጋር ተዋውቀው የብሬል ትምህርት መከታተል ጀመሩ። ይህን አጋጣሚ በመጠቀም፤ እሳቸው የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን እምነት ተከታይ መሆናቸውን፣ ገና በትምህርት ላይ መሆናቸውን፣ በኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያንና በሌሎች መካከል ያለውን ልዩነት መርምረው ማወቅ እንደሚፈልጉ ለትምህርት ቤቱ ኃላፊዎች አስረዱ። ለዚህም እንዲረዳቸው በመጀመሪያ የእንግሊዝኛ ቋንቋ እንዲያስተምሯቸው ጠየቁ። ስዊድናውያኑም፤ እኛ የጠየቅኸውን እናስተምርሃለን፤ አንተ ደግሞ በለውጡ ለከፍተኛ ክፍል ተማሪዎቻችን አማርኛና ግእዝ ታስተምርልህ፤ አሏቸው። አባታችንም በእንጦጦ የስዊድን ወንጌላዊት ሚስቱን ትምህርት ቤት ተማሪ ሆነው ተመዘገቡ።

የዚያኔው የቅኔ መምህር መሪቤታ አያሌው በጊዜው ያደረጉት ሙከራ በራሳቸው ቤተ ክርስቲያንም ሆነ በስዊድናውያኑ ዘንድ በበጎ መታየት የሚችልበት ዘመን አልነበረምና በተክለ ሃይማኖትና በስዊድን ወንጌላዊት ሚስቱን መካከል እየተመላለሱ የሚከታተሉት ትምህርት በኑሯቸው ላይ እክል እንዳይፈጥርባቸው ከዚህም የተነሣ ሐሳባቸው እንዳይሰናከል አንድ መላ ማበጀት ነበረባቸው። ለዚህም አንድ መፍትሔ አገኙ። በስዊድን ወንጌላዊት ሚስቱን ተማሪ ሆነው የተመዘገቡት አያሌው ታምሩ በሚባለው መጠሪያ ስማቸው ሳይሆን «ሰላም ሙሉ ወርቅ» በተሰኘ አዲስ መጠሪያ ስም ነበር።

ወጣቱ ሰላም ሙሉ ወርቅ ለተወሰኑ ወራት የሚፈልገውን የእንግሊዝኛ ቋንቋ ትምህርት መከታተል ጀመረ። ለዐይነ ሥውራን ተብሎ የተፈለሰፈውን የብሬል ጽሑፍ ትምህርትም ጎን ለጎን ተከታተለ። ብዙ ሳይቆይ ግን ስዊድናውያኑ ዋነኛ ዓላማቸው የሆነውን የሃይማኖት ማስለወጥ ጥያቄ አነሡበት። በእኛ ቤተ ክርስቲያን እምነት መሠረት ተጠምቀህ፤ የእኛን እምነት ተቀብለህ ከእኛ ጋር አምልኮተ እግዚአብሔርን እየፈጸምክ ትምህርትህን መቀጠል ትችላለህ አሉት።

ወጣቱ ሰላም ሙሉ ወርቅ ደግሞ፤ በእኔ እምነትና በእናንተ እምነት መካከል ያለውን ልዩነት ጠንቅቆ ለማወቅ የሚረዳኝን ያህል የእንግሊዝኛ ቋንቋ አልተማርኩም። ገና ብዙ ይቀረኛል። ልዩነቱን ጠንቅቆ ሳላውቅ ሃይማኖቴን ለመቀየር መወሰን ደግሞ ይከብደኛል። ስለዚህ ጥቂት ታገሱኝና ዕውቀቴን ላስፋ። ከወንጌል ትምህርት ውስጥ ለእናንተ ደርሶ ለኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ያልደረሰ እውነት መኖሩን ላረጋግጥ፤ ጥቂት ታገሡኝ፤ በማለት መለሰላቸው።

በስዊድናውያኑ የጥቅም ወጥመድ ውስጥ የገቡ ብዙዎች፤ አንድም ቀድሞ በቂ የሆነ የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ

ቤተ ክርስቲያን እምነት ዕውቀት ባለ መያዝ አለም በዚያ በሚስዮኑ ውስጥ በሚያገኙት የተለያዩ ጥቅም በመታለል ያመኑ በመሆናቸው የሰላም ሙሉ ወርቅ ጥብቅ አቋም ለስዊድናውያኑ አስተማሪዎች ምሻት አልሰጥ አላቸው።

በዚህም የተነሣ ስዊድናውያኑ የወጣቱን ዐይነ ሥውር ተማሪ መውጫና መግቢያ መከታተል ጀመሩ። ሲያጠያይቁም በአዲስ አበባ ደብረ አሚን ተክለ ሃይማኖት ቤተ ክርስቲያን የቅኔ መምህር ነው የሚል መረጃ አገኙ። ለካ ራሱን የቻለው መምህር ኖሯል ገና ተማሪ ነኝ እያለ የሚደልለን? እንዴትስ እንዲህ ያለ ጥብቅ አቋም ሊኖረው ቻለ? የሚሉት ጥያቄዎች ዕረፍት ነሟቸው። የተማሪያቸውን ጠቅላላ ሁኔታ ለማወቅም ጉጉት አደረባቸው። ወደ ተክለ ሃይማኖት ቤተ ክርስቲያን አቀኑና ሰላም ሙሉ ወርቅ ስለሚባል ዐይነ ሥውር የሚያውቁ ሰዎች ካሉ አጠያየቁ። ነገር ግን በዚህ ስም የሚጠራ ሰው በዚያ አካባቢ ማግኘት አልቻሉም።

በሌላ አንጻር ደግሞ፤ በተክለ ሃይማኖት ቤተ ክርስቲያን አካባቢ ሌላ ጥርጣሬ ተነሣ። ወጣቱ የቅኔ መምህር መሪነታ አያሌው ታምሩ በሳምንት የተወሰኑ ቀናት ምርኩዙን ይዞ ወደ ስድስት ኪሎ አቅጣጫ የሚመለሰው ወዴት ነው? ለምንድነው? የሚሉ ጥያቄዎች ከሰዎች ጭንቅላት ዐልፈው በአንደበት መነገር ጀመሩ። ወጣቱ የቅኔ መምህር ያኔ ከቦታ ወደ ቦታ የሚንቀሳቀሰው ያለ መሪ ብቻውን ስለ ነበረ ስለ እሱ እንቅስቃሴ የሚጠየቅ ሌላ ሰው አልተገኘም።

የጥርጣሬያቸውን መልስ ማወቅ የፈለጉ ሰዎች ወደሚሄድበት ተከትለውት ሄዱ። ወደ ስድስት ኪሎ የሚወስደውን አቅጣጫ ይዘው። ወደ እንጦጦ የስዊድን ወንጌላዊት ሚስዮን ቅጥር ግቢ ሲገባ አዩት። በነገሩ የተገረሙትና የተደነቁት ሰዎች ወደ ቦታቸው ተመለሱና ያዩትን ላላዩት ነገሩ። ዜናው በጣም አሳሳቢ ሆነ። አንድ የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን የቅኔ መምህር እሚስዮኖች ዘንድ ምን ሊሠራ ይመላለሳል? የሚለው አሳሳቢ ጥያቄ ቀጣዩ መልስ የሚሻ ጉዳይ ሆነ። ስለዚህም መልስ ለመፈለግ የተክለ ሃይማኖት ግቢ ሰዎች ወደ እንጦጦ የስዊድን ወንጌላዊት ሚስዮን ሌላ ቀን በድጋሚ ሄዱ። ገብተውም መሪነታ አያሌው ታምሩ ስለሚባል ሰው ወሬ ጠየቁ። ግን በዚያ ግቢ መሪነታ አያሌው ታምሩ የሚባል ሰው የሚያውቅ አላገኙም።

በዚህ አስቸጋሪ ሁኔታ ውስጥ ሆኖ የዕውቀትን ፍሬ ለመቅሰም የሚረድሙ ወጣት የቅኔ መምህር ሁኔታው አልመችህ አለው። በተለይም የስዊድናውያኑ ጫና ከቀን ወደ ቀን እየተባባሰ መጣ። ስለዚህም የሁለት ዓመት ቆይታው በዚያው ተወስነና ወደ እንጦጦ የስዊድን ወንጌላዊት ሚስዮን መሄዱን አቆመ።

ከቡር አባታችን አለቃ አያሌው ታምሩ በስዊድን ወንጌላዊት ትምህርት ቤት የነበራቸውን ቆይታና የአወጣጣቸውን አኳኋን በራሳቸው አንደበት እንዲህ ተርከውታል። «አዲስ አበባ ከመጣሁም በኋላ አንዳንድ ነገሮችን ስከታተል ይልቁንም ያን ጊዜ የብሬል ትምህርት መግባት እየጀመረ ነበር። በ፲፱፻፵፫ ዓመተ ምሕረት ከኤርትራ የመጡ አቶ ሥዩም ወልደ ማርያም የሚባሉ የብሬል ፊደል የሚያስተምሩ ነበሩ፤ እሳቸውም ዐይነ ሥውር ናቸው። ከሳቸው ጋር ተዋወቅን። ብሬል መማር ጀመርኩኝ። ሁለት ዓመት ያህል በእግሬ ከተክለ ሃይማኖት እየተመላለስኩ ተማርኩኝ። ግን እዚያ ስደርስ አንድ ፈተና ገጠመኝ። ስዊድናውያን በእውነቱ በጣም አስቸጋሪዎች ናቸው። ያን ጊዜ ግእዝ ያስተምሩ ነበር። እኔም በነጻ አስተምርላቸው ነበር። እኔ እንግሊዝኛ ክፍል ገብቼ እንዳልማር ግን ከለከሁኝ። ሁለት ዓመት የእጅ ሥራ ብቻ እንድሠራ፤ መጽሐፍ መጠረዝ፤ ቡርሽ መሥራት ይህን የመሳሰለ ነገር እንጂ በምንም ዐይነት እንግሊዝኛ ክፍል ገብቼ ቋንቋ እንዳልማር እስከ ማድረግ ድረስ። በመጨረሻ በሁለተኛው ዓመት፤ በ፲፱፻፵፬ ዓመተ ምሕረት ነው፤ በሰሙኅ ሕማማት ረቡዕ በ፬ ሰዓት ላይ የሻይ ግብዣ ጥሪ አደረጉልኝ። እኔ ግን አልሄድኩም። እነሱም በጣም ወቀሡኝ። እናንተ ኢትዮጵያውያን ፍቅር አታውቁም አሉኝ። መልስ እንድስጥ ትፈቅዱልኛላችሁ ወይ? አልኳቸው። አዎን አሉኝ። የጠራችሁኝ ለፍቅር አልነበረም እንጂ ለፍቅር ቢሆን ኖሮ የማላደርገው ነገር አልነበረም። ነገር ግን የጠራችሁኝ ለተሣልቆ ነው። ይሄ የአርቶዶክስ እምነት ተከታይ ነኝ ይላል፤ ለራሱ የሚበላት አንዲት ዕንቁላል እንኳ የላችውም፤ በምን እንጫወትበት ብላችሁ ነው የጠራችሁኝ። ለፌዝ ነው የጠራችሁኝ እንጂ ከመጀመሪያው ብትጠሩኝ ኖሮ ሙሉውን እበላ ነበር፤ ምክንያቱም እኔ የምበላው የለኝም። እግዚአብሔርም በዚህ እንደማይፈርድብኝ ዐውቃለሁኝ። ስጸም ከርሜ በመጨረሻ እንደ ዕፀ በለስ ጸም ለማስገደፍ ብቻ ጠራችሁኝ። በኢትዮጵያ በ፲ ሣንቲም ፭ ዕንቁላል እየተገዛ ለአንድ ዕንቁላል ብዬ ጾሜን እንድገድፍ ትፈልጋላችሁ? አላደርገውም አልኳቸው። በኋላ መርን ዕጩን ትምህርት ቤት ሲከፈት ጃንሆይ ልጆቼ ወደዚያ እንዲዛወሩ አዘው ነበር። ያን ጊዜ እኛን አስቀሩን። ለምን? ለተንኮል ነው፤ ሆን ብለው ነው ያስቀሩን። በመጨረሻ ጠርተው ምን አሉኝ? እኛ ትምህርትህን እናስጨርስሃለን፤ ያለፈውን ቅርታ ተወውና ከኛ ጋራ ሥራ። ትምህርት ቤቱን እንድትመራሉን እንፈልጋለን ዐብረኸን ሥራ አሉኝ። ደስ ይለኛል አልኳቸው። ያ ከሆነ አስቀድሞ መካነ ኢየሱስ ቤተ ክርስቲያን ሄደህ እንድትቆርብና እንድትጠመቅ ያስፈልጋል አሉኝ። እኔ ሁለተኛ ጥምቀት፤ ሁለተኛ ቍርባን አላውቅም። ቄርቤአለሁ፤ ክርስቲያን ነኝ። ከፈለጋችሁ መጀመሪያ አስተምሩኝ። እኔ እዚህ የመጣሁበት ዋና

ምክንያት የቤተ ክርስቲያን መለያየት ከምን እንደ መጣ ለማጥናት ነው። ያለውን ልዩነት ከተረዳሁ በኋላ ወደ ኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ያልደረሰ ትምህርት ኖሮ፤ ከመጽሐፍ ቅዱስ ትምህርት የተቀነሰ ነገር ኖሮ ያለያየን ከሆነ ይህንን የማልቀበልበትና እናንተን የማልከተልበት ምንም ምክንያት የለም። እንስማማ ይሆናል፤ መጀመሪያ ልማር አልኳቸው። አይቻልም አሉኝ። እንኳን እኛ ልናስተምርህ በመንግሥት ትምህርት ቤትም ሆነ በማታ ትምህርት ቤት እንግሊዝኛ ቋንቋ እንዳታገኝ እኛ ነን ከእንግዲህ የምንከታተልህ። የትም ብትሄድ አታመልጠንም አሉኝ። ስሙ ልንገራችሁ፤ አልኳቸው። ምድር በሞላዋ የእግዚአብሔር ናት የሚለውን የእግዚአብሔር ቃል እያወቅህ አንተ ዲሬክተሩ የትም ብትሄድ አታመልጠኝም ያልከኝ ተሳስተሃል። እኔ ደግሞ የትም መሄድ አልችልም፤ ያለሁት አገሬ ነው፤ መሄድም አልፈልግም። ስለ ቋንቋ ደግሞ የእንግሊዝኛ ቋንቋ ይህን ያህል የሚያስመካ አይመስለኝም። ከሱ የበለጠ ቋንቋ የኔ የራሴ አለኝ። ግእዝ ቋንቋ ሙሉ ፊደል ያለው፤ አንድ ጊዜ ከተማሩት እስከ ዕለተ ሞት የሚያገለግል ቋንቋ ነው። እንደ እንግሊዝኛ ቋንቋ ለማመልከቻውም፤ ለደብዳቤ መጻፉም ሁል ጊዜ ዲክሽነሪ ፈልጉልኝ የማይል ነው። በቂ ቋንቋ ስላለኝ አልፈልገውም። ከዚህ የበለጠ የምፈልገው ነገር የለኝም ብዬ ከዚያ ተሰናበትኩ።»

መንፈሳዊ አገልግሎትና አስተዳደር።

ሀ፤ ወደ አዲስ አበባ ከመጡ በኋላ ዛሬ የክቡር ዐፅማቸው ማረፊያ በሆነው ደብረ አሚን ተክለ ሃይማኖት ቤተ ክርስቲያን የቅኔ መምህርነት አገልግሎታቸውን በ፲፱፻፴፱ ዓመተ ምሕረት ጀመሩ። በመቀጠልም በዚሁ ደብረ፤ መጀመሪያ የሊቀ ጠበብትነት ማዕረግ አግኝተው ያገለገሉ ሲሆን ኋላም የዚሁ ደብረ አስተዳዳሪ በመሆን ሰፊ አገልግሎት አበርክተዋል።

ለ፤ በኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ጠቅላይ ቤተ ክህነት የሊቃውንት ጉባኤ ተመርጠው ከሰኔ ወር ፲፱፻፵፰ ዓመተ ምሕረት ጀምሮ የሰብከተ ወንጌል ክፍል አባል ሆነው አገልግለዋል።

ሐ፤ በኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን የሊቃውንት ጉባኤ አባልና ዋና ሰብሳቢ ሆነው ሠርተዋል። በዚህም የሥራ ዘመናቸው፤ የቤተ ክርስቲያን መሠረት የወንጌል ትምህርት በመሆኑ ይህ አገልግሎት ሳይበረዝና ሳይከለስ እምነቱም፤ ትምህርቱም፤ ሥርዐቱም ተጠብቆ ከትውልድ ወደ ትውልድ እንዲተላለፍ ለማድረግ የሚያስችለውን መንገድ ለመቀየስ በተሰጣቸው ኃላፊነት ደከመኝ ስለቸኝ ሳይሉ ሌት ተቀን ሠርተዋል። ዐልፎ ዐልፎም ከውስጥም ሆነ ከውጪ ለሚነሡት መናፍቃን መልስ በመስጠት፤ በቤተ ክርስቲያን በየጊዜው የሚታተሙትን መጻሕፍት በማረምና ለኃትመት እንዲበቁ በማድረግ፤ ስለ ቤተ ክርስቲያንም ሆነ ስለ ቅድስት ሀገራችን ኢትዮጵያ ለሚጠየቁ ጥያቄዎች መልስ በመስጠት፤ በበዓላትም ሆነ በሌሎች አጋጣሚዎች በራዲዮ፤ በቴሌቪዥን፤ በመጽሔቶችና በጋዜጦች ትምህርትና ምክር በማስተላለፍ ሀገራዊና ሃይማኖታዊ ኃላፊነታቸውን ተወጥተዋል። ክቡር አለቃ አያሌው ታምሩ በነበራቸው ዕውቀትና ኃላፊነት፤ ሐዲስ ኪዳንን በግእዝና በአማርኛ ፡ መጽሐፈ ግጻዌ፤ ሃይማኖተ አበው፤ መጽሐፈ ተክለል፤ ድርሳነ ሚካኤል የተባሉትን መጻሕፍት ከሌሎች የጉባኤው አባላት ጋር አዘጋጅተውና ተርጉመው እንዲታተሙ አድርገዋል።

ክቡር አለቃ አያሌው ታምሩ የደብረ አሚን ተክለ ሃይማኖት ቤተ ክርስቲያን አስተዳዳሪ በነበሩበት ወቅት ከአዲስ አበባ አድባራት አለቆች መካከል።

መ፤ ከሊቃውንት ጉባኤ ሰብሳቢነት ሥራቸው ላይ ደርበው በተጨማሪ የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ጠቅላይ መሥሪያ ቤት የታሪክና የሥነ ጽሑፍ ማደራጃ ዋና መምሪያ ሥራ አስኪያጅ በመሆን አገልግለዋል።

ሠ፤ በኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ጠቅላይ ሥራ አስኪያጅ ሊቀ መንበርነት በሚመራው የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ትንሣኤ ዘጉባኤ ማተሚያ ቤት የአስተዳደር ጉባኤ አባል ሆነው ሠርተዋል።

ረ፤ በትንሣኤ ዘጉባኤ ማሳተሚያ ድርጅት ውስጥ የመጻሕፍት አዘጋጅ ኮሚቴ አባል ሆነው አገልግለዋል።

ሰ፤ በቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ ዩኒቨርሲቲ መንፈሳዊ ኰሌጅ ከ፲፱፻፶፬ እስከ ፲፱፻፷፬ ዓመተ ምሕረት፤ እንዲሁም በተግባረ እድ ትምህርት ቤትና በቅዱስ ጳውሎስ ከፍተኛ መንፈሳዊ ትምህርት ቤት መንፈሳዊ ትምህርት አስተምረዋል።

ቀ፤ የኢትዮጵያ ዕውራን የተራድኦ ኅብረት ድርጅት በ፲፱፻፶፪ ዓመተ ምሕረት ሲመሠረት ከመሥራቾች አንዱ የነበሩ ሲሆን፤ መጀመሪያ የማኅበሩ ምክትል ፕሬዚዳንት ኋላም የቦርድ ሊቀ መንበር በመሆን አገልግለዋል።

አለቃ አያሌው የሚገለጹባቸው ልዩ ልዩ ተሰጥዖዎች።

፩ኛ፤ «ሊቀ ሊቃውንት።»

በመንፈሳዊውም ሆነ በሥጋዊው ዓለም ሰዎች በተሰማሩበት ዘርፍ ማወቅ የሚጠበቅባቸውን ዕውቀት አሟልተው ሲገኙ፤ ከዚያም ዐልፈው ዕውቀታቸው ለሌሎች መትረፍ ከሚችሉበት ደረጃ ሲደርሱ የችሎታቸውን ደረጃ ለመግለጥ የተለያዩ የማዕረግ ስሞች ይሰጧቸዋል። ከቡር አባታችን አለቃ አያሌው ታምሩም ከእግዚአብሔር በተሰጣቸው የማስተዋልና የመመርመር ስጦታ ከራሳቸው ዐልፈው ብዙዎችን የሚጠቅም ሰፊ የዕውቀት ማእድ ለሕዝብ ክርስቲያን ሲመግቡ የኖሩ ስመ ጥሩ የሃይማኖት አስተማሪ ለመሆን በቅተዋል። በዚህም የተነሣ በዘመናችን ቤተ ክርስቲያን ካፈራቻቸው ታላላቅ ሊቃውንት ተርታ ስማቸው ሊመዘገብ ችሏል። ይህንኑ ከፍተኛ የሆነ የዕውቀት ደረጃቸውን በመገንዘብም ይመስላል ብዛት ያላቸው ሰዎች አለቃ አያሌው ታምሩን «ሊቀ ሊቃውንት» እያሉ ይጠሯቸዋል። ይህንን ከግብራቸው የሚገጥም የማዕረግ ስም በሁለገብ ችሎታቸው የተደመመው ሕዝብ ቢሰጣቸውም እሳቸው ግን ራሳቸውን የሚገልጹት እጅግ በተሰበረ መንፈስና ትሕትና ነበር።

በተለያዩ ጊዜያት ከተለያዩ የጎትመት ውጤቶች ስለ እሳቸው የተሰጡ ምስክርነቶችን በመጠኑ እንደሚከተለው እንጠቅሳለን። ሀ፤ «በ፲፱፻፶ዎቹና ፷ዎቹ አንድ ከቤተ ክርስቲያን የተገኘ ዘመናዊ ሊቅ ቢኖር አለቃ አያሌው እንደ ሆኑ የዘመኑ ታሪክ ይመስከራል።» (አዲስ ዜና፤ መስከረም ፳፱ ቀን ፲፱፻፺፭ ዓ፤ ም።)

ለ፤ «... ብዛት ካላቸው የጋዜጣችን አንባቢያን፤ ከልዩ ልዩ አድባራትና ገዳማት፤ የሰንበት ትምህርት ቤቶችና ከመንግሥታዊና ሕዝባዊ ድርጅቶች ሠራተኞች በቀረበልን ጥያቄ መሠረት ዛሬም ደግሞ ታላቁን ሊቅ አለቃ አያሌው ታምሩን ተዛማጅ ጥያቄዎችን አቅርበንላቸው መልስ ሰጥተውናል። ...» (ጦማር፤ መጋቢት ፳፭ ቀን ፲፱፻፹፰ ዓ፤ ም።)

ሐ፤ «አለቃ አያሌው ታምሩ የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን የሊቃውንት ጉባኤ ፕሬዚዳንት ናቸው። ቤተ ክርስቲያኒቱን ከ፶ ዓመት በላይ በታማኝነት፤ በመንፈሳዊነት፤ በቅንነትና በከፍተኛ የኃላፊነት ተቀባይነት ሲያገለግሉ የቆዩ የቤተ ክርስቲያን ቀደምት አባት ናቸው። ታሪክ ሲበላሽ፤ የቤተ ክርስቲያን ባህል፤ ደንብና አስተዳደር ሲፋለስ፤ በተለይም የሃይማኖት መፋለስ ሲያጋጥም የማረም፤ የማስተካከል፤ የማሳሰብና የመገሰጽ አባታዊም መንፈሳዊም ኃላፊነት እንዳለባቸው የዝግጅት ክፍላችን ያምናል።» (ኢትኦጵ፤ መስከረም ፳፩ ቀን ፲፱፻፺ ዓ፤ ም።)

ከራሳቸው አንደበትም «የኢትዮጵያ እምነት በሦስቱ ሕግጋት» በተባለው መጽሐፋቸው ገጽ ፲፭ ያሰፈሩትን እንጠቅሳለን። «ትምህርቱ እንደ መምህሮቹና እንደ ትምህርት ቤቶቹም ብዛት ሙሉ አይደለም። ዕውቀቱም አነስተኛ ነው። ይህንኑ ከመምህራኑ ከሞላ ጎደል የሰማሁትን የትምህርት ጣዕም በጥቂቱ እንዳውቀውና እንዳስተውለኝ ያደረገኝ፤ ምሬቱንም ያጠነከረብኝ አዲሱ ዘመን ብዙ የትምህርት ዐይነቶችን ስላስገኘና በወንጌላዊት ሚሲዮን ትምህርት ቤት በነበርኩበት ጊዜ በኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያንና በሌሎቹ አብያተ ክርስቲያናት መካከል ያለውን ልዩነት በደንብ ለማጥናት ስላዝኝ፤ ከዚያ ወዲህ ራሴን መቆጣጠር ስጀምር ግርማዊ ንጉሠ ነገሥት በሎንዶን ያሳተሙትን መጽሐፍ ቅዱስ በቤተ መጻሕፍት ወመዘከር አዘውትሬ መመልከቴ፤ ከመልአክ ብርሃን አድማሱ ጀምቦሬና ከመምህር ይኄይስ ወርቄ ጋር በጥበቅ መነጋገሬ ነው። ሆኖም ዕውቀቴ በዚህ ሁሉ ፍጹም

ሊሆን አልቻለም። ግን ስለ ኢትዮጵያ ታሪክ፤ ስለ ቀናቸው ሃይማኖቷና ስለ ተቀደሰው ምግባሯ፤ በእግዚአብሔርና በሷ መካከልም ስላለው ጥሩ ፍቅር በሕሊናዬ የሚወጣው የሚወርደው ሐሳብ እንደ እሳት ቃጥለኛል። ቆሜ ተቀምጬ፤ ተኝቼ ተነሥቼ በምሄድበትና በማርፍበት፤ በምበላበትና በምጠጣበት ጊዜ ሁሉ ትኩር አድርጌ የምመለከተው እሱን ብቻ ነው። በዚህ ምክንያት በመኝታዬ ጊዜ እንኳ የጤና ዕንቅልፍ አጥቼ ሕልም ይሆንብኝና፤ «ኢትዮጵያ ታበጽሕ እደዊሃ ኀበ እግዚአብሔር፤» «አሐዱ ነገሩ ለኩሉ ዓለም፤» «ያመጽኡ እምሳባ ወርቀ ወስኒኒ፤» «ቃል ወልድ እኩየ ናሁ ውእቱ መጽአ፤» «ንግሥተ አዜብ ትትነሣእ አመ ዕለተ ደይን፤» «ናሁ መሰግላን መጽኡ እምብሔረ ጽባሕ፤» «ሐር ትልዎ ለዝንቱ ሠረገላ፤» «ቃል ሥጋ ኮነ፤» «ተሣሃለነ በሞተ ወልዱ፤» ስለሚሉትና እነሱንም ስለ መሳሰሉት ቃላት ሙሴን፤ ዳዊትን፤ ኢሳይያስን፤ ንግሥተ ሳባን፤ ማቴዎስን፤ ዮሐንስን፤ ሉቃስን፤ ፊልጶስንና ጳውሎስን ስጠይቅ አድራለሁ። ይሁን እንጂ፤ «ጥበብን የሚሻ ሰው ቢኖር ሳያወላውል ሳይጠራጠር ከእግዚአብሔር ይለምን፤ እግዚአብሔርም ንፍገት የሌለው አምላክ ነውና ይሰጠዋል፤» (ያዕ፤ ፩፤ ፭።) ብሎ ሐዋርያው ያዕቆብ እንደ ተናገረው፤ እግዚአብሔር አምላክ የለመንኩትን አልነሣኝም።»

መንፈሳዊ ተልዕኳቸውን በቀና መንፈስ ያልተቀበሉ ወገኖች ዐልፎ ዐልፎ ቢተቸቸውም እሳቸው ግን ምን ያህል ራሳቸውን በትሕትና ዝቅ ያደረጉ እንደ ነበሩና አምላካቸውን እግዚአብሔርንም ምን ያህል በሃይማኖት ዐይን ሊያዩት እንደ ቻሉ በዚህ መገንዘብ ይቻላል።

፪ኛ፤ ደራሲና ተርጓሚ።

ከቡር አለቃ አያሌው ታምሩ በሕይወት ዘመናቸው ያበረከቷቸው አገልግሎቶች ዝርው ሆነው አልቀሩም። በመጽሐፍ ጥራዝ አዘጋጅተውና አሳትመው ለትውልድ ያስተላለፏቸው መጻሕፍት ዘጠኝ ሲሆኑ በይዘታቸው በሁለት የተከፈሉ ናቸው። በአንደኛው ክፍል ያሉት የቤተ ክርስቲያንና የኢትዮጵያን ማንነት ለኢትዮጵያውያን ለማስተማር የተዘጋጁ ሲሆኑ፤ በሁለተኛው ክፍል ያሉት ደግሞ ከቤተ ክርስቲያን ውስጥም ሆነ ከቤተ ክርስቲያን ውጪ ለተነሡና ለሚነሡ መናፍቃን መልስ በመስጠት የምእመናንን ልቦና ለማጽናት የሚያስችል መልእክት የሚያስተላልፉ ናቸው። ከነዚህ መጻሕፍት ውስጥ አምስቱ በቤተ ክርስቲያን አገልግሎት ላይ ሳሉ የተዘጋጁ ሲሆኑ፤ አራቱ ደግሞ ከቤተ ክርስቲያን አገልግሎት በግፍ ከታገዱበት ከ፲፱፻፹፰ ዓመተ ምሕረት በኋላ የተዘጋጁ ናቸው።

በቤተ ክርስቲያን አገልግሎት ላይ በነበሩበት ጊዜ ያዘጋጁቸው፤

፩ኛ፤ «መች ተለመደና ከተኩላ ዝምድና» (፲፱፻፶፫ ዓ፤ ም፤ ትንሣኤ ዘጉባኤ ማተሚያ ቤት።)

፪ኛ፤ «የኢትዮጵያ እምነት በሦስቱ ሕግጋት» (፲፱፻፶፫ ዓ፤ ም፤ ብርሃንና ሰላም ቀዳማዊ ኀይለ ሥላሴ ማተሚያ ቤት።)

፫ኛ፤ «የኩሮ መሠረት ለሕፃናት» (፲፱፻፶፫ ዓ፤ ም፤ ትንሣኤ ዘጉባኤ ማተሚያ ቤት።)

፬ኛ፤ «ወላዲተ አምላክ በኢትዮጵያ» (፲፱፻፸፱ ዓ፤ ም፤ ትንሣኤ ዘጉባኤ ማተሚያ ቤት።)

፭ኛ፤ «የጽድቅ በር» (፲፱፻፸፱ ዓ፤ ም፤ ትንሣኤ ዘጉባኤ ማተሚያ ቤት።) የተባሉት መጻሕፍት ናቸው።

ከሥራ ገበታ ከታገዱ በኋላ በመኖሪያ ቤታቸው ሆነው ያዘጋጁቸው፤

፩ኛ፤ «ምልጃ፥ ዕርቅና ሰላም» (፲፱፻፺፪ ዓ፤ ም።)

፪ኛ፤ «ተአምርና መጽሐፍ ቅዱስ» (፲፱፻፺፫ ዓ፤ ም፤ አዲስ አታሚዎች።)

፫ኛ፤ «መልእክተ መንፈስ ቅዱስ» (፲፱፻፺፭ ዓ፤ ም፤ አዲስ አታሚዎች።)

፬ኛ፤ «ዜና ሕይወት ዘቅድስተ ቅዱሳን እመ አምላክ» (፲፱፻፺፱ ዓ፤ ም።) የተባሉት ናቸው።

ሌሎችም፤ «የመኮንን ጉዞ» (፲፱፻፺፱ ዓ፤ ም፤) እንዲሁም «የአንበሳ ዱካ» (፲፱፻፶፫ ዓ፤ ም፤ ትንሣኤ ዘጉባኤ ማተሚያ ቤት) የተባሉ አነስተኞች መጻሕፍት አዘጋጅተዋል።

ከነዚህም በተጨማሪ ገድለ አቡነ ገብረ መንፈስ ቅዱስን፣ ገድለ ቅዱስ ጊዮርጊስን፣ ገድለ ቅዱስ ቴዎድሮስ በናድልዮስን፣ ገድለ ቅድስት አርሴማን ከግእዝ ወደ አማርኛ ተርጉመዋል።

በተለያዩ ጊዜያትም በቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ ዩኒቨርሲቲ በተዘጋጁና በሌሎችም ጥናታዊ ጉባኤዎች ላይ የተለያዩ ጥናታዊ ጽሑፎችን አቅርበዋል። ለምሳሌ ያህል በቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ ዩኒቨርሲቲ በ፲፱፻፶፯ ዓመተ ምሕረት በተዘጋጀው ሦስተኛው የኢትዮጵያ ዓለም ዐቀፍ ጉባኤ ላይ «የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን» በሚል ርእስ አዘጋጅተው ያቀረቡት ጥናታዊ ጽሑፍ ተጠቃሽ ነው።

፫ኛ፣ ሰባኪና ሐዋርያ።

ታላቁ ሊቅ አለቃ አያሌው ታምሩ የሰብከተ ወንጌል ሐዋርያዊ አገልግሎታቸውን የጀመሩት በደብረ አሚን ተክለ ሃይማኖት ቤተ ክርስቲያን የቅኔ መምህር ሳሉ ነበር።

በ፲፱፻፵፫ ዓመተ ምሕረት፤ የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን መንፈሳዊ ጉባኤ አንድ ውሳኔ አሳልፎ ነበር። ውሳኔውም፤ በአዲስ አበባ ከተማ ያሉ አድባራት ሰባኪ አይቀጠርባቸውም፤ አለቆች ይሰበኩ፤ የማይችሉ ከሆነ ደግሞ እነሱ የመሰላቸውን ያሰብኩ እንጂ ደግሞ አይከፈላቸውም፤ የሚል ነበር። በዚህም ምክንያት በጊዜው የደብረ አሚን ተክለ ሃይማኖት ቤተ ክርስቲያን አስተዳዳሪ የነበሩት አለቃ ፍሥሐ ጽዮን ተክለ ሃይማኖት፤ የአባታችንን (የዚያኔ መሪነታ አያሌው ታምሩ) ዕውቀትና ችሎታ በመመልከት በስብከት በኩል ስለ ወከሏቸው ምንም በጊዜው ወጣት ቢሆኑ ሕዝቡን በስብከት ይረዱ ነበር። ስብከትም ከእግዚአብሔር ከተሰጧቸው ስጦታዎች አንዱ በመሆኑ እስከ አሁንም ድረስ ብዙ ሰዎች አባታችንን በዚያን ጊዜ በሰጧቸው ስብከቶች ያስታውሷቸዋል።

ከዚያ ጊዜ ጀምሮም በደብረ አሚን ተክለ ሃይማኖት ቤተ ክርስቲያን ብቻ ሳይሆን በተለያዩ የአዲስ አበባ አድባራት በተለያዩ በዓላትም ሆነ ግብዣዎች በሚደርሷቸው ጊዜ ሁሉ፤ በተለያዩ ክፍላተ ሀገር በሚገኙ አብያተ ክርስቲያን ዐውደ ምሕረቶችም በጣም ብዙ ስብከቶችን አስተላልፈዋል። በአዲስ አበባ ከተማ የሚመሠረቱ አዳዲስ አድባራት እስኪደራጁ ድረስ የአካባቢያቸውን ምእመናን በስብከት አገልግለዋል።

በ፲፱፻፸፩ ዓመተ ምሕረት በክቡር አቶ ሙሉኔታ ገብረ ወልድ አስባሳቢነት ለሃይማኖት ትምህርትና ለምግባረ ሠናይ በተቋቋመው በ«ማኅበረ በኩር» ዘወትር ኃሙስ እንዲሁም በየወሩ በ፳፯ የመድኃኔ ዓለም ዕለት እስከ ሕይወታቸው ፍጻሜ ድረስ የሃይማኖት ትምህርት በመስጠት ያገለግሉ ነበር። በተመሳሳይም ዘወትር ቅዳሜ፤ በትርፍ ሰዓታቸው የሃይማኖት ትምህርት መማር የሚሹ ሰዎችን በመናገሩ ቤታቸው በመቀበል እስከ ሕይወታቸው ፍጻሜ ድረስ ትምህርት ይሰጡ ነበር።

በዚህም ረጅም የስብከተ ወንጌል አገልግሎታቸው ያስተላለፏቸው ስብከቶች ለጊዜው ቍጥራቸው በትክክል ባይታወቅም በግምት ከ፬፻ እስከ ፭፻ በሚደርሱ ካሴቶች የተቀረጹ ናቸው። እነዚህ ትምህርቶች በብሉይ ኪዳን፣ በሐዲስ ኪዳን፣ በሥርዓተ ቤተ ክርስቲያን፣ በሃይማኖታዊና ሕዝባዊ በዓላት፣ በኢትዮጵያ ታሪክና የቀን አቆጣጠር፤ በሌሎችም ታሪካዊና ባህላዊ ጉዳዮች ላይ ያተኮሩ ሲሆኑ ዛሬ ያለውንም ሆነ ወደፊት የሚነሳውን ትውልድ ለተጨማሪ ዕውቀትና ለጠለቀ ምርምር የሚጋብዙ ፍሬ ነገሮች አሏቸው ተብሎ ይታመናል።

በካሴት ተቀርጸው በምእመናን እጅ ከሚገኙ መንፈሳዊ ትምህርቶቻቸው መካከል፤ በ፲፱፻፹፯ ዓመተ ምሕረት በስቅለት በዓል ዕለት በምስካየ ኅዙናን መድኃኔ ዓለም ቤተ ክርስቲያን በመገኘት «የራስ ቅል፤» በሚል ርእስ ያስተላለፉት ዝነኛ ስብከት ከእሳቸው ፍላጎት፣ ዕውቅናና ፈቃድ ውጪ ለሽያጭ የዋለ ቢሆንም በብዙ ምእመናን እጅ ውስጥ የመግባት ዕድል ያገኘ የማስተማር ችሎታቸው ተጨባጭ ምስክር ነው።

ሰዎች ሐሳባቸውን በየዐደባባዩ፣ በቢሮና በቤትም ቢሆን እንኳ በነጻነት ለመግለጽ ይፈሩና ይሸማቀቁ በነበሩባቸው ዘመናት እንኳ ሳይቀር አለቃ አያሌው ታምሩ አገርን፣ ወገንን፣ ቤተ ክርስቲያንን፣ መንግሥትን፣ ባህልንና ታሪክን የሚጎዳ ነው ብለው ያመኑበትን ሕፃን በድፍረት የመተቸት፣ የመምከርና ዐልፈውም የመገሰጠን ችሎታ ነበራቸው።

ርቱዕ አንደበታቸውና በሰምና በወርቅ ለዝቦ የሚቀርበው የአነጋገር ለዛቸውም አገራችን ካፈራቸው ልዩ የንግግር ተሰጥኦ ከነበራቸው ንግግር ዐዋቂዎች (Orators) ተራ አስልፏቸዋል።

፬ኛ፤ የኢትዮጵያና የቤተ ክርስቲያን ጠበቃ።

ከቡር አባታችን አለቃ አያሌው ታምሩ ከወጣትነት ዕድሜያቸው ጀምሮ ለኢትዮጵያና ለኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን መብትና ክብር ሲሟገቱ ኖረዋል። በ፲፱፻፶፫ ዓመተ ምሕረት ካሳተሙት «መች ተለመደና ከተኩላ ዝምድና» ከተባለው መጽሐፋቸው ጀምሮ ባረፉበት በ፲፱፻፺፱ ዓመተ ምሕረት እስከ አሳተሙት «ዜና ሕይወት ዘቅድስተ ቅዱሳን እመ አምላክ» ድረስ ያዘጋጁቸውን መጻሕፍት ብንመለከት ለአገራቸው፣ ለወገናቸው፣ ለቤተ ክርስቲያን፤ ይልቁንም ለእመቤታችን ለቅድስት ድንግል ማርያም የነበራቸውን ፍቅርና አክብሮት በግልጽና በማያሻማ ሁኔታ መገንዘብ እንችላለን። ይህንን እሳቸው በሃይማኖት የተገነዘቡትን ፍቅርና አክብሮትም ሌላው ወገናቸው እንዲያውቀውና እንዲጠብቀው ለማስገንዘብ በቃል፣ በጽሑፍ ከማስተማር ዕልፈው ከፍተኛ እንግልትና ግፍ የተቀበሉበትን መስዋዕትነት ከፍለውበታል።

በተለያዩ የቤተ ክርስቲያን ዐውደ ምሕረቶች፣ የትምህርት መድረኮች፣ ጋዜጦች፣ ራዲዮና ቴሌቪዥን ጣቢያዎች፣ መጻሕፍት አማካይነት ካስተላለፏቸው ታዋቂ ትምህርቶቻቸው በተጨማሪ በሊቃውንት ጉባኤ አባልነትና ሰብሳቢነት ዘመናቸው የቤተ ክርስቲያናችንን እምነትና ሥርዓት ለመበረዝና ለማዛባት ሆነ ተብለው ይግበሰባሉ የነበሩ የጽሑፍ ሥራዎችንና በዕውቀት ጉድለትም ስሕተት የነበሩባቸውን ጽሑፎች የሚታገደውን በማገድ፣ የሚታረመውን በማረም፤ ከቅዱሳን አባቶቻችን የተረከብናት የቀናች ሃይማኖት ተጠብቃ ለትውልድ እንድትተላለፍ ከፍተኛ አስተዋጽኦ አድርገዋል።

ከዚህም በተጨማሪ በሃይማኖታችንና በታሪካችን ላይ ጥያቄ፣ ክርክርና ጥርጥር በበዛበት በአሁኑ ዘመን ለሚኖረው ትውልድ መጠቀሚያ የሚሆኑ ትምህርተ ሃይማኖትንና ታሪክን በድምፅ መዘግብትና ባሳተሟቸው መጻሕፍት አማካይነት በማዘጋጀት ትተውለት ዕልፈዋል። ለዚህም በተማሪዎቻቸው እጅ የሚገኙ መንፈሳዊ ትምህርቶች፣ በተለያዩ የብዙኃን መገናኛዎች የተቀረጹ ሥራዎቻቸው በግንባር ቀደምትነት የሚጠቀሱ ሲሆን በተለያዩ ጉዳዮች ላይ ዕውቀት ለመቅሰም በሚል ሽፋን በበጎም በክፉም ሐሳብ በጥያቄ መልክ ይቀርቧቸው ለነበሩ ሰዎች ሁሉ የሰጧቸው መልሶች ላለውም ሆነ ለሚመጣው ትውልድ ከፍተኛ ጠቃሚነት እንዳላቸውና እንደሚኖራቸው በብዙዎች ዘንድ ይታመናል።

፭ኛ፤ ትጉህና መልካም አርአያነት ያለው የሥራ መሪ።

ከቡር አባታችን አለቃ አያሌው ታምሩ የደብረ አሚን ተክለ ሃይማኖት ቤተ ክርስቲያን ሊቀ ጠበብትና አስተዳዳሪ ሆነው በሠሩባቸው ዓመታት በዋነኛነት መታወቂያቸው በሆነው የስብከተ ወንጌል አገልግሎት የአዲስ አበባንና አካባቢውን ሕዝብ የሃይማኖት ትምህርት ፈትፍተው በመመገብ የሚታወቁ ሲሆን፤ ከዚህ ጎን ለጎን በደብሩ ውስጥ የሚገኙ ሕፃናትና ወጣቶች በመንፈሳዊ ትምህርት የሚታነጹበትን ማኅበር በማቋቋምና በማጠናከር፣ የሚሰበሰቡበት አዳራሽ በማሠራት፤ በደብሩ አካባቢ የሚሰባሰቡት ዐይነ ሥውራን ከልመና ወጥተው ራሳቸውን እንዲችሉ በማበረታታት ተጠቃሽነት ያላቸው ከፍተኛ ሥራዎች አከናውነዋል። ለምስክርነት ያህል በጊዜው የበረታቷቸው ከነበሩ ምእመናን መካከል አቶ ጥበቡ ሙላት የተባሉ ሰው የተሰጡትን ምስክርነት እናቀርባለን።

«አባታችን አለቃ አያሌው ታምሩ የደብረ አሚን ተክለ ሃይማኖት ቤተ ክርስቲያን አስተዳዳሪ ሳሉ ዐይነ ሥውራንን ከልመና እየነጠሉ ሙዳዩ ምጽዋት እየሰጡ፤ በትምህርት በኩል ኋላ ቀር የሆኑትን እንዲያዳብሩ እያደረጉ አሁን ዐይነ ሥውራኑ ፳፻ እና ፱፻ ብር እየበሉ ይገኛሉ። እኔንም ይህንን ደብዳቤ የጻፍኩትን ከልመና ተገላግዬ ቤተ ክርስቲያንን እንዳገለግል እሳቸውም ሆኑ በሰው አስጠይቀውኛል። ዕድሌ ሆኖ ግን በምክራቸው አልተጠቀምኩበትም።»

በደብር አስተዳዳሪነታቸው ዘመን ከተፈጸሙ ዐበይት ተጠቃሽ ተግባሮች ውስጥ ታኅሣሥ ፳፬ ቀን ፲፱፻፷፩ ዓመተ ምሕረት ለግርማዊ ቀዳማዊ ኀይለ ሥላሴ ያቀረቡት ጥያቄ ለትውልድ ሊተላለፍ የሚገባ በመሆኑ ከዚህ በታች ጠቅሰዋል።

በግንቦት ፲፱፻፷ ዓመተ ምሕረት የተክለ ሃይማኖትን አልቅና ተሹመው በቀጣዩ ዓመት ፲፱፻፷፩ ላይ ታኅሣሥ ፳፬ ቀን ጃንሆይ የአቡነ ተክለ ሃይማኖትን በዓል ለማክበር በደብሩ ተገኙ። ቅዳሴ አስቀድሰው፣ ታቦት አንግሠው የተዘጋጀውን ሥነ ሥርዓት ከተካፈሉ በኋላ አለቃ አያሌው ከተሾሙበት ጊዜ ጀምሮ ባለው አጭር ጊዜ ውስጥ ስላሳዩት የአስተዳደር ብቃት ካመሰገናቸው በኋላ፤ ምን እንዳደርግልህ ትፈልጋለህ? ብለው ይጠይቋቸዋል።

አለቃም፤ ጃንሆይ! እኔ በግሌ ምንም አልፈልግም። ለደብሩ ካህናት ግን በአዲስ አበባ እንዳሉ ታላላቅ አድባራትና ገዳማት አገልጋዮች ቋሚ ገቢ የሚያገኙበት የገቢ ምንጭ የሚሆን ነገር እንዲፈቅዱልኝ አለምናለሁ፤ ብለው መጠየቃቸውን ብዙዎች ያስታውሱታል።

የሊቃውንት ጉባኤ ሰብሳቢ በነበሩባቸው ዘመናትም የጉባኤው አባላት የነበሩ ሊቃውንት ጓደኞቻቸውን በከፍተኛ አክብሮትና ትሕትና በመያዝ የነሱን ሐሳብ በመቀበል፤ የራሳቸውንም በመጨመር ጊዜና ሁኔታ የፈቀደላቸውን ያህል ለመሥራት ከመሞከራቸው ባሻገር በኑሮ ክብደትና በቤተ ሰብ ኃላፊነት ጫና ምክንያት ከሥራ መባረር እያሰጋቸው ዝምታ ለመምረጥ የተገደዱ የጉባኤው አባል የሆኑ ባልደረቦቻቸውን ሸክም ጭምር በመሸከም ከፍተኛ መሥዋዕትነት ያስከፈላቸውን የመጨረሻ ተጋድሎ ለቤተ ክርስቲያንና ለቀናቸው ሃይማኖት ሲሉ ተቀብለዋል። ይህንንም በሊቃውንት ጉባኤ ሰብሳቢነት የመጨረሻ ዘመናቸው ላይ ሳሉ ዐብረዋቸው ይሠሩ ከነበሩ አባላት አንዱ እንደሚከተለው ተርከውልናል። «የነበረውን ችግር ደፍሮ መቃወምና በይፋ መናገር ሊያስከትልብን የሚችለውን ከሥራና ከደመወዝ የመፈናቀል አደጋ በመስጋት ብዙዎቻችን የሊቃውንት ጉባኤ አባላት ዝምታ ይሻላልና እባክዎ ዝም እንበል አልናቸው። እሳቸው ግን፤ ሊያስከትል የሚችለውን አደጋ እንዘባለሁ። እናንተ ወንድሞቼ በዚህ ሁኔታ ውስጥ እንድትጎዱ አልፈልግም። ስለዚህ እናንተን በግድ ተናገሩ ብዬ ችግር ውስጥ ልከታችሁ አልፈልግም። እኔ ግን የሊቃውንት ጉባኤው ዋና ሰብሳቢ በመሆኔ የመጣውን፤ የሚመጣውን እቀበላለሁ እንጂ ቤተ ክርስቲያን ስትበደል፤ ትምህርተ ሃይማኖት ሲፋለስ ዝም ብዬ አላይም። ዝም ብዬ ላለማለፍ የታሪክና የሃይማኖት ተጠያቂነት አለብኝ። እኛ ዝም ብንልም እከሌ ለቤተ ክርስቲያን ሊሟገትላት ይገባዋል የምንለው ክፍል ቢኖር እኔም ዝም እል ነበር። ነገር ግን ታሪክ ይህን ክፍል ተጠያቂ አድርጎ አስቀምጦታል። ስለዚህ ይህን የታሪክ አጋጣሚ ቀንበር የመሸከም ግዴታ አለብኝ። ዝም ብል በአምላኬ ፊትስ ምን መልስ እሰጣለሁ? የዛሬው የሊቃውንት ጉባኤ ዝም ካለስ ሌላ ማን ይናገራል?» በማለት መናገራቸውን ተርከውልናል።

በዚህም አባታችን አለቃ አያሌው ታምሩ ኃላፊነታቸውን የሚያውቁ፤ ለሥራ ባልደረባ የሚራሩ፤ ሰው ምን ይለኛል ሳይሆን እግዚአብሔር ምን ይለኛል የሚልን የእምነት ጥያቄ የሚያስቀድሙ ፍጹም ለሃይማኖታቸው ታማኝ ሰው እንደ ነበሩ እናያለን።

፮ኛ፤ እጅግ ተወዳጅ የቤተ ሰብ መሪ።

ከቡር አባታችን አለቃ አያሌው ታምሩ በቤተ ክርስቲያን ሥርዐት መሠረት በሥርዐተ ተክሊል ከክብርት ባለ ቤታቸው ከወይዘሮ ርብቃ ልሳነ ወርቅ ጋር ሚያዝያ ፲፪ ቀን ፲፱፻፶ ዓመተ ምሕረት ጋብቻ ፈጽመዋል። ለባለ ቤታቸው የነበራቸው አክብሮት፤ ፍቅርና እንክብካቤ እጅግ አስደናቂ ነበር።

ከቡር አለቃ አያሌው ታምሩ ከክብርት ባለቤታቸው ከወይዘሮ ርብቃ ልሳነ ወርቅ ጋር።

ከክብርት ባለቤታቸው ጋር በነበራቸው የ፶ ዓመት የጋብቻ ሕይወትም ፲፬ ልጆችና ፲፪ የልጅ ልጆች ለማፍራት ታድለዋል። አባታችን ለልጆቻቸውም ሆነ ለመላው ቤተ ሰብ እጅግ በጣም ርኅሩኅና ኃላፊነታቸውን ጠንቅቀው የሚያውቁ አባት ነበሩ። ሁሉም የቤተ ሰብ አባላት ለኑሮአቸውም ሆነ ለትምህርታቸው የሚያስፈልጉ ነገሮች እንዳይጓድሉባቸው ከፍተኛ ጥንቃቄ ያደርጉ ነበር። ሴቶች ልጆቻቸውን «እመቤቴ»፤ ወንዶች ልጆቻቸውን «ጌታዬ» እያሉ ያሳደጉ፤ ምክርን እንጂ ቁጣን የማይወዱ እጅግ በጣም ርኅሩኅና ተወዳጅ አባት ነበሩ። በትምህርትም በኩል ሁሉም ልጆቻቸው በመንፈሳዊም ሆነ በዓለማዊ ትምህርት ታንጸው እንዲያድጉ አድርገዋል። በአርቶዶክስ ተዋሕዶ

ሃይማኖትና በሌሎች እምነቶች መካከል ያለውን ልዩነትም በሚገባ እንዲያውቁ አድርገዋል። ልጆቻቸው፤ ለአገራቸው፤ ለታሪካቸው፤ ለሃይማኖታቸው ከፍተኛ እምነትና አክብሮት እንዲኖራቸው አስተምረዋቸዋል። በአጠቃላይ እያንዳንዱ የቤተ ሰብ አባል አባታችን የቀረጹበት እጅግ በጣም ውብ የሆነ ነገር በውስጡ አለ ብለን እናምናለን። ምክንያቱም እሳቸው በቁም ነገር ጊዜ ቁም ነገር የነበራቸው፤ በዕረፍትና በመዝናናት ጊዜም ከሕፃናት ጠባይ ጋር የሚመሳሰል እጅግ የጸዳ መንፈስና ጨዋታ ዐዋቂነት የነበራቸው ስለ ሆኑ ነው። ልጆቻቸው ሲናገሩ፤ «እኛ ሁላችን ከአባታችን ጋር ያሳላፍነውን እያንዳንዱን ሰዓትና ደቂቃ እግዚአብሔር በሕይወታችን ውስጥ ከሰጠን በረከቶች ሁሉ እጅግ ከፍተኛው አድርገን ነው የምንቁጥረው። በምንኖርበት ማኅበረ ሰብ ውስጥ እንድንከተላቸው ካስተማሩን የሕይወት መመሪያዎች በተጨማሪ መንፈሳዊ ሕይወታቸው ደግሞ ትልቁ ውርሳችን ነው፤» በማለት ዘወትር ይመሰክራሉ።

፯ኛ፤ የበጎ አድራጎት ሥራ።

የአባታችን የአለቃ አያሌው ታምሩ ሐዋርያዊ አገልግሎት ከላይ እንደ ገለጽነው ለትምህርት የሚሆኑ መጻሕፍትን በማዘጋጀት፤ ስብከቶችን በመስጠት፤ በቤተ ክርስቲያን አገልግሎትም ብቻ የተወሰነ አልነበረም። በሕይወታቸው ሙሉ እጅግ ብዛት ባላቸው የበጎ አድራጎት ሥራዎች ላይ ሲሳተፉ ኖረዋል።

በትውልድ አካባቢያቸው የሚገኘው የዲማ ቅዱስ ጊዮርጊስ ቤተ ክርስቲያን በተለያዩ ጊዜያት በሚታደስበት ጊዜ በግላቸውም፤ ከሌሎች በጎ አድራጊዎች ጋር በመሆንም ከፍተኛ ዕርዳታ አበርክተዋል። ይህንንም ቤተ ክርስቲያን፤ በአካባቢው የሚገኙትንም ረዳት የሌላቸው ቅዱሳን አባቶችና እናቶች እስከ ሕይወታቸው ፍጻሜ ድረስ ሲረዱ ነው የኖሩት።

አባታችን በቤተ ክህነት በሥራ ላይ እያሉ የወር ደምዘ ተቆርጦላቸው ያገለግሉ በነበረበት ዘመን ቤተ ሰባቸውን ከማስተዳደር በተጨማሪ እጅግ ብዛት ያላቸውን ዘመዶችና ችግሮች በመርዳት ብዙዎችን ለቁም ነገር አብቅተዋል። የ«ማኅበረ በኩር»ን አባላት በማስተባበርም ልዩ ልዩ በገጠር የሚገኙ አድባራትና ገዳማት፤ ረዳት የሌላቸው ቅዱሳን አባቶች እንዲረዱ አድርገዋል። ከቤተ ክህነት ያለ ጡረታ በግፍ ከተባረሩ በኋላ በነበሩት ዓመታት እንኳ፤ እግዚአብሔር በቸርነቱ ከሚመግባቸው እየቀነሱ፤ የሥጋና የመንፈስ ልጆቻቸውንም በማስተባበር ረዳት የሌላቸውን ችግሮች ሰዎች፤ የገጠር አድባራትንና ገዳማትን ሲረዱ ቆይተዋል። ለዕለት ጉብኝት ወደ ቤታቸው ከሚመጣው ዘመድም ሆነ ባዕድ በኑሮው ችግር አለበት ብለው የሚያስቡት ሰው ካለ እጃቸው ላይ ያለውን ገንዘብ ሳያከፍሉት አይሸኙትም ነበር። ይህንንም ስንል እኛ በግልጽ፤ በይፋ ከምናውቀው በመነሣት እንጂ ብዙውን የበጎ አድራጎት ሥራቸውን የሚፈጽሙት በይፋ ባለ መሆኑ፤ ሰው ይይልኝ እያሉ የሚያደርጉት ባለ መሆኑ በጎ አድራጎቱን ያደረጉላቸው ክፍሎች ይመሰክሩላቸዋል የሚል እምነት አለን። ለምሳሌ ያህልም እሳቸው በሞት ከተለዩ በኋላ፤ በበጎ አድራጎት ይደግፏቸው ከነበሩ የገዳም በኩራት መድኃኔ ዓለም ገዳም ቅዱሳን አባቶችና በአዲስ አበባ ከሚኖሩ አንድ ወገን ለቤተ ሰባቸው የተላኩትን ደብዳቤዎች ምስክር ይሆኑ ዘንድ እንደሚከተለው አቅርበናቸዋል።

«እኛ ያለንበት ቦታ ሽቅብ ቢያዩት ሰማዩ እሩቅ ነው ቁልቁል ቢያዩት ምድሩ ጥብቅ ነው። ድምፀ አራዊት፤ ግርማ ሌሊት ነው። ከቡር አባታችን ከዋሻው ታቦቱ ሲወጣ ቦታውን ስለሚያውቁት ባለፈውጊዜ ስምንት ሺሕ ብር ሰጥተው መንበር አሠርተው ገብቷል። አሁንም ምኞታቸው የነበረ ገና ምንጣፍ ሁለተኛ መቋሚያ ጸናጽል ሦስተኛ መጻሕፍት አራተኛ መቀደሻ ልብስ ነበረ። መራኅት ማለት ደወል ነበረ። እራሳቸው ሠርተው አሰማርተው፤ ሃይማኖት መርተው፤ የተራብ አብልተው፤ የተጠማ አጠጥተው፤ ገዳማትን ረድተው ነው ያለፉ።» (የገዳም በኩራት መድኃኔ ዓለም ገዳም ቅዱሳን አባቶች።)

«ነዳያንን ማብላት ማጠጣት የሚወዱ፤ ዐብረው መጫወት የሚወዱ ነበሩ። የአባታችን ሞት የሥጋ ሞት እንጂ ነፍሳቸው ከጸድቃን ከሰማዕታት እንደምትደመር የሁሉም እምነት ነው።» (አቶ ጥበቡ ሙላት ጌታሁን።)

ስለ ቅን አገልግሎታቸው የተሸለሟቸው ሽልማቶች።

ከቡር አባታችን አለቃ አያሌው ታምሩ እጅግ ይወዷቸውና ያከብሯቸው በነበሩት በግርማዊ ቀዳማዊ ኅይለ ሥላሴ ንጉሠ ነገሥት ዘኢትዮጵያ መልካም ፈቃድ፤

፩ኛ፤ በ፲፱፻፵፩ ዓመተ ምሕረት የመምህራን ሽልማት ሜዳይ፤

፪ኛ፤ በ፲፱፻፷፪ ዓመተ ምሕረት የኢትዮጵያ የክብር ኩክብ የፈረሰኛ ደረጃ ኒሻን ተሸልመዋል።

ከቡር አለቃ አያሌው ታምሩ የተሸለሟቸው ኒሻኖች። የመምህራን ሽልማት ሜዳይ (በስተግራ)፤
የኢትዮጵያ የክብር ኩክብ የፈረሰኛ ደረጃ ኒሻን (በስተቀኝ)

የምእተ ዓመቱ ታላቅ የሃይማኖት አባት።

በመስከረም ወር ፳፻ ዓመተ ምሕረት ታትሞ የወጣው «ዕንቁ» የተባለ መጽሔት በቅጽ አንድ ቍጥር አንድ እትሙ «የእልፍ ዓመቱ ምርጦች በዝነኞቻችን አንደበት፤» በሚል ርእስ ባሰባሰበው የታዋቂ ሰዎች አስተያየት መመዘኛ መሠረት አለቃ አያሌው ታምሩ ከታላቁ ኢትዮጵያዊ ከአቡነ ጴጥሮስና ከብፁዕ ወቅዱስ አቡነ ተክለ ሃይማኖት ቀጥሎ ከብፁዕ ወቅዱስ አቡነ ባስልዮስ ጋር የሦስተኛነትን ደረጃ ይዘዋል። ይህም ከቡር አባታችን አለቃ አያሌው ታምሩ ለአገራቸው፣ ለወገናቸውና ለቅድስት ቤተ ክርስቲያን ላበረከቱት የዕድሜ ልክ ቅን አገልግሎትና ለከፈሉት መስዋዕትነት ከሕዝብ የተሰጣቸው ከፍተኛ ክብርና ውለታቸውን ያለመርሳት ምልክት በመሆኑ ከታሪካቸው ጋር ሲወሳ ይኖራል።

የአለቃ አያሌው ታምሩ የሕይወት ጉዞ በሦስቱ መንግሥታት ዘመን።

የዓለም ታሪክና ቅዱሳት መጻሕፍት እንደሚያስተምሩን መንፈሳውያን አባቶችና ዓለማዊ መሪዎች ተባብረው ለሕዝብና ለአገር ጥቅም የሠሩባቸው ዘመናት የመኖራቸውን ያህል፤ አንዱ አሳዳጅ ሌላው ተሳዳጅ ሆነው የታዩባቸው ጊዜያትም ብዙ ናቸው።

ከቡር አባታችን አለቃ አያሌው ታምሩም ከልጅነት እስከ ዕርጅና ዕድሜያቸው ባለፉባቸው ሦስት የኢትዮጵያ የመንግሥት ሥርዓቶች ውስጥ ዐብሯቸው በተጓዘው ትውልድ ፊት ከተወጧቸው መንፈሳዊ ተግባሮች ጥቂቶቹን መጥቀስ አግባብነት አለው ብለን እናምናለን።

፩ኛ፤ የዐፄ ጎይለ ሥላሴ መንግሥት።

የዐፄ ጎይለ ሥላሴ ዘመነ መንግሥት አለቃ አያሌው ታምሩ ከልጅነት ወደ ጎልማሳነት የተጓዙበት ዘመን ነው። በዚህ ዘመንም ገና በወጣትነት ዕድሜያቸው በንጉሠ ነገሥቱ ፊት እግዚአብሔር ከፍተኛ ሞገስን እንደ ሰጣቸው ያስመሰከሩ የተለያዩ የታሪክ ክስተቶች ታይተዋል።

ሀ፤ የኢትዮጵያ ዕውራን የተራድኦ ኅብረት ድርጅትን ለማቋቋም ከሌሎች ባልደረቦቻቸው ጋር ያደረጉትን ጥረት ንጉሠ ነገሥቱ ከከፍተኛ አድናቆት ጋር በመቀበል ስለ ደገፏቸው ተግባራዊ ሊሆን ችሏል። እሳቸውም ማኅበሩን መጀመሪያ በምክትል ሊቀ መንበርነት ኋላም በበርድ ሊቀ መንበርነት መርተዋል።

ለ፤ ንጉሠ ነገሥቱ የአለቃን ከፍተኛ የዕውቀት ብቃት በመገንዘብ በቀዳማዊ ጎይለ ሥላሴ ዩኒቨርሲቲ ሥር በሚገኙ ኮሌጆች የማታ ትምህርት ከፍሎት ውስጥ የሃይማኖት ትምህርት እንዲያስተምሩ ፈቅደውላቸዋል።

ሐ፤ በተለያዩ መንግሥታዊ በዓላት በንጉሠ ነገሥቱ ፊት ንግግር እንዲያደርጉ ገና በወጣትነት ዕድሜያቸው

የተፈቀደላቸው ሲሆን እሳቸውም ሰውን ለማስደሰት ሳይሆን እግዚአብሔር የመራቸውን እውነተኛ ነገር ንጉሠ ነገሥቱንም ሆነ መኳንንትና መሳፍንቱን ያስደስታል። ያስከፋል ሳይሉ እውነቱን ፍርጥ አድርገው ያስተምሩ እንደ ነበረ በጊዜው የነበሩ የሚመስክሩት ሐቅ ሲሆን አስደናቂው ነገር ግን የንጉሠ ነገሥቱ አለመቆጣት ነበር። ከንጉሠ ነገሥቱ ፊት ለመናገር ከተሰጧቸው ብዙ ዕድሎች በአንዱ የሰጡትን ትምህርትና ያስከተለውን ውጤት እንደሚከተለው በአጭሩ አቅርበነዋል።

የተቀጸል ጽጌ በዓል በሚከበርበት አንድ አጋጣሚ ከንጉሠ ነገሥቱ ፊት ቀርበው ቅኔ እንዲቀኙና ንግግር እንዲያደርጉ ይፈቀድላቸዋል። በጊዜው በዕድሜ በጣም ወጣት ከመሆናቸው ጋራ በሥራ አገልግሎትም ብዙ የቆዩ አልነበሩም። ነገር ግን እግዚአብሔር አምላካቸው ገና በልጅነት ዕድሜያቸው ሞገስን ሰጥቷቸው ስለ ነበር በንጉሠ ነገሥቱ ፊት ለመቆም ብዙ መውጣት መውረድ አላስፈለጋቸውም ነበር።

ክቡር አለቃ አያሌው ታምሩ በግርማዊ ቀዳማዊ ኃይለ ሥላሴ ፊት ንግግር ሲያደርጉ።

በዚያ ታሪካዊ ዕለት ያደረጉት ንግግር በአጭሩ ሲቀመጥ መልእክቱ የሚከተለው ነበር። «ግርማዊነት የሚመሯትን አገር ኢትዮጵያን አያት ቅድመ አያቶች እግዚአብሔርን ከመፍራት ጋር ነበር ሲመሯት የኖሩ። ለዚህም ምክንያታቸው አገሪቱ ሀገረ እግዚአብሔር፤ ሕዝቧም ሕዝበ እግዚአብሔር መሆኑን በማወቃቸውና መረዳታቸው ነው። እስከዛንም በአባቶች ዘቶች ላይ ሲያስቀምጥዎ እሱ በሰጠዎት ጸጋ፤ በተፈጥሮ ብልህነትና በትምህርት ያዳበሩትን ዕውቀት በመጠቀም ጭምር አገርዎንና ሕዝብዎን በበለጠ እንዲያገለግሉ ፈቃዱ ሆኖ ነው። አገርዎ ኢትዮጵያና ቀብታ ያነገሡትን የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ነውር ነቀፋ የሌለባቸው ናቸው። ግርማዊነትም ይህችን ሀገረ እግዚአብሔርና ቀብታ ያነገሡትን ቤተ ክርስቲያን በነበረ ክብራቸውና ታሪካቸው አንጻር የመጠበቅና ከተለያዩ የጠላት አመጣጦች የሚሰነዘርባቸውን አደጋ ሁሉ የመመከት ኃላፊነት አለብዎ። ኢትዮጵያና ኢትዮጵያውያን ሠለጠነ ከሚባለው ዓለም የሚያስፈልጋቸው የእደ ጥበብና የተለያዩ ሙያ ነክ ሥልጣኔ እንጂ የሃይማኖት ወረርሽኝ አይደለም። ነገር ግን በአሁኑ ሰዓት ሃይማኖት የግል ነው አገር የጋራ ነው የሚለውን የግርማዊነትን መርህ መግቢያ በማድረግ ከብዙ አቅጣጫ የሚወረወሩት ፍላጎቶች በኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያንና በህልውናዋ ላይ እያነጣጠሩ ይገኛሉ። ማንኛውም ኢትዮጵያዊ የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን መንፈሳዊ ርስቱ መሆኗን መዘንጋት አይኖርበትም። ይልቁንም ግርማዊነት የዚህችን ታሪካዊና ገናና ቤተ ክርስቲያን ህልውና የመጠበቅ ኃላፊነት አለብዎ። ይህንንም የምልዎ የቤተ ክርስቲያን ዕድል ከእያንዳንዱ ኢትዮጵያን እመራለሁ ከሚል መሪ ዕድል ጋር የተጣመረ በመሆኑ ነው። ዛሬ ዙሪያዎን ከበው የኢትዮጵያን ቤተ ክርስቲያን ማፍረሻ ምክንያት ከእስከ ለማግኘት በሥልጣኔና በዴሞክራሲ ስም ያሰፈሰሩ ሁሉ ነገ እስከ ከእግዚአብሔር ተጣልተው ብቻዎን ቢቀሩ አጠገብዎ አይገኙም። ሁሉም ወደ ላኳቸው የውጪ ኃይሎች ጉያ ነው የሚገቡ። በዓለም የተለያዩ ክፍሎች ልዩ ልዩ ሃይማኖቶች ቢኖሩም እያንዳንዱ አገር ታሪካዊና ነባር የሥነ መንግሥትና የሥነ ሕዝብ አገልግሎት አንጻር ሁሉም አገር የራሱ አሪፊላዊ ሃይማኖት አለው። ይህም የየአገሩ የህልውና ምስጢር አስኳልና አውታር ነው። ይህንን ለመገንዘብ ግርማዊነት የእኔን አስታዋሽነት ባይሻም በአባት በዳዊት ዘቶች ላይ ያስቀመጠዎትን እግዚአብሔርንና ለኢትዮጵያና ለኢትዮጵያውያን የተሰጠችውን አርቶዶክሳዊት ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ጠብቀው ይኑሩ። ይህን ባያደርጉ ራስዎንና አገሪቱን በአደጋ ላይ ይጥላሉ። ዙፋንዎም ለዘርዎ አይተርፍም፤» የሚል ነበር።

ይህን ንግግር በሚያደርጉበት ጊዜ ብዙዎች መኳንንት፤ መሳፍንትና ሹማምንት፤ «ይህ ልጅ ጃንሆይ ፊት ቢሰጡት ጊዜ ድፍረት አበዛ። ብሎ ብሎ እንዴት እንዲህ ይዘልፋቸዋል፤» በማለት እያጉረመረሙ እያሉ በቤተ መንግሥቱ

አስተናጋጆች አማካይነት ከሰው መሐል አለቃ አያሌው (ያኔ መሪነታ) ተጠርተው በተለየ ክፍል እንዲቆዩ ይደረጋል። እነዚያ ተቺዎችም፤ «አላርፍ ብሎ በገዛ እጁ ዋጋውን አገኘ፤ ታሰረ፤» እያሉ ይወያዩ ነበር። ከተወሰነ ቆይታ በኋላ ወደ ልዩ ክፍል ወስዶ እዚህ ጠብቅ ተብላሃል ያላቸው አስተናጋጅ ፭፻ ብር ይዞ መጥቶ፤ «ይህን ሽልማት ጃንሆይ ልከዋል፤» ብሎ ሰጣቸው። ከዚያም ወደ ቤታቸው ሄዱ።

በሌላ አጋጣሚ ንጉሠ ነገሥቱ ሲያገኝቸው በልዩ ትኩረትና ርኅራኄ አነጋግረዋቸው እንዳመሰገኗቸው፤ የሥራ ዕድልም እንደ ሰጧቸው በራሳቸው አንደበት ተናግረዋል። «ቅኔ ላበረክት ጃንሆይ ዘንድ ቀርቤ፤ «ግርማዊ ጃንሆይ! የተማርኩትን የማስተምርበት፤ ያልተማርኩትንም የምማርበት ዕድል ይሰጠኝ፤» ብዬ ነበር። እሳቸውም፤ «እሺ ያልተማርኩትን የምማርበት አንድ ጥያቄ ነው። የተማርኩትን የማስተምርበት የምትለኝ አንተ ምን ችሎታ አለህ?» አሉኝ። «እኔ ለወጣቱ የኢትዮጵያን ታሪክ ማስተማር እፈልጋለሁ። እስከ አገር የጋራ፤ ሃይማኖት የግል ነው አሉ። የኢትዮጵያ ሕዝብ ሀገሩን ከሃይማኖቱ፤ ሃይማኖቱን ከሀገሩ ለይቶ አያውቅም። ነገሥታቱ ራሳችሁ አንድ ነገር ሲነሣ የአገርህን ድንበር የሚዳፈር፤ የሃይማኖትህን ክብር የሚጻረር፤ ቤተ ሰብህን የሚበትን ጠላት መጥቷልና ተነሥ ነው የምትሉት። አሁን ግን ወጣቱን ትውልድ አባትህም እናትህም እኔ ነኝ ብለውት ዐዳሪ ትምህርት ቤት ሰበሰቡት። እየበላ እየጠጣ ከመራገጥ በቀር የሚያውቀው ነገር የለውም። አስተማሪዎቹ ደግሞ የሌላ አገር ዜጎች ናቸው። ሞግዚቶቹ ሁሉ ባዕዳን ናቸው። የራሳቸውን ታሪክ ከሚነግሩት በስተቀር የራሱን የሚያስተምረው የለም። እና ይሄ ከጠፋ በኋላ እንደገና ተመልሶ ቢፈለግ አይገኝም። ዛሬ ወደደም ጠላም፤ እንዲያው ለቅንጦት ብሎም ይሁን፤ ኀይለ ሥላሴ ይሙት፤ እያለ ያባቱ ማሳረፊያ ቢያደርግምም አንድ ነገር ከመጣ እንኳን ደሙን የሚያፈስልዎ ውሃም የሚረጭልዎ አያገኙም፤» አልኳቸው። ከዚያም ሣቂብኝ። ዐብረዋቸው የነበሩት አቶ ከበደ ሚካኤል ግን በጣም ተቆጡ። «ይሄ የወታደር አስተማሪ እንጂ የሲቪል አስተማሪ መሆን አይችልም አሉ።»።

በንጉሠ ነገሥቱ ዘመን ካደረጓቸው ታዋቂ ንግግሮቻቸው ይልቁንም በጃንሆይ ዘመነ መንግሥት መጨረሻ ዋዜማ ላይ የተናገሩትን ንግግር በጊዜው ከነበሩት እማኞች አንዱ ኮሎኔል ቃለ ክርስቶስ ዐባይ «የኢትዮጵያ ታሪካዊና ፖለቲካዊ ሂደት፤» በሚባለው መጽሐፋቸው ገጽ ፬፻፲፩ ላይ እንደሚከተለው አስፍረውታል። «በዚህ ቀን ዝናቡ እያካፋ በቤተ መንግሥቱ በረንዳ ላይ ሕዝቡን ወክለው ንግግር ያደረጉት የተክለ ሃይማኖት ደብር አለቃ ሊቀ ጠበብት አያሌው ታምሩ ሲሆኑ ካደረጉት ንግግር መካከል ጥቂቱ ፍሬ ነገር ቢጠቀስ ቀጥሎ የተመለከተውን ይመስላል። «የግርማዊነት መንግሥት ዐሥራ አንደኛው ሰዓት ላይ በደረሰበት ወቅት ኢትዮጵያ በታላቅ ችግርና ፈተና ውስጥ ተዘፍቃ ትገናለች፤» የሚል ንግግር በማሰማት ንግግራቸውን ደመደሙ።»

ከቡር አባታችን አለቃ አያሌው ታምሩ ከነገሩን የምንገነዘበው ንጉሠ ነገሥቱ እንደ ንጉሠ ነገሥት ሳይሆን እንደ ዘመድ እንደ ጓደኛ በጣም ቅርበት ባለው ሁኔታ ያነጋግሯቸው እንደ ነበረ ነው። ከዚህ በመቀጠል የምንጠቅሰውም ለዚህ እማኝ መሆን ይችላል። ጃንሆይ፤ «የሞት መድኃኒቱ ምን ይሆን?» ብለው ይጠይቋቸዋል። እሳቸውም፤ «የሞት መድኃኒቱ ልጅን በዕውቀት በሃይማኖት አንጾ ማሳደግ ነው፤» ይላሉ። ጃንሆይም፤ «እውነት ብለሃል፤» ብለው መልስ ሰጥተዋቸዋል።

ዐፄ ኀይለ ሥላሴ የአለቃ አያሌው ታምሩን ልዩ ችሎታና ከእግዚአብሔር የተሰጣቸውን ጸጋ ጥሩ አድርገው የተገነዘቡ መሆናቸውን ከላይ የጠቃቀስናቸው የተለያዩ ሁኔታዎች የሚጠቁሙ ሲሆን በተለይ ደግሞ የተክለ ሃይማኖትን ቤተ ክርስቲያን እልቅና ሹመት ተከትሎ ተነሥቶ የነበረውን ተቃውሞ የዳኙበት ሁኔታ ከላይ የጠቀስነውን እምነት ያጠናክራል። ጊዜው ፲፱፻፳ ዓመተ ምሕረት ነበር። የያኔው ሊቀ ጠበብት አያሌው ታምሩ የደብረ አሚን ተክለ ሃይማኖት ቤተ ክርስቲያን አለቃ ሆነው ይሾማሉ። የእልቅናው ሹመት በችሎታ፤ በምርጫ ሳይሆን እንደ ዘር ውርስ ለእኛ መተላለፍ ይገባዋል በሚሉ ሰዎች ሥር ያደሙ ሰዎች ከፍተኛ ተቃውሞ ያነሡና አዲሱ ተሿሚ አለቃ አያሌው ታምሩና ተቃዋሚዎቻቸው ንጉሠ ነገሥቱ ፊት እንዲቀርቡ ይጠራሉ። ንጉሠ ነገሥቱ የተቃዋሚዎቹን ተወካይ፤ «ተቃውሟችሁ ምንድነው?» ብለው ይጠይቃሉ። «ጃንሆይ! አካለ ስንኩል ሰው ለቤተ ክርስቲያን ከፍተኛ አገልግሎት ሊሾም አይገባውም የሚል ሕገ ቤተ ክርስቲያን አለ። እሱም ዐይነ ሥውር ስለ ሆነ በእልቅና ሊሾምበት አይገባም፤» ይላቸዋል። ጃንሆይም፤ «በየትኛው ሕገ ቤተ ክርስቲያን ነው ይህ የምትለው አንቀጽ ያለው?» ይሉታል። ሰውየውም አፉ እንዳመጣ ተናግሯልና የተጠየቀውን ጥያቄ መመለስ ይሳነዋል። ጃንሆይም በሁኔታው በጣም ተገርመው፤ «ወይ ግሩም! ያልተማረው የተማረውን እንዲህ አድርጎ ሲዘልፈው!» ካሉ በኋላ፤ «ከጁ ዓመት በላይ ሲያስተምራችሁ ዐይነ ሥውር ነው አላላችሁም። ሹመት ሲያገኝ ነው ይህን ያመጣችሁት። እሱ ሥጋዊ ዐይኑ ቢጠፋ ልቡ ብሩህ ነው። ዕውራንስ እያያችሁ የማታዩ እናንት ናችሁ። ሹመነዋል አንሸረውም፤» ብለው ሹመታቸውን አጸኑላቸው። ወደ እሳቸውም ዘወር ብለው፤ «ሹመቱን የሰጠንህ ወንጌል እንድታስተምርበት ነው። ቂም አትያዝባቸው፤ አስተምራቸው፤» ብለው አሰናብተዋቸዋል።

ለማጠቃለል ያህል በንጉሠ ነገሥቱ ዘመን፤ መመስገን ያለበትን አመስግነው፤ መመከር ያለበትንም መከረው፤ መገሰጽ የሚገባውን የሚገባውን ገሥጸው፤ በተጨማሪም ነቢይ ሊያስኛቸው በሚችል ደረጃ በትንቢት መልክ የሚጠቀሱ ታላላቅ መልእክቶችንም ያስተላለፉበት ዘመን ነው ለማለት ይቻላል።

፪ኛ፤ የደርግ ዘመን።

የደርግ ዘመን እንኳን እንደ አለቃ አያሌው ታምሩ ላለ የሃይማኖትና የአገር ጠባቂ ለማንኛውም ሰው ከፍተኛ ፈተናን የጋበዘ ከባድ ጊዜ መሆኑ በይፋ የታወቀ ነው።

አለቃ አያሌው ታምሩ በንጉሠ ነገሥቱ ዘመን የጀመሩት ሐዋርያዊ ተጋድሎ በደርግ ዘመን ደረጃውን ጨምሮ ወደ ሰማዕትነት ተጋድሎ የገቡበት መባቻ ሆኖ ሊቆጠር ይችላል።

በየካቲት ወር ፲፱፻፷፮ ዓመተ ምሕረት የተጀመረውን የለውጥ ንቅናቄ ተከትሎ በየቦታው የተቀጣጠለው የአብዮተኝነት መንፈስ ቤተ ክርስቲያንንም የጎበኘው ብዙ ሳይውል ሳያድር ነበረና ካህናትም በአለቆቻቸው ላይ የተቃውሞ ዐመፅ አካሂደዋል። ብዙዎችም አጋጣሚውን ለሐሰተኛ ዓላማቸው ማስፈጸሚያ ሲያውሉት ታይተዋል። ይህንኑ ተከትሎ አለቃ አያሌው ታምሩ ከግንቦት ወር ፲፱፻፷፮ ዓመተ ምሕረት ጀምሮ የተከለ ሃይማኖትን ቤተ ክርስቲያንን በእልቅና ማገልገል አቆሙ። ነገር ግን በጠቅላይ ቤተ ክህነት ውስጥ የሊቃውንት ጉባኤ ሰብሳቢ ከመሆን ጋር ከተለያዩ አድባራትና ገዳማት በሚቀርብላቸው ጥሪ መሠረት በጣም ብዛት ባላቸው የቤተ ክርስቲያን በዓላት ላይ በመገኘት እንኳን የተቃውሞ የምስጋና ቃል ለመናገር ያስፈራ በነበረበት በዚያ ቀውጦ ሰዓት የሕዝብና የቤተ ክርስቲያን አንደበትና ሕሊና ሆነው በሃይማኖት ትምህርት ረኅብና በፍትሕና መልካም አስተዳደር ጉድለት የተንገበገበውን ኢትዮጵያዊ ሕዝብ ክርስቲያን ሲያስተምሩና ሲያጽናኑ ኖረዋል።

በወታደራዊው መንግሥት ዘመን በሕዝብ ላይ የተፈጸሙትን ዘግናኝ ግፎችና በቤተ ክርስቲያንና በአጠቃላይ በሃይማኖት ላይ የተቃጣውን የክሕደት ትምህርት በጥብቅ በመቃወማቸው በተደጋጋሚ ወደ ሕዝብ ደኅንነት ቢሮ እየተከሰሱ የቀረቡ ሲሆን በደርጉ ሊቀ መንበርና ምክትል ሊቀ መንበር ፊትም ቀርበው ከፍተኛ ተግባር ደርሶባቸዋል።

የሚከተሉትን ለታሪክ ማስታወሻነት እናቀርባለን።

ሀ፤ የጎጃም ክፍለ ሀገር ተልዕኮ።

ደርግ ሥልጣን ከያዘ በኋላ በነበሩት የመጀመሪያዎቹ አንድና ሁለት ዓመታት የጎጃም ሕዝብ የደርግን ሥልጣን አልቀበልም ብሎ ከፋኛ ተቃውሟል። የሕዝቡ የመሬት ይዞታ ሥርዓት የጭሰኝነትና የገባርነት ሳይሆን የትውልድ ሥርዓትን የሚከተል ነበርና መሬት የመንግሥት ነው የሚለው ዐዋጅ የእያንዳንዱን ሰው የመሬት ባለቤትነት የሚያሳጣ በመሆኑ፤ የነፍስ ወከፍ መሣሪያ ጉዳይም ሕዝቡ ለዘመናት ያዳበረው ባህል ከመሆኑ ጋራ የራሱን፤ የቤተ ሰብንና የአገርን መብትና ክብር የሚዳፈር ጠላት ሲነሣ የሚመክትበት መከላከያ መሆኑን ስለሚያምን፤ እንዲሁም የደርግ መንግሥት ለሃይማኖት የነበረው አመለካከት ይልቁንም «እግዚአብሔር የለም» የሚለውን ኮሚዩኒስታዊ ዐዋጅ ስላልወደደው የጎጃም ሕዝብ በከፍተኛ ደረጃና በግንባር ቀደምትነት የደርግን መንግሥት በመቃወም በተለያዩ መልኮች ቅሬታውን በተደጋጋሚ እየገለጠ ነበረ።

በዚህ ወቅት ጊዜያዊ ወታደራዊ አስተዳደር ደርግ ከጎጃም ክፍለ ሀገር የተለያዩ አውራጃዎችና ወረዳዎች ተወላጅ የሆኑ፤ የሕዝቡን ሥነ ልቦና የሚያውቁ፤ በሕዝቡም ዘንድ ተሰሚነት ያላቸው በአዲስ አበባ የሚኖሩ ሰዎችን አሰባስቦ ትእዛዝ ይሰጣል። ከተጠሩት ሰዎች መካከል አለቃ አያሌው ታምሩ አንዱ ነበሩ። ትእዛዙን የሰጡት ኮሎኔል አጥናፉ አባተ ሲሆኑ መልእክቱም የሚከተለው ነው። «ወደ ትውልድ ቀዳሾችህ ሄዳችሁ ሕዝቡ ዓላማችንን እንዲረዳና እንዲተባበረን አስረዱልን። የእኛ ዓላማ የሰፊው ሕዝብ መብትና ፍላጎት የሚከበርበትን ሥራ መሥራት ነውና በእኛና በሕዝቡ መካከል የሽምግልና አገልግሎት እንድትሰጡ መርጠናችኋል።» አለቃም ይህን መልእክት ተቀብለው ለመሄድ የማይችሉ መሆናቸውን ይናገራሉ። ሰሚ ግን አላገኙም። የሽምግልና አገልግሎት ስጡን የሚለው ጥያቄ መሸፋፈኛ ልብስ እንጂ መልእክቱ ጫና የተቀላቀለ ትእዛዝ እንደ ሆነ በጣም ግልጽ ነበር። የደርግን የትእዛዝ ጫና በደንብ ሲያጠኑት ደግሞ የተመረጡት ሽማግሌዎች በሕዝባቸው ላይ ያንገብበውን አደጋ የሚያሳዩባቸው ስለ ነበረ መመከር የሚችሉትን ለመመከር ተመካክረው ሄዱ።

አለቃ አያሌው ታምሩ ወደ ተላኩበት የትውልድ አካባቢያቸው ደርሰው ምክር እንዲለግሱት ለሰተበሰበው ሕዝብ ያደረጉትን ንግግር በአጭሩ ሲቀርብ ይህን ይመስል ነበር። «የተወደዳችሁ ወገኖቼ! አገራችሁ ኢትዮጵያ ሀገረ እግዚአብሔር እናንተም ሕዝብ እግዚአብሔር ናችሁ። የራሳችሁን ወግ፣ ባህል፣ ሃይማኖት፣ ሰብአዊ ክብር ለይታችሁ እንደምታውቁ አምናለሁ። አሁን በሥልጣን ላይ ያለው መንግሥት የሕዝቡን ወግ፣ ባህል፣ ሃይማኖት፣ ሰብአዊ ክብር ጠብቄ አስተዳድራለሁ ባይ ነው። ይህን ቃሉን ከጠበቀ መልካም ነው። ከእናንተ የሚያጋጨው ነገር ይኖራል የሚል ግምት የለኝም። መብታችሁን፣ ክብራችሁን፣ ሃይማኖታችሁን ልንካ ካለ ግን ለሃይማኖታችሁ፣ ለክብራችሁ፣ ለመብታችሁ መሟገት እንዳለባችሁ እመክራችኋለሁ፤» የሚል ነበር።

ለዚህ ጉዳይ የተላከው ቡድን አባላት በጎጃም ቆይታቸው ከአንድ ቦታ ወደ ሌላ ሲንቀሳቀሱ እያንዳንዱን እንቅስቃሴያቸውን የሚቆጣጠሩ የደርጉ ሹማምንት ነበሩ። እነዚህ ሹማምንት የቡድኑን አባላት ዕለታዊ እንቅስቃሴ በመወሰን በዚህ ግቡ፣ በዚህ ውጤት እያሉ ይሰጡ የነበረው አመራር በአለቃ አያሌው ታምሩ ዘንድ ተቀባይነት አላገኘም ነበር። በእያንዳንዱ ባለፉበት መንደር ማግኘት የሚፈልጓቸውን የአገርና የቤተ ክርስቲያን ሽማግሌዎች ባሉበት አካባቢ ሲያልፉ ይጓዙበት የነበረውን መኪና የሚነዳውን ሹፌር እዚህ አቁም፣ እዚያ አቁም እያሉ በማዘዝ ከላያቸው ሆነው መንገዳቸውን ከሚቆጣጠሩት ሹማምንት አመራር ውጪ ሲንቀሳቀሱ ሊቃወሟቸው የሞከሩትን ሰዎች፣ በነጻነት የመንቀሳቀስ መብቴን አትንፈጉኝ፤ እዚህ ያመጣችሁኝ ከሕዝቡ ጋር እንድመክር፣ እንድነጋገር እስከ ሆነ ድረስ እናንተ በፈለጋችሁት ሳይሆን እኔ በመረጥኩት መንገድ ነው ማነጋገር ያለብኝ በማለት የወሰዱትን አቋም ዐብሯቸው የተጓዙት የቡድኑ አባላት ዛሬም በመገረም ይስታውሱታል።

አለቃ አያሌው ወደ ኦዲስ አበባ ከተመለሱ በኋላ በደርግ ጽሕፈት ቤት እንደሚፈለጉ ተነግሯቸው ከቤተ መንግሥት በተላከ መኪና ወደዚያው ተወሰዱ። የደርጉ ሊቀ መንበር ኮሎኔል መንግሥቱ ኀይለ ማርያምና ምክትል ሊቀ መንበር ኮሎኔል አጥናፉ አባተ በአንድ ቢሮ ውስጥ ይጠብቋቸዋል። ኮሎኔል መንግሥቱ ከፋኛ ተቆጥተዋል። በሽጉጣቸው ሰደፍ ጠረጴዛ ይደበድባሉ። ኮሎኔል አጥናፉ ጥያቄ አቀረቡ። «አገር እንዲያረጋጉ ቢላኩ እንዴት ሕዝቡን በእኛ ላይ እንዲነሣ ቀስቅሰው ይመጣሉ?» ብለው ለአለቃ ጥያቄ ያቀርባሉ። አለቃም፤ «እኔ በመጀመሪያም ለእናንተ መልእክት አልመጥንም አትላኩኝ ብዬአለሁ። የለም አይሆንም፤ ሄደህ የሕዝቡን መብት አክብረን እንደምናስተዳድረው አስተማምነህ ንገርልን፤ ከእኛ አንተን ያምናሉ፤ አላችሁኝ። ሄጄም የላካችሁኝን ተናገርኩ። ሌላ ምን አጠፋሁ?» ብለው መልሰው ይጠይቃሉ። ኮሎኔል አጥናፉ ሌላ ጥያቄ አልጨመሩም። የኮሎኔል መንግሥቱ ነበር ተራው። «ዕጢር ገደለ ታስኘኛለህ እንጂ አንተን እዚህ መግደል ነበር፤» በማለት በገዛ ንዴታቸው ጨሱ። ከዚህ በኋላ ማንም ተጨማሪ ነገር አልተናገረም። ተግሣጹ አለቀ። አለቃም ከነ መሪያቸው እንዲወጡ ተነግሯቸው ወደ ቢሮሯቸው ተመለሱ።

አለቃ አያሌውን ከሸጉ በኋላ ሁለቱ ኮሎኔሎች ደጃች ከበደ ተሰማንና በጊዜው በእስር ቤት ውስጥ የነበሩትን ንቡረ እድ ድሜጥሮስ ገብረ ማርያምን ስለ አለቃ አያሌው ታምሩ አቋምና የኋላ ታሪክ ይጠይቃሉ። ሁለቱም ሰዎች የአለቃ አያሌውን አገር ወዳድነትና የሚናገሩትም ነገር ሁሉ ለአገር ለወገን ይበጃል ብለው ያመኑበትን እንጂ ለተለየ ወገን ወግነው የአንድ ቡድን አቋም ወይም ሐሳብ ለማስፈጸም የሚንቀሳቀሱ አይደሉም ብለው ያስረዱቸዋል። ኮሎኔል መንግሥቱም ከሁለቱ ሰዎች ያገኙትን ምስክርነት ቦታ የሰጡት ይመስላል።

ለ፤ የቤተ ክርስቲያን ተሐድሶ ጉባኤ።

ደርግ በመጀመሪያዎቹ የሥልጣኑ ዘመናት ከፈጸማቸው አስከፊ ሥራዎች አንዱ የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ቤተ ክርስቲያንን የዓላማው ማስፈጸሚያ ለማድረግ የተንቀሳቀሰበት ስልት ነበረ። ከወጠናቸው ስልቶች አንዱ «የቤተ ክርስቲያን ተሐድሶ ጉባኤ» የሚባል ጉባኤ ማቋቋምና በጉባኤው ውስጥ የራሱን ዓላማ የሚያራምዱ አባላት በማስገባት የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ሕጋዊ ፓትርያርክ የነበሩትን ብፁዕ ወቅዱስ አቡነ ቴዎፍሎስን ከሥልጣን ማውረድና ለራሱ ፖለቲካ የሚመቸውን ሰው መሾም፣ የቤተ ክርስቲያንን መርኅ ከኮሚዩኒስት መርኅዎች ጋር አንድ እንደ ሆነ የሚያሳይ ዓላማ ማራመድ ይገኝበታል። በጊዜው በተቋቋመው ጉባኤ ውስጥ እንዲሠሩ ከተመረጡት ውስጥ ጨርሶ ለደርጉ ዓላማ የማይመቹ ሰዎች የነበሩ ሲሆን፤ የደርግን ዓላማ በሚያራምዱና በእነሱ መካከል ከፍተኛ የሆነ ልዩነት እየተፈጠረ በመምጣቱ እኒያ የደርጉ መሣሪያ መሆን ያልፈለጉ ሰዎች ለቤተ ክርስቲያን ይጠቅማል ያሉትን በቅን ልብ በማቅረብ፣ ጉዳት ያስከትላል ብለው ያመኑበትንም በግልጽ በመናገራቸው የተነሣ እንደ ጠላት ተፈረጁ። ከነዚህ መካከል ፕሮፌሰር ጌታቸው ኃይሌ በቤታቸው ውስጥ እንዳሉ በጥይት ተደብድበው በአካላቸው ላይ ከፍተኛ ጉዳት ሲደርስባቸው ዶክተር ሐዲስ የሻነው የተባሉት ለእስር ተዳርገዋል። አለቃ አያሌው ታምሩ ደግሞ ከከፍተኛ የጽሑፍ ማስጠንቀቂያ ጋር ከኮሚቴው ታግደዋል።

ሐ፤ ሐውልቱና የታኅሣሥ ገብርኤል በዓል።

ጊዜው ፲፱፻፸፮ ዓመተ ምሕረት የታኅሣሥ ገብርኤል በዓል ነበረ። በዚያ ዓመት በጥቁር አንበሳ ሆስፒታል አካባቢ የኮሎኔል መንግሥቱ ኀይለ ማርያም ምስል ያለበት ሐውልት ተሠርቶ ቆሞ ነበር። አለቃ አያሌው ታምሩ በብሥራተ ገብርኤል ቤተ ክርስቲያን ተገኝተው እንዲያስተምሩ ተጋብዘው ነበርና በዚያ ተገኝተው ነበር። ቅዳሴና የታቦቱ ዑደት ከተፈጸመ በኋላ በቦታው ለተገኘው ብዙ ሕዝብ ትምህርት መስጠት ጀመሩ። ስለ በዓሉ ታላቅነትም አስተማሩ። የበዓሉ ባለ ታሪኮች ሠለስቱ ደቂቅ ንጉሡ ናቡከደነጾር ላሠራው ሐውልት አንሰግድም በማለታቸው የተቀበሉትን መከራና እግዚአብሔርም ቅዱስ ገብርኤልን ልኮ እንዴት ከተጣሉበት እሳት እንዳወጣቸው በማስታወስ ካስተማሩ በኋላ፤ ወደ ሕዝቡ ዕለታዊ ሕይወት በመግባት፤ በጊዜው የነበሩት የአገሪቱ መሪዎች የሐውልት መታሰቢያ ለማቆም የሚያበቃ አንድም የረባ ነገር ሳይሠሩ ምስላቸው ያለበት ሐውልት ማቆማቸው ከናቡከደነጾር ሥራ ጋር የሚመሳሰል መሆኑን፤ ምእመናን ለዚህ ሐውልት ሳይሆን ለአምላካቸው ለእግዚአብሔር ብቻ ክብርን ሊሰጡ እንደሚገባ የሚገልጽ ቅኔ ለበስ ተግሣጽ ይናገራሉ። ትምህርቱን ጨርሰው ወደ ቤታቸው ሲያመሩ ከመንገድ ላይ የሕዝብ ደኅንነት ሰዎች አፍነው ወደ ደኅንነት ቢሮ ይወስዷቸዋል። ያፈኗቸው ሰዎች አለቃ ያደረጉትን ንግግር በመቅረጸ ድምፅ ቀርጸው ይዘው በማስረጃ ለአለቆቻቸው ከሰጧቸው።ጉዳዩ የቀረበላቸው ኃላፊ ግን፤ «እባክዎ አለቃ! መንግሥትን የሚተች ነገር አይናገሩ። በጣም ብዙ ጊዜ እስከም እንድንከታተል፤ እንድናስወግድ ትእዛዝ ተሰጥቶናል። ግን የቤተ ሰብ ታሪክዎን ስናጠና የብዙ ልጆችና የቤተ ሰብ ኃላፊ ነዎት። ስለዚህ የሚጎዳዎትን ነገር ለማድረግ ተቸግረናል። አሁንም የምንጠይቅዎ እንዲህ ዐይነት ትምህርት ከማስተላለፍ እንዲቆጠቡ ነው፤» በማለት አስናብተዋቸዋል።

መ፤ ቀኝ እጃችሁን አንሡ።

ከማእከላዊ ዕድሜ ጀምሮ ወደ ኋላ ያለ ማንኛውም ኢትዮጵያዊ እንደሚያስታውሰው እግዚአብሔር የለም የሚለው ትምህርት በይፋ በኢትዮጵያ የተነገረበት ዘመን የደርግ ዘመን ነው። ይህ የክሕደት ትምህርት የተነገረው በቤተ መንግሥትና በሕዝባዊውያን ቦታዎች ብቻ ሳይሆን በቤተ ክህነትም ነበር። ይህ ዘመን በቤተ ክህነቱ የሰብከተ ወንጌል አዳራሽ ውስጥ «በስመ ማርክስ ኤንግልስ ወሌኒን ብንል ምናለበት?» ተብሎ እስከ መነገር የተደረሰበት ከፍተኛ ክሕደት የተፈጸመበት ጊዜ እንደ ነበረ የቅርብ ጊዜ ትዝታ ነው። ሰዎች ወደ ቤተ ክርስቲያን በይፋ ሄደው መሳለም የፈሩበት፤ ልጆቻቸውን ክርስትና ማስነሣት ያፈሩበት፤ የእግዚአብሔርን ስም በግልጥ መጥራት የተሰቀቁበት ጊዜ ነበር። በዚህ ጊዜ ነበረ በአንዱ የመስቀል ደመራ በዓል ዕለት አለቃ አያሌው ታምሩ በመስቀል ዐደባባይ ለተሰበሰበው ሕዝብ ትምህርት እንዲሰጡ የተጋበዙት።

የመስቀል ዐደባባይ ብዛት ባለው ሕዝብ ተሞልቷል። ሕዝቡም ሥነ ሥርዓቱን ይከታተላሉ። መዘምራትን በዕለቱ የሚቀርበውን ያሬዳዊ ዜማ አሰሙ። አለቃ አያሌው ደግሞ ትምህርት ሊሰጡ ቀረቡ። ትምህርት በሚሰጡበት ጊዜ የሆነውን ነገር በጊዜውና በቦታው የነበሩት ፕሮፌሰር ነቢያት ተፈሪ እንደሚከተለው አቅርበውታል።

«በደርግ ዘመን መስቀል በዓል በሚከበርበት ጊዜ አብዮት ዐደባባይ ይባል ነበረ አሁን እንኳ ለስሙ መስቀል ዐደባባይ ተብሏል ለደመራ ወጥተው በሚያስተምሩበት ጊዜ ኻያና ሠላሳ ሺ ሰው ተሰብስቧል፤ ትዝ ይለኛል ብቻ ባልሳሳት አብዮተኛ ፓርቲዎች ወይም ድርጅቶች አንድ የሆኑበት አምስት ድርጅቶች አንድ የሆኑበት ጊዜ ነበርና በዚያን ጊዜ ደርግ ሕዝቡን እየሰበሰበ በያደባባዩ መፈክር ያስተምር ነበር። ሁሉም ሰው አብዮታዊት እናት አገር ወይም ሞት! አያለ ግራ እጁን እየወረወረ ሁላችንም እንል ነበር። እሳቸው ስለ መስቀል አስተማሩና ከጨረሱ በኋላ አሁን እንግዲህ ይህንን ከተረዳችሁ አሉና «መስቀል ኃይላችን ነው! መስቀል መድኃኒታችን ነው!» ብለው ቀኝ እጃቸውን አንሥተው ይጮሃሉ። ሕዝቡ ዝም አለ መሰለኝ። ኋላ ሁለተኛ ደገሙት። ሕዝቡ ምን እንደሚፈልጉ ገባው። ከዚያ ሕዝቡ «መስቀል ኃይላችን ነው! መስቀል መድኃኒታችን ነው!» አለና ቀኝ እጁን ወረወረና መፈክር አሰማ። ከዚያ «መስቀል መድኃኒታችን ነው! መስቀል ቤዛችን ነው!» ሲል በቃ አለቀ። ሕዝቡን ሙሉ በሙሉ ቀየሩት። ከዚያ በኋላ ሕዝቡ ተበረታቶ ወደ ቤተ ክርስቲያን ማምራት ጀመረ። እስከዚያ ድረስ ግን የሃይማኖት ጉዳይ ተዳፍኖ ነበር።»

ሠ፤ የደርግ ውድቀት ዋዜማና ሚያዝያ ጊዮርጊስ።

፲፱፻፹፫ ዓመተ ምሕረት ደርግ በሕዝቡ ላይ ሲሠራ የኖረውን ግፍ ሁሉ ዘንግቶ ከመጣበት የውድቀት ጥሪ ለመዳን በከፍተኛ ደረጃ የተፍጨረጨረበት ዓመት ነበር። ቀደም ባሉት ዓመታት ሙልጭ አድርጎ ሲሰድባቸው የነበሩትን ቀደምት የኢትዮጵያ ነገሥታት ይልቁንም እነ ዐፄ ቴዎድሮስን፤ እነ ዐፄ ዮሐንስንና እነ ዐፄ ምኒልክን በተለያዩ

የብዙኃን መገናኛዎች እያነሳሳ የሕዝቡን ወኔ መቀስቀሻና የዘመቻ ማዘጋጃ ዘዴ ብሎ ይዞት ነበር። ነጋ ጠባ ስለነዚህ ቀደምት ነገሥታት ጀብዱና አገር ወዳድነት፣ አትንኩኝ ባይነት ብዙ ይባል ብዙም ይጻፍ ነበር።

ሚያዝያ ፳፫ ቀን ፲፱፻፹፫ ዓመተ ምሕረት የሰማዕቱ የቅዱስ ጊዮርጊስ በዓል በአራዳ ጊዮርጊስ ቤተ ክርስቲያን በሚከበርበት ጊዜ አለቃ አያሌው ታምሩ በቤተ ክርስቲያኑ ተገኝተው እንዲያተምሩ ተጋብዘው ነበር። እሳቸውም ስለ ሰማዕቱ ተጋድሎና በሃይማኖት ስላገኘው የድል አክሊል ዘርዝረው አስተማሩ። «ዛሬ በከፍተኛ የችግር አዘቅት ውስጥ የወደቀችውን አገራችሁን ኢትዮጵያንና ሃይማኖታችሁን ለመታደግ በሃይማኖት ጸንታችሁ መንፈሳዊ ተጋድሎ አድርጉ። የቴዎድሮስ ነኝ፣ የዮሐንስ ነኝ፣ የምኒልክ ነኝ እያሉ ጉራ መንዛት የትም አያደርስም። እነሱ በጊዜያቸው መሥራት ያለባቸውን ሠርተው የማይጠፋ ስም ተክለው ሄደዋል። እናንተም ዛሬ የራሳችሁን ግዴታ መወጣት አለባችሁ። ቤተ መንግሥትና ቤተ ክህነት ተባብረው የካዱትን እግዚአብሔርን፣ በድለውናል፣ ጨቁነውናል ብለው ያንቋሽሻቸውን የነገሥታቱን ስም ዛሬ የጦርነት ዘመቻ ነጋሪት መገሸሚያ ማድረጋቸው ተገቢ አይደለም። እናንተም እነሱ የሚሉትን ተከትላችሁ ራሳችሁንና ሌላውን ወገናችሁን መጨረሻ ወደ ሌላው አልቂት መከተት የለባችሁም። በአሁኑ ሰዓት ከግራ ከቀኝ የሚጎሰመው የጦር ነጋሪት አገራችንንም ራሳችንንም ወደማያባራ ተጨማሪ መከራ የሚመራ ነው። ንስሐ አልገባችሁም፤ የበደላችሁትን እግዚአብሔርን ይቅርታ አልጠየቃችሁትም። ባለፈው ፲፯ ዓመት የተሠራው በደል በጣም ከፍተኛ ነው። እግዚአብሔር ጨርሶ የለም ተብሎ ተከዷል። መንግሥትም ሕዝብም ተባብረው ካዱት። መንግሥት፤ አርጌዋ ቤተ ክርስቲያን ትውደም፤ እግዚአብሔር የሚባል አምላክ የለም፤ ብሎ በካድሬዎቹ አማካኝነት ሰበከ። ብዙ ሕዝብም እግዚአብሔርን ከዶ በሶሺያሊዝም ጸበል ተጠመቀ። በለውጥ ስም፤ ልጆች ወላጆቻቸውን፣ ወንድም ወንድሙን ገደለ። እናቶች የልጆቻቸውን እርም በሉ። ብዙ አልቂትም በአገሪቱ በሞላ ተካሄደ። ቤተ ክርስቲያንም በራሷ ካህናት ተዋርዳለች። ካህናት የፖለቲካ ካድሬዎች፣ የአብዮት ጠባቂዎች ሆነው ሠሩ። በእጃቸው የወገናቸውን ደም አፈሰሱ። ደም ባፈሰሱበት እጅ ወደ ቤተ መቅደስ ገብተው የወልደ እግዚአብሔርን ሥጋ ወደሙ አቀረቡበት። ጳጳሳትና መምህራን ሶሺያሊዝምና ክርስትና አንድ ናቸው፤ ማርክስ እንዲህ አለ፣ ሌኒን እንዲህ አለ ብንል ምን አለበት? ይቤ ማቴዎስ፣ ይቤ ማርቆስ እንል የለም ወይ፤ ብለው በእግዚአብሔርና በቤተ ክርስቲያኑ ላይ አፈዙ። ከግፈኞች ጋር በየዐደባባዩ፣ በየፖለቲካ ሽንገው ተሰልፈው የግፍ ድግስ አድማቂዎች ሆኑ። በቤተ ክህነቱ የሰብከተ ወንጌል አዳራሽ ውስጥ፤ «በስመ ማርክስ ኤንግልስ ወሌኒን፤» እየተባለ ፌዝ ተነገረበት። እግዚአብሔር በሆነው ነገር ሁሉ አዘነ። የሕዝቡም፣ የመንግሥትም ልብ ባለ መመለሱ አሁንም ወደ ተከታይ የመከራ አዘቅት እየወረደን እንገኛለን። ስለዚህ እዘኑ፤ ልባችሁን በፍጹም ንስሐና ኅዝን ለእግዚአብሔር ስጡ፤» በማለት አስተማሩ።

ረ፤ የዐዋጅ ምሕላና በቅድስት ሥላሴ ቤተ ክርስቲያን የተሰጠ ትምህርት።

በወታደራዊው መንግሥት የመጨረሻ የሥልጣን ቀናት፤ ሕዝቡ ከፍተኛ ጭንቀት ውስጥ ወድቆ ነበር። እያንዳንዱ ቀን ሊያስከትል ስለሚችለው ነገር ማንም እርግጠኛ ካለመሆኑ ጋራ አንዱ ካንዱ ይሻላል ብሎ ሊመርጣቸው ከማይችል ሁለት ኅይሎች ጋርም የተፋጠጠበት ወቅት ነበር።

በአንድ በኩል፤ አለሁ አልሞትኩም እያለ የሚፈክረው ወታደራዊ መንግሥት፤ በሌላ በኩል ደግሞ ወደ ፊት እየገፋ የነበረው ተቃዋሚ ኅይል አካሄድ ብዙም ግልጽ ስላልነበረ የሕዝቡን ጭንቅ ይበልጥ አባብሶት ነበር።

በዚህ ሰዓት ሕዝቡ በየሃይማኖቱ እየተሰበሰበ የምሕላ ጸሎት ጀመረ። በየአብያተ ክርስቲያን ሕዝብ እየተሰበሰበ አለቀሰ፤ ተከዘ፤ እግዚአብሔርን ይቅርታ ጠየቀ። ያንዣበበው የአልቂት ደመና እንዲገፈፍም ተማጸነ።

በመንበረ ፀባዖት ቅድስት ሥላሴ ቤተ ክርስቲያን ታላቅ የምሕላ ጸሎት እንዲደረግ በይፋ ተነገረና በዕለቱ ብዙ ሕዝብና የቤተ ክህነት ባለ ሥልጣኖች ተገኙ። በዚሁ ዕለት አለቃ አያሌው ታምሩ በቦታው ተገኝተው እንዲያስተምሩ ተጋበዙ። ያስተማሩት ትምህርትም በአጭሩ ይህን ይመስል ነበር።

«በሕዝብና በአገር ላይ ያንዣበበው የጥፋት ደመና ይገፈፍ ዘንድ ሕዝቡ ወደ እግዚአብሔር እያቀረበ ያለው እግዚአታ አስፈላጊና ተገቢም ነው። ግን በተለይ የዛሬውን የጸሎት መርኅ ግብር ያስያዙ ባለ ሥልጣናት የት አሉ? ዛሬ እንደ ነገዌ ሰዎች ነው በእግዚአብሔር ፊት መውደቅ የሚገባን። ምክንያቱም የመጣው ፍርድ፣ አበሳና ውድቀት ማንንም ከማን ሳይለይ የሚያንገላታ በመሆኑ ነው። በአገራችን በጎ ነገር ይሆን ዘንድ ከዋናው መሪ እስከ ዝቅተኛ ኑሮ ድረስ ያለው ሕዝብ ከልባዊ ጾምና ጸሎት ጋር በእግዚአብሔር ፊት ሊወድቅ ይገባል። አለዚያ ግን ዛሬም ቢሆን ለኢትዮጵያ የተመቸ ነገር አይገኝም፤» በማለት ዛሬ ላይ ሆነው ሲያስበት ብዙዎች እንደ ትንቢት የሚቆጥሩትን ትምህርት ሰጥተዋል።

ማንም ሰው ምንም ነገር ደፍሮ በማይናገርበት በዚያ የአፈና ዘመን በተለያዩ መድረኮች ላይ በአለቃ አያሌው ታምሩ የተላለፉ ትምህርቶችን ስንመለከት፤ ቆራጥነታቸውን፤ አገርና ወገን ወዳድነታቸውን፤ እንዲሁም ለሃይማኖታቸውና ለሰብአዊ ክብር ቀናዒ እንደ ነበሩ በግልጽ መገንዘብ እንችላለን።

፫ኛ፤ የኢሕአዴግ ዘመን።

ይህ ዘመን ገና ከጅምሩ ለአለቃ አያሌው ታምሩ እጅግ አስቸጋሪና አስጨናቂ ነበር። ሃይማኖትን፤ አገርንና ታሪክን በተመለከተ ይሰነዘሩ የነበሩ ጥንቃቄ የጎደላቸው ትችቶች ሕዝብን፤ አገርንና መንግሥትን ይጎዳሉ የሚል ጥብቅ እምነት ነበራቸው።

ታላቁ አባት ዕዝራ ስለ ኢየሩሳሌም እንዲህ እያለ ይጨነቅ ነበር። «አገራችን ኢየሩሳሌም በጠፋች በሰላሳ ዘመን ዕዝራ እባል የነበርኩ እኔ ሱቱኤል በባቢሎን ነበርኩ። በመኝታዬም እኚ ተኝቼ ነበር፤ ፊቴ ግን ተገልጦ ነበር። የኢየሩሳሌምን ጥፋቷን አይቼአለሁና፤ በባቢሎን የሚኖሩ ሰዎችን ተድላ ደስታም።» (ዕዝ፤ ሱቱ፤ ፩፤ ፬።) ነቢየ እግዚአብሔር ዳዊትም፤ «ኢየሩሳሌም ሆይ! ብረሳሽ ቀኝ ትርሳኝ፤ ባላስብሽ ምላሴ በጉሮሮዬ ይጣበቅ፤ ከደስታዬ ሁሉ በላይ ኢየሩሳሌምን ባልወድ፤» (መዝ፤ ፻፴፮፤ ፩ እና ፯።) እያለ ስለ ኢየሩሳሌም ይጨነቅ ነበር። አለቃ አያሌው ታምሩም ለአገራቸው፤ ለወገናቸውና ለቤተ ክርስቲያን ከነበራቸው ፍቅር የተነሣ አብዝተው ያዝኑና ይጨነቁም ነበር። ይህም በእሳቸው ዕድሜ፤ ዕውቀትና የኃላፊነት ደረጃ ከነበሩ የአገር ሽማግሌዎች የሚጠበቅ ነበር።

ከዚህም በመነሣት በቀደሙት መንግሥታት ዘመን እንዳደረጉት ሁሉ ለሕዝብ፤ ለአገር፤ ለመንግሥት ይበጃል ብለው ያመኑበትን ሳይፈሩና ሳያፍሩ በግልጽ ተናግረዋል።

«ይህ ትውልድ አባቶቹን ማወቅ አለበት። ታሪኩን ማወቅና አባቶቹ ያወረሱትን አገርም በአንድነቱ መጠበቅ አለበት። ከኖሃ ዘመን ጀምሮ የነጻነቱና ከእግዚአብሔር አምላክ ጋር የተጋባው ቃል ኪዳን ምልክት የሆነችውን ሰንደቅ ዓላማውንም ማክበር ይገባዋል።» በማለት ደጋግመው አስተምረዋል።

ሀ፤ ኅዳር ቁስቋምና ለትግራይ ተወላጆች የቀረበ መንፈሳዊ ጥሪ።

ቀኑ ኅዳር ፯ ቀን ፲፱፻፹፭ ዓመተ ምሕረት ነበር። በአዲስ አበባ ከተማ ሰሜን አቅጣጫ በምትገኘው በመንበረ መንግሥት ቁስቋም ቤተ ክርስቲያን ብዙ ሕዝብ ክርስቲያን ተሰብስበዋል። ምክንያቱ በዓለ ቁስቋምና የጾመ ጽጌን ፍቺ በዓል ለማክበር ነበረ። የዕለቱ አስተማሪ አለቃ አያሌው ታምሩ ነበሩ። አለቃ «በስመ አብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ ፩ አምላክ» ብለው ጀመሩ። በትምህርታቸውም ስለ እመቤታችን ሰደት፤ ስለ ቁስቋም ታሪክ፤ ወደ ኢየሩሳሌም ስለ መመለሷ፤ ከእመቤታችን ሰደት ፫፻ ዓመት በኋላ በግብጽ ስለ ተሠራው የመታሰቢያ ቤተ ክርስቲያን፤ በዚህ በዓል ምክንያት ኢትዮጵያውያን ነገሥታትና ንግሥታት ስላደረጓቸው መንፈሳዊ ተሳትፎዎች፤ ስመ ጥሩዋ ኢትዮጵያዊት ንግሥት እቴጌ ምንትዋብ በጎንደር ስላሠሯት የደብረ ቁስቋም ቤተ ክርስቲያን፤ ስለ ጾመ ጽጌ፤ ስለ ማኅሌተ ጽጌ በዝርዝር አስተማሩ። ከዚያም በመቀጠል፤ በእመቤታችን በቅድስት ድንግል ማርያምና በልጇ ሰደት በረከትን ካገኙ የኢትዮጵያ አውራጃዎች አንዱ የሆነው ምድረ ትግራይ ከሌሎች ቅዱሳን የኢትዮጵያ መካናት ጋር የተጣመረ የታሪክ ተዘምዶ ያለው ከመሆኑ ባሻገር ከታቦተ ጽዮን ጀምሮ ለኢትዮጵያ ለተሰጡ ልዩ ልዩ ሥጋዊና መንፈሳዊ በረከቶች ምንጭና በይ ሆኖ የኖረ ነው። አሁን በደረሰንበት ወቅትም ሥጋዊና መንፈሳዊ ሥልጣን በሙሉ ለትግራይ ሕዝብ ተሰጥቷል። ይህ ታላቅ ሕዝብ የተሰጠውን መንፈሳዊና ሥጋዊ ሥልጣን አገሪቱንና ቤተ ክርስቲያንን ከውድቀት ለማንሣት ሊሠራበት ይገባል። ይህ ሳይሆን ቀርቶ ሕዝብና እግዚአብሔርን የሚያሳዝን ሥራ ቢሠራ ግን ትዝብትንና የታሪክ ተወቃሽነትን ያተርፋል፤ የሚል ሐሳብ ያለው ሰፊ ትምህርት ሰጥተዋል።

ይህን መልእክታቸውን የሚያጠናክርና ሰፊ ያለ ግንዛቤን ለምእመናን ሊያስጨብጥ የሚችል መልእክትም «ማዕበል» በተባለ ጋዜጣ ላይ በኅዳር ፯ ቀን ፲፱፻፹፰ ዓመተ ምሕረት አስተላልፈዋል። በዚሁ ጋዜጣ ላይ፤ «በልዩ ልዩ ጊዜ ልዩ ልዩ ሐሳቦችን በመቁርቁር በቅንነት አቅርቤአለሁ። ተንኮለኞች ግን ቀናውን እያጣመሙ ብዙ አሉባልታ መንዛታቸውን ዐውቃለሁ። እኔ ግን ከእውነት በስተቀር በዚህ ታላቅ ሕዝብ ላይ መጥፎ አስተሳሰብ እንደ ሌላኝ አምላኬ ያውቃል። ለፍርሀት ምክንያት ከሆኑኝ ነገሮች ግን ብዙዎቹ ተፈጽመዋል። የሥጋዊውን መሥመር ብተወው እንኳ ብፁዕ ወቅዱስ ፓትርያርክ አቡነ ጳውሎስ ከነ አክሊላቸው፤ ከነ ልብስ ተከህኗቸው ለሮም ካቶሊክ

ቤተ ክርስቲያን የጌታ አዳር መግባታቸው፤ በተራ ምእመን ደረጃም ከፓፓው ቡራኬ መቀበላቸው፤ የክህደትና የኑፋቄ መጽሐፍ ማሳተፍታቸውና መበተናቸው፤ አርቶዶክሳዊውን የሊቃውንት ጉባኤ ማፍረሳቸው፤ ተጠሪ የሆኑለትን ሲኖዶስ መሻራቸው፤ በኢየሱስ ክርስቶስና በመንፈስ ቅዱስ ፈንታ ራሳቸውን የቤተ ክርስቲያን አመራር ሰጪ አድርገው መሠየማቸው፤ ሲኖዶሱን የግል ተጠሪያቸው ማድረጋቸው፤ የኢትዮጵያን ቤተ ክርስቲያን ልዕልና፤ የአርቶዶክስ ተዋሕዶ ሃይማኖትን እውነትነት፤ የአኩስምንና የታላቁን የትግሬ ክርስቲያን ሕዝብም ታላቅነት የሚፈታተንና ትዝብት ላይ የሚጥል ነው፤» በማለት የተሰማቸውን ስጋት ገልጠዋል።

ለ፤ በአሁኑ ወቅት ባለው የቤተ ክርስቲያን አመራር ላይ የነበራቸው ተቃውሞ።

የወቅቱ የኢትዮጵያ አርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ፓትርያርክ አባ ጳውሎስ ሐምሌ ፳ ቀን ፲፱፻፹፬ ዓመተ ምሕረት በመንበረ ፀባዖት ቅድስት ሥላሴ ቤተ ክርስቲያን በተካሄደ ሥነ ሥርዓት የኢትዮጵያ አርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ፭ኛ ፓትርያርክ ተብለው ተሾሙ።

በ፲፱፻፹፭ ዓመተ ምሕረት ፓትርያርኩ ወደ ሮም ሄደው ባደረጉት ጉብኝትና በተሳተፉባቸው አንዳንድ ሥነ ሥርዓቶች የተነሣ ቅር የተሰኙት የቤተ ክርስቲያን የሊቃውንት ጉባኤ ዋና ሰብሳቢ አለቃ አያሌው ታምሩ፤ «ለአንድ ሺ ፮፻ ዓመት በውግዘት ከተለያዩናቸው ክፍሎች ጋራ እንዴት እንዲህ ያለ ሥራ ሊሠሩ ቻሉ? የቀደሙ አባቶቻችንን ግዝት፤ የቤተ ክርስቲያኒቱን ሥርዓት ሊጠብቁ፤ ሊያስጠብቁ በክርስቶስ ሥጋና ደም ምለው የለም ወይ?» ብለው ጠየቁ።

ይህ ጥያቄያቸው በኃላፊነታቸውና በሙያ ግዴታቸው አንጻር እንደ ተነሣ ጥያቄና ተቃውሞ ሳይሆን እንደ ድፍረት ተቆጠረባቸው።

ከቡር አባታችን አለቃ አያሌው ግን፤ የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን የሮም ጥገኛ መሆን የለባትም፤ ፓትርያርኩ መሐላቸውን አፍርሰዋል። ጉዳዩንም ቅዱስ ሲኖዶስ ሊያየው ይገባል በሚለው አቋማቸው ጸኑ። በይበልጥ ደግሞ ሐምሌ ፳ ቀን ፲፱፻፹፭ ዓመተ ምሕረት ያዩት ራእይ ያነሡትን ጥያቄ በቆራጥነት እንዲገፉ ምክንያት ሆነ። ይህንንም ራሳቸው በአንደበታቸው እንደሚከተለው ገልጸውታል። «ዛሬ ካለው የቤተ ክርስቲያን አመራር ጋራ ወደ ትግል ሰልፍ እንድንገባ ያደረገኝ የኔ ፈቃድ፤ ዐቅምም አይደለም። በ፲፱፻፹፭ ዓመተ ምሕረት ሐምሌ ፳ ቀን ኦፕራሲዮን ሆኜ በሰመመን ውስጥ በነበርኩበት ጊዜ በሥርዓተ ሙታን ወደ አምላኬ ፊት ቀርቤ የተሰጠኝ ትእዛዝ ነው። በዚያች ሰዓት፤ ከቅዱስ ማርቆስ እስከ ሳድሳዊ ቄርሎስ የነበሩ የእስክንድርያ ፓትርያርኮችና ሊቃነ ጳጳሳት፤ ከአትናቴዎስ፤ ከሰላማ እስከ ብፁዕ ወቅዱስ አቡነ ቴዎፍሎስ የነበሩ የኢትዮጵያ ሊቃነ ጳጳሳትና ፓትርያርኮች የእሳት ነበልባል በከበበው፤ የእሳት ልሳን ያለው መጋረጃ በተንግለለበት በዚያ አዳራሽ፤ በዚያ የግርማ ዙፋን ግራና ቀኝ ተሰልፈው ቁመው ነበር። በኤፌሶን ጉባኤ ንስጥሮስን ያወገዘው የእስክንድርያ ሊቀ ጳጳሳት ታላቁ ሊቅ ቅዱስ ቄርሎስ በመንበሩ ፊት ለፊት ቆሟል። ቀድሞ የተወገዘው ንስጥሮስ የማዕረግ ልብሱን ተገፎ በስተጀርባው ቆሟል። አባ ጳውሎስ በማዕረጋቸው እንዳሉ ተከሰሰው ከንስጥሮስ ጎን ቁመዋል። በዐጸደ ነፍስ የሚገኙት የእስክንድርያና የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን አበው፤ አባ ጳውሎስ ሺ ስድስት መቶ ዓመት የኖረ ውግዘት ጥሰው፤ በሥጋው በደሙ የማሉትን መሐላ አፍርሰው የኢትዮጵያን ቤተ ክርስቲያን የሮም ቅኝ ግዛት ስላደረጉ፤ ፍርድ ይሰጥልን ሲሉ ለጎያሉ አምላክ አቤቱታ አቀረቡ። ከዙፋኑ የመጣው መልስ ግን፤ እስከ ዕለተ ምጽአት ፍርድ የቤተ ክርስቲያን ነው፤ የሚል ነበረ። ይህ ሁሉ በሚከናወንበት ጊዜ የማላውቀው ጎይል ከዚህ ዓለም ነጥቆ ከቅዱስ ቄርሎስ ጎን አሰልፎኝ ከቆየ በኋላ ከዙፋኑ የመጣው ድምፅ፤ አንተ ያየኸውን፤ የሰማኸውን ለቤተ ክርስቲያን፤ ለምእመናን ንገር፤ ሲል አዝዞ ወደ ነበርኩበት መለሰኝ። ይህ ትእዛዝ ነው እዚህ ሰልፍ ውስጥ ያስገባኝ። ኢትዮጵያዊ፤ አርቶዶክሳዊ የሆነ ሁሉም ስለ ቤተ ክርስቲያኑ አጥብቆ መታገል አለበት።»

በራእይ የተሰጣቸውን መልእክትም መጀመሪያ ሊፓትርያርኩ ቀጥሎም ለቅዱስ ሲኖዶስ ቢያቀርቡም ጉዳዩ በመታፈኑ ለእያንዳንዱ ጳጳስ በግል ደብዳቤ ለማሳወቅ ተገደዱ። ጎዳር ፳፫ ቀን ፲፱፻፹፯ ዓ፤ ም፤ ለቅዱስ ሲኖዶስ የላኩት ደብዳቤ ሙሉ ቃል የሚከተለው ነበር።

«ጥቅምት ፲፯ ቀን ፲፱፻፹፯ ዓመተ ምሕረት ስለ ቤተ ክርስቲያናችን ያለውን ጠቅላላ ሁኔታ በመግለጥ ቅዱስ ሲኖዶስ እርምጃ ወስዶ ቤተ ክርስቲያንን ከውድቀት እንዲያድን፤ ይህን ሳይደርግ ግን ወደ ሌላ ሥራ እንዳይገባ ሲኖዶሱን በሽመና በሚመራ በመንፈስ ቅዱስ ዳኝነት ተማጽኜ የጻፍኩትን ማመልከቻ ለሲኖዶሱ ጽሕፈት ቤት አቅርቤ ነበረ። እስከ አሁን ለሲኖዶሱ አለመቅረቡንና ሲኖዶሱም ያልተወያየበት መሆኑን ስለ ተረዳሁ እንደገና ቅጂውን አንዳንድ የቀሩ ቃላትንም በማስተካከል በፖስታ ቤት በኩል ልኬዋለሁ። የሲኖዶሱ ብፁዓን አባሎች

እንደምታውቁት እኔ እንደ ተራ ድኻና ደካማ ሰው ነኝ። ግን ያለሁበት የሥራ ወንበር በታሪክ ፊት ተጠያቂነት ያለው ነው። ለዚህ ነው መላልሼ ለማመልከት የተገደድኩት።

ብንወድም ባንወድም በአሁን ጊዜ ያለነውን የቤተ ክርስቲያን ሰዎች ታሪክ ተጠያቂ አድርጎናል። በእግዚአብሔር ፊትም መጠየቅ ይጠብቀናል። ቤተ ክርስቲያንና ኢትዮጵያ በሕግ እንደ ሆነው ከመኖር ከተለያዩበት ከ፲፱፻፳፭ ዓ.፤ ም.፤ ጀምሮ እስከ ዛሬ ኢትዮጵያ ከውድቀት ወደ ውድቀት በመሄድ ላይ ስትሆን ድንበሯን፣ ሰንደቅ ዓላማዋን፣ ሃይማኖቷን፣ አገርነቷን፣ ሕዝቧን እያጣች ነው። ቤተ ክርስቲያንም ስሟን፣ ክብሯን፣ ታሪኳን፣ ሃይማኖቷን፣ ሀገረ ስብከቷን፣ ጽዮንንና መመኪያዋን የክርስቶስን መስቀል እያጣች ነው።

ጠላቶቿና የአገሯ ጥንተ ጠላቶች እየተተከሉ አገሯና አሷ ግን ከህልውናቸው እየተነቀሉ ናቸው። እግዚአብሔር መንፈሳውያን ሰዎቹን፤ «ከላህ በኃይልክ ወአንሥእ ቃልክ ወኢትምሓክ።» «በኃይል ጩኸ፤ ድምፅህን አሰማ፤ ይሉኛል አትበል፤» እያለ ሲቀሰቅሳቸው መኖሩ ይታወቃል።

በዚህ ምክንያት ነቢያትና ሐዋርያት ተከታዮቻቸውም በሰው ፊት በዓለም እየተናቁና እየተጠሉ ፍቅሩንና ዐደራውን ሲመሰክሩ ኖረዋል። ዛሬም ያለነው የቤተ ክርስቲያን ሰዎች ይበልጡንም በከፍተኛ አመራር ላይ ያሉ አባቶች ስለ ኢትዮጵያ፣ ስለ ትውልዷ፣ ስለ ቤተ ክርስቲያኗ፣ ስለ ሃይማኖቷ፣ ስለ ታሪኳ ተጠያቂዎች ናቸው። ተጠያቂዎች ነን። ሌላ ማድረግ ባይቻል እንኳ ድምፅን ማሰማት ከቤተ ክርስቲያን በኩል የሰውም የእግዚአብሔርም ግዴታ ነው።

ስለዚህ እላይ እንደ ጠቀስኩት በዚህ ደብዳቤ አማካይነት የፊተኛውን ቅጂ እንደገና አቅርቤአለሁ። ከዚህ በፊት ሲኖዶሱ ተወያይቶበት በቤቱ ውስጥ በሚሰጠው ውሳኔ ይፈጸማል በማለት ወደ ውጪ አላሰማሁም። አሁን ግን በዚህ በኩል ፍሬ ማግኘት ካልተቻለ ጉዳዩን ክርስቲያኑ ሕዝብ እንዲያውቀው ለማድረግ የወሰንኩ መሆኔን በፍጹም ትሕትና ስገልጽ አሁንም ሲኖዶሱ የቤተ ክርስቲያንን ጉዳይ በቸልታ እንዳያልፈው ሞቷም የእናት ሞት ነውና ቸላ እንዳይለው በድጋሚ ሲኖዶሱን በሾመና በሚመራ በመንፈስ ቅዱስ ዳኝነት ተማጽኜአለሁ።»

ከቡር አባታችን አለቃ አያሌው ታምሩ ጥቅምት ፲፯ ቀን ፲፱፻፹፯ ዓ.፤ ም.፤ ለኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ቅዱስ ሲኖዶስና ቅዱስ ፓትርያርክ የጻፉት ደብዳቤ ሙሉ ቃል የሚከተለው ነበር።

«ይህን ምድራዊና ሰማያዊ፣ ሥጋዊና መንፈሳዊ ሕይወትን የሚዳስስ፤ በዐጸደ ሥጋ፣ በዐጸደ ነፍስ ያሉ የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን አበውና ልጆቻቸው የተባበሩበትን አቤቱታ ሳቀርብ ከባድ ኀዘን እየተሰማኝ ነው።

ቅዱስ ፓትርያርክ!

ቅዱሳን አባሎች!

የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ክብር፣ ባህል፣ እምነት፣ ሥርዓት፣ መንግሥትና ቋንቋ ያቋቋመች የማትናወጥ ከመሆኗ ጋር ከሌኛክ፣ ከኖን፣ ከመልክ ጼዴቅ፣ ከነቢያትና ከሐዋርያት የተላለፈውን ትምህርት፣ ሥርዓት፣ እምነት ከትውልድ ወደ ትውልድ ስታስተላልፍ የኖረች፣ በማስተላለፍ ላይ ያለች ፍኖተ ሕይወት መሆኗ የተረጋገጠ ነው።

ቅዱሳን አበውን፣ ኃያላን ነገሥታትን፣ ልዑላን መሳፍንትን፣ ከቡራን መኳንንትን፣ ዐይናሞች ሊቃውንትን በሥጋ በነፍስ ወልዳ ያሳደጉ የሌላ የማትፈልግ የራሷንም የማትለቅ ዕጥፍ እናት፣ ስንዱ እመቤት ናት።

በቅዱስ መጽሐፍ ስለ ቅድስናዋ እግዚአብሔር ደጋግሞ የመሰከረላት አገራችን ኢትዮጵያም ቅድስት ክብርት አገር ናት። ሰይጣን በእባብ አድሮ አዳምንና ሔዋንን እንደ ተዋጋቸው ሁሉ በልዩ ልዩ ሥጋውያንና መንፈሳውያን የውጭ ጠላቶች ዐድሮ ኢትዮጵያን ሲዋጋ ኖሯል። ዛሬም በመዋጋት ላይ ነው። ነገር ግን የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ትጥቁን አጥብቃ ከቆመች ሳታርፍ፣ ከዘረጋች ሳታጥፍ በኖረችበት ዘመን ሁሉ ኢትዮጵያ ሳትደፈር ኖራለች። በ፲ኛው መቶ ዓመት የጉዲት ወረራ፣ በ፲፯ኛው መቶ ዓመት የግራኝ ወረራ፣ በ፲፮ኛው፣ በ፲፱ኛው፣ በ፳ኛውና በ፳፯ኛው መቶ ዓመት ተደጋግሞ የደረሰው የካቶሊክ፣ የፕሮቴስታንት፣ የቱርክና የግብጽ እስላማዊ ወረራ ተደጋግሞ የከሸፈው ባልተበረዘውና ባልተከለሰው የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን የእምነት ንይል ነው። የእምነቱ ዓመት የፋሺስት ወረራም ጉዳት ማድረሱ የታወቀ ቢሆንም ከሥሩ የተነቀለው፣ ቁጥቋጠው የተመለመለው፣ እንደ አንበጣ በዝቶ የመጣው የፋሺስት ሠራዊትም የውሃ ሽታ ሆኖ የቀረው በኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን የእምነት ንይልና

በልጆቹ ደም ነው።

ዛሬ ሁሉ ባላገር ነኝ በማለት ለአገሪቱ ባለ ውሊታ መስሎ ይታይ እንጂ ለ፫ ሺ ዓመታት ለኢትዮጵያ ቆማ የኖረች የሰላም ፋና የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ብቻ ናት። ታሪክን መለስ ብለን ስንመለከት ከኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ሃይማኖት ሌላ ሃይማኖት፣ ከኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ሌላ የሃይማኖት ክፍል ለመሻት፣ ለመጠጋት ነገሥታቱ ወይም ሕዝቡ በሞከሩበት ጊዜ ሁሉ የእግዚአብሔር ቁጣና ቅጣት አለ። ሲመለሱ ይመለሳል። ይህም ዝንባሌ ከሥጋዊ ወገን እንጂ ከኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን አበው በኩል የታየበት ጊዜ የለም።

የነቢያት፣ የሐዋርያት እምነት ከተሰበከበት ጊዜ ጀምሮ በሐዋርያት ዘመንም ሆነ በተከታታዩ ዘመን በውጭ የታየውና የተነገረው የመናፍቃን ትምህርትና ግብር በኢትዮጵያ የታየበት ጊዜ የለም። ይልቁንም በ፬፻፵፬ ዓመተ ምሕረት በኬሌቄዶን በተደረገው ጉባኤ ምክንያት በውግዘት መሊያየት ከተደረገ ወዲህ የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ከሮምና ከቁስጥንጥንያ ጋር ምንም ዓይነት ግንኙነት ሳታደርግ እስከ ፳ኛው ክፍለ ዘመን ኖራለች።

በዚህ ዘመን ሁሉ የአበው ሥርዓት ሳይፈርስ፣ ሕጉም ውግዘቱም ሳይጣስ ተጠብቆ ኖሮአል። ልዩ ልዩ የሃይማኖት ተከታዮች የመንግሥት መልእክተኞች እየሆኑ ጠብ እየቀሰቀሱ፣ ጦርነት እያስነሡ ቢፈታተኗትም የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን አበው ግን በመስቀልና በሰንደቅ ዓላማቸው ሥር ሆነው ደማቸውን ሲያፈሱ ኖሩ እንጂ የመላላት ግንባር አላሳዩም። ከዚህም የተነሣ በ፲፱፻፳፰ ዓመተ ምሕረት የዘመተው የፋሺስት ሠራዊት ኢትዮጵያን ሲወጋ ስንቅና ትጥቁን አዘጋጅታ ባርካ ያዘመተችው የልዩን መንበር ስትሆን በዚህም ጦርነት ሁለቱ ታላላቅ አባቶች አቡነ ጴጥሮስና አቡነ ሚካኤል ሰማዕትነትን ሲቀበሉ፣ በደብረ ሊባኖስ፣ በዝቋላ፣ በዲማ፣ በዋሽራና በሌሎችም አብያተ ክርስቲያን ብዙ ካህናትና ምእመናን መሥዋዕት ሆነዋል። ይህም በጦር ሜዳና እምስት ዓመት ሙሉ በየጫካው ከተደረገው ጦርነት ሌላ ነው።

ከብዙ መሥዋዕትነት በኋላ ጠላት ድል ሆኖ ኢትዮጵያ እንደገና ስትቋቋም በኢትዮጵያ ድሮ ያልነበረ ኦዲስ ነገር ተፈጠረ። የሥጋውያኑ ብቻ ሳይሆን የመንፈሳውያኑም አስተያየት እግዚአብሔርን የተወፈ ወደ ጠላቶቹና ወደ አገራቸው ጠላቶች፣ ወደ ቤተ ክርስቲያንና ወደ ራሳቸው ጠላቶች ያዘነበለ ሆነ። በዚህም ምክንያት፤ «ሃይማኖት የግል ነው፤ አገር የጋራ ነው፤» የሚል ዐዋጅ ታውጆ በኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን፣ በሀገረ ሰብከቷም ላይ የካቶሊክ፣ የፕሮቴስታንት፣ የእስላም መንበር ተቋቋመ። ነጻ ሀገረ ሰብከትም ተሰጠ። የቤተ ክርስቲያንነቱ አባቶችና ካህናትም ሳይከላከሉ ቀሩ።

ስለዚህም እግዚአብሔር ከሠላሳ ዓመት ትዕግሥት በኋላ በኢትዮጵያና በሕዝቧ ላይ ከባድ ፍርድ ፈረደ። ዐሥራ ሰባት ዓመትም ያያችሁት የምታውቁት ልዘረዝረው የማልችለው ብዙ ግፍ ተፈጸመ። አገሪቱ ወደቀች፤ ተናደች፤ ፈረሰች። አሁን ኻያ አንድ ዓመቷ ነው። ሕዝቡ በሥቃይ ውስጥ ሆኖ አቤት አቤት ቢልም ከቤተ ክርስቲያን በኩሉ የጸጸት ምልክት አልታየም። እንዲያውም፤

፩ኛ፤ ሁለተኛው ፓትርያርክ በውጭ ጠላቶች ቀሲቃሽነት፣ በቤተ ክርስቲያን አንዳንድ አባሎች ተባባሪነት ከመንበር ወርደው ተገደሉ።

፪ኛ፤ በመሐመድ ጋዳፊና በሊብያ ጉባኤ ድጋፍ «ሃይማኖት አይለያየም» የሚል ቤተ ክርስቲያንን ከጉልላቷ ከመስቀል ለይቶ ባዶ ራስ አድርጎ ከእስላም መስጊድ አገናኝቶ የተሣለ ምልክት ያለበት ወንጌልን የሚነቅፍና ቁራንን የሚያቅፍ መጽሐፍ በቤተ ክርስቲያን ታትሞ ተበተነ።

፫ኛ፤ የኮሚኒስት ማኒፌስቶ ለመጀመሪያ ጊዜ በቤተ ክርስቲያን ማተሚያ ቤት ታትሞ የተበተነ ሲሆን በዚህ መሠረትነት የቤተ ክርስቲያን ሰብከት፣ ወንጌልና ሶሺያሊዝም አንድ ነው፤ የኮሚኒስት ሥርዓት የሐዋርያት ሥርዓት ነው በሚል መሥመር ተስፋፋ።

፬ኛ፤ በ፲፱፻፸፫ ዓመተ ምሕረት መጨረሻ ላይ፤ «ከአገር ወዲያ ሃይማኖት የለም፤» በሚል አርእስትና፤ «በቸኛው ፓትርያርክ፤» በሚል አርእስት ለኢትዮጵያ የተጠመቁ ጳጳሳት ያስፈልጓታል የሚል አስተያየት የያዘ «ዜና ቤተ ክርስቲያን» በተከታታይ ከታተመ በኋላ፤ ጥቅምት ፲፬ ቀን ፲፱፻፸፭ ዓመተ ምሕረት የኦዲስ አበባ ኤድባራትና ገዳማት አስተዳዳሪዎች፣ ቀሳውስትና ዲያቆናት፣ መዘምራንና ማኅበረ ምእመናን፣ በጊዜው የነበሩት ሦስተኛው ፓትርያርክ በተገኙበት፤ «ኦሮጌዬቱ ቤተ ክርስቲያን ትውደም! ኦሮጌው ሲኖዶስ ይውደም! ሲኖዶስ ቅዱስ ኢይባልም!» የሚል መፈክር በሰብከተ ወንጌል ኦዲራሽ ከተሰማ በኋላ የፊተኞቹ አበው ጳጳሳት በጠረታ ተገልለው

የነበረው ሲኖዶስ ፈረሰ። ጥር ፲፫ ቀን ፲፱፻፳፫ ዓመተ ምሕረት አዲስ ሲኖዶስ ተመሠረተ።

፩ኛ፤ ቤተ ክርስቲያኒቱ ለኮሚኒስት ሥርዓት የጀርባ አጥንት ሆኖ ከመገኘቷ የተነሣ እንኳን መዘምራት፣ ዲያቆናቱ፣ ቀዓውሳቱና መነኮሳቱ ሳይቀሩ የቀበሌ ሊቃነ መናበርት፣ የአብዮት ጥበቃ ሠራዊት፣ የሸንጎ አባል በመሆን የክርስቶስንና የሰውን ደም አንድ ላይ ሲቀዱ ኖረዋል። በጠቅላይ ቤተ ክህነት የኮሚኒስቶች ድርጅት ተቋቁሞ ሲያራምደው የኖረው ሥርዓት በአቶ መኰንን ታደሰ የመኢሠማ ሊቀ መንበርነት በ፲፱፻፳ ዓመተ ምሕረት በኮሚኒስት ሰንደቅ ዓላማ የቤተ ክህነትን ግቢ አስፈጥሮ ደም ለማፍሰስ ተዘጋጅቶበት የነበረውን የዐመፃ ዝግጅት እግዚአብሔር ባያበርደው ኖሮ ውጤቱ አሳዛኝ በሆነ ነበር። ነገር ግን ያን ኃይል እግዚአብሔር ባወቀ ስለ ሻረው ብዙዎች ቢጨፈጨፉም ሥር ሳይሰድ ተነቅሎ ቀርቷል። ለዚያ የዐመፅ መንግሥት የቤተ ክርስቲያን አባሎች ባደረጉት ድጋፍ የሃይማኖት እኩልነትን ከመደገፋቸውም በላይ መስቀል ለጨረታ ቀርቧል። በእናት አገር ጥሪ ምክንያት ጾም ተሸሮ ሥጋ እንዲበላ ሲደረግ የቤተ ክርስቲያኒቱ መሪዎችም እየባረኩ አብልተዋል። «በስመ አብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ» በማለት ፈንታ «በስመ ሌኒን ወማርክስ ወኤንግልስ» ብልን ምናለበት? ይቤ ማቴዎስ፣ ይቤ ማርቆስ የሚባል ከሆነ ይቤ ሌኒን፣ ይቤ ማርክስ፣ ይቤ ኤንግልስ ብንል ምናለበት? የሚል ተነግሯል።

፪ኛ፤ በከፍተኛ የቤተ ክርስቲያኒቱ አባላት ሳይቀር የኮሚኒስት ደብተር የተያዘበት ጊዜም ነበር። በተደጋገመ ጊዜ ከልዩ ልዩ ሃይማኖት ክፍሎች ጋራ በአፍሪቃ አዳራሽ ሳይቀር የአንድነት ስብሰባ ተደርጓል። በዚህም ጊዜ ሁሉ ከቤተ ክርስቲያኒቱ መልእክተኞች ለሌሎች «ወንድሞቻችን» የሚል ቃል ሲቀርብ ከሌሎች ግን መልስ አልነበረም።

፫ኛ፤ ኢትዮጵያ ጠብቃው የኖረችው ትምህርተ ሃይማኖት በአበው ተጠብቆ የኖረውን ያህል፤ ቃሉ ተለውጦ፤ እምነቱ ተናውጦ፤ መሠረቱ ፈርሶ በኑፋቄ ጠባይ ተዘጋጅቶ የቀረበው መጽሐፍ ቅዱስ «በሲኖዶስ ታይቶ ተመርምሮ ተፈቅዷል» የሚል መግለጫ ይዞ ስለ ወጣ ምእመናን በታላቅ ችግር ላይ ይገኛሉ። በዚህ ጊዜ ሁሉ አቤት ባዮች አልጠፉም። በተለይም የሊቃውንት ጉባኤ የተደጋገመ አቤቱታውን አቅርቧል። ግን ሰሚ አላገኘም። ከዚህም ጋራ፤ «የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን መሠረተ እምነት»፣ «ትምህርተ መለኮት»፣ «የዋልድባ ታሪክ» በሚሉ ስሞች የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያንን ትምህርት የሚቃረኑ መጻሕፍት ታትመው ተበትነዋል። እነዚህም መጻሕፍት፤ «እመቤታችን ቅድስት ድንግል ማርያም የውርስ ኃጢአት አለባት፤ መንፈስ ቅዱስ አካሉ ዝርው ነው፤ መለኮት በአካል ሦስት ነው፤» የሚል ትምህርት የተሰራጨባቸው በመሆኑ ጉዳዩን ለ፬ኛው ቅዱስ ፓትርያርክ በአቤቱታ ብናቀርብም ሳይቀበሉን በመቅረታቸው የሰው ድጋፍ ባናገኝም እግዚአብሔር ግን ፍርዱን ገልጧል።

እስከዚህ ድረስ የተሠራው ሁሉ በአገር ውስጥ የተወሰነ፣ ከአገር ውስጥ ያልዘለለ ነው ተብሎ ሊገመገም የሚችል ነበረ። አሁን ግን ወደ ውጭ እየወጣን ነው። የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ከ«አንድ ባሕርይ» ባዮች ከበብ እየወጣች፣ ከእጉቶቿ ከእስክንድሪያ፣ ከሶሪያ፣ ከአንጾኪያ፣ ከአርማንያ አብያተ ክርስቲያን እየተለየች፣ «ወልድ ዋሕድ»፣ ከሚለው ትምህርቷ እየተንሸራተተች፣ የአበውን ውግዘትና ግዝት እየጣሰች፣ ስለ ክብሯ ስለ ሃይማኖቷ የተሰወላትን የቅዱሳኖቿን ደምና ዐጽም እየተራመደች፣ ከምእመናን ጋራ ቃል ኪዳን የተጋባችበትን የወልደ እግዚአብሔርን ደም እየረገጠች፤ «ፍኖተ አሕዛብ ኢትሑሩ ወኢትደዩ ባሕርየክሙ ቅድመ አርጎው፤» የሚለውን የጌታን ቃልና፤ «ወበሐሂ ጥቀ ኢትበልዎ እስመ ዘይቤሎ በሐ ይሳተፎ በምግባሩ እኩይ። ወይለክኒ ዕቀቡ ርእስክሙ ወኩሎ መራጎዩ ዘሎቱ ሢመክሙ መንፈስ ቅዱስ ከመ ትርአዩ ቤተ ክርስቲያኑ ለክርስቶስ እንተ አጥረዋ በደሙ። ወአነ አእምር ከመ ይመጽኡ እምድጎሬዎ ተኩላት መስጥ እለ ኢይምሕክዋ ለመርዔት ወእምውስቲትክሙ ይትነሥኡ እደው እለ ይሜህሩ ጠዋዩ ነገረ ከመ ያግብዕዎሙ ለአሕዛብ ንቤሆሙ፤» የሚለውን ቃል እግዚአብሔር ችል እያለች ወደ «ሁለት ባሕርይ» ከበብ በመግባት ላይ ትገኛለች። ባለፉት ጥቂት ዓመታት ውስጥም፤

፬ኛ፤ በ፲፱፻፹፭ ዓመተ ምሕረት በሮማ ቤተ ክርስቲያን በከፍተኛ ደረጃ የክብር እንግዳ ሆኖ ተገኝታለች፤ የክብር ጉብኝት አድርጋለች፤ በጸሎት፣ በማእድ ተሳትፋለች፤

፭ኛ፤ በ፲፱፻፹፮ ዓመተ ምሕረት በኮንስታንትኖፕል ወይም በኢስታንቡል ተመሳሳይ ሥራ ፈጽማለች። በዚህም በምድር ላይ ዳግማዊ ክርስቶስ እየተባለ የሚጠራውን፣ የማይሳሳት መምህር፣ በዓለም ያለች ቤተ ክርስቲያን ያንተ ጉልት ናት እየተባለ የሚመሰገነውን የሮማ ፓፓ፣ ቅዱስ ቅዱሳን እየተባለ የሚጠራውን የቁስጥንጥንያ ፓትርያርክ በመወዳጀት የንስጥሮስና የልዮን መንበር ቤተ ሰብእ ሆናለች።

፮ኛ፤ በ፲፱፻፹፯ ዓመተ ምሕረት መግቢያ ላይ፤ «መኑ ዘያኅብሮ ለክርስቶስ ምስለ ቤልሆር ወመኑ ዘይከፍሎሙ ለመሃይምናን ምስለ ንፋቃን፤» የሚለውን ጥያቄ ሳታዳምጥ በሰላም ስም ክርስቶስም ሰላሙም በሌሉበት በዓለማውያን ጉባኤ ተገኝታለች።

በዚህ ጉባኤ ላይ በኢትዮጵያ በአሁኑ ጊዜ እንከን የለሽ ፍጹም ሰላም እንዳለ፤ «በአሁኑ ጊዜ ሰላም የለም የሚል ካለ ይምጣ በፊት ይናገር፤» በማለት ምስክርነቷን የሰጠችው ቤተ ክርስቲያን መስከረም ፲ ቀን ፲፱፻፹፯ ዓመተ ምሕረት በቅድስት ሥላሴ ቤተ ክርስቲያን መዘምራን፤ «ነገሡ በጽድቅ ወለብሱ ጽርዓ ጽድቅ፤» የሚለውን የነገሥታት መዝሙር እየዘመሩ፤ ሊቃውንቱም፤ «መንበረ ፀባዖት ኢረስኦት ተወክሮት ነግድ ሀገሩ፤ አምጣኑ ተወክራት ዮም ጳውሎስሃ ዐፄ። አ ዘመን ዘመነ እንስሳ፤ ዲበ ሠረገላ ትጼዓን በዘባነ ፈረስ ወሀር፤ ኅየንተ ነጋሢ ሰሎሞን ወኅየንተ ዳዊት ዐፄ፤ ለጳውሎስ ቡራኬሁ ተወክፍ በጸጋ ወተቀጸል ጽጌ፤» የሚል ቅኔ እያነረፉላት የዘውድ በዓሏን ስታከብር ምእመናኖቿ ግን በከባድ ኃይል ግዳጅ ክፍርድ ቤት አካባቢ ታፍሰው በሺ በሚመጠን ቊጥር እየተደበደቡና እየተረገጡ በደረቁ ወደ ተላጩበት እስር ቤት በመግባት ላይ ነበሩ።

ይህም ለዚህች ታላቅ ቤተ ክርስቲያን ምን ዐይነት የታሪክ መልክ እንደሚኖረው አላውቅም። ምክንያቱም በሮማ አሲሲ ጉባኤ ላይ ያደረገችው ንግግር መስከረም ፯ ቀን ፲፱፻፹፯ ዓመተ ምሕረት ከጠዋቱ ፩ ሰዓት በቫቲካን ራዲዮ ጣቢያ ለዓለም ተላልፏል። መስከረም ፲ ቀን ፲፱፻፹፯ ዓመተ ምሕረት በቅድስት ሥላሴ ያደረገችው በዓልም ሆነ በምእመናኖቿ ላይ የተፈጸመው በደል በመገናኛ መሣሪያዎች ለዓለም ተላልፏል። የምእመናኑ በደል ያሳዘናቸው ሁሉ ድምፃቸውን አሰምተዋል። ቤተ ክርስቲያን ግን ስለ ልጆቿ፤ ስለ በጎቿ ምንም ያሰማቸው ድምፅ የለም። ይህም እንኳን ከራሱል ከዶሮ እናት ያነሰች አድርጓታል። እንግዲህ ለዚህች ነባርና ታላቅ ቤተ ክርስቲያን ይህ ታሪክ ነውን?

፬ኛ፤ በደሴ ኩታ በር ሜዳ ከእስላም ፈረሰኞች ጋር ፈረሰኛ ሆና ተገኝታለች።

፭ኛ፤ በሶዶሬ የኤድስ ሴሚናር የወሲብ ሥርዓተ ትምህርት አሰጣጥ ሴሚናር መከፈቻ ላይ ከመገኘቷም በላይ እስከ ፍጻሜው አባል ሆናለች።

፮ኛ፤ በጣም የሚያሳዝነው በዚህ ፳፩ ዓመት የግፍ ዘመን ውስጥ ከሌላው የኢትዮጵያ ሕዝብ ቊጥር በይበልጥ ግፍ የተፈጸመባቸው፤ ደማቸው የፈሰሰ አርቶዶክሳውያን ምእመናን ብቻ መሆናቸውና በዚያው አንጻር ደግሞ ለፖለቲካው አቋም ጠንክራ የምትታገል ይህችው ቤተ ክርስቲያን ብቻ መሆኗ ነው። እሷ የፖለቲካው ደጋፊ በመሆኗ ስለ ምእመናኖቿ ባትናገርም ለ፳፩ ዓመት በየስፍራው በግፍ የፈሰሰው የአባሎቿ የምእመናን ደም ግን ከአቤልና ከዘካርያስ ደም በላቀ ድምፅ አቤቱታውን እያሰማ ነው።

ቅዱስ ፓትርያርክ!

ብፁዓን አበው!

ይህ ነገር በሲኖዶስ ተመክሮበት ካለተቀጨና ለዘለዓለም ካልተነቀለ ከባድ ችግር የሚያስከትል መሆኑን እየገለጽኩ አቤቱታዬን ሳቀርብ፤ በመግቢያው እንደ ጠቀስኩት ይህ አቤቱታ በዐጸደ ነፍስና በዐጸደ ሥጋ ያሉ የአርቶዶክሳውያን አበውና ልጆቻቸው፤ ከቅዱስ ማርቆስ እስከ ሳድሳዊ ቅዱስ ቄርሎስ ያሉ የእስክንድሪያ ሊቃነ ጳጳሳት፤ ከአትናትዮስ ከሰላማ እስከ ቅዱስ ቴዎፍሎስ ያሉ የኢትዮጵያ ሊቃነ ጳጳሳትና ፓትርያርኮች በክርስቶስ ፊት የቆሙበት ጠንካራ አቤቱታ መሆኑን በመግለጽ ይህን ማመልከቻ አቅርቤአለሁ።

ለፍጻሜውም ሲኖዶሱ በቸልታ እንዳይመለከተውና ሳይነጋገርበት፤ ውሳኔ ሳይሰጥበት፤ የቤተ ክርስቲያንን ውርደት ከላይዋ ሳይነሣ፤ ዕርቃኗን ሳይከድን፤ ለሰላሳ ከወደቀችበት ከጠላቷ ከልዮን መንበር ፊት አስነሥቶ ቀጥ አድርጎ በሁለት እግሯ እንደ ነበረች ሳይቆማት፤ ህልውናዋን ሳይጸናላት እንዳይቀር ሲኖዶሱን በሾመና በሚመራ በመንፈስ ቅዱስ ዳኝነት ተማጽኗለሁ።»

ሐ፤ ከቤተ ክህነት የሥራ ገቢታቸው ስለ መታገዳቸው።

«በጊዜው ሳይጠሉ፤ ሳይናገሩ ብልጣ ብልጥ ሆኖ፤ አመስግኖ፤ ተወዶ፤ ተመስግኖ መብላት፤ መኖር የሚቻልበት ጊዜ ነው። ለእኔ ግን አምላኬ ይህን አልፈቀደልኝም። ስለዚህም ነፍስ ዐውቄ ቤተ ክርስቲያንን አገለገልኩባቸው በምላቸው በነዚህ ፱ ዓመታት፤ በመናገራ፤ በማስተማራ፤ መጻሕፍትን በመጻፌ፤ ለልዩ ልዩ ጥያቄዎች መልስ በመስጠቴ፤ ከቤተ ክርስቲያን ተቃዋሚዎች፤ ከኢትዮጵያ ጠላቶች፤ ከግብር አበሮቻቸው ብቻ ሳይሆን፤ መንግሥታዊ ፖለቲካ ይጋፋል፤ የእኛን ዕድል ይሻማል በሚሉኝ ሁሉ ዘንድ ሁል ጊዜም የከስ ዓላማ፤ የከሳሽ አፍ

መፍቻ ሆኖ ኖረአለሁ፤» በማለት አባታችን አለቃ አያሌው ታምሩ፤ «ምልጃ፣ ዕርቅና ሰላም፤» በተሰኘው መጽሐፋቸው ገጽ ፫ እና ፬ ላይ የገለጹት አገላለጽ በተደጋጋሚ በሕይወታቸው ውስጥ ታይቷል።

መንፈሳዊ ሰውን በመንፈሳዊ መንገድ የሚጓዘው ካልሆነ በስተቀር የሚገነዘበው የለምና ከቡር አለቃ አያሌው ታምሩ ያቀረቡት አቤቱታ እንደ ዋዛ፣ እንደ ቀልድ፣ እንደ ትዕቢት፣ እንደ ተራ ቅዠት ተቈጠረ። ለረጅም ዓመታት በመሪነታነት፣ በሊቀ ጠበብነት፣ በደብር አስተዳዳሪነት፣ በሊቃውንት ጉባኤ ሰብሳቢነት ቤተ ክርስቲያንንና አገርን ያገለገሉ ባለ ውለታ፤ «ቤተ ክርስቲያን ለጽድቅ ብላ በምትሰጠው ምጽዋት ልቡን ያሳበጠ ተራ ዐይነ ሥውር ፤» ተብሎ ከመሰደብ ጀምሮ እጅግ የሚሰቀጥጡ አስነዋሪ ቃላትን የተጠቀመው፤ «የቅሬታ አስወጋጅና የሰላም ኮሚቴ» ከሥራ ኃላፊነታቸው እንዲነሡ ወስነዋቸው። በቤተ ክርስቲያን ድርጅታዊ መዋቅር ውስጥ «መንፈሳዊ ፍርድ ቤት፤» የሚባል አካል እያለ ከላይ የተጠቀሰው ኮሚቴ ለምን እንዳስፈለገ ካለመታወቁ ባሻገር፤ ውሳኔውን ከመስጠቱ በፊት አለቃን እንደ ተከላሽ አቅርቦ አላነጋገራቸውም።

የኮሚቴውን ውሳኔ በመንተራስም በወቅቱ የሲኖዶሱ ዋና ጸሐፊና የጠቅላይ ቤተ ክህነት ዋና ሥራ አስኪያጅ በአባ ገሪማ ፊርማ ወጪ የሆነ የሰንብት ደብዳቤ በሚያዝያ ፲፰ ቀን ፲፱፻፹፰ ዓመተ ምሕረት ተጽፎላቸው ከ፱ ዓመት በላይ ካገለገሉበት የቤተ ክህነት አገልግሎት እንዲገለሉ ተደረገ። ሚያዝያ ፲፰ ቀን ፲፱፻፹፰ ዓ.፤ ም.፤ በአባ ገሪማ ተጽፎ ለአባታችን ለአለቃ አያሌው ታምሩ እንዲደርሳቸው የተደረገው ደብዳቤ የያዘው ሙሉ ቃል የሚከተለው ነበር።

«በመንበረ ፓትርያርክ ጠቅላይ ጽሕፈት ቤት ተመድበው ሥራን መሥራት ከጀመሩበት ጊዜ አንሥቶ ቤተ ክርስቲያንቱ ለምትመራበት ቀኖና ተገዢ ባለመሆን በየጊዜው በሚፈጽሙት አፍራሽ ተልዕኮ ችግር ሲፈጥሩ መቆየትዎና ዛሬም ቢሆን ችግር ከመፍጠር ያልተገቱ መሆንዎ ከማንም የተሰወረ አለመሆኑ ይታወቃል።

ይሁንና ይህ ከአንድ ምሁር ነኝ ባይ የማይጠበቅ አላስፈላጊ ተግባር በሚፈጸምበት ወቅት ሁሉ ቤተ ክርስቲያንቱ በትዕግሥት ከምትመለከትዎ በቀር አንዳችም የወሰደችው የተግሣጽ ወይም የእርምት ርምጃ እንደ ሌላ ግልጽ ነው።

ስለ ሆነም በየጊዜው የሚፈጽሙት ቃለ ዘለፋ ቤተ ክርስቲያንቱ ከምትችለው በላይ ከብደት እየጨመረ በመምጣቱ መነሻ፣ ጉዳዩ ለኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን የቅሬታ አስወጋጅና የሰላም ኮሚቴ ሰብሳቢ ቀርቦ ከተገመገመና ከተጣራ በኋላ፤

፩፤ «አለቃ አያሌው ታምሩ የሊቃውንት ጉባኤ ሰብሳቢ ሲሆኑ አባላቱን ሰብስበውና አወያይተው ማቅረብ ሲገባቸው ሕጋዊ ምስክርነት ሊሰጡበት የማይችሉትን ጽሑፍ ጥቅምት ፲፯ እና ኅዳር ፳፫ ቀን ፲፱፻፹፯ ዓ.፤ ም.፤ የርሳቸውን ስሜት ብቻ በማስተጋባት ራሳቸውን ከቅዱስ ሲኖዶስና ከአስተዳደሩ በላይ በማድረግ በአሁኑ ጊዜ በቅድስት ቤተ ክርስቲያናችን ሕጋዊ አሠራር እንደ ሌላና ቤተ ክርስቲያንም እንደ ሌላች በመቁጠር በከፍተኛ ደረጃ የሚከናወነውን ሐዋርያዊ እንቅስቃሴ ሕገ ወጥ እንደ ሆነ አድርገው በመጻፍ በልዩ ልዩ የዜና ማሰራጫ አውታሮች ሳይቀር በማሰራጨታቸውና የቤተ ክርስቲያንቱን አስተዳደር በመዘለፋቸው አፈጻጸማቸው ከሥራና ከቤተ ክርስቲያን አባልነት የሚያስርዝ ተግባር ሆኖ በመገኘቱ፤

፪፤ የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ትሕትናን የምታስተምር የበላይና የበታች ተከባብረውና ተፈቃቅረው እንዲኖሩ መልካም አርአያ ሆና የቆየች ስትሆን አለቃ አያሌው ታምሩ ግን ወቅትና ጊዜን እየጠበቁ የቤተ ክርስቲያናችን ቅዱሳን አበው የሆኑትን ሁሉ በማዋረድ ለመጥፎ ተግባር አርአያ ሆነው በመገኘታቸው፤

፫፤ አለቃ አያሌው ታምሩ በተለያዩ የግል ጋዜጦች የሚጽፏቸውና የሚያስተላልፏቸው መልእክቶች ቀኖና ቤተ ክርስቲያንን የሚያፋልሱ፣ ሥርዓተ ቤተ ክርስቲያንን የሚያፈርሱ ከመሆናቸውም በላይ እናትና አባትህን አክብር እያለች የምታስተምረውን የቅድስት ቤተ ክርስቲያንን መመሪያ ጥሰው የመሪዎቿን ክብር በመድፈራቸው፤

፬፤ በስም ተጠቃሹ በየዐውደ ምሕረቱ የሚሰጡት ትምህርት ከፖለቲካ ጋር የተቆራኘ የራሳቸውን ዝና ለማዳበር ብቻ የሚጠቀሙበት እንጂ በትክክል የእግዚአብሔርን ቅዱስ ቃል ለማስተማር የማይጠቀሙበት መሆኑ ካለፉት የረጅም ጊዜ ልምዳቸው የታየ በመሆኑ፤

፭፤ በአጠቃላይም ዘወትር ከሚፈጽሙት አላስፈላጊ ተግባር እንዲቆጠቡ ቢመከሩም፣ ቀኖና ቤተ ክርስቲያንን በመድፈሩ ተግባር እየገፉበት ከመሄዳቸው በቀር ተጸጽተው የሚመለሱ እንዳልሆነ ስለ ተረጋገጠ፣ በዚህና

በመሳሰለው ምክንያት ሁሉ የመጨረሻ የሥነ ሥርዓት ርምጃ በመውሰድ ከሚያዝያ ፩ ቀን ፲፱፻፹፯ ዓ.፤ ጀምሮ ከቤተ ክርስቲያኒቱ ከማናቸውም ሥራና ጥቅም እንዲሰናበቱ እንዲደረግ» ሲል በመተቸት ከላይ የተጠቀሰው የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን የቅሬታ አስወጋጅና የሰላም ኮሚቴ ሚያዝያ ፲፯ ቀን ፲፱፻፹፯ ዓ.፤ ም.፤ ባደረገው ስብሰባ አስተዳደራዊ ውሳኔ ሰጥቷል።

ስለዚህ ከቅሬታ አስወጋጅና የሰላም ኮሚቴ በተላለፈው ውሳኔ መሠረት ከሚያዝያ ፩ ቀን ፲፱፻፹፯ ዓ.፤ ጀምሮ ከሥራና ደመወዝ የተሰናበቱ መሆኑን እናስታውቃለን።

የአለቃ አያሌው ታምሩ የሃይማኖት መምህርነት በወውደ ምሕረት ላይ ብቻ ቆሞ ከመናገር ባሻገር የሚያስተምሩት ክርስቲያናዊ ትምህርት በእያንዳንዱ ዕለታዊ የኅብረተ ሰቡ ሕይወት ላይም ተግባራዊ ሆኖ የማየት ፍላጎትና እምነትን የተላበሰ በመሆኑ፤ ከመንፈሳዊው ሕይወት ባሻገር በሥጋዊ ሕይወትም የሰዎች መብት ይከበር ዘንድ፤ አግባብነት የሌለው ጭቆናና ግፍንም በዝምታ ተቀብሎ መኖር የክርስቲያን ተግባር አለመሆኑን ራሳቸውን ምሳሌ በማድረግ አሳይተዋል።

ቤተ ክህነት ያላግባብ፤ ያለ ሥርዓት ከሥራ ገበታቸው ላይ ሲያግዳቸው፤ ሠርቶ የመኖር፤ ለተቀመጡበት የሥራ ኃላፊነት የመታመን፤ የባላገርነት መብትና የሕግ የበላይነት አለ ወይስ የለም የሚሉትን መሠረታዊ ጥያቄዎች መሠረት በማድረግ የአገሪቱ የፍትሕና የርትዕ ሥርዓት በሚፈቅደው በኩል ጉዳያቸው በፍርድ ቤት እንዲታይ ጥያቄ አቅርበዋል።

የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን የሊቃውንት ጉባኤ ስብሰባ አለቃ አያሌው ታምሩ፤ ለቤተ ክርስቲያን መሪዎች ያቀረቡት ጥያቄና ተማጽኖ መንፈሳዊ መንገድን የተከተለና ስለ እግዚአብሔርና ስለ ቤተ ክርስቲያን ክብር የተደረገ ቢሆንም፤ «የአባቶችን ክብር ተዳፍረዋል፤» በመባል ከሥራ ከተባረሩበት ከሚያዝያ ወር ፲፱፻፹፯ ዓመተ ምሕረት ጀምሮ በፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት የሥራ ክርክር ችሎት፤ የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን መንበረ ፓትርያርክ ጠቅላይ ጽሕፈት ቤትን በመከሰስ መዝገብ ከፍተው ሲከራከሩ ቆይተው ጉዳዩ የካቲት ፪ ቀን ፲፱፻፺፫ ዓመተ ምሕረት ውሳኔ አግኝቶ ነበር።

አለቃ ያለአግባብ ከሥራ ተባርፎአለሁ ሲሉ የክስ መዝገቡን የከፈቱ ሲሆን፤ የጠየቁት መፍትሔ ያለአግባብ የተቋረጠው ውዝፍ ደመወዜ ተከፍሎኝ ወደ ሥራዬ እንድንመለስ ይወስንልኝ የሚል ነበር። በሌላ በኩል በመንበረ ፓትርያርክ ጠቅላይ ጽሕፈት ቤት በኩል ለስንብቱ ሕጋዊ ምክንያት ነው ተብሎ የቀረበው፤ አለቃ አያሌው በተለያዩ ጋዜጦች ላይ በሰጡት ቃለ ምልልስና መግለጫ ፓትርያርኩንና የቅዱስ ሲኖዶስ አባላትን ዘልፈዋል የሚል ነበር። ለዚህ ማፍረሻ አለቃ በበኩላቸው ያቀረቡት ክርክር በአጠቃላይ፤ እንደ አንድ የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ እምነት ባለቤትና በተለይ እንደ ሊቃውንት ጉባኤ ስብሰባነቱ የቀና ሃይማኖቱን መጠበቅ ግዴታዬም ኃላፊነቴም ሲሆን ይህን ግዴታየንና ኃላፊነቴን የተወጣሁትም በሕገ መንግሥታዊ መብቴ አድማስና ጥላ ሥር ነው በማለት ነበር።

ፍርድ ቤቱ፤ አለቃ አያሌው ታምሩ የፈጸሟቸው ድርጊቶች የሕገ መንግሥታዊ መብታቸው ማረጋገጫ እንደ ሆነ አረጋግጦ ያለአግባብ ከሥራ መሰናበታቸውን ወስኗል። ነገር ግን አሠራሪው ሠራተኛው የተቆራኙበት የሥራ ሁኔታ ከፍተኛ ችግር ያለበት በመሆኑ ሠራተኛው ወደ ሥራ ቢመለሱ የሚፈጠረውን ችግር በማገናዘብ የመመለሳቸውን ነገር አስተላልፎታል። ቢሆንም ከሚያዝያ ፲፱፻፹፯ ዓመተ ምሕረት ጀምሮ ያለው ውዝፍ ደመወዝ፤ ካሣ፤ ሌሎች በሕግ የተሰጡ ጥቅሞች፤ ወጪና ኪሳራ እንዲከፈላቸውና መብታቸው እንዲጠበቅ ወስኗል።

በዚህ ውሳኔ ላይ የመንበረ ፓትርያርክ ጠቅላይ ጽሕፈት ቤት ለአለቃ አያሌው ታምሩ ደመወዝ እንዲከፈል የተሰጠውን ውሳኔ በመቃወም፤ እንዲሁም አለቃ አያሌው ታምሩ ካሣ ተከፍሏቸው ይሰናበቱ መባሉን በመቃወም በየበኩላቸው ይግባኝ መስቀለኛ ይግባኝ ለፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት ያቀረቡ ቢሆንም ፍርድ ቤቱ ጥቅምት ፳፯ ቀን ፲፱፻፺፬ ዓመተ ምሕረት ባሳለፈው ውሳኔ ይግባኙን ውድቅ በማድረግ የፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤትን ውሳኔ አጽንቷል።

በመጨረሻም የመንበረ ፓትርያርክ ጠቅላይ ጽሕፈት ቤት፤ የፌዴራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት በሰጠው ውሳኔ ላይ መሠረታዊ የሆነ የሕግ ስሕተት ተፈጽሟል በማለት ለፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት አመልክቷል። የፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤትም ኅዳር ፳፬ ቀን ፲፱፻፺፭ ዓመተ ምሕረት ባሳለፈው ውሳኔ፤ ሁለቱ ፍርድ ቤቶች ለአለቃ

አያሌው ታምሩ የወሰኑላቸው የደመወዝና የካሣ ክፍያ እንዳይከፈላቸው ወስኖ፤ ወደ ሥራቸውም እንዳይመለሱ የተሰጠውን ብይን አጽንቶ ጉዳዩ በዚሁ ተቋጭቷል።

አባታችን አለቃ አያሌው ታምሩ ከፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት እስከ ፌዴራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት በተጓዙበት ረጅም የሙግት ጊዜ መንፈሳዊና ሥጋዊ መብታቸውን ለማስከበር የአገሪቱ ሕግና ደንብ በሚፈቅደው መሠረት የተከራከሩ ቢሆንም፤ የተሰጠው ውሳኔ ግን ሁለቱንም ያልተመረኮዘ በመሆኑ በአሳዛኝነቱ ቢታሪክ ፊት ሲወሳ ይኖራል።

መ፤ አለቃ አያሌው ታምሩ ያስተላለፉት ግዝትና ምክንያቶቹ።

በኢትዮጵያ አርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን አመራር ላይ ያዩትን ችግር በማስመልከት የቤተ ክርስቲያኒቱ የሊቃውንት ጉባኤ ሰብሳቢ የነበሩት አለቃ አያሌው ታምሩ ችግሩ ሥር ሳይሰድ ገና ከጅምሩ እንዲታረም ማሳሰቢያና ተማጽኖ ካቀረቡ በኋላ በማስከተልም ቃለ ግዝት አስተላልፈዋል። ቃለ ግዝታቸው በመጀመሪያ የወጣው ሰኔ ፳፯ ቀን ፲፱፻፹፰ ዓመተ ምሕረት በ«መብሩክ» ጋዜጣ ላይ ነበር። ይኸም እንደሚከተለው ይነበባል።

«ሀ፤ በቤተ ክርስቲያን የደረሱ ልዩ ልዩ ችግሮች ሁሉ በሲኖዶስ ተመክሮባቸው እንዲወገዱና እርምጃቸውም እንዲገታ በ፲፱፻፹፯ ዓመተ ምሕረት ጥቅምትና ኅዳር ወር ለሲኖዶሱ ማመልከቻ ስጽፍ መልእክቱ በጌታዬ በአምላኬ ትእዛዝ የተደረገ መሆኑን ገለጬ በአፈጻጸሙ ቸልተኝነት እንዳይታይበት ሲኖዶሱን በሾመ በመንፈስ ቅዱስ ዳኝነት ተማጽኜ አቤቱታዬ የእኔ ብቻ ሳይሆን በዐጸደ ሥጋና በዐጸደ ነፍስ ያሉ የአርቶዶክሳውያን አበውና ምእመናን አቤቱታ መሆኑን ገልጬ ነበር ያቀረብኩት። ነገር ግን የሲኖዶሱ ዋና ጸሐፊ አባ ገሪማና ፓትሪያርኩ ሐሳባቸው እስከ አሁን በቤተ ክርስቲያን የኖረውን የመንፈስ ቅዱስ መሪነት ሽረው የራሳቸውን ጣዖታዊ መሪነት ለመተካት ኖሮ በጥቅምት ወር ፲፱፻፹፰ ዓመተ ምሕረት በተደረገው አጠቃላይ ጉባኤ ላይ ያቀረብኩትን አቤቱታ ጭምር ሳይቀበሉ ከመቅረታቸውም በላይ የመንፈስ ቅዱስን ዳኝነት፤ የሲኖዶሱን ሥልጣን ለግል አድመኞቻቸው ኮሚቴ አሳልፈው በመስጠትና በነሱ ውሳኔ ተደግፈው የኑፋቄ መጽሐፍ ማውጣታቸውና መበተናቸው እንሰ አርቶዶክሳዊውን የሊቃውንት ጉባኤ አፍርሰዋል።

ለ፤ ይህ በዚህ እንዳለ ሲኖዶሱ ተሰብስቦ ጉዳዩን እንዲያይ በግል ማመልከቻ፤ በነጻ ፕሬሱ በኩልም ተቃውሞዬን በማሰማት ላይ አያለሁ ሚያዝያ ፲፰ ቀን ፲፱፻፹፰ ዓመተ ምሕረት የቅሬታ አስወጋጅና የሰላም ኮሚቴ በሚሉት የግል ኮሚቴያቸው ድጋፍ እኔን ካባረሩ በኋላ ከሚያዝያ ፳፪ እስከ ግንቦት ፯ ባደረጉት በአፈና የሲኖዶስ ሰብሳቢ ሕግ አስወጥተው በመንፈስ ቅዱስ ፈንታ ራሳቸው ፓትሪያርኩ ሲኖዶሱ ወንጌልን ለሚሰብከበት፤ ቀኖና ቤተ ክርስቲያን ለሚያስተምርበት ጉዞ አመራር ሰጪ (ጣዖት) ወደ መሆን አድገዋል። በቤተ ክርስቲያን ስም ተሰይመው እግዚአብሔርና ቤተ ክርስቲያንን ሊያገለግሉ የተሾሙ ኤጲስ ቆጶሳት፤ ጳጳሳትና ሊቃነ ጳጳሳት የሲኖዶሱ ዋና ጸሐፊ ሳይቀር ለቤተ ክርስቲያን ተጠሪ መሆናቸው ቀርቶ ለፓትሪያርኩ ተጠሪዎች እንዲሆኑ ሲያደርጉ ሚያዝያ ፴ ቀን ተፈርሞ ጸድቋል፤ የተባለውና በጽሕፈት ቤቱ አማካኝነት ለሚመለከተው ሁሉ እንዲተላለፍ በቃለ ጉባኤ ትእዛዝ የተሰጠበት ሕገ ቤተ ክርስቲያን እስከ አሁን ቤተ ክርስቲያን ስትሠራባቸው የኖሩት ሕጎችና ደንቦች ሁሉ በዚህ ሕግ ተሻሽለው ከሰፍራቸው ሲወገዱ፤ አባ ጳውሎስ በመንፈስ ቅዱስ ፈንታ የቤተ ክርስቲያኒቱን የአመራር ሰጪነት ቦታ ሲይዙ በቤተ ክርስቲያን ላይ የአምልኮ ጣዖት ዐዋጅ ዐውጀውባታል። ፓትሪያርኩ በሾማቸው በእግዚአብሔርና በቤተ ክርስቲያን ላይ በፈጸሙት ተግባር ታላቅ በደል ፈጽመዋል። ከራሳቸው ጋር ቃላቸውን ለማጽደቅ፤ ምኞታቸውን ለሚሟላት በሕጉ ላይ ፈርመዋል ተብሎ ስማቸው የተመዘገበላቸው ፴፬ቱ ጳጳሳትና ሊቃነ ጳጳሳት እንደ ተባለው አድርገውት ከሆነ ለፈጸሙት በደል ተባባሪዎች ናቸው።

ይህም እጅግ የሚያሳዝን ነው። የሚገርመው ደግሞ በዚሁ ሕግ አንቀጽ ፲፬፤ «ፓትሪያርኩ የተዋሕዶ እምነትን፤ ሕግጋት ቤተ ክርስቲያንን የማይጠብቅ፤ ማዕረጉን የሚያጎድፍ ሆኖ መገኘቱ በተጨማሪ ማስረጃ ሲረጋገጥ በምልአተ ጉባኤ ያለአንዳች የሐሳብ ልዩነት በቅዱስ ሲኖዶስ ከተጠና በኋላ በቅዱስ ሲኖዶስ ውሳኔ መሠረት ከማዕረጉ ይወርዳል፤» የሚል ቃል አስፍሮ ሲኖዶሱን በአፈና ልዩ ሥልጣን ተጠቅመውና እንደ ሌላ አድርገው ካሳዩ በኋላ የኑፋቄ መጽሐፍት በማሳተም የተዋሕዶ ሃይማኖትን አፋፊሰዋል፤ ሕገ ቤተ ክርስቲያንን ሳይጠብቁ ቤተ ክርስቲያን ከምታወግዛቸው ጋር የጸሎተ ቅዳሴና የማዕድ ተሳትፎ አድርገዋል፤ ቤተ ክርስቲያኒቱ ከምታወግዘው ፓፓ ቡራኬ ተቀብለዋል፤ እያልን እየተቃወምን ለተቃውሟችንም ተጨባጭ ማስረጃ እያቀረብን፤ ራሳቸውም ይህንን ሳይቃወሙ ይህ እንዳይቀጥል በሥልጣናቸው ተጠቅመው አርቶዶክሳዊውን የሊቃውንት ጉባኤ ሲያፈርሱ ጉዳዩን አይቶ ውሳኔ በመስጠት ፈንታ እንደገና በሕግ፤ በመንፈስ ቅዱስ ስፍራ ተተክተው ለሲኖዶሱ ሥልጣንና ተግባር አመራር ሰጪ ይሆናሉ። የሲኖዶሱ አባሎች ሁሉ ለፓትሪያርኩ ተጠሪ ይሆናሉ ሲል የወጣው አዋጅ

አፈጻጸም ነው።

ይህ ሕገ ቤተ ክርስቲያን ተብሎ የታወጀው ሕግ፤ «አስመ ሜጥዋ ለዐመጥ ላዕሌከ፤» «ዐመፅን ወደ አንተ መለሷት፤» ተብሎ እንደ ተጻፈ ቤተ ክርስቲያንን መካነ ጣዖት፤ ምእመናንን መምለኪያነ ጣዖት የሚያሰኝ ስለ ሆነ በሙሉ ድምፅ እንድትቃወሙት በእግዚአብሔርና በቤተ ክርስቲያን ስም እጠይቃለሁ።

ሐ፤ ከአሁን ጀምሮ ማለት ይህ ቃል በነጻው ፕሬስ ከተላለፈበት ጊዜ ጀምሮ በብፁዕ ወቅዱስ አቡነ ጳውሎስ ቃልና እጅ፤ በሲኖዶሉ ጸሐፊ በአቡነ ገሪማ ቃልና እጅ፤ ይህን የተጻፈውን ሕግ የቤተ ክርስቲያን ሕግ ብለው አጽድቀው በተባባሪነት አሳልፈዋል የተባሉ ጳጳሳት እውነት ሆኖ ከተገኘ የነሱ ተባባሪዎች ናቸውና በነሱ ቃልና እጅ ቡራኬ እንዳትቀበሉ፤ እንዳትናዘዙ፤ ስማቸውን በጸሎተ ቅዳሴ የሚጠሩ አለቆች፤ ቀሳውስት፤ ካህናት ካሉም አምልኮ ጣዖት አራማጅ ናቸውና ተጠንቅቆባቸው፤ ምክር ስጧቸው፤ እንቢ ካሉም ተለዩዋቸው።

እንዲሁም ሐምሌ ፩ ወይም ፪ ቀን ይከበራል ተብሎ ሽርጉድ የሚባልለት በዓለ ሢመት የኦሮን የወርቅ ጥጃ መታሰቢያ ሆኖ በቤተ ክርስቲያን ሊከበር የማይገባው ስለ ሆነ በዓሉ ከመድረሱ በፊት የሲኖዶሉ አባላት በአስቸኳይ ተሰብስበው ሕጉን ካልሻሩና በጣዖትነት የተሰየሙትን አቡነ ጳውሎስን ከሥልጣናቸው ካላነሡ ይህንን በዓል እንዳታከብሩ ለቤተ ክርስቲያን ደሙን ባፈሰሰ አምላክ ስም፤ ቤተ ክርስቲያንን በሚመራና በሚጠብቅ በመንፈስ ቅዱስ ስም ጥያቄዬን አስተላልፋለሁ።

ምናልባት የሕጉን ጽሑፍ አንብቦ መረዳት የተሳነው፤ ግን በልዩ ልዩ ደጋፊዎቻቸው ተጭበርብሮ በቸልታ የሚመለከተው፤ ከዚያም ዐልፎ በሥልጣናቸው እየተመኩ ለቤተ ክርስቲያን ጥያቄ ጆሯችንን አንሰጥም ብለው ይህን በደል ያደረሱትን ፓትርያርክ አቡነ ጳውሎስን፤ በሦስት የሹመት ስም የሚንቀባረሩትን አባ ገሪማን፤ ለነሱ ድጋፍ የሚሰጡትንም ሁሉ፤ ጌታዬ አምላኬ፤ «በምድር ያሰራችሁት በሰማይ የታሰረ ይሆናል፤» ሲል በሰጠው ቃል በአብ በወልድ በመንፈስ ቅዱስ ሥልጣን፤ በጴጥሮስ፤ በጳውሎስ፤ በማርቆስ፤ በቄርሎስ፤ በባስልዮስ፤ በቴዎፍሎስ፤ በተክለ ሃይማኖት ዘደብረ ሊባኖስ ቃል፤ ኃጉእ ደካማም በምሆን በእኔም በቀሲስ ወልደ ጊዮርጊስ ቃል አውግጥለሁ።

ይህን ሕግ የተቀበሉ፤ ከሥራ ላይ ያዋሉ ሁሉ እንደ አርዮስ፤ እንደ መቅደንዮስ፤ እንደ ንስጥሮስ፤ እንደ ፍላብያኖስ፤ እንደ ኬልፎዶን ጉባኤና ተከታዮቹ እሱራን፤ ውጉዛን ይሁኑ። በማይፈታው በእግዚአብሔር ሥልጣን አሰፈለለሁ።

ለአብ ለወልድ ለመንፈስ ቅዱስ ምስጋና ይሁን አሜን።

ማስጠንቀቂያ፤ አምላኬ ሂድ ተናገር ያለኝን ትእዛዝ ለናንተ አድርሻለሁ። ሩጫዬን ጨርሻለሁ። ከእንግዲህ ተጠያቂነቱ የእናንተ የምእመናንና ታሪክ ተጠያቂ ያደረገው የመንግሥት ነው። ለዚህም ምስክራ ራሱ እግዚአብሔር፤ ቅዱሳን መላእክት፤ ሰማይና ምድር ናቸው።

አለቃ አያሌው ታምሩ ዘዲማ ጊዮርጊስ።»

ሠ፤ አለቃ አያሌው ታምሩ ባስተላለፉት ግዝት ዙሪያ የተሰጡ አስተያየቶች።

ባለፉት ፲፪ ዓመታት በኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን አመራር ላይ የተቀመጡ መሪዎችን በሚመለከት አለቃ አያሌው ታምሩ በራእይ ስለ ተሰጣቸው መልእክትና ስላስተላለፉት ውግዘት የሚያነጋግሩ ወይም ከወዲያ ወዲህ የሚመላለሱ የተለያዩ አመለካከቶች መኖራቸው ይታወቃል።

በራእይና በሕልም መንፈሳዊ መልእክትን መቀበል ለክርስቲያን አባቶች አዲስ ነገር እንዳልሆነ የታወቀ ስለ መሆኑ ከመጽሐፍ ቅዱስ እጅግ ብዙ ታሪኮችን እናገኛለን። የሚከተሉት ለአብነት ያህል ቀርበዋል።

ሀ፤ «የእግዚአብሔር ቃል ወደ እኔ እንዲህ ሲል መጣ፤ ሂድ፤ በኢየሩሳሌም ጆሮ ጩኸ፤ እንዲህም በል ... » (ኤር፤ ፪፥ ፩።)

ለ፤ «በሠላሳኛው ዓመት በአራተኛው ወር ከወሩ በአምስተኛው ቀን በኮቦር ወንዝ በምርኮኞች መካከል ሳለሁ ሰማያት ተከፈቱ፤ የእግዚአብሔርን ራእይ አየሁ።» (ሕዝ፤ ፩፥ ፩።)

ሐ፤ «ጌታ እግዚአብሔር እንዲህ አሳየኝ፤» (አሞጽ ፯፥ ፩።)

መ፤ «የእግዚአብሔር ቃል ወደ አማቴ ልጅ ወደ ዮናስ እንዲህ ሲል መጣ።» (ዮናስ ፩፥ ፯።)

በእንዲህ ያለ ሁኔታ ከእግዚአብሔር መልእክት የተቀበሉ አባቶቻችንም ከእግዚአብሔር ትእዛዝ ፈቀቅ ሊሉ አልወደዱም። ታላቁ ሐዋርያ ቅዱስ ጳውሎስ፤ «ንጉሥ አግሪጳ ሆይ! ስለዚህ ከሰማይ የታየኝን ራእይ እንቢ አላልሁም፤» በማለት ለአምላኩ የነበረውን ታዛዥነት ገልጦአል። (የሐ፤ ሥራ ፳፯፥ ፲፱።)

ከዚህ በተጨማሪም እጅግ ብዛት ያላቸው ኢትዮጵያውያን ቅዱሳን የእግዚአብሔርን መልእክት በመቀበል እስከ ነገሥታቱ እልፍኝ ድረስ ቀጥ ብለው በመግባት የታዘዙትን ተናግረዋል። ይህ ሁሉ የሃይማኖትና የታሪክ እማኝነት እያለ ክቡር አለቃ አያሌው ታምሩ በራእይ ስለ ተሰጣቸው መልእክት የተናገሩትን ለመቀበል የከበዳቸው ሰዎችና ድርጅቶች ነበሩ።

ከነዚህ ውስጥ ጥቂት ግለሰቦችና ዜና ቤተ ክርስቲያን ጋዜጣ፤ «ራእይ አላዩም፤» «ከህነት ሳይኖር ውግዘት፤» «የቤተ ክርስቲያንና የአባቶችን ክብር ደፍረዋል፤» ወዘተ የሚሉ ማእከላዊ ነጥቦች ዙሪያ በፍሬ ነገር ሳይሆን በተራ ስድቦች የታጀቡ ትችቶችና ተቃውሞዎችን ጽፈዋል። እነሱ ለጻፏቸው ትችቶችና ተቃውሞዎች ደግሞ ከዚህ በታች ያሰፈርናቸው መልሶች በጊዜው ተሰጥተዋል። ከነዚህ መካከል ሁለት የጎትመት ውጤቶችን እንደሚከተለው እናቀርባለን።

«ባለፈው ሳምንት የመብሩክ ጋዜጣ እትማችን ከአለቃ አያሌው ታምሩ ጋር ያደረግነውን ቆይታ በክፍል አንድ ዝግጅታችን ማቅረባችን ይታወሳል። ይህንኑ ጉዳይ በተመለከተ ወደ እኛ ስልክ በመደወልም ሆነ እና ወደ ሲኖዶሱ አባላቶች ስልክ በመደወልና በግንባርም በመገናኘት ለዚህ ዝግጅት አፍራሽም ሆነ ገንቢ ሐሳብና አስተያየት ካለ ለግንዛቤ እንዲረዳ ሰፊ ዘገባ ለማጠናከር ጥረት በማድረግ ሰንብተናል።

በግንባር ካገኘናቸው ሁለት አባቶች በተናጠል እንደ ገለጹልን ከሆነ መጠራጠር አይገባም። አያሌው ዕድሜ ልኩን እግዚአብሔርን ሲያገለግል የኖረ ፈሪሃ እግዚአብሔር ያለው፤ ፍጹም ከልቡ የእግዚአብሔር ወዳጅ ነው። እንዲህ ያለ ልብ ብርሃን ሰው ቀርቶ፤ አጥብቆ አምላኩን የሚማጸን ፍጡር እንኳ ከፈጣሪው መልስ ማግኘት ይችላል። ጥርጣሬያችንን እናስወግድ። የጊዜው ጉዳይ አላመች አለ እንጂ በአባትነት በክብር መቀመጥና በአቋራጭ አምላክን ለመማጸን መንገድ በሆነን ነበር በማለት አስተያየታቸውን ሰንዝረዋል።

አንድ ሊቀ ጳጳስ የሆኑ ታዋቂ አባት ደግሞ፤ አለቃ አያሌው እኛም ሁላችን የምናምንባቸው አምላካቸውን ሌት ተቀን በጸሎት የሚማጸኑ፤ እኔም ሆነኩ ሌሎች ለሃይማኖታቸው ቀናዒ መሆናቸውን የምናውቀው ነው። ነገ አፈር የሚጠብቃቸው እንደሳቸው ያሉ ታላቅ ሰው ራእይ ሳያዩ አይቻለሁ ለማለት የማይደፍሩ ጥብቅና ድንቅ ሰው መሆናቸውን ማንም የቤተ ክርስቲያኒቱ አመራር አባል ያውቃል ያምንባቸዋልም፤ በማለት አስተያየታቸውን ሰጥተውናል።» (መብሩክ ጋዜጣ፤ ግንቦት ፳፪ ቀን ፲፱፻፹፰ ዓ፤ ም።)

«ሐዋርያት እንኳ እርስ በርሳቸው በምስጢር በቤታቸው፤ በቤተ ክርስቲያን፤ በዐደባባይም ቢሆን የወንጌል ሥራ እንዲቃና ብዙ ይጋጫሉ፤ ብዙ ይከራከራሉ፤ ብዙ ይነጋገራሉ። ታዲያ እኔ የሊቃንውንት ጉባኤ ሰብሳቢ ሆኜ ፴፭ ዓመት የሠራሁ ሰው፤ የቤተ ክርስቲያኒቱ ካህን፤ በብፁዕ ወቅዱስ አቡነ ባስልዮስ ፓትርያርክ ርእሰ ሊቃነ ጳጳሳት ዘኢትዮጵያ እጅ የተቀባሁ ካህን በቤተ ክርስቲያን ካሉት ሊቃውንት ምንም እንኳ እንደነሱ አሆናለሁ ባልልም በመጠኑ ከቁጥር የገባሁ ሰው፤ የቤተ ክርስቲያን እምነት፤ ሥርዓትና ትምህርት ሲዛባ ዝም ብሎ መመልከት ይገባኛል? ጌታዬ ተናገር፤ ዝም አትበል እያለ ጩህ ነው እኮ የሚለኝ። ጌታዬ ጩህ፤ ጉሮሮህ እስኪነቃ ጩህ፤ ድምፅህ እስኪጠፋ ጩህ ይለኛል። የሚቀሰቅሰኝ ይኸው ነው። እና የተናገርኩት በዚሁ ምክንያት ነው እንጂ በዕውቀት ከሌላው እበልጣለሁ ብዬ አልተናገርኩም፤ አልናገርምም። የሚበልጠኝ አለ፤ የሚያንሰኝም አለ። ደግሞም ብዙዎቹ አይበልጡኝም፤ ሁሉም አያንሱኝም። አሁን ያሉት መጽሐፉን ያዘጋጁት ግን ከእኔ በታች ናቸው።» (ጦማር ጋዜጣ፤ ግንቦት ፲፬ ቀን ፲፱፻፹፰ ዓ፤ ም።)

ክቡር አባታችን አለቃ አያሌው ታምሩ ከቤተ ክርስቲያን ከተገለሉ በኋላ እንደ ቀደሙት ዘመናት በዐደባባይ ወጥተው ሕዝቡን የማስተማርና የመምከር ዕድል አላገኙም። በአዲስ አበባ የሚገኙ አድባራትና ገዳማት ዐውደ ምሕረቶች፤ የሠርግና የቀበር ሥነ ሥርዓቶች፤ በዓላትና የተለያዩ የትምህርት መስጫ አዳራሾች፤ መንግሥታዊ ራዲዮ፤

ቴሌቪዥንና ጋዜጦች የሊቁን ርቱዕ አንደበት፤ በአገር፤ በሃይማኖትና በወገን ፍቅር የነደደ ትምህርት ለማስተጋባት አልታደሉም። ከላይ በዘረዘርናቸው ቦታዎች ሁሉ እንዳያስተምሩ በቀጥታም ሆነ በእጅ አዙር ማዕቀብ ተጣለባቸው። አለቃም የቁም እስረኛ ለመሆን ተገደዱ።

ሆኖም ግን እሳቸው አልተረቱም። ክፍት ሆኖ ባገኙት መንገድ ሁሉ ሃይማኖትን፤ የአገር ፍቅርን፤ አንድነትን እስከ ዕለተ ዕረፍታቸው ድረስ አስተማሩ። ለዚህ አባባላችንም በመኖሪያ ቤታቸው ተወስነው በቆዩባቸው ፲፩ ዓመታት ያመረቷቸው የሃይማኖትና የምግባር ትሩፋቶች ምስክሮች ናቸው። ጥቂቶቹን እንደሚከተለው እንዘረዝራለን።

ሀ፤ በማኅበረ በኩርና ዘወትር ቅዳሜ ከሰዓት በኋላ በመኖሪያ ቤታቸው በመገኘት ለሚማሩ ምእመናን የሚሰጡትን የስብከተ ወንጌል አገልግሎት በስፋት በመቀጠል፤

ለ፤ ለአገራቸው፤ ለወገናቸውና ለቤተ ክርስቲያን ሰላም፤ አንድነትና ነጻነት በመጸምና በመጸለይ፤

ሐ፤ በተለያዩ ሃይማኖታዊ ጉዳዮች ላይ ያተኮሩ ፬ መጻሕፍትን በማዘጋጀትና በማሳተም፤

መ፤ በሃይማኖት፤ በታሪክ፤ በቋንቋ፤ በፖለቲካና በተለያዩ በዓላት ዙሪያ የሚነሱ ጥያቄዎችን አስመልክቶ ከግለ ሰቦች፤ ከጋዜጠኞች፤ ከዩኒቨርሲቲ ተማሪዎችና ምሁራን ለሚቀርቡ ጥያቄዎች መልስ በመስጠት፤ በግምት ከ፳ አስከ ፹ የሚደርሱ ቃለ መጠይቆችና መግለጫዎችን በመስጠት፤

ሠ፤ በሕመምና በተለያዩ ችግር ተይዘው የእሳቸውን ምክርና ጸሎት ለሚሹ ሁሉ ምንም ዓይነት የቀንና የሰዓት ገደብ የሌለበት የማጽናናትና የጸሎት ድጋፍ በማድረግ ከአንድ አባት የሚፈለጉ መንፈሳዊ አገልግሎቶችን ሲአበረክቱ ቆይተዋል።

አባታችን ስለ ቤተ ክርስቲያን አንድነትና ክብር የነበራቸው ጥንቃቄ።

በቤተ ክርስቲያን ታሪክ እንደሚታወቀው በኋላ ዘመን የተነሡ መናፍቃን ያመጡት የሐሰት ትምህርት በቀደመቸው ቤተ ክርስቲያን ላይ የማይጠፋ ጠባሳ ማሳረፉ ይታወቃል። ይህም አንድነትን ከክርስቲያኖች ዘንድ ማራቁ የሚታወቅ ነው።

በዘመናችንም የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን የሊቃውንት ጉባኤ ሰብሳቢ የነበሩት አለቃ አያሌው ታምሩ በቤተ ክርስቲያኒቱ አመራር ላይ የነበራቸውን ተቃውሞ መግለጣቸውንና ማውገዛቸውን ቀደም ብለን ገልጻል። አለቃ አያሌው ታምሩ ስለ ቤተ ክርስቲያኒቱ እምነት፤ ሥርዓትና ትምህርት በነበራቸው ቀናዒነትና ከአምላክ በተሰጣቸው ትእዛዝ የተነሣ ያስተላለፉትን ቃለ ውግዘት የተቀበሉ ብዙ ሺ ኦርቶዶክሳውያን መኖራቸውም ይታወቃል። በነዚህ ባለፉት ፲፪ ዓመታት ውስጥ በየአብያተ ክርስቲያኑ የሚካሄደው አምልኮተ እግዚአብሔር ሁኔታ ደስ ያላሰኛቸው ብዙዎች ምእመናን አለቃ ሌላ የተገነጠሉት ቤተ ክርስቲያን እንዲያቋቁሙ ደጋግመው ጠይቀዋቸው ነበር። የአለቃ አያሌው መልስ ግን፤ «ባለፉ ዘመናት በቤተ ክርስቲያን አንድነትና ህልውና ላይ የተፈጠሩ የልዩነት ነቀርሳዎች ሳያንሡ እኔ እንዲህ ያለውን የጥፋትና የውድቀት መንገድ ለቤተ ክርስቲያኔ አላበጅም። መሆን ያለበት ሌላ ነው። የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን አንድ ነች። ሌላ የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን የለችም። እኛ የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ልጆች ነን። ማድረግ ያለብን ሌላ ተገንጣይ ቤተ ክርስቲያን ማበጀት ሳይሆን ቤተ ክርስቲያናችን በራሷ ሕግ የምትመራበትን ጥረት ሁሉ ማድረግ ነው።» የሚል ነበር።

ከዚህ ጠንካራና ታማኝ አመለካከታቸው በመነሣትም ምእመናን ቤተ ክርስቲያናቸውን ተጠንቅቀው እንዲጠብቁና ከደረሱባት ችግሮች እንዲታደጉ የቤተ ክርስቲያናቸውም ባለ ቤቶች እንዲሆኑ የሚያስችሏቸውን የመፍትሔ ሐሳቦች በመጠቀም ተደጋጋሚ ጥሪዎችን አስተላልፈዋል። ከብዙዎቹ የተወሰኑትን እንደሚከተለው እንጠቅሳለን።

ሀ፤ «እንግዲህ በእኔ በኩል አቤቱታየን ሁሉን ማድረግ ለሚቻለው ለኢትዮጵያ አምላክ ማቅረብ ብቻ ነው። እናንተም ምእመናን ፈቃዳችሁ ከሆነ በፖለቲካ ስብከት የሚደረደርላችሁን ሁሉ ወደ ጎን ትታችሁ በዚህ የዐቢይ ጾም ወራት በየቀኑ ጧትና ማታ ለተወሰኑ ደቂቃዎች በጎያሉ አምላክ ፊት ስለ ቤተ ክርስቲያናችሁ፤ ስለ ሃይማኖታችሁ፤ በዚህ ምክንያትም ከሚመጣው ፍርድ ለመዳን በእግዚአብሔር ፊት በመቆምና አቤቱታ በማቅረብ እንድትተባበሩኝ በኢትዮጵያ አምላክ ስም እጠይቃለሁ።» (ማዕበል፤ የካቲት ፲፬ ቀን ፲፱፻፺ ዓ.፤ ም።)

ለ፤ «ምእመናን ቤተ ክርስቲያናችሁን ልትጠብቁ ይገባል። ጠብቁ የምላችሁ ከቤታችሁ ሌቦች ነው። የናንተ የራሳችሁን ሰዎች ነው። ቤታችሁን እንዲጠብቁ ተቆጣጠሯቸው። ውሻ እንኳ ባቅሙ ቤት ይጠብቃል። የኛ የምትሏቸው ሰዎች የቤታችሁን በር እየከፈቱ እያስበዘበዙት ነው። በዓላችሁን ንስሐ ገብታችሁ አክብሩት። እግዚአብሔርን በድላችሁታል፤ ከዳችሁታል። ሥጋው ደሙ በሌለበት፤ ጥምቀት በሌለበት፤ ቡራኬ በሌለበት ቤተ ክርስቲያን ስሙን እየጠራችሁ የምታደርጉት ዐመፅ እግዚአብሔርን በጣም አሳዝኖታል። ከፍርድ በፊት እንድትመለሱ ያስፈልጋል። ክርስቲያኖች ሁሉ ቤታችሁን ጠብቁ። ወዮላችሁ ጳጳሳት! ወዮላችሁ ኤጲስ ቆጶሳት! እናንተ አትገቡም፤ ለሚገቡት በር ዘግታችሁ የምታደናግሩ ስለ ሆነ ይፈረድባችኋል። ይህች ለዘመናት የቆየች እውነተኛ ቤተ ክርስቲያን እንዳትፋረዳችሁ ክርስቲያኖች ሁሉ ወደ እውነት ተመለሱ። በዛሬው በትንሣኤው ቀን እነዚያ ተጠራጥረው የነበሩ ደቀ መዛሙርት ተመልሰዋል፤ አምነዋል። «እናንተ በሙሴ አሪትና በነቢያት፤ በመዝሙር የተጻፈውን አስቀድሜ የነገርኳችሁ አልነበረም ወይ፤» ሲላቸው ተገሥጸው፤ ደንግጠው ተጸጽተዋል፤ አምነዋል፤ ለጸጋውም በቅተዋል። እናንተም ዛሬ ያላችሁ የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን አባላችሁ ሁሉ ቀሳውስት፤ ዲያቆናት፤ የሰበካ ጉባኤ አባላት፤ ወጣቱ፤ አዛውንቱ፤ ጉልማሳው፤ ሴቱ፤ ወንዱ ሁሉ ቤተ ክርስቲያን አለ እያላችሁ ስትዋሹ የነበራችሁ፤ ጥምቀት በሌለበት፤ ቍርባን በሌለበት፤ ጸጋ በሌለበት በኢትዮጵያ ቀሳውስትና ጳጳሳት ተቃላችሁ እግዚአብሔርን የተጋፋችሁ ሁሉ ንስሐ ግቡ። ይህን ብታደርጉ ከፍርድ ትድናላችሁ። እንዲህ ባትሆኑ እግዚአብሔር ይመጣል። ፍርዱን የሚያመልጣት የለም። ጆሮ ያለው ይሰማ። እውነተኛ ልብ ላላችሁ ሁሉ እግዚአብሔር ዐስበ ትንሣኤውን፤ በረከቱን ያድላችሁ።» (ሚያዝያ ፲፰ ቀን ፲፱፻፺ ዓ.ም.)

ሐ፤ «በተደጋጋሚ ጥሪዬን አስምቼአለሁ። በቅድሚያ ከአባ ጳውሎስ አስተዳደር መለየት፤ ከጳጳሳቶቻችሁ መለየት፤ ደረጃውን የጠበቀ ውግዘት የሰነዘርኩት በዚህ ምክንያት ነው። የቤተ ክርስቲያኒቱ ካህናት በሙሉ በጸሎተ ቅዱሴ የአባ ጳውሎስን ስም እንዳይጠሩ፤ ምእመናንም በጸሎተ ቅዱሴ ስማቸው በሚጠራበት ቤተ ክርስቲያን ሕፃናቶቻቸውን እንዳያስጠምቁ፤ መስቀል እንዳይሳለሙ፤ እንዳይቁርቡ፤ እንዳያቁርቡ፤ እንዳያስቀድሱ፤ እንዳይሰበሰቡ፤ መባዕ እንዳያወጡ። ይሄን ቢያደርጉ ተስፋ ይኖራል። አሁን የልደታ ቤተ ክርስቲያን ሰዎች ጀምረዋል። ልክ እንደነሱ እስከ አሁን ባይደረግም ወደ ፊት ግን መላው የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ምእመናን ይህን አርአያነት ተከትለው ቤተ ክርስቲያኒቱን ከሮም ቤተ ክርስቲያን ቅኝ ተገዥነት ነጻ ማውጣት አለባቸው። ከሁሉም የሚያሳዝነው እንደ ዝቋላ፤ ደብረ ሊባኖስ፤ አኩስም ያሉ ታላላቅ መንፈሳዊ አካባቢዎች ላይ አባ ጳውሎስ «ሊቀ ጳጳስ ዘአኩስም ወዕጨጌ ዘመንበረ ተክለ ሃይማኖት» ነኝ እያሉ ሲያሾፉባቸው ዝምታን መምረጣቸው ነው። ምነው ገንዘብ የሚዘረፈውን ያህል ስሙም ይዘረፋል እንዴ? በጣም የሚያሳዝን ነገር ነው። ከዚህ በበለጠ የሚያስገርመው ደግሞ የትግሬ ካህናት መጀመሪያ በአባ ጳውሎስ ላይ ተቃውሞ አለን እያሉ ነበር፤ አሁን አባ ጳውሎስ «ሊቀ ጳጳስ ዘአኩስም» ተብለው ስለ መጠራታቸው ግን ያሉት የለም። ይህ ሁሉ ግን የማይሆን ስለ ሆነ በተለይ አድባራትና ገዳማት ግንባር ቀደም ሆነው ቤተ ክርስቲያናቸውን ያስከብሩ። ይህ ቢሆን መልካሙ ነገር ሁሉ ለኢትዮጵያ ሕዝብና ለመንግሥትም ይገኛል። ይህ ካልተቻለ ደግሞ እንደ አቡነ ገብርኤል ግልጡን እየመሰከሩ ባየነው በሰማነው ብለው መናገር አለባቸው።» (ኢትኦጵ፤ ሐምሌ ፳፭ ቀን ፲፱፻፺፫ ዓ.ም.)

ከዚህም በተጨማሪ በተለያዩ ጊዜያት የቤተ ክርስቲያንን ክብርና እምነት የሚነኩ ሁኔታዎች ሲፈጠሩ ድምፃቸውን አስምተዋል። በሰኔ ወር ፲፱፻፺፬ ዓመተ ምሕረት ፳፰ የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ጳጳሳት መስቀላቸውን አኑረው፤ ጫማቸውን አውልቀው ተፈተሹ፤ የሚል ዜና በዜና ማሰራጫዎች በስሙበት ጊዜ አለቃ አያሌው ታምሩ ሁኔታው አሳዝኗቸው በጉዳዩ ላይ መግለጫ ሰጥተዋል። ይህንንም «ኢትኦጵ» የተባለው ጋዜጣ ሰኔ ፲፪ ቀን ፲፱፻፺፬ ዓመተ ምሕረት፤ «ጫማ ማውለቅ የመጨረሻ ንቀትና ውርደት ነው፤» በሚል ርእስ በዝርዝር አስቀምጦታል። በዚህ ጋዜጣ ላይ የወጣውን መግለጫ በከፊል እንደሚከተለው አቅርበነዋል።

«በስመ አብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ አሐዱ አምላክ፤ አሜን። ሰኔ ፭ ቀን ፲፱፻፺፬ ዓመተ ምሕረት ታትሞ በነጻ ጋዜጦች ከተላለፈው መልእክት አንዱ ዜና እጅግ በጣም አሳዝኖኛል። ልቤንም አቀሳሰሁታል። የምወጣው ቢሆን ኖሮ የጠፉት ዐይኖቼም የዕንባ ደመና ሆነው ቢያግዙኝ በዕንባ ባጠብኩት ደስ ይለኝ ነበር። ግን አልቻልኩም። ይህ ዜና፤ ታላቁ አባት ያዕቆብ ስለ ሌዋዊው ዮሴፍ ከልጆቹ አንዱ ልጅህን አውሬ በላው ሲል በነገረው ጊዜ ከደረሰበት ኀዘን በላይ እኔን ይመረኛል። ካህኑ ዔሊም ልጅህ ተማረከ፤ ታቦተ ጽዮንም ተማረከች ብለው ሲነግሩት ከመረረው ወሬ በበለጠ የዛሬው ይመረኛል። ግን ካህኑ ዔሊ፤ ልጆቹ በኃጢአታቸው ነው፤ ሲያጥቡት ያድፋል እጅ፤ ሲመክሩት ይጠፋል ልጅ እንደሚባለው ተዉ ስላቸው እንቢ ብለው ነው። የታቦተ ጽዮን መማረክ ግን እጅግ ያሳዝነኛል፤ ብሎ ተናግሮ ነበር። እኔም ሰኔ ፬ ቀን ፲፱፻፺፬ ዓመተ ምሕረት የወጣውን ዜና ከሰማሁ ወዲህ የምለው እንደዚሁ ነው። ጋዜጣው ፳፰ ጳጳሳት መስቀላቸውን አኑረው፤ ጫማቸውን አውልቀው ተፈተሹ የሚለውን ዜና

ሲጽፍ ለጋዜጠኛው ምን ያህል እንደ ተሰማው፤ እንደ መረረው ነው የተገነዘብኩት። በድርጊቱና በሁኔታው ተማር ነው እንጂ ችላ ቢል አይጽፈውም ነበር። ብዙ ሰው ደግሞ ይህን ሲያነብ የሚለው አለ። አንዳንዶች «አይ ጉድ፤» ይል ይሆናል። ሌላው ደግሞ፤ «ይበላቸው!» የሚል ይኖራል። ይበላቸው ግን አይደለም የሚባለው። እነዚህ ሰዎች የቤተ ክርስቲያን ሰዎች ናቸው ብሎ የሚያምንበት መንገድ የለም። ነገር ግን በእነሱ ምክንያት የቤተ ክርስቲያን ክብር መደፈር የለበትም። ሕዝቡንና አገሩን የሚያስከብረው ክፍል ሕጉን ካልጠበቀ፤ ሕጉን ጠብቆ በተግባር ካልታየ ሌላውም ሕጉን እንዲጠብቅ እንዴት ማስተማር ይችላል? ይሄ በጣም ያስቸግራል። መንግሥት በሃይማኖት፤ ሃይማኖት በመንግሥት ጣልቃ አይገባም ተብሎ በሕገ መንግሥቱ ላይ ተጽፎ ይገኛል። ይሄ ደግሞ ከዚያው ከምንጩ ጀምሮ መከበር አለበት። ጫማ ማውለቅ እኮ ቀላል ነገር አይደለም። ተራ ነገርም ሊባል የሚገባው አይሆንም። ንብረት መውረስ፤ መብት መግሥሥ ይቻል ይሆናል፤ ጫማ ማውለቅ ግን የመጨረሻው ንቀት፤ ጥቃትና ውርደት ነው። ... ይህ በጣም የሚያሳዝን መንግሥትንም ሕዝብንም የሚጎዳ እንጂ የሚጠቅም አይመስለኝም። የማዝነውም ለዚህ ነው። ጳጳሳቸውን እስከዚህ ድረስ ዘልቀዋል። ታዲያ እኮ ነገሩን የሚያበላሽው የምእመናን ዝምታ ነው። እኔ አቤቱታ ማቅረብ ከጀመርሁ ስድስት ዓመት ሆኖኛል። ጳጳሳት ከሃይማኖት ወጥተዋል፤ ሥርዓታቸውን አፍርሰዋል፤ በሥጋው በደሙ የገቡትን መሐላ አፍርሰዋል፤ የሌላ ዜጋ ሆነዋልና የኢትዮጵያን ቤተ ክርስቲያንና የምእመናንን ክብር የሚጠብቅ የለም። ከዚያም ዐልፎ ጥምቀት የሚያጠምቅ፤ ቍርባን የሚያቁርብ የለምና ይታሰብበት ስል አቤቱታ ካቀረብሁ ረጅም ጊዜ ይሄ ነው። ይኸው በዐይንም በግብርም ታየ። ሕዝብ ግን፤ «እኛ ምን እናደርጋለን? እግዚአብሔር የፈቀደውን ይሹም፤» የሚል ቋንቋ ይዞ በቸልታ ሁሉን ነገር ስላበላሽ እዚህ አሳፋሪ ሁኔታ ላይ እየደረሰን ነው። አሁንም ይህ ተግባር ቤተ ክርስቲያንን አይጎዳም፤ እግዚአብሔርንም አይጎዳም። በዚህ የእግዚአብሔር ክብር አይቀነስም። ግን የሚያስከትለው ቅጣት የከፋ ይሆናል።

»

የሕይወታቸው የመጨረሻ ወራት፤ ቀናትና ዕረፍታቸው።

ብዛት ያላቸው ቅዱሳን አባቶቻችንና እናቶቻችን ታሪክ መለስ ብለን ስንመለከት ጊዜ ዕረፍታቸው መቃረቡን ከአምላካቸው በሚሰጣቸው መንፈሳዊ ጸጋ ምክንያት ቀድመው የማወቅ ዕድል ተሰጥቷቸው እንደ ነበረ በብዙ ሁኔታዎች መገንዘብ እንችላለን።

ክቡር አባታችን አለቃ አያሌው ታምሩም በሙሉ ሕይወታቸው ካገለገሉት ከአምላካቸው ከእግዚአብሔር፤ እጅግ በጣም ከሚያከብሯትና ከሚወዷት ከእመቤታችን ከቅድስት ድንግል ማርያም በተገለጠላቸው መሠረት ጊዜ ዕረፍታቸው መቃረቡን ቀደም ብለው ያውቁ እንደ ነበረ በተለያዩ ንግግሮቻቸው ላይ ለመግለጣቸው ብዛት ያላቸው ቤተ ዘመድና ተማሪዎቻቸው ምስክርነት ይሰጣሉ።

የነሐሴ ወር ለአለቃ አያሌውና ለቤተ ሰባቸው ምን ጊዜም ቢሆን ለየት ያለ ወር ሆኖ ይታሰባል። ነሐሴ አንድ ቀን ተጀምሮ ነሐሴ ፲፭ በምታበቃው በጾመ ፍልሰታ ምክንያት የአለቃ አያሌው ታምሩ የጸሎት ክፍል በተለየ ሁኔታ ትደምቃለች። ከወትሮው በሚለይ ሁኔታ እጅግ በጣም ውብ በሆነ መዓዛ ትታወዳለች። በየዕለቱ ጠዋት ንጋት ላይ አለቃ አያሌው ከቤተ ሰቡ በሙሉ ቀድመው የመኝታ ክፍላቸውን በር ከፍተው ይወጣሉ። የየአንዳንዱን ልጅ መኝታ ክፍል በር ይቆረቁራሉ። «ልጆች ተነሡ፤ የውዳሴ ማርያም ሰዓት ደርሶአል፤» እያሉ። ሁሉም ልጅ በትንሿ የጸሎት ክፍል ይሰበሰባል። በተነጠፈው ምንጣፍ ላይ ይኮለከላል። የአለቃ ጸሎት ክፍል ጠባብ ብትሆንም ዘወትር ደማቅ ነች። ፍጹም በሆነ መንፈሳዊ በረከት የተሞላች በመሆኗ እዚያች ክፍል ገብቶ የወጣ ሁሉ ልዩ የሆነ የመረጋጋትና የጸጥታ መንፈስ ይሰማዋል። ውዳሴ ማርያምን ለመከታተል የሚሰበሰቡ የቤተ ሰብ አባላትም በዚህ መንፈስ ይመሰግሳሉ።

በጠባቢ የጸሎት ክፍል ካሉት አራት ግድግዳዎች አንዱ ወደ ምሥራቅ አቅጣጫ የሚገኘው የጌታ የኢየሱስ ክርስቶስና የእመቤታችን ሥዕል፤ የጌታ ሥዕል ስቅለት፤ የቅዱስ ጊዮርጊስ ሥዕልና የኢትዮጵያ ሰንደቅ ዓላማ ተሰቅሎበታል። ከነዚህ ሥዕሎች ዝቅ ብሎ ዕድሜ ጠገቧ ትንሽ ኮመዲና ትገኛለች። በዚህች ኮመዲና ውስጥ፤ ዕጣን፤ ቅብዓ ቅዱስና የተለያዩ የጸሎት መጻሕፍት ይቀመጣሉ።

አለቃ ነጭ ጋቢያቸውን በትእምርተ መስቀል አምሳል አመሳቅለው ይለብሳሉ። ሥዕሎች ወደ ተሰቀሉበት አቅጣጫ ፊታቸውን ያቀናሉ። በፍጹም መንፈሳዊ ስሜት ይመሰግላሉ። በቅድሚያ ሥላሴን ያመሰግናሉ። ቀጥሎም መግቢያ ጸሎቶችን ይጻፋሉ። ከዚያም ወደ ዕለቱ ውዳሴ ማርያም ትርጓሜ ያቀናሉ። «ውዳሴህ ለእግዚአብሔር ማርያም ድንግል ወላዲተ አምላክ ዘይትነበብ በዕለተ ...፤» ብለው ይጀምሩና ውዳሴ ማርያምን ከተለያዩ የአንድምታ ትርጉሞችና አግባብነት ካላቸው ታሪኮች ጋራ፤ ከቅዱሴ ማርያምና ከተአምረ ማርያም ጋራ እያስማሙ

ይተረገማሉ። በመሐል በመሐል፤ «ሰአሊ ለነ ቅድስት፤» እያሉ። የመንፈሳቸው ተመስጦ፤ የትርጓሜያቸው ጥልቀት፤ የድምፃቸውና የዜማቸው ውበት ዕድሜ ልክ የማይደበዝዝ ትዝታ ይቀርጻል። ይልቁንም ደግሞ በፈቷ ቆመው የሚያወድሷትን የቅድስት ድንግል እመ ቤታችንን ስም ሲጠሩ መስማት ልዩ ስሜት ይፈጥራል። ውዳሴ ማርያም እንደ ፈጸመው፤ «ጸሎታ ለማርያም ወስክለታ፤» እያሉ ከክብርት ባለ ቤታቸው ጀምሮ የልጆቻቸውንና የልጅ ልጆቻቸውን፤ የልጆቻቸውን የትዳር ጓደኞች፤ በጸሎትም ያስቡን ያሏቸውን ሰዎች፤ ከዚህ ዓለም በሞት የተለዩ የወላጆቻቸውን፤ የወዳጆቻቸውን፤ የቅዱሳን አባቶችን፤ የቅዱሳን ነገሥታትን ስመ ጥምቀት በመጥራት ስለነዚህ ሁሉ ወደ እግዚአብሔር ይለምናሉ። ስለ አገራቸው ስለ ኢትዮጵያ፤ ስለ ወገናቸው፤ ስለ ቅድስት ቤተ ክርስቲያን ደኅንነት፤ ነጻነት፤ ቅድስና፤ ስለ ዓለም ሰላም ይጸልያሉ። ይህ መንፈሳዊ ሥነ ሥርዓት ምንም ሳይጠገብ ይፈጸምና የውዳሴ ማርያምና የጸሎቱ ጊዜ ያበቃል። አለቃም ቤተ ሰባቸውን መርቀው ያሰናብቱና እሳቸው የግል ጸሎታቸውን ይቀጥላሉ።

ቀኑ ዐልፎ ምሽት ይመጣል። ለምሽት ጸሎት በቤት የሚገኙ ወንዶች ልጆቻቸው በሙሉ ይጠራሉ። ዐብረዋቸው ለጸሎት ይቆማሉ። «ሰላም ለኪ እንዝ ንሰግድ ንብለኪ ማርያም እምነ ናስተበቀዳኪ ...፤» እያሉ አብረዋቸው ይዘማሉ። ቀጥለውም የዕለቱን ውዳሴ ማርያም በዜማ ይወጣሉ። ከዚህም በኋላ፤ «ማርያም ድንግል እመ ረከብኩኪ ኀዘነ ልብየ እነግረኪ ...፤» ብላ የምትጀምረውን ጸሎት እንዲሁ በዜማ ይወጣሉ። በመጨረሻም የማሳረጊያ ጸሎት አድርገው ልጆችን መርቀው ያሰናብታሉ፤ አለቃ።

ውብ የሆነቸው የፍልሰታ ጸም ሁል ጊዜ በየዓመቱ በዚህ መልኩ ትደምቃለች።

የሺ ፱፻፺፱ ዓመተ ምሕረት ጸመ ፍልሰታ ግን እንደ ድሮዎቹ፤ እንደ ወትሮዎቹ የፍልሰታ አጽዋማት በአለቃ ጸሎት ከፍል አልተከበረችም። ይህቺ በአለቃ ሥጋዊ ሕይወት የመጨረሻ የሆነቸው ጸመ ፍልሰታ ለአለቃም፤ ለቤተ ሰባቸውም የኦርቶዶክሳዊት እምነትን ቀናነት፤ የድንግል እመቤታችንን አማላጅነት ባለ ማወላወል አጽንታ መሰነባበቻም ሆነች።

ከጸሙ መግቢያ ዕለት አንድ ሳምንት ያህል ቀደም ብሎ አለቃ ሕመማቸው ጸናባቸው። ከመኝታ ከፍላቸው ወደ ጸሎት ከፍላቸው፤ ከጸሎት ከፍላቸው ወደ መኝታ ከፍላቸው ለመንቀሳቀስ ዐቅም አጡ። በመኝታ ከፍላቸው ለመወሰንም ተገደዱ። ዐልፎ ዐልፎም ከሚጎነጩት ውሃ ውጪ ምንም ዐይነት ምግብ ለመመገብ አልፈቀዱም። የሕክምና እርዳታም አልፈለጉም። ዐልፎ ዐልፎ ከሚያስላቸው ሳል በስተቀር ሌላ ሕመም አልታየባቸውም። ግን ከፍተኛ ድካም ከአልጋቸው ለመንቀሳቀስ አገዳቸው። ቤተ ሰባቸውና ብዙዎች ጠያቂዎች በሐኪም እንዲታዩ ጥረት አደረጉ። አለቃ ግን የሕክምና ዕርዳታ ለመቀበል ፈቃደኛ ሆነው አልተገኙም። «በቀድሞ ጊዜ የታመመ ሰው መድኃኒቱ የሀገር ባህል መድኃኒት ያ ካልሆነም ቅዱስ ቀርባን ነበር። አሁን ሁለቱም የለም። እመቤቴም በቃህ ብላኛለች፤ የእሷንና የልጇን ፈቃድ አልቃወምም።» የሚል ቀርጥ ያለ መልስ ሰጡ። እጅግ በጣም በደከሙበት አንድ ዕለት እሳቸውን ወደ ሆስፒታል ለመውሰድ የተደረገውን ሙከራም እጅግ ከፍተኛ በሆነ ተግሣጽና ኀዘን ተቃወመ። በተግሣጸቸው የተደናገጡት የቤተ ሰባቸው አባሎችም በፍጥነት ወደ መኖሪያ ቤታቸው ሊመልሷቸው ተገደዱ።

በሕመም ላይ ሳሉ፤ «የድንግል ውዳሴ፤ የድንግል ምስጋና ተጓደለብኝ፤ ከልጅነት እስከ ዕርግና አንድም ጊዜ ያላጣሁትን ዕድል አሁን መፈጸም አልቻልኩም፤» እያሉ ከማዘን በቀር ስለ ሕመማቸው ሲጨነቁ የታዩበት ጊዜ አልነበረም። ከማረፋቸው ሦስት ቀናት በፊት ጀምሮም በተለየ የተመስጦ ራእይ ውስጥ ሆነው ብዙ ምስጢር ያላቸው ቃላት የተናገሩ ሲሆን፤ ከነዚህ ውስጥም፤ «የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያንን በመወከል ወደ ግብጽ ቤተ ክርስቲያን ሄደህ እንድታስተምር ተብዬ ተጠርቼአለሁና ልብሴን ስጡኝ፤ ከመንበረ ማርቆስ የወርቅ ሰዓትና የወርቅ ሣህን ተሸለምኩ፤ የተሸለምኩትን የወርቅ ሰዓት ስጡኝ፤» የሚሉ ይገኙባቸዋል።

ከአጠገባቸው ሳይለዩ በቅርበት ሆነው ሲያስታምሟቸው ለነበሩ የቤተ ሰቡ አባላት ዕለተ እሁድ ነሐሴ ፲፫ና ዕለተ ሰኞ ነሐሴ ፲፬ ቀን ፲፱፻፺፱ ዓ፤ ም፤ ከዕለታት ሁሉ ግሩማን ነበሩ። በእነዚያ ቀናት የቀናቸቱ ኦርቶዶክሳዊት እምነታቸው ምን ያህል ድንቅ እንደ ሆነችና ምን ያህልም ክብር እንደምታስጥ ለማየት ታድለዋል። የአባታቸው አምላክ እግዚአብሔር ለባሪያው ለአቡነ ወልደ ጊዮርጊስ የሰጠውን ክብር በገሃድ አይተዋል። አባታቸው፤ «ቸሪቱ፤ አማላጂቱ፤» እያሉ የሚያወድሷት፤ «ሰአሊ ለነ ቅድስት፤» እያሉ የሚማልዷት ቅድስት ድንግል እመቤታችን ማርያም አገልጋይዋን አቡነ ወልደ ጊዮርጊስን በርኅራኄ፤ በለኖሳስ፤ ያለ ምንም ሥቃይ ከዚህ ከሚያልፈው ዓለም ወደማያልፈው ስታሽጋግር በማየት የዐይን እማኝ ሆነዋል። በቅዱሳን ታሪክ ውስጥ ሲነበብ የሰሙትን መልካም መዓዛ በአባታቸው መኝታ ከፍል ውስጥ ለማሸተት ዕድል አግኝተዋል። ወደ ፊት አንድ ቀን እግዚአብሔር ፈቃዱ

ሲሆንም ያዩትን፤ የተገነዘቡትን ድንቅ ምስጢር በሙሉ ለምእመናን ምስክርነት ይሆን ዘንድ በይፋ ሊናገሩት ተስፋ ያደርጋሉ።

ከላይ በገለጥነው ዐይነትና ሁኔታ መንፈሳዊ ክብር ያጀገባቸው አባት በሰላማዊ ዕንቅፍ ላይ ሳሉ ሰኞ ነሐሴ ፲፬ ቀን ፲፱፻፺፱ ዓመተ ምሕረት ከቀኑ ፬ ሰዓት ተኩል አካባቢ ክብርት ነፍሳቸው ከክቡር ሥጋቸው ተለየች።

የዜና ዕረፍታቸው ይፋ መሆን።

የክቡር አባታችን የአለቃ አያሌው ታምሩ ዜና ዕረፍት በተለያዩ ድረ ገጾች፤ ጋዜጦችና ራዲዮ ጣቢያዎች ይፋ የሆነው ከዕለተ ዕረፍታቸው ምሽት ጀምሮ ነው።

የታላቁን ሊቅ ዜና ዕረፍት የሰማው ላልሰማው እያሰማ ወደ ሕዝብ ጆሮ ከደረሰ በኋላ ሕዝቡ የተሰማውን ኅዝንና ድንጋጤ በቤታቸውና በቀበራቸው ስፍራ በመገኘት የገለጸ ሲሆን በድረ ገጽ መገናኛና በመኖሪያ ቤታቸው በተዘጋጀው የኅዝን መግለጫ መዝገብ ላይ ኅዘኑን በጽሑፍ ገለጿል።

ክቡር አባታችን ባረፉበት ዕለተ ሰኞ ማግሥት ማክሰኞ ማታ የአሜሪካ ድምፅ ራዲዮ የማረፋቸውን ዜናና የቀበራቸውን ዕለት ማሳሰቢያ ለሕዝብ ያስተላለፈ ሲሆን፤ በዕለተ ቀበራቸው ኅመኑ ነሐሴ ፲፯ ቀን ማታም የቀበራቸውን ሥነ ሥርዓት የተመለከተ ዘገባ አቅርቧል። እሱም ነሐሴ ፳ ቀን የአባታችንን ሕይወት የሚመለከት ሰፊ ዝግጅት ያቀረበ ሲሆን ለረጅም ዓመታት ከአለቃ አያሌው ታምሩ ሰፊ የዕውቀት ባሕር እየጨለፉ ብዙ ትምህርት ለሕዝቡ ሲያስተላልፉ የነበሩት የአሜሪካ ድምፅ ራዲዮ የአማርኛው ክፍል ጋዜጦች በሠሩት በዚህ ሥራ ሕዝቡ ከፍተኛ ደስታ ተሰምቶታል።

የጀርመን ድምፅ ራዲዮና ፍኖተ ድሞክራሲ ራዲዮ ጣቢያዎችም የአባታችንን ዜና ዕረፍትና የሕይወት ታሪካቸውን ለአድማጮች አቅርበዋል።

በሀገር ውስጥ የሚታተሙ የተለያዩ የግል ጋዜጦችና መጽሔቶችም ስለ አባታችን ከዚህ ዓለም መለየትና ስለ ሕይወታቸው ዘግበዋል። ከነዚህም መካከል፤ ሪፖርተር፤ አዲስ አድማስ፤ ቁም ነገር መጽሔት፤ ስምዓ ጽድቅ፤ ኤቢቢአይ ዊክሊ ይገኙባቸዋል።

በተለያዩ ጋዜጦችና ድረ ገጾች ላይ የአባታችንን ከዚህ ዓለም መለየት አስመልክቶ የቀረቡት ዘገባዎች የቀረቡት በሚከተሉት አርእስቶች ሥር ነበር።

«የቀለም ቀንድ ተሰበረ፤ ሊቁ አያሌው ታምሩ ዐረፉ።» (ሪፖርተር፤ ነሐሴ ፲፮ ቀን ፲፱፻፺፱ ዓ፤ ም።)

«ከአቡነ ጳውሎስ ጋር ስምምነት ያልነበራቸው አለቃ አያሌው ዐረፉ።» (ኤቢቢአይ ዊክሊ፤ ከነሐሴ ፲፮-፳፪ ቀን ፲፱፻፺፱ ዓ፤ ም።)

«ደም አልባው ሰማዕት አለቃ አያሌው ታምሩ ከዚህ ዓለም በሞት ተለዩ።» (አዲስ አድማስ፤ ነሐሴ ፳፯ ቀን ፲፱፻፺፱ ዓ፤ ም።)

«ልበ ብርሃኑ ሊቅ አለቃ አያሌው ታምሩ ዐረፉ።» (ስምዓ ጽድቅ፤ ጳጉሜ ፮ ቀን ፲፱፻፺፱ ዓ፤ ም።)

"A Prominent Ethiopian Scholar/Theologian Passed Away." (ethiopianreview.com, August 21, 2007)

"Over 15,000 People Attended Aleqa Ayalew's Funeral." (ethiopianreview.com, August 24, 2007)

"A Bright-Minded Church Scholar Has Passed Away Recently." (Official Web Site of Mahibere Kidusan)

የቀብራቸው ሥነ ሥርዓት።

ከክቡር አባታችን አለቃ አያሌው ታምሩ ዕለተ ዕረፍት ምሽት ጀምሮ፤ በአሁኑ ወቅት ካለው የቤተ ክርስቲያን አስተዳደርና የቤተ ክህነት አገልግሎት ራሳቸውን ያገለሉ ካህናት እግዚአብሔር ማንም ሰው ሳይጠራቸው በፈቃድ እግዚአብሔር ተገናኝተው ሌሊቱን ሙሉ ለካህን የሚገባውን ጸሎተ ፍትኅት አድርገውላቸዋል። ከዚህም በተጨማሪ በአሜሪካ፣ በካናዳና በአውሮፓ የሚገኙ የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ አብያተ ክርስቲያን ካህናትና ምእመናን ጸሎተ ፍትኅትና የመታሰቢያ ሥነ ሥርዓት አድርገውላቸዋል።

ክቡር ሥጋቸው የሚያርፍበት የመቃብር ስፍራ ስለ ማግኘትም ሆነ ስለ መወሰን የሆነው ሁሉ እግዚአብሔር ባወቀና እመቤታችን ቅድስት ድንግል ማርያም በመረጠችው ሁኔታ የተፈጸመ ነው። እሳቸውም በሕይወተ ሥጋ በነበሩበት ዘመን ስለ መጨረሻ ማረፊያቸው ለሚነሡ ጥያቄዎች ሁሉ አንድም ቀን እዚህ ቦታ ይሻለኛል ብለው የማያውቁ ሲሆን ይልቁንም በሕይወታቸው የመጨረሻ ወራት አካባቢ፤ «ስለዚህ ጉዳይ ፈጽሞ አታስቡ አትጨነቁ፤ ድንግል እመቤቱ ራሷ ታዘጋጃለች፤» ይሉ እንደ ነበረ በግልጽ ይታወቃል።

የቀብራቸውን ሁኔታ አስመልክቶ አወዛጋቢ አስተያየቶች ስለሚደመጡ እውነተኛውን ሁኔታ ከዚህ ማቅረብ አስፈላጊ ይመስለናል።

ቤተ ሰባቸው ስለ መቃብር ቦታ ማስፈቀድ በሚወያይበት ጊዜ፤ እሳቸው ላለፉት 16 ዓመታት የቆዩበት ሁኔታ ለማንም የተሰወረ ባለ መሆኑ የመቃብር ቦታን ለመፍቀድ ሥልጣን ባላቸው የቤተ ክርስቲያኒቱ ባለ ሥልጣናት አካባቢ ይህ ጥያቄ ምን ዓይነት ምላሽ ያስከትላል የሚል ወሳኝ መወያያ ነጥብ ተነሣ። የአድባራትና የገዳማት አስተዳዳሪዎች ጥያቄያችንን ላይቀበሉን ይችላሉ፤ ስለዚህ ቀጥታ ፓትርያርኩ ዘንድ ቀርቦ ፈቃድ መጠየቅ ይሻላል የሚለው ሐሳብ አመዘነ። በዚሁ መሠረት ጥያቄው ለፓትርያርኩ ቀርቦ ፈቃድ ስለ ተገኘ በአዲስ አበባ ደብረ አሚን ተክለ ሃይማኖት ቤተ ክርስቲያን ውስጥ ከቤተ ልሔሙ መግቢያ በር በስተቀኝ ያለ ስፍራ ተመረጠ።

ከዚህ በማስከተል ፓትርያርኩ በቀብር ሥነ ሥርዓቱ ላይ መገኘት ስለሚፈልጉ የቤተ ሰቡ ሐሳብ ምንድነው? የሚል ጥያቄ ከቤተ ክህነት ነገ ካሉ ሰዎች በመቅረቡ ቤተ ሰቡ በዚህ ጥያቄ ላይ ምንም ተቃውሞ እንደሌለው ገለጠ። ረቡዕ ዕለት ግን ፓትርያርኩ የሚመጡት የአለቃ አያሌው አስከሬን ወደ ቤተ ክርስቲያን ተወስዶ ፓትርያርኩ እና ጳጳሳት በተገኙበት ፍትኅት የሚደረግ ከሆነ ብቻ ነው የሚል መልእክት መጣ። በዚህ ጊዜ የአለቃ አያሌው ቤተ ሰብ የጸሎተ ፍትኅቱን ጥያቄ እንደማይቀበል አሳወቀ። ምክንያቱም የአባታቸውን ቃለ ውግዘት ማክበር ግዴታቸው በመሆኑ ነበር።

ከፓትርያርኩ ቢሮ ፈቃድ መስጠቱ ከተሰማበት ሰዓት ጀምሮ ከፍተኛ ትብብር ሲያሳዩ የነበሩት የቤተ ክርስቲያኑ ሠራተኞች ረቡዕ ከሰዓት በኋላ ላይ የተለየ አቋም ማሳየት ጀመሩ። ምክንያታቸውንም ሲጠየቁ፤ «ምንም ዓይነት ትብብር እንዳይታደርጉ ተብለን ታዝዘናል፤» የሚል መልስ ሰጡ። የመቃብሩን ቦታ መቆፈር የጀመሩት ሰዎችም በጅምር ጥለውት ሄዱ። ይህንኑ ሥራ ለማስፈጸም የተሰማራው የቤተ ሰብ ክፍል ሌሎች ሠራተኞችን ፈልጎ ለማሠራት የሞከረው ሙከራም የተለያዩ የተቃውሞ ሁኔታዎችን ተቋቁሞ የመቃብር ስፍራው ዝግጅት በእግዚአብሔር ቸርነት ተጠናቀቀ። በዚሁ ዕለት አመሻሽ ላይም ፓትርያርኩ፤ «ቤተ ሰቡ በፈለገው መንገድ ቀብሩን ማስፈጸም ይችላል፤» ብለዋል የሚል መልስ በመገኘቱ ቀጣይ ዝግጅቶች መካሄድ ቀጠሉ።

ኅመስ ነሐሴ 12 ቀን 1999 ዓመተ ምሕረት የክቡር አባታችን አለቃ አያሌው ታምሩ የመጨረሻ አሸኛኝነት የሚደረግበት ቀን ስለ ነበረ ኅዘንተኛው ሕዝብ በመኖሪያ ቤታቸው መገኘት የጀመረው ገና ከንጋቱ ነበር።

ያለ ማቋረጥ ሲጎርፍ የነበረውን ኅዘንተኛ ግቢው ስላልቻለው እጅግ በጣም ብዙ ቍጥር የነበራቸው ኅዘንተኞች ከግቢው ውጪ ባለው መተላለፊያ መንገድ ላይ በተጣለው ድንኳን ውስጥ ሆነው ኅዘናቸውን ሲገልጹ ዋሉ።

የክቡር አባታችን የቀብር ሥነ ሥርዓት የሚፈጸምበት ሰዓት ሲደርስም የመኖሪያ ቤታቸው አካባቢ ቍጥሩ እጅግ ብዛት ባለው ኅዘንተኛ ተጨናነቀ።

የጌታችን የኢየሱስ ክርስቶስ ምሳሌ በሆነው የአሸናፊው የይሁዳ አንበሳ ሥዕል ባጌጠ የኢትዮጵያ ሰንደቅ ዓላማ በተሸፈነው ሳጥን ሆኖ የሊቁ ክቡር ሰውነት ሠላሳ ሰባት ዓመት ከኖሩበት ቤት ወደ ዘለዓለም ማረፊያው ሊወሰድ ግድ ሆነ።

በኢትዮጵያ ሰንደቅ ዓላማ የተሸፈነው የክቡር አለቃ አያሌው ታምሩ አስከሬን።

ከቤት ወደ ቤተ ክርስቲያን የተጓዘው የቤተ ሰብ፣ የወዳጅ ዘመድና የምእመናን ኅዝብ ተክለ ሃይማኖት ቤተ ክርስቲያን ሲደርስ በቤተ ክርስቲያኑ ዙሪያ ያሉ መንገዶች፣ ዐደባባዩና ቅጽረ ቤተ ክርስቲያኑ እጅግ ከፍተኛ ቊጥር ባለው ሕዝብ ተጨናንቆ የነበረ ሲሆን በርከት ያሉ ሰዎች ሁኔታውን በምስል መቅረጫ ሲቀርጹ ይታይ ነበር።

የሊቁን ክቡር ሰውነት የያዘው ሳጥንም ለረጅም ዘመናት በተክለ ሃይማኖትና በአካባቢው ሕዝብ ፊት ቆመው የወንጌል ትምህርት ይመግቡበት ከነበረው ዐውደ ምሕረት ላይ እንዲያርፍ ተደረገ።

ግብዓተ መሬት ከመፈጸሙ በፊት የአባታችንን የሕይወት ታሪክ ለተሰበሰበው ሕዝብ ለማንበብ የተመረጡት ሰው ከሕዝቡ ፊት ወጥተው ቆሙ። የቤተ ክርስቲያኑን ድምፅ ማጉያ እንዳትሰጧቸው የሚል ትእዛዝ ሲተላለፍ በቦታው ተገኝተው ሰምተው የነበሩ በጎ ዐሳቢ ሰዎች በችኮላ ፈልገው ባቀረቡት የድምፅ ማጉያ አማካይነት የክቡር አባታችን አጭር የሕይወት ታሪክ ለሕዝቡ እንዲሰማ ተደረገ።

ለረጅም ዘመናት የሊቁን የማይጠገብ ትምህርት ከምድረ ግቢው ዐልፎ በአካባቢው ያስተጋባ የነበረው ድምፅ ማጉያ ለዚያች ዕለት አገልግሎት ሊውል ባለ መቻሉ ኅዝቦቻቸውን ሕዝብ የበለጠ ኅዝን ውስጥ ከተተው። ብዙዎች መሪ ለቅሶ አለቀሱ። «ቤተ ክርስቲያን ሆይ! ለክብርሽ፣ ለሙበትሽ የታገለልሽን፣ የሞተልሽን የብዙኅን ምእመናን አስተማረ፣ መካሪ፣ አጽናኝ እውነተኛ የክርስቶስ ዐርበኛ የድምፅ ማጉያ እንኳ ነፈግሼው፤» እያሉ የምሬት ለቅሶ አለቀሱ።

የሕይወት ታሪካቸው ከተነበበ በኋላ ለአባታችን ታላቅ አክብሮትና ፍቅር የነበራቸው፣ እውነትን በዐደባባይ ለመናገር የታጠቁ ሊቃውንት ቤተ ክርስቲያን የተለያዩ የቅኔ በረከቶችን ለክቡር አባታችን ክብር አቀረቡ።

እያንዳንዱ ሊቅ ቅኔ በሚያበረክትበት ወቅት በዙሪያው ከነበረው ሕዝብ ውስጥ ሆነው ሁኔታውን የሚከታተሉ ሌሎች የቅኔ ባለ ሙያዎች በመንፈሳዊ ተመስጦ የቁጭት ስሜታቸውን ሲገልጹ ለተመለከተ ሁሉ ክቡር አባታችን አለቃ አያሌው ታምሩ ምን ያህል በሕዝብ ስሜት ውስጥ የሠረጹ መንፈሳዊ አባት እንደ ነበሩ በግልጽ ለመረዳት የሚያስችል ነበረ።

የሊቃውንቱ የቅኔና የግጥም ገጸ በረከት የሚዳስሳቸው ፍሬ ነገሮች እየጨመረ በሄደ ቊጥር የሕዝቡ የኅዝን ስሜት እየበረታ ብዙ የቁጭት ስሜቶችም እየገነፈሉ መታየት ስለ ጀመሩ ሥነ ሥርዓቱን ማሳጠርና ሕዝቡንም በሰላም ማሰናበት የተሻለ ነው የሚል ውሳኔ ላይ በመደረሱ የክቡር አባታችን አለቃ አያሌው ታምሩ ቤተ ሰብ ተወካይ ሕዝቡ ለክቡር አባታችን ያለውን አክብሮትና ፍቅር ለመግለጽና የመጨረሻ አሸኛኝነት ለማድረግ በዚያ ዐደባባይ በመገኘቱ ምስጋና አቅርበው ቅኔና ንግግር የማድረጉ ሥነ ሥርዓት በአጭሩ እንዲገታ ተደርጎአል።

በመጨረሻም የሊቁ ክቡር ሰውነት ግብዓተ መሬት ቤተ ሰባቸውና፣ ቤተ ዘመድ፣ በቦታው የተገኘው ሕዝብም በዕንባ እየተራጨ ተፈጽሞ ወደ መኖሪያ ቤታቸው መልስ ሆኗል።

በክቡር አባታችን በአለቃ አያሌው ታምሩ የቀብር ሥነ ሥርዓት ላይ የቤተ ክርስቲያን ኃላፊዎችና ካህናት አለመገኘታቸውን በተመለከተ በሕዝብ መካከል አከራካሪ ነጥቦች እንደ ተነሡ ይታወቃል። እነዚህ ሁለት አቅጣጫ

የነበራቸው አመለካከቶች ከዚህ በታች የተዘረዘሩት ናቸው።

በአንደኛው ወገን የቀረቡ የሕዝብ አስተያየቶች፤

፩ኛ፤ ከ፯ ዓመት በላይ ካበረከቱት ከፍተኛ አገልግሎትና ከነበራቸው ዕውቅና አንጻር ጉዳዩን ያዩ ሰዎች ለአለቃ አያሌው ታምሩ ቤተ ክርስቲያን ማድረግ የነበረባት አሸኛኝነት ይሄ ነው ወይ?

፪ኛ፤ የሊቁን ቃለ ግዝት በማክበር ቤተ ሰብ ጸሎተ ፍትነት አያስፈልግም ቢልስ ይፋ የሆነው የፍትነትና የአሸኛኝነት ሥነ ሥርዓት ይቅር እንጂ እንዴት የአንድ ሰው ያህል ጳጳሳትና ካህናት ተገኝተው አይሸፈኑባቸውም ?

፫ኛ፤ ኅዝቦታቸው ሕዝብ በቀብሩ ሥነ ሥርዓት ላይ ለመገኘት ወደ ቤተ ክርስቲያን ቅጽረ ግቢ ሊገባ ሲል አናስገባም በሚል የታየው የዘበኞች ተቃውሞና የድምፅ ማጉያ የመከልከሉ ድርጊት ምን ማለት ነው? በሚሉ ሐሳቦች ላይ ያተኮሩ ሕዝቡ ለመምህሩ፣ ለአስተማሪው ለአለቃ አያሌው ታምሩ ካለው ፍቅርና አክብሮት በአጠቃላይም ለቤተ ክርስቲያን አባቶች የሥነ ምግባር ደረጃ ካለው ከፍተኛ አመለካከት በመነሣት የተሰነዘሩ ቅሬታዎች በአንድ ወገን የሚቀመጡ ናቸው።

በሁለተኛው ወገን የቀረቡ የሕዝብ አስተያየቶች ደግሞ የሚከተሉት ነበሩ።

፩ኛ፤ የአለቃ አያሌው ታምሩን የሊቃውንት ጉባኤ ሰብሳቢነት መብት የረገጡ፤ የምሁርነታቸውን፣ የአረጋግጥነታቸውንና የመንፈሳዊነታቸውን ክብር የናቁ፤ ሞልቶ ከተረፈ የቤተ ክርስቲያን ገንዘብ የአለቃ አያሌውን የጡረታ መብት እንኳ ለማክበር ፈቃደኞች ያልነበሩ ሰዎች፤ እንኳ እንደ እሳቸው ላለ ልቦ ብርሃን ሊቅ ለማንኛውም ሰብአዊ ፍጡር የማይገባ የሰድብ ናዳ ያወረዱባቸው ሰዎች በእሳቸው ቀብር ላይ መገኘታቸው ምን ትርጉም አለው? ለምንስ ያስፈልጋል?

፪ኛ፤ ከቤተ ክህነቱ በኩል የቀረበው አለቃን በአገር አቀፍ ደረጃ በከፍተኛ ሥነ ሥርዓት የመሸኛኝ ጥያቄ እርግጥ ልባዊ አክብሮት ነው ወይስ የፖለቲካ ድራማ ነው?

፫ኛ፤ ይሁን ተብሎ እንኳ የተጠየቀው ከፍተኛ የአሸኛኝነት ሥነ ሥርዓት ቢፈጸም ከአለቃ አያሌው ታምሩ ትሑትና ቁጥብ ሰውነት አንጻር ሲታይ የታይታ ግርግር አይመስልም ወይ?

፬ኛ፤ በተሰጣቸው መንፈሳዊ ጸጋ ተመርተው፤ እምነት ፈረሰ፤ ሥርዓተ ቤተ ክርስቲያን ተጣሰ፤ ብለው ሲሟገቱ የኖሩትን፤ ኋላም ቃለ ግዝት ያስተላለፉትን አባት በረከተ እግዚአብሔር በሌለበት ጸሎተ ፍትነት ማስፈታት ምን ትርጉም አለው? የሚሉ ነበሩ።

የዐርባ ቀን መታሰቢያ በአዲስ አበባና በትውልድ አገራቸው በዲማ።

የክቡር አባታችን የአለቃ አያሌው ታምሩ መቃብር ላይ የጸሎት ቤት ወይም መታሰቢያ የሚሆን ምልክት ለመሥራት ቤተ ሰባቸው ያቀረበው ጥያቄ ፈቃዱን ይሰጣል ከተባለው ክፍል መልስ ሊያገኝ ባለ መቻሉ የተሠራ ነገር ባይኖርም፤ የ፵ ቀን መታሰቢያ ለሙታን ከሚደረጉ መታሰቢያዎች ሁሉ ታላቁ በመሆኑ ይህ መታሰቢያቸው መስከረም ፲፯ ቀን ፳፻ ዓመተ ምሕረት የቀብራቸው ሥነ ሥርዓት በተፈጸመበት በደብረ አሚን ተክለ ሃይማኖት ቤተ ክርስቲያን በጸሎት ታስቦ ውሏል።

ይህንኑ የመታሰቢያ ዕለት ምክንያት በማድረግም መስከረም ፲፰ ቀን ፳፻ ዓመተ ምሕረት ለዲማ ቅዱስ ጊዮርጊስ ገዳምና ለአካባቢው አገር ተወላጆች አንድ ትልቅ ቀጠሮ የተያዘበት ቀን ነበረ።

በወንድማቸው፣ በአባታቸውና በመምህራቸው በታላቁ ሊቅ በአለቃ አያሌው ታምሩ ሞት ምክንያት የተሰማቸውን ኅዘን ለመግለጥ የውሎ ወይም የቀጠሮ ለቅሶ የሚያደርጉበት ቀን ነበር።

በአገሩ ባህልና ወግ መሠረት ትውልዱ በዚያ አካባቢ ሆኖ ሞቱና ቀብሩ በሌላ ቦታ ለተፈጸመ የአገር ተወላጅ፤ ይልቁንም እርሙን ሊያወጣ የሚጓጓ ብዙ ወገንና ዘመድ ላለው ሰው ሁሉ የውሎ (የቀጠሮ) ለቅሶ ይለቀስለታል።

በመስከረም ፲፰ ቀን ፳፪ ዓመተ ምሕረት የተቀጠረው የውሎ (የቀጠሮ) ለቅሶም ባህላዊ መነሻው ይህ ሆኖ ሳለ ከተለመደው ውጪ የሆነና ድርብ ድርብርብ ጎዘጎዝ የፈጠረ ከስተትም የገጠመበት ቀን ነበር።

ይኸውም ከዚህ የቀጠሮ ለቅሶ ሦስት ቀን ቀደም ብሎ ስመ ጥሩው የዲማ ቅዱስ ጊዮርጊስ ገዳም የመጽሐፍ መምህር፤ መምህር ዘሚካኤል ይሁኔ በድንገት ከዚህ ዓለም በሞት መለየታቸው ነበረ። መምህር ዘሚካኤል ይሁኔ ለነባሪቱ ቤተ ክርስቲያን እምነትና ሥርዓት መጠበቅ በቆራጥነት፤ በእምነትና በጽናት ሲሟገቱ የኖሩ ከመሆናቸው ባሻገር የእምነቱን ምስጢርም ጠልቀው በመመርመር በመምህርነት ወንበር በመቀመጥ ከፍተኛ ዕውቀት እንደ ነበራቸውም ያስመሰከሩ በመሆናቸው ነው። ከዚህም የተነሣ ሊቁን አለቃ አያሌው ታምሩን ይተኩ ይሆናል የሚል ከፍተኛ ተስፋ በብዙዎች ዘንድ ዐድሮ ነበር። ሆኖም በታሰበውና ተስፋ በተደረገው ሳይሆን ባልታሰበ ድንገተኛ ሞት በመለየታቸው፤ ይልቁንም የሁለቱ ሊቃውንት ተከታትሎ መሞት ለሕዝብ ክርስቲያኑ ከፍተኛ ጎዘጎዝ ቁጭትን የፈጠረ ከስተት ነበረ። ጎዘጎዝና ቁጭቱም ለምን የሞት ሕግ ተፈጸመባቸው በማለት ሳይሆን እናት ቤተ ክርስቲያን እንደነሱ ዐይነት ቆራጦችና እውነተኛ መሪዎች በምትፈልግበት ሰዓት የሆነ በመሆኑ ነው።

በአገሩ ባህል መሠረት የስመ ጥሩ ትልቅ ሰው ለቅሶ ሲደረግ የገዳሙን ጥንታዊ ቅርሶች በማውጣት ክብሩን መግለጥ ነባር ሥርዓት በመሆኑ በዚያን ዕለት ለተቀጠረው ለቅሶም የክብር ዕቃዎችን ለማውጣት ዝግጅት የተጀመረው ገና በጠዋቱ ነበር።

በዚህ ዝግጅት መካከል በቤተ ክርስቲያን አካባቢ ካሉ አገልጋዮች ጥቂቶቹ የክብር ዕቃዎቹ መውጣት የለባቸውም የሚል ሐሳብና ተቃውሞ አቀረቡ። ምክንያታቸውም ጸሎተ ፍትነት የማናደርግ ከሆነ የወግ ዕቃዎቹም እንዲወጡ አንፈቅድም የሚል ሲሆን ይህን ካደረግን ከወደ አዲስ አበባ ወይም ከወደ ደብረ ማርቆስ ተግሣጽ ይደርስብናል የሚል ነበረ። ሆኖም ግን የአካባቢው ተወላጅ አዛውንት ጣልቃ ገብተው፤ ቅርሱም ቤተ ክርስቲያኑም የእኛ የባለ አገሮቹ ነው፤ የመላ ኢትዮጵያ ሕዝብ ክርስቲያን መምህር የነበረው ወንድማችን፤ መምህራችን አለቃ አያሌውም ለእኛ ከነዚህ ቅርሶች እኩል ክብር የምንሰጠውና ቃሉን የምንጠብቅለት ሊቅ ነው፤ እንደ እኛ ሁሉ እሱም የቅርሱ ባለ ድርሻ ነው፤ ለእርሱ ያልሆነ ለማንም አይሆንምና የወግ ዕቃዎቹ መውጣት አለባቸው፤ የሚል ቁርጥ አቋም በመያዛቸው የጥቂቶቹ ተቃውሞ ሊከሸፍ ችሏል።

በዚህ መሠረት፤ ትልቁ የዐፄ ምኒልክ ድንኳን፤ የተለያዩ ቅርጽና መጠን ያላቸው ድባቦችና ጥላዎች፤ የነገሥታትና የመኳንንት ዘውዶችና አክሊሎች፤ የክብር አልባሳት ለሥነ ሥርዓቱ ማጀቢያነት እንዲውሉ ከግምጃ ቤት ወጥተው በድንኳኑ ውስጥና ዙሪያ እንዲታዩ ተደርገዋል።

በዲማ ቅዱስ ጊዮርጊስ ቤተ ክርስቲያን የአርባ ቀን መታሰቢያ።

ከገዳሙ መምህር ጀምሮ የተለያዩ ደረጃ ያላቸው ሊቃውንት ቤተ ክርስቲያን፤ በገዳሙ የሚኖሩ አረጋውያን፤ የመጽሐፍ፤ የቅኔ፤ የዜማ መምህራንና ተማሪዎች ትልቁን ድንኳን ሞልተው በመትረፋቸው፤ የተረፉት ሰዎች ከድንኳኑ ውጪ ለመቀመጥ ተገደው ነበር። በዚያ የተገኙት ሁሉ በለኖሳስና በተመስጦ የየባል ጸሎታቸውን ካደረሱ በኋላ ከተለያዩ የአገሪቱ ክፍል የመጡ የቅኔ መምህራንና የአካባቢው ተወላጆች ያቀረቧቸው ብዛት ያላቸው የግእዝና የአማርኛ ቅኔዎችና ግጥሞች ተበርክተዋል። እያንዳንዱ ቅኔና ግጥምም በተያዘለት መርሐ ግብር መሠረት የተሰማ ሲሆን ጠቅላላ አቀራረቡና ዝግጅቱም በቦታው የተገኙትን ሊቃውንት ቤተ ክርስቲያን ልባዊ ጎዘጎዝ በከፍተኛ ደረጃ የሚያንጸባርቅ ነበረ።

ቅኔና ግጥም ያቀረቡት ምሁራን ሁለቱን ሊቃውንት «አዕማደ ቤተ ክርስቲያን፣ ከዋክብተ ቤተ ክርስቲያን፣ ሰማዕታት ዘእንበለ ደም፣ ...» እያሉ ያወደሷቸው ሲሆን ሞታቸው ለሕዝበ ክርስቲያን ከፍተኛ እጦት ከመሆኑ ባሻገር ለቤተ ክርስቲያንም የማይጠገን ስብራት መሆኑን በአጽንዖት ገልጸዋል።

በዚህ ሥነ ሥርዓት ላይ ዝግጅታቸውን ያቀረቡ አንዳንድ መምህራን መላው ኢትዮጵያዊ ሕዝበ ክርስቲያን የሁለቱን ሊቃውንተ ቤተ ክርስቲያን በሞት መለየት በቸልታ ሳይመለከት ስለ ቤተክርስቲያን ትንሣኤና ስለ እውነተኛ የእምነት እረኛ መገኘት ተግባርና በርትቶ እንዲጸልይ አሳስበዋል።

ከረፋዱ ጀምሮ በለቅሶው ሥነ ሥርዓት ማከናወኛ አካባቢ መሰባሰብ የጀመረው ሰው ከየአቅጣጫው በቡድን በቡድን የሚመጡ ለቀስተኞች እየተቀላቀሉት ሲሄዱ በአጭር ጊዜ ውስጥ ከፍተኛ ቊጥር ያለው ሕዝብ የሆነ ሲሆን የተሰማውን ጥልቅ ነዝንም በባህላዊው የለቅሶ ሥርዓት ገልጿል።

ይህ ሥነ ሥርዓት ሴቶችንና ወንዶችን፣ አዛውንትንና ታዳጊዎችን፣ ሕዝባውያንንና ካህናትን፣ ሊቃውንትንና ተማሪዎችን፣ ዘመድንና ባዕድን አስተባብሮ ስለ ቤተ ክርስቲያን የተደረገ ከፍተኛ የነዝን ሥርዓት ነበረ ለማለት ይቻላል።

የውሎ ለቅሶው ሥነ ሥርዓት ከቀኑ ፱ ሰዓት ተኩል ካበቃ በኋላ በቦታው የተገኘው ሕዝበ ክርስቲያን የአለቃ አያሌው ታምሩ ቤተ ሰቦች ያዘጋጁትን ጠበል ጠዲቅ የተዘጋጀበት ስፍራ ድረስ በመሄድ ተሳትፎ ካደረገ በኋላ የዕለቱ መርሐ ግብር ተፈጽሟል።

የታካቂ ኪቅ ወርቃማ ምክኒክቶች ነፍ ቅኔዎች።

«በኤልሳቤጥ ማሕፀን ያለው ሕፃን የአምላክ እናት የድንግል ማርያምን ድምፅ በሰማ ጊዜ በደስታ እንደ ዘለለ፡ እንደ ሰገደ መንፈስ ቅዱስ ካስረዳ፡ መንፈስ ቅዱስን ማሳበል አይቻልምና ለአግዚአብሔር ዙፋን ለአመቤታችን ድንግል ማርያም ያለ ማንጐራጐር በጉልበታችን ተንበርክክን፡ ግንባራችንን መሬት አስነክተን መሰገድ ይገባናል።»

«ኢትዮጵያ ከአስራኤል ያገኘችው ሕገ አራትን፡ ጽላትን፡ ሴዋውያን ካህናትን ነው እንጂ ሃይማኖትን አይደለም። ሃይማኖቷ ከኢትዮጵያውያን አባቶቿ የወረሰችው ነው። የኢትዮጵያ ሃይማኖት ከአበው ተመሥርቶ ንግሥተ ሳባ ወደ ሰሎሞን ከመሄዷ በፊት ለመኖሩ ምስክሮቹ ኑህ ዘመን ብቻ ሳይሆን የመልክ ጺዴት ታሪክና የንግሥተ ሳባ መንገድ፡ ቃላት ትንቢቷም ናቸው።»

«ኢትዮጵያ፡ መንፈሳዊ ዕውቀቷን በሕገ ልቡና፡ በሕገ አራት፡ በሕገ ወንጌል፡ ሥጋዊ እድገቷን በመንግሥተ እኩስም፡ በመንግሥተ ሳባ፡ በመንግሥተ ዳዊት እያስፋፋች፡ እያጐለመሰች፡ እያጠነከረች የኖረችና ዛሬም ያለች፡ በመንፈሳዊና በሥጋዊ ዕጥፍ ድርብ ድልና ዕድል ያላት እገር መሆኗ ሲታወቅ፡ ለዚህም ኑህ ዘመን፡ የታሪክ ስፋት፡ ያልተለወጠ ይዞታ፡ ከዚህም በላይ ያልተቋረጠ ሐረግ ትውልድ መንግሥትና ዘወትር ኪዳኑን፡ ፍቅሩን በማጽናት ዐብሯት የሚኖረው አግዚአብሔር ዘወትር ምስክርነታቸውን ሲሰጡ፡ ኢትዮጵያ በዛፍ፡ በዘንዶ፡ በልዩ ልዩ አራዊት፡ በሰማይ ሰራዊትና በከፋ መናፍስት ታመልክ ነበረ ብሎ ማውራት መድን የሌለው ወሬ ነው።»

፩ኛ፤ ስለ እመቤታችን ቅድስት ድንግል ማርያም።

«እመቤታችን የተፈጠረችው ለአባቷና ለእናቷ ብቻ አይደለም። ለሰው ዘር ሁሉ ሕይወት መሠረት ሆና ነው። ስለዚህ፤ ከብሯ፤ ልዕልናዋ ከሰዎች ታሪክ ጋር አይደረደርም። መንገዱ፤ መሥመሩ ልዩ ነው።»

«የእመቤታችን ዜና ሕይወት ከአዳም ተፈጥሮ ጀምሮ ቅድስት ድንግል በልደተ ሥጋ ከሐና ከኢያቄም እስከ ተገኘችበት ጊዜ ድረስ ለእሷ የተመደበው በእግዚአብሔር ሥልጣን የታቀደው የተስፋ መሥመር ልዩ፤ ማንም የማይቀላቀልበት፤ ያልተቀላቀለበት ነው።»

«የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን እንደ መጻሕፍት አነጋገር፤ እንደ መጻሕፍት ትምህርት፤ ቅድስት ቅዱሳን ወላዲተ አምላክን ከልዑላ ባሕርይ ልጇ የተሰጣትን ልዕልና፤ ቅድስና አምና፤ መርገመ ሥጋ፤ መርገመ ነፍስ የሌለባት፤ በረከተ ሥጋ፤ በረከተ ነፍስን እያማለደች የምታስጥ መሆኗን ታስተምራለች፤ ትመስክራለች። ከዚህ ውጪ የሚናገር ሁሉ የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ልጅ አይደለም። እናቱን ይፈልግ።»

«በኤልሳቤጥ ማሕፀን ያለው ሕፃን የአምላክ እናት የድንግል ማርያምን ድምፅ በሰማ ጊዜ በደስታ እንደ ዘለለ፤ እንደ ሰገደ መንፈስ ቅዱስ ካስረዳ፤ መንፈስ ቅዱስን ማሳበል አይቻልምና ለእግዚአብሔር ዙፋን ለእመቤታችን ድንግል ማርያም ያለ ማንጐራጐር በጉልበታችን ተንበርክከን፤ ግንባራችንን መሬት አስነክተን መስገድ ይገባናል።»

፪ኛ፤ ስለ አገራችን ኢትዮጵያ።

«ኢትዮጵያ ሆይ! እኔ ከብርሻን ለሌላ አልሰጥም።»

«በመሠረቱ ኢትዮጵያ የእግዚአብሔር ናት። ይህን የማያውቅ ሕዝብ፤ ይህን የማያውቅ መሪ፤ ይህን የማያውቅ መንግሥት በኢትዮጵያ ሊኖር አይችልም። ይህንን ነው እንድትረዱልኝ የምፈልገው። መጽሐፍ ኢትዮጵያ እጆቿን ወደ እግዚአብሔር ትዘረጋለች ነው የሚል።»

«ኢትዮጵያ ከእስራኤል ያገኘችው ሕገ ኦሪትን፤ ጽላትን፤ ሌዋውያን ካህናትን ነው እንጂ ሃይማኖትን አይደለም። ሃይማኖቷ ከኢትዮጵያውያን አባቶቿ የወረሰችው ነው። የኢትዮጵያ ሃይማኖት ከአበው ተመሥርቶ ንግሥተ ሳባ ወደ ሰሎሞን ከመሄዱ በፊት ለመኖሩ ምስክሮቹ ኑህ ዘመን ብቻ ሳይሆን የመልክ ጼዴቅ ታሪክና የንግሥተ ሳባ መንገድ፤ ቃላተ ትንቢቷም ናቸው።»

«ኢትዮጵያ፤ መንፈሳዊ ዕውቀቷን በሕገ ልቡና፤ በሕገ ኦሪት፤ በሕገ ወንጌል፤ ሥጋዊ እድገቷን በመንግሥተ አኩስም፤ በመንግሥተ ሳባ፤ በመንግሥተ ዳዊት እያስፋፋች፤ እያገለገለች፤ እያጠነከረች የኖረችና ዛሬም ያለች፤ በመንፈሳዊና በሥጋዊ ዕጥፍ ድርብ ድልና ዕድል ያላት አገር መሆኗ ሲታወቅ፤ ለዚህም ኑህ ዘመን፤ የታሪክ ስፋት፤ ያልተለወጠ ይዞታ፤ ከዚህም በላይ ያልተቋረጠ ሐረግ ትውልድ መንግሥትና ዘወትር ኪዳኑን፤ ፍቅሩን በማጽናት ዐብሯት የሚኖረው እግዚአብሔር ዘወትር ምስክርነታቸውን ሲሰጡ፤ ኢትዮጵያ በዛፍ፤ በዘንዶ፤ በልዩ ልዩ አራዊት፤ በሰማይ ሰራዊትና በክፉ መናፍስት ታመልክ ነበረ ብሎ ማውራት መድን የሌለው ወሬ ነው።»

«አገራችን ኢትዮጵያ ታላቅ አገር ናት። ታላቅ የምንላትም በእኛ ሐሳብ፤ ፍላጎትና አስተሳሰብ አይደለም። ኃያሉ አምላክ እግዚአብሔር ታላቅ አድርጎ የፈጠራት፤ በተፈጥሮም ብቻ ሳይሆን ስመ አምልኮቱ ሳይቋረጥ የኖረባት አገር በመሆኗ ነው። ጄቪ ዘመን የምንለው ከዚያ በፊት የነበረውን ለዓለም የጋራ የሆነውን ዘመን አስቀርተን ነው። የሰው ልጅ ታሪክ ከተመሠረተበት ዘመን አንሥቶ እግዚአብሔር የሚመስገንባት፤ ስሙ ሲጠራ የኖረባት ሀገር ስለ ሆነች ታሪኳ ልዩ ነው።»

«ነቢየ እግዚአብሔር ዳዊት፤ «ኢትዮጵያ እጆቿን ወደ እግዚአብሔር ትዘረጋለች።» «የእግዚአብሔር ሀገር ሆይ ስለ አንቺ እግዚአብሔር የተናገረው ልዩ ነው።» «የኢትዮጵያ ሰዎች በዚያ የተወለዱት ሰዎች ሁሉ እናታችን ጽዮን ናት ይላሉ።» ብሎ ይህ ዕድል ለኢትዮጵያ የተሰጠ መሆኑን ያረጋግጣል። ንጉሥ ዳዊትን ያህል አገሩን ወዳድ ሰው ከላይ የጠቀስናቸውን ቃላት ለሀገሩ በተናገረ ይወድ ነበር። ነገር ግን የተናገረው በመንፈስ ቅዱስ ስለ ሆነ ሳያዘበት ቀረና ስለ ኢትዮጵያ ተናገረ። «ኢትዮጵያ እጆቿን ወደ እግዚአብሔር ትዘረጋለች።» ሲል መዘርጋት ለሁለት ነገር ነው። ለመቀበል፤ ደግሞም ለአምላክ የሚገባውን ለማቅረብ ወደ እግዚአብሔር እጆቿን ዘርግታ የኖረች አገር ናት።»

«ኢትዮጵያ ከእግዚአብሔር ከተቀበለችቸው ገጸ በረከቶች ወይም ከተሰጣት ጸጋዎች የዘመን መለወጫ በዓል፥ ምድር (ርስት)፥ ቋንቋ፥ ስንደቅ ዓላማ ይገኙባቸዋል።

ሀ፤ የዘመን መለወጫ በዓል።

የኢትዮጵያ የዘመን መለወጫ በዓል ጥንተ መሠረቱ ፍጥረት ዓለም፥ ፍጥረት ብርሃን፥ ፍጥረት ጊዜና ዘመን ሲሆን በመጽሐፈ ሔኖክ በተገለጠው መሠረት የዘመን መለወጫችን መስከረም አንድ ቀን ነው። ይህም በመሆኑ ከጥፋት ውሃ በኋላ ያለውን ዘመን ስንቁጥረው ፭ ሺህ ዘመን ተላልፎ እስከ ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ መወለድ አድርሰናል።

በከብቶች በረት የተወለደውን ኢየሱስ ክርስቶስን ከሁሉ አስቀድመው የጎበኙት ኢትዮጵያውያን የሥነ ፈለክ ሊቃውንት (ሰብአ ሰገል) እንደ መሆናቸው መጠን የጌታን ልደት መነሻ አድርገን ስለምንቆጥረው ስለ ዓመተ ምሕረትም ከእኛ ከኢትዮጵያውያን የበለጠ ተጠያቂ ወይም ምስክር ሊኖር አይችልም።

ለ፤ ምድር (ርስት)።

የዘመን መለወጫ የመጀመሪያ ሀብታችን እንደ ሆነ ሁሉ ሌላም ሀብት አለን። ያ ሀብት መሬት ነው። አገር ነው። ርስት ነው። ርስትን የሰጠ እግዚአብሔር ነው። የኢትዮጵያ ሕይወት ደግሞ ከሁሉ በእግዚአብሔር ላይ የቆመ፥ የጸና፥ የተመሠረተ፥ የኖረ፥ የሚኖርም ነው። ከሁሉ አስቀድመን ልናውቅ የሚገባን ኢትዮጵያ የምትባል አገር የሰው ቤት አይደለችም። ኢትዮጵያ ብለን ስንጣራ ምድሯን ብቻ ሳይሆን ሕዝቧንም ጭምር ነው። ከዚያ ጊዜ ጀምሮ ኢትዮጵያውያን ባለ ርስት፥ ባለ መሬት ናቸው። ይህ ሊታወቅ፥ ሊጠና የሚገባው ነው። ዛሬ ግን መሬት ባለ ቤት አልባ ሆኖ ባለ መሬቱ ሊጠቀምበት ሲገባው ገዢው ወገን እንደ ፈለገው አደርገዋለሁ እያለ ነው። ይህ ትክክል አይደለምና ሰውን ያህል ነገር የሚቆምበት፥ የሚቀመጥበት ያጣል እንዴት? ሰው እኮ ተንሳፋሬ ነገር አይደለም። የሚቆምበት፥ የሚቀመጥበት ምድር ያስፈልገዋል። ለዚህ ነው እግዚአብሔር፤ «ሰማይ የእግዚአብሔር ምድር ግን የሰው ልጆች ነው፤» ብሎ ርስት አድርጎ የሰጠው።

ሐ፤ ቋንቋ

ሥስተኛ ሀብታችን ቋንቋ ነው። ዓለም ሁሉ የሌለው ቋንቋ ኢትዮጵያ አላት። ራሱን የቻለ፥ ሰባት ድምፅ፥ ንዝረት ያለው ቋንቋ ፊደል አላት። ራሱን የቻለ ሥነ ጽሕፈት ያለው፥ ምንም ስሕተት የሌለበት፥ አእምሮን ማነጽ የሚቻለው ቋንቋ አላት። ግእዝ የተጻፈውን ሁሉ ችሎታ ያለው የረቀቀውም፥ የጠለቀውን ሁሉ ማስገንዘብ የሚችል ስሜት ያለው ቋንቋ ነው። እንደዚህ ያለ ቋንቋ ያለውን ሕዝብ በባዕድ ቋንቋና ፊደል በላቲን ፊደል እንዲጠቀም ማድረግ የወንጀል ወንጀል ነው። አንዳንዶች በብዙ ቋንቋ በመነጋገር አንድ ሐሳብ፥ አንድ ልብ መሆን ይቻላል የሚሉ አሉ። ይገርማል እኮ! አንድ ቀን እግዚአብሔር እንዲህ አለ። ያኔ ዓለም ፫ሺህ ዓመቱ ነበር። ሰዎች ከቦታ ወደ ቦታ ሲዘዋወሩ የከነዓንን ሜዳ አገኙ። ከዚያ አንድ ግንብ መሥራት ዐሰቡ። ሰማቸውን የሚያስጠራ፥ ግንባታው እስከ ሰማይ የሚደርስ ግንብ ለመሥራት ዐሰበው ሥራ ጀመሩ። ሠሩ፤ ገሠገሡ። በመጽሐፍ ቅዱስ ላይ የሚያስገርም ነገር አለ። «እግዚአብሔር ሥራቸውን ሊያይ ወረደ፤» ይላል። አየ። ሥራውም ተፋጥኗል። «አንድ ቋንቋ ቢሆኑ እይደል ይህን የሠሩት፤ አሁን ቋንቋቸውን እንበትነው፤ እናደባልቀው፤» አለና በተነው። ከዚያ ጊዜ ጀምሮ የዓለም ቋንቋ ወደ ብዙ ክፍልፋይ ተበታተነ። እና ምን ሆነ? ሥራቸውን አቆሙ። ለምን? በቋንቋ መገናኘት ቀረ። ያ ቦታ ባቢሎን ተባለ። ባቢሎን ማለት ብትን ማለት ነው።

ዛሬ በኢትዮጵያ ብዙ ጎሳዎች ስላሉ፥ ብዙ ቋንቋዎች ስለ ሚናገሩ በየቋንቋቸው ተምረው በኋላ አንድ ይሆናሉ ነው የሚባለው። ሁሉም በየቋንቋው ተምሮ አንዱ ውሃ ሲል አንዱ ሰሳት የሚል ከሆነ እንዴት ነው ሀገርን ማነጽ የሚቻለው? የኢትዮጵያ ግንባታ እንዴት ነው ሊያድግ የሚችለው? ይህ የኢትዮጵያ አንድነትን የሚፈታተን ነው። ቋንቋ አላት፤ ሀገር አላት፤ ዝምድና አላት፤ አንድ ደም አላት። አንድ ደም አንድ ወገን ነው።

ሌላው ደግሞ የኢትዮጵያዊ ደምና ቀለም ከዓለም ሁሉ የተለየ ነው። ነቢዩ ኤርምያስ በምዕራፍ ፲፫ ቀጥር ፳፫፤ «ኢትዮጵያዊ መልኩን፥ ነብር ዝንጉርጉርነቱን አይለወጥም፤» ነው የሚለው። ኢትዮጵያዊ ደሙን አይለወጥም። ከማያውቀው ከሌላው ወገን ጋር ከሚደባለቅ ይልቅ ከራሱ ወገን ጋር አንድ ለመሆን ጥረት ቢያደርግ ይመረጣል ነው የምለው። አሁን እስከ ፳ኛ ክፍል በላቲን በዳሰሳ ተምሮ ፱ኛና ፲ኛርን በፈረንጅ ቋንቋ መማርና ከዚህ አገር ማነጽም ይቻላል ይባላል፤ አንድ። ሁለተኛ አራት አመት በቤት ውስጥ አድጎ ፲ ዓመት በትምህርት ቤት አሳልፎ

ያውም በላቲንና በእንግሊዝኛ ቋንቋ ተምሮ የኢትዮጵያ መሪ ይሆናል ብሎ ማሰብ እንዴት ይቻላል። እኔ እንጂ የ ፲፬ ዓመት ኢትዮጵያዊ ይህችን ሀገር ይመራል ብዬ አላስብም፤ አልገምትም። በእውነቱ ይሄም የሚያሳስብ ነው። ጋብቻ በ፲፰ ዓመት፤ አገርን የሚመራ ትውልድ በ፲፬ ዓመት ማነጽ የሚቻል አይመስለኝም።

እዚህ ላይ የማላልፈው ነገር ቢኖር የዛሬዎቹ መሪዎቻችን በአፍ መፍቻ ቋንቋቸው ተምረው ነው ወይ ኢትዮጵያን መምራት የቻሉት? አይደለም። ትምህርት ዕውቀት ስለ ሆነ የማያውቁትን ተምረው ነው እዚህ የደረሱት።

ስለዚህ ነው ልጆች የሚገባቸውን እንዲማሩ የምጠይቀው። ለዚያውም ሀገርን በሚያስተባብር በተመረጠ ቋንቋ መማር አለባቸው። እኔ ይሄን ቋንቋ ይሁን ያ ይሁን የምለው የቋንቋ ምርጫ የለኝም። ለኢትዮጵያ አንድ የትምህርት ቋንቋ መኖር አለበት። ፊደሉም መሥመሩን ያልለወጠ ግእዝ ቋንቋን መሠረት ያደረገ እንዲሆን ያስፈልጋል። ይህ ሀገር አንድ ሕዝብ የሚገናኝበት ቋንቋ ማግኘት አለበትና ነው።

ይህን የብዙ ቋንቋ ልዩነት እስከ አሁን የሰበረ አንድ ሃይማኖታዊ ኃይል ብቻ ነው። እሱም የክርስትና ሃይማኖት ብቻ ነው። ያውም ወደ አንድ ቋንቋ በመሳብ ሳይሆን አስተማሪዎችን በብዙ ቋንቋ በማሰልጠን ነው። የመንፈስ ቅዱስ መልእክተኞች የዓለምን ቋንቋ በማወቃቸው ዓለምን አንድ አደረጉት። እንደዚህ ያሉ አስተማሪዎች ደግሞ ዛሬ የሱንም። ከሌላ ደግሞ ከውጪ ባልሆነ በራሳችን በሚቀረጽ፤ በሚመራ ትምህርት ሕዝባችንን ማስተባበር ያስፈልጋልና እንደ ዘመን መለወጫው ሁሉ ኢትዮጵያ ርስትም ቋንቋ፤ ዝምድናም፤ ጥንታዊ የሆነ የእግዚአብሔር ቤተ ሰብነትም መሠረት ያለው ኃይል ያላት መሆኗን ኢትዮጵያውያን እንዲያውቁት እፈልጋለሁ።

መ፤ ሰንደቅ ዓላማ።

ኢትዮጵያውያን ሌላው ከእግዚአብሔር የተሰጣቸው ሀብት ሰንደቅ ዓላማ ነው። «ይህ የኪዳኔ ምልክት ነው፤» ይላል። (ዘፍ፤ ፱፤ ፲፫።) ዛሬ ያለን ሰዎች ግን ብዙ ሰንደቅ ዓላማ ይዘን እያውለበለብን ነው። ለምንድነው? ከየት አመጣነው? ከምንስ ተነሥተን ነው? የሃይማኖትና የፖለቲካ ጥገኛ ስለ ሆንን ብቻ ነው። «ቀስቴን በደመና አኖራለሁ፤» ሲል የሰው ልጆችን በዕርቁ ጸንቶ እንደሚጠብቃቸው ቃል የተሰጠበት የአምላካችን ምልክት ስለ ሆነ ከታላቁ አባታችን ከኖኅ ዘመን ጀምሮ ፪ሺህ ዓመት ጸንቶ የኖረና የተውለበለበ የቀለማት ምልክት ነው። የኢትዮጵያ ሰንደቅ ዓላማ በሰውና በእግዚአብሔር መሐል ያለ የዕርቅ ምልክት ስለ ሆነ ዛሬም ልናከብረው ይገባል።»

፫ኛ፤ ስለ ኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን።

«የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን፤ ክብር፤ ባህል፤ እምነት፤ ሥርዓት፤ መንግሥትና ቋንቋ ያቋቋመች፤ የማትናወጥ ከመሆኗም ጋር፤ ከሐዋርያት፤ ከመልክ ጸዴቅ፤ ከነቢያትና ከሐዋርያት የተላለፈውን ትምህርት፤ ሥርዓት፤ እምነት ከትውልድ ወደ ትውልድ ስታስተላልፍ የኖረች፤ በማስተላለፍ ላይ ያለች ፍኖተ ሕይወት ናት። ቅዱሳን አበውን፤ ኃያላን ነገሥታትን፤ ልዑላን መሳፍንትን፤ ክቡራን መኳንንትን፤ ዐይናሞች ሊቃውንትን በሥጋ፤ በነፍስ ወልዳ ያሳደገች የሌላ የማትፈለግ፤ የራሷንም የማትለቅ ዕጥፍ እናት፤ ስንዱ እመቤት ናት።»

፬ኛ፤ ስለ ካህኑ መልክ ጸዴቅ።

«ኢትዮጵያውያን መነከሳት፤ ሥጋውን ደሙን ለመቀበል ጊዜ ካልሆነ በቀር ጥፍር አለመቀረጥን፤ ጠጉር አለመላጨትን፤ የላመ የጣመ አለመቅመስን፤ ዳባ መልበስን፤ ጸሎት ማዘውተርን፤ ባንድ በዓት ተወስኖ መኖርን ከመልክ ጸዴቅ እንደ ወረሱት ስናስታውስ፤ ይህ መልክ ጸዴቅ መቼ እንደ ነበረ ብንጠይቅ ሕገ ኦሪት ከመሠራቱ በፊት እንደ ሆነ ቅዱስ መጽሐፍ ያስረዳናል። ይህ ቅዱስ አባት፤ አብርሃም ዐሥራት (ካሥር አንድ) የሰጠው እሱ መሆኑንና ከህነቱም የወልደ እግዚአብሔር ምሳሌ ሆኖ መኖሩን፤ አብርሃምንም መባረኩን መጸሐፍት ሲነግሩን የኢትዮጵያ ዕድል በእግዚአብሔር ዘንድ ምን ያህል እንደ ሆነና በስሙም ማመኗ ከመቼ ጀምሮ እንደ ሆነ ልንረዳው እንችላለን።»

፭ኛ፤ ስለ ንግሥተ ሳባ።

«የሳባ ንግሥት በእግዚአብሔር ስም የወጣለትን የሰሎሞንን ወሬ ስምታ በእንቁቅልሽ ልትፈትነው መጣች፤ ሲል መጽሐፍ ቅዱስ እየመሰከረ፤ የሳባ ንግሥት በእግዚአብሔር ስም የወጣለትን የሰሎሞንን ወሬ ስምታ መጣች ቢል ከሕገ ኦሪት በፊት ኢትዮጵያ ፍጡራንን ታመልክ ነበር፤ የሳባ ንግሥት ወደ ኢየሩሳሌም ሂዳ ከተመለሰች ወዲህ ግን

ኢትዮጵያ በእግዚአብሔር አመነች ስለዚህም የኢትዮጵያ እምነት ከእስራኤል በኋላ ነው እያሉ በአፍም በመጣፍም መመስከር፤ በነቢያት አድር የተናገረ፤ መጻሕፍትን ያጻፈ እግዚአብሔርንና ቅዱስ ቃሉን ማስተባበል አይሆንምን? ብዙ ባሕር ተሻግራ፤ ብዙ በረሃ አቋርጣ እንድትሄድ፤ ገንዘቧንም በቅዱሱ ቦታ በረከተ ገጽ አድርጋ እንድታቀርብ ያስገደዳት በፍቅር በሃይማኖት ከጥንት ያወቀችው፤ የለመደችው፤ ከአባቷ ከካህኑ መልክ ጾዴቅ የተማረችው እግዚአብሔር ነው እንጂ ፍጡራንን የምታመልክ ቢሆንም ኖሮ፤ እግዚአብሔር ማን እንደ ሆነ ዐውቃ ለማን ስም ትደነግጥና ትጨነቅ፤ የማንን ስም ትናፍቅ፤ በማንስ ሥራ ትደነቅ፤ በምንስ ምክንያት ገናና የታወቀ ዙፋን ያላት የሳባ ንግሥት በዚያ ጊዜ ቍጥሩ ከሁለት ቤት ላልወጣው፤ ላልበሰለውና ለለጋው ለሰሎሞን (ለእስራኤል) ዙፋን ትታጠቅ ነበር?»

፮ኛ፤ ስለ ታቦተ ጽዮን።

«ስለ ታቦተ ጽዮንም፤ ነቢዩ ዳዊት፤ «ተንሥእ እግዚአ ውስተ ዕረፍትከ አንተ ወታቦተ መቅደስከ።» (በመመስረት በቤተ መቅደስ ካለችው ከታቦተ ጽዮን ጋራ ወደ ማረፊያህ ለመሄድ ተነሥ።) ብሎ በተናገረበት አርእስት መሠረትነት በእግዚአብሔርና በዳዊት ልጆች መካከል የቆመውን ቃል ኪዳን በመጥቀስ፤ እግዚአብሔር ጽዮንን ለዘላለም ማደሪያ አድርጎ መምረጡንና በዚሁም፤ «ወበህየ አበቀል ቀርነ ለዳዊት።» (በዚያ ቦታ ለዳዊት የሚተካ ልጅ አስጠየለሁ፤ ሥልጣኑንም አጸናለታለሁ፤ ለልጁም ማኅቶተ መንግሥትን አዘጋጅለታለሁ፤ ጠላቶቹን አዋርዳቸዋለሁ። በዚህ ምክንያት ቅዱስነቱ በፍሬ ላይ ፍሬ እየጨመረ ይኖራል፤ ማለት ዘወትር እመስገንበታለሁ።) ማለቱን እንደ ተናገረው ሁሉ፤ ታቦተ ጽዮን እስከ ዛሬ በአኩሰም ቤተ መቅደስ መኖሯንና የኢትዮጵያ ነገሥታት በአኩሰም ቤተ መቅደስ ለዳዊት ተስፋ ተቀባዮች፤ ለእግዚአብሔር የቃል ኪዳን አገልጋዮች በመሆን መሲሐዊን ሥርዐተ መንግሥት ሲፈጽሙ እናያቸዋለን። ይህን የሚያስተባብል ቢኖር መንግሥተ አኩሰም፤ መንግሥተ ሳባን፤ መንግሥተ ዳዊትን ወርሶ በአብ በወልድ በመንፈስ ቅዱስ ኀይል ነግሦ፤ ከዓለም ነገሥታት መካከል አርዕድ አንቀጥቅጥ በሚባል ልብስ መንግሥቱ የሚታወቀውን ተፈሪውን የይሁዳ አንበሳ ይመልከት።»

፯ኛ፤ ስለ ሰብአ ሰገል።

«ሰብአ ሰገል ኢትዮጵያውያን ለመሆናቸው ነቢዩ ዳዊት፤ «ይገንዩ ቅድሜሁ ኢትዮጵያ፤ ነገሥተ ሳባ ወዐረብ ጋዳ ያመጽኡ።» ነቢዩ ኢሳይያስ፤ «ወያመጽኡእምሳባ ወርቀ ወስሂነ፤ ወይዘንዉ መድኅኒተ ዘእምነበ እግዚአብሔር፤» ብለው እንደ ተናገሩላቸው፤ ነገሡ ነገሥታቸው ቀዳማዊ ምኒልክ ለመንግሥቱ፤ አባታቸው ካህኑ መልክ ጾዴቅ ለከህነቱ ምሳሌዎች የሆኑለትን ወልደ እግዚአብሔር ክርስቶስን ለማየት፤ ለመንግሥቱ የሚገባ ወርቅን፤ ለአምላክነቱ የሚገባ ዕጣንን፤ ለዕለተ ሞቱ የሚሆን ከርቤን እጅ መንሻ አድርገው ለማቅረብ፤ በረከተ ልደቱን ለመሳተፍ የተጠሩ፤ የተቀጠሩ ኢትዮጵያውያን ሳባውያን ነገሥታት እንደ መሆናቸው መጠን፤ የተወለደው የአይሁድ ንጉሥ ወዴት ነው? ከምሥራቅ አፍሪቃ ኮከቡን አይተን ልንሰግድለት መጥተናል፤ እያሉ ወደ ቤተ ልሔም ደርሰው እንደ ታዘዙ አደረጉ። ይህን ወርቅና ዕጣን፤ ከርቤ እግዚአብሔር ለአዳም የሰጠው ስለ ሆነ፤ ከአዳም ለሴት፤ ከሴት በልጅ ልጅ ተላልፎ ለኖህ፤ ከኖህ ለመልክ ጾዴቅ፤ ከመልክ ጾዴቅ ለአብርሃም፤ ከአብርሃም በልጅ ልጅ ተላልፎ ለዳዊት፤ ከዳዊት ለሰሎሞን፤ ከዚያም ለቀዳማዊ ምኒልክ ተላልፎ በሳባ ቤተ መዛግብት ሲኖር ኮከቡ በተገለጠ ጊዜ መልእክተኞቹ ለክርስቶስ አቅርበውታል።»

፰ኛ፤ የኢትዮጵያ መንግሥትና ቤተ ክርስቲያን ስለ ነበራቸው ግንኙነት።

«ፖለቲካ ማለት ነገረ መንግሥት ወይም የመንግሥት ብሔራዊ አስተዳደር ይዞታ የሚታይበት፤ የሚስፋፋበት፤ የሚገለጥበት፤ የሚተረጎምበት፤ የሚበራራበት ነው ተብሎ ከተተረጎመ የሚሰጠው ሁሉ ከዚህ አይርቅም። ሃይማኖትን ገለልተኛ የሚያደርግ በተለይም በኢትዮጵያ ምንም ነገር የለም። ካህንና ሕዝብ፤ መሪና ተመሪ፤ የበላይና የበታች የሚለይበት ምንም ነገር የለም። ማሰቡም፤ መሥራቱም፤ መቁርቁሩም፤ መጨነቁም አንድ ነው። እንዲያውም አመራሩ በካህን እጅ ሆኖ ቤተ መንግሥቱ ካህኑን እየተከተለ ነው የሚሠራ። ማንኛውም መሠረት ከእግዚአብሔር የተመሠረተ ነው። ለምሳሌ በአሪት ዘዳግም መሪውና ካህኑ እንዴት መሥራት እንዳለባቸው፤ መሪው እንዴት ያለ ሕይወት ሊኖረው እንደሚገባ፤ እንደ ጊዜው ቋንቋ ንጉሡ ልበል፤ ንጉሡ ወይም ንጉሡ ነገሥቱ በካህኑ ትእዛዝ የሚመራ እንደ ነበረ፤ ሴት እንዳያበዛ፤ ገንዘብ እንዳይወድ፤ መሣሪያ እንዳይፈልግ፤ በመሣሪያ ፍቅር ላይ ተጠምዶ ከሀገሪቱ ጠላት ጋር እንዳይተባበርና አገሪቱን እንዳይገዛ ካህኑ እንዲቆጣጠረው የተደረገበት ትእዛዝ ስላለ ከቀዳማዊ ምኒልክ ዘመነ መንግሥት ጀምሮ እስከ ዐፄ ኃይለ ሥላሴ የነበሩ ነገሥታት ሁሉ ካህናት ይቆጣጠሯቸው ነበር። ሲገቡ የአገሪቱን ድንበር፤ የሃይማኖቱን ክብር ዐብረው ጠብቀው ሊኖሩ በእግዚአብሔር ፊት ምለው ይገባሉ። ካህኑ ይህንን መሐላ የሚያስጠብቅ፤ አጽንቶም የሚያኖር ስለ ሆነ የነገረ መንግሥት ጉዳይ

በሚጠነሰሰበት ጊዜ ሁሉ፡ ወይም አንዱ ሞቶ ሌላው በሚተካበት ጊዜ ሁሉ፡ ወይም በመንግሥት ላይ አንድ ችግር በተፈጠረ ጊዜ ሁሉ ሕዝቡ፡ መሳፍንቱ፡ መኳንንቱ ለምክር በሚሠየሙበት ጊዜ ሁሉ ካህኑ ቦታውን ይዞ ምክሩን የሚመራ እንደ ነበረ ሕግና የኢትዮጵያ ታሪክ ምስክሮች ናቸው። በጠቅላላ፤ ለውጥ በሚሆንበት ጊዜ፡ ጦርነት በሚሆንበት ጊዜ፡ አስፈላጊ በሆነበት ጊዜ ሁሉ ካህናት ከምእመናን፡ ምእመናን ከመሳፍንት፡ ከመኳንንት፡ ከነገሥታት ተለያይተው የሚኖሩበት ጊዜ የለም። ምክንያቱም መንግሥትና ሃይማኖት እንደ ፈረስ ጆሮ፡ እንደ ሰላጢን ጉረሮ ተካክለው፤ ዐብረው የኖሩ፤ አመራሩ በእግዚአብሔር ሕግ ስለ ሆነ ነው። ነገረ መንግሥትና ሃይማኖት የማይለያዩ ስለ መሆናቸው ለምሳሌ የእነዚህ ወገኖች መጀመሪያ የአስራኤል፡ ኋላም የእስራኤል ሕግ ወራሽ የሆነችው ኢትዮጵያ የጦር ሠራዊታቸውን የሚመለምሉት፡ የሚመሠርቱት በእግዚአብሔር ሕግ መሠረት በአሪት ዘኁልቀኑ በምዕራፍ ፩ በተጻፈው መሠረት ነው። ይኸውም ዕድሜው ከ፳ ዓመት ጀምሮ ከዚያ በላይ የሆነ ሁሉ አገሩን ለመከላከል፡ ለማገልገል ሊመረጥ፡ ሊቈጠር፡ ሊመዘገብ የሚችል መሆኑ ነው። በሌላ በኩልም በአሪት ዘኁልቀኑ ፴፩ እንደ ተገለጠው እግዚአብሔር ሙሴን ለፈሰሰው የእስራኤል ደም ከምድያማውያን በቀል መልስ ብሎ ሲያዝዘው ካህናቱንና ፲፪ ሺ ሠራዊት ነው ቁጥሮ የላከ። ለዚህም መሪው ካህኑ ነበረ። በአሪት ዘኁልቀኑ በምዕራፍ ፲ መለከት እንዲዘጋጅ እግዚአብሔር ለሙሴ ትእዛዝ ሲሰጥና ይህ መለከት ከሥራ ላይ የሚውልባቸውን ነጥቦች ሲያስረዳው፤ እስራኤልን ለመሰብሰብ የሚጠቀምበት መሆኑንና እስራኤልም የሚሰበሰቡ ለጉዞ ወይም ለምክር ከዚህ በቀረ ደግሞ በሰልፍ ጊዜ የሚጠሩበት ሲሆን ይህንን የሚያደርገው፡ መለከት የሚነፋ፡ ጥሪውን የሚያደርግ ማነው? ካህኑና ሊቀ ካህናቱ ናቸው። በዚህ መሠረት ነው እንግዲህ የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ከኢትዮጵያ መንግሥት ጋር ከብሉይ ኪዳን ጀምሮ እስከ ዛሬ ድረስ ተጣምራ የኖረችው በዚህ ትእዛዝ መሠረት ነው። ቀዳማዊ ምኒልክም ታቦተ ጽዮንን ይዞ አኩሰም በገባ ጊዜና በዳዊት ሥርዓት፡ በዳዊት ቃል ኪዳን መሠረት እሱ የእግዚአብሔር ባሪያ፡ አገልጋይ ሊሆን መላላ በገባበት ጊዜ ካህናቱም ባባቶች ሥርዓት ሊጠብቁት ቃል ኪዳን የገቡለት ስለ ሆነ እስከ ዛሬም ምንም ለውጥ በሌለበት ቋንቋ ሲሠራበት ኖሯል። ይህም የሆነው ሰዎች ተሰባስበው ያቋቋሙት የአስተዳደር ሥርዓት በኢትዮጵያ ስለ ሌለ፡ ስላልነበረ ነው። ዛሬ ራሳቸው ኢትዮጵያውያን የውጭ ሰዎች ባልደፈሩት ዘዴ ቤተ ሰብ ነን ብለው፡ ልጆች ነን ብለው የእናታቸውን ክብር ገፍፈው ልዩ ሥርዓት ከጀመሩ ወዲህ፤ አዎ፤ ቤተ ክርስቲያን ተገልላለች። ብቻዋን ናት። ቢሆንም መናገር ግዴታዋ ነው። የሚከለክላት ነገር የለም። የሚያሳፍራትም ነገር የለም። እኛን ለጸሎት እንጂ በዚህ ጉዳይ ውስጥ ገብተን መናገር አይገባንም የሚሉ ካሉ የውጪ ሰባኪ ተጽዕኖ ያለባቸው ናቸው። ኢትዮጵያን ለማስወረር የመጡ የውጪ ልዩ ልዩ ሚስጦናውያን ቀደም ሲል የኢትዮጵያውያንን ልጆች እንኳን ሲቪሎችን በጦር ሠራዊት የተሰለፉትን ሳይቀር ለሰንደቅ ዓላማ ሰላምታ መስጠትና ለወታደር ሕግ መገዛት አይገባችሁም፤ ከአገር መንግሥት ጋር ሆናችሁም በማንኛውም ጊዜ ደማችሁን ማፍሰስ አይገባችሁም እያሉ እያታለሉ የኢትዮጵያውያንን ወታደር ሞራል የሰበሩበት ስብከት ነው ይሄ። እንጂ በኢትዮጵያ ማንኛውም ቢሆን ከነገረ መንግሥት የሚገለል ማንም የለም። እንኳን ካህን። ካህንማ ጉዳዩ ነው። የአገሪቱ ጉዳይ ጉዳዩ ነው፤ የአምልኮቱ ጉዳይ ጉዳዩ ነው። አምልኮቱ ከሌለ ደግሞ የኢትዮጵያ ሕይወት የለም። ይሄ ነው መታወቅ ያለበት። የእግዚአብሔር ስም ከሌለ፤ የኢትዮጵያ እጆቿን ዘርግታለች የኖረችበት ከሌለ የኢትዮጵያ ሕይወት የለም። ስለዚህ ማንኛውም ካህን ከዝቅተኛው እስከ ከፍተኛው የቤተ ክርስቲያን አገልጋይ ድረስ በዚህ ጉዳይ ውስጥ በይፋ፡ በግልጽ ገብቶ ሊናገርበት፡ ሊመሰክርበት፡ ሊሞትበትም ይገባል። አንዳንድ ጊዜስ የገደሉበትም አሉ። በቤተ ክርስቲያን ሥርዐት እንዲህ ዐይነቱ ልምድ አይደለም እንጂ የአርበኝነት ሥራ የሠሩበት ብዙ ካህናት አሉ፤ የሞቱበት ብዙ ካህናት አሉ። በአሪት ዘኁልቀኑ ምዕራፍ ፳፬ እንደ ተጻፈው ምድያማውያን እስራኤልን አታልለው ለዝሙት አደረሷቸው። በዚህ ምክንያትም መቅሠፍት ደረሰባቸው። የምድያም ንጉሥ ልጅ ከእስራኤል የታላቁን ሰው ልጅ ይዞ ወደ ደብተራ ኦሪት ገብተው ዐብረው እንደ ተኙ ሊቀ ካህናቱ ፊንሐስ አጣምሮ በጦር ወጋቸው ሁለቱንም። ስለዚህ እግዚአብሔር ምንድነው ያለው? «ፊንሐስ ልቤን አሳረፍካት፤ አስተነፈስክኝ፤» ነው ያለው። ይሄ ከእግዚአብሔር የመጣ ነው። በኢትዮጵያም አባ ገብረ እንድርያስ የሚባል መነኩሴ ኢትዮጵያውያን ማሕፉድ ከሚባለው ወራሪ ጋር ሲዋጉ በነበረ ጊዜ በያዘው ሰይፍ ከትከሻው ሰነጠቀው። ይሄም የኢትዮጵያውያን ታሪክ ነው። ኢትዮጵያውያን በየሰልፉ መስቀል፡ ጽላት ይዘው ያልተሰለፉበት ጊዜ የለም። ድልም ያጡበት ጊዜ የለም። የአድዋ ድል በኢትዮጵያውያን ካህናት ቀዳሚነት የተፈጸመ ነው። የአርበኞች ድል፤ የአራዳው ጊዮርጊስን ጽላት አዝሎ ከነ ራስ አበበ ጋራ ፭ ዓመት የተዋጋው መምሬ በየነ ሀብተ ጊዮርጊስ የሚባል አርበኛ ቄስ ነው። በየጦር ሜዳው ሁሉ ከነ ደጃዝማች በላይ ዘለቀ ጋራ፡ ከልዩ ልዩ አርበኞች ጋራ የነበሩ የቤተ ክርስቲያኒቱ መሪዎች ናቸው። እና ይህም ሁሉ በተፈለጉበት ቦታ ሁሉ የድል ምርት እንደ ታፈሰ ነው የኖረው። ምንም የጎደለበት ጊዜ የለም።»

አለቃ አያሌው ታምሩ በተለያዩ ጊዜያት ከተቀኙአቸው ቅኔዎች በጥቂቱ።

፩፤ ጉባኤ ቃና ዘሊቀ ጠበብት አያሌው።

ተኅፍረ ሞት ሰራቂ ለበርብሮተ ቤት ዘተግሀ
ቅድመ ኅሊናሁ ይፈጽም ሰራቂ እስመ በዓለ ቤት ነቅሀ።

፪፤ ዘአምላኪዩ ዘአለቃ አያሌው ታምሩ።

(አንዳንድ ሰዎች ሁለተኛ በየአገኙበት ስለሚጠመቁ የተነገረ።)

ልቡና ድኩማን ገደፈ ሃይማኖተ አበው ጸርቆ
ወቆመ ቅድመ ብዙኀን አሕዛብ ዕራቆ
በኅበ ረከበ ማይ እስመ ይገብር ተጠምቆ።

፫፤ ሚበዝኑ ዘሊቀ ጠበብት አያሌው።

ውሉደ ራትዓን አበው ወአዋልደ ሕግ ጽዮን እደዊከሙ ጥፍሐ
ለመጽሐፍ ኅትምት ማኅተሚሃ ሶበ ተፈትሐ
አምጣነ ሥልጣን ኮነ ለባስልዮስ አብ ወኃይለ ሥላሴ መሲሐ።

፬፤ ሥላሴ ዘሊቀ ጠበብት አያሌው ታምሩ።

እመ ጼ ወረቡዕ ዕለት እምነ ሠርቁ
ለታስዕ ወርኅ በእደ መልአኩ ፍቁሩ
ፈነወ ቃሎ አግዓዚ ለገብሩ
ወሥጋ ተክለ አብ ቅዱስ ሶበ ለከፎ ለፀምሩ
ተቀደስ ልብስ እምነ ነውሩ
እስመ ኅበ ፀሐይ ብሩህ እምዕዛሩ
ባሕርያተ ትጽንዕ መጽሩ።

፭፤ መወድስ ዘሊቀ ጠበብት አያሌው ታምሩ።

(ግብጻውያን በ 1896 ዓመተ ምሕረት ወደ ኢትዮጵያ መጥተው ለኢትዮጵያ ፓትርያርክነት ይገባታል ብለው ፓትርያርክነቱን ባስረከቡ ጊዜ የቀረበ ቅኔ ነው።)

እምአእምሮተ ሊቅ ይኔይስ አእምሮተ ጊዜ
እስመ ለብሂል ይምጽኡ እምግብጽ ተናብልት
ወኅበ አምላካ ቅዱስ ኢትዮጵያ ቅድስት
ታበጽሕ እደዊሃ
በከመ ነበበ መዘምር ዳዊት
ኢያስተሐየጽዎ ሊቃውንት
ወአርአያሁ ወለጡ መንገለ ካልእ ፍኖት
ይሕየውሰ በትርጓሜ ቅቱለ መጽሐፍ ኅትምት
ጊዜ መምህረ ሕግ ለዘያጸምዑ በፍርሀት
ይቤሎሙ ዮም ተሠልጠ ነገረ ዝንቱ ትንቢት
እምኢትዮጵያ እስመ ተሰጥዎ ወእምነ ግብጽ ተሥእሎት።

የአማርኛ ግጥም።

ታላቋ ኢትዮጵያ።

ታላቋ ኢትዮጵያ የአፍሪቃ ንግሥት
የካምና የኩሽ ስንዳ፣ እመቤት
ሉልና በትረ ወርቅ የማይለያት
የአቢስ፣ የሳባ፣ የናምሩድ እናት።
አንቺ ነሽ ኢትዮጵያ አንቺ ብቻ ነሽ
በዘውድ ማጌጥን ለዓለም ያስተማርሽ።
ትናንትና በዘውድ በላንቃ ካባሽ
ከዓለም መንግሥታት ግንባር የነበርሽ።
ዛሬ በኮፍያ በሸሚዝ ሆነሽ
ከወጣቶች ጋራ (ከናሜሪካ ጋር) ዓለምሽን ልትቀጩ
ብጥስጥስ ቅንጥስጥስ እያልሽ ብትመጩ
ያ ሁሉ የጥንቱ ጠፋና ክብርሽ
ወይዘርናው ቀርቶ ስለ ተጋለጥሽ
ያወቀ፣ የሚያውቅሽ እጅግ ተጨነቀ
ያላወቀሽ ብቻ በሁኔታሽ ሣቀ።

የቤተ ሰብ የኅዘን ወመከጣዎች።

የጎዘን ዕንጉርጉር።

(ከባለ ቤታቸው ከወይዘሮ ርብቃ ልሳነ ወርቅ።)

ቀን በቀን ሲተካ ሰዓታት ሲጓዙ
ሕይወት ከነ ፈርጁ ኑሮም ከነጓዙ።
ብቻየን ቀረሁኝ ባለሁበት ቆሜ
ትካዜ፣ ትዝታ፣ ጎዘን ተሸክሜ።
እንግዳ ሆነብኝ ደጃፉ፣ ሰፈሩ
የቤቴ ግድግዳ ዋልታና ማገሩ
አፈር ሆነ ቢሉኝ አያሌው ታምሩ።
ባል፣ አባት፣ ጌታየን ልጠይቅ ደፍሬ
ምነው ሳንማከር መጉደሉ ትዳሬ።
ቤትና ልጆቼን፣ ሁሉን ሰው አክባሪ
ሃይማኖት፣ አገሩን፣ ወገኑን አፍቃሪ
ጁሚ፣ ጸሎተኛ፣ ካህን፣ አስተማሪ
የቅኔ ፈላስፋ፣ ታሪክን መርማሪ።
ስመ መልካሙ ሊቅ ጭክን ያለው ጀግና
ደከመው ዐረፈ የአዳም ልጅ ሆነና።
ሞቱን ሳታወሩ ሳትነግሩ ዐዋጅ
አያሌው ታምሩን መላክ ነበር እንጂ።
ሞተ ተቀበረ እሱን ያለ ማነው
ሥራው ሕያው አርጎት ሲኖር እያየነው።
የመቃብር ቤቱን አለመፍቀዳቸው
ለካስ አኩርፈው ነው አሸንፈሃቸው።
ሲሚንቶና ድንጋይ ቀርቶም አይጎዳህ
ሐውልትህ ሥራህ ነው መልካሙ ስምህ።
አገልጋዩ ልትሆን ጥንቱን የጠራህ
በሕይወትህ ሙሉ የተከተለህ
የዘላለም መንግሥት እግዚአብሔር ይስጥህ።

የጎዘን ዕንጉርጉር።

(ከሥምረት አያሌው።)

ምንም ምን ሳላጣ ሳይጎድልብኝ ቤቴ
እት ወንድም ሳይጠፋ እያለች እናቴ
ብርቄ ድንቄ ነበርክ አባቴ ስስቴ።
ሞልቶ ከተረፈ ከጥልቅ ዕውቀትህ
ተዘግኖ ከማያልቅ ከጣፋጭ ፍቅርህ
ማር ወተት ከሆነው ውድ አንደበትህ
ገብይቼ ሳልጨርስ ገና ሳልጠግብህ
አያሌው አባቴ ምነዋ ቀረህ።
ዋ እኔ ልበል እንጂ ዋ እኔን ዋ እኔን
አባትና ልጅ ከተለያየን።
የዛሬ ሞትህን ከሩቅ አይቼው
ያኔ ትንሽ ሳለሁ እንዲያ ስፈራው
ነፍስ ማወቅ መልካም ማደግ መጨመት
በዋዛ ተላለፍን ነሐሴ ዐሥራ አራት።
ሰው ሆኜ መኖርን ከነፍስህ ወርሼ
ከአጥንትህ ከሥጋህ ከደምህ ቆርሼ
ሌት ተቀን ስባንን እንዲያ ስስትህ
ዕንቅልፍህን እንኳ የማላምነው ልጅህ።

አባብዬ ምነው ጭክን አልክብኝ
 ሐሳብ ምስጢርህን ሳታማክረኝ።
 ደግ አባት ጓደኛ መካሪ አጫዋች
 ቀልዱ ቁም ነገሩ የማይሰለች
 ይኸው ትናንትና ሞተ ተቀበረ
 ብርሃን ከኛ ራቀ እውነት ተሰወረ።
 ምሁር ሊቅ ይሉሃል እውነት ሊቅ ነህ ወይ
 ቸር ሊጋስ ይሉሃል እውነት ቸር ነህ ወይ
 ኀይለኝ ይሉሃል ኀይለኛ ነህ ወይ
 የአገር ቅርስ የአገር ሀብት አያሌው ዐባይ።
 ለቀናች እምነትህ አለህ ምስክር
 ለምሁርነትህ አለህ ምስክር
 ለመልካም ምግባርህ አለህ ምስክር
 ለነቢይነትህ አለህ ምስክር
 ሌሎች ያላዩትን እኔ ልናገር።
 ሞት እንግዳ መጥቶ ሲገባ ቤታችን
 ከደጃፍ ሲያንኳኳ ቆሞ ከበራችን
 እንግዳ ወዳዱ ኡብርሃም አባቴ
 ራሱን ጋበዘው እያለ በሞቴ።
 እኒያ ጥቂት ቀኖች የታመምክባቸው
 የሩቅ መንገድህን የቃኘህባቸው
 እጅግ ይገርሙኛል ዛሬም ሳስባቸው።
 ሞትህን ፊት ለፊት እንዲያ ስታየው
 ሳትፈራ ሳይጨንቅህ ስትቀበለው
 ዕፁብ ድንቅ መዓዛ ቤቱን ሲያውደው
 ዐይን ባይን አየሁኝ ልጅህ እማኝ ሆኜ
 በግርማህ በርትቴ በእምነትህ ጀግኜ።
 ምርኮ እንደ ናፈቀው የጦር ፊታውራሪ
 ቅኔ እንደ መሰጠው የጉባኤ መሪ
 ፈጠን ፈጠን ስትል ተሞልተህ መንፈስ
 ልብሴን ስጡኝ ስትል ስትገሠግሥ
 ወደ እስክንድርያ መንበረ ማርቆስ
 ግሩም ድንቅ ምስጢር የሃይማኖት ውርስ።
 በሕያዊት ነፍሱ ሲያነጋግረን
 ምስጢር ሲያካፍለን ሲያመራምረን
 እንዳንደነግጥ እያረጋጋን
 አባት መምህራችን ሊያስተምረን ወዶ
 አያሌው ታምሩ እውነት ተዋሕዶ።
 አባቴ አስደሰተኝ ፍሬ ሃይማኖትህ
 የወርቅ ጸሐል፣ ሰዓት፣ አክሊል ሽልማትህ።
 የተሰደድክበት፣ የተሰደብክበት
 ግፍና እንግልት የተቀበልክበት
 የመከራህ ዘመን ይኸው አከተመ
 በጾመ ፍልሰታ በድንግል ታተመ።
 ከውዳሴ ማርያም ዘሰኑይ ዕለት
 የዕረፍቱ ጥሪ የገጠመለት
 አያሌው ታምሩ ወልዱ ለአዳም
 ነጻነት አገኘ ተሰጠው ሰላም።
 ለቤተ ክርስቲያን አዝኖ እንዳለቀሰ
 ለኢትዮጵያ ላገሩ ሱባኤ እንደ ያዘ
 እግዚአብሔር ፈቀደ ነጻ ሊያወጣው

በሰማያዊ ክብር ገነት ሊያኖረው።
 እስይ አባባዬ ሩጫህ አለቀ
 ተጋድሎህ ጽናትህ ብርታትህ ታወቀ።
 ላገኘኸው ጸጋ ሰማያዊ ክብር
 ደገኛው ዕረፍትህ ሆነ ምስክር።
 እኅት ወንድሞቼ እንበርታ በርቱ
 ውርሳችን ፍቅሩ ነው እምነት ሃይማኖቱ።
 አባት የገነባው በልጅ ይጠበቃል
 ቢያረጅ ይታደሳል ቢላላ ይጠብቃል
 ውጥን ይጨረሳል ጅማሮም ይቋጫል
 አያሌው ታምሩ ዘለዓለም ይወሳል።
 የጥንት የጠዋቱን ሕልሙን ሲያወርሰን
 ድሮን ከነገ ጋር ሲያዛምድልን
 ሥምረተ አብ አለ የበኩር ልጁን
 ደግሞም ማርያም ሥና ጽዮን አገሩን።
 ጳውሎስም ስሙ ነው የሚኮራበት
 ሮማን ፍርድ ሁለት ከዋከብት።
 ሀብታሙ ሚካኤል ዮናታን ያላቸው
 ቤተ ልሔምና ማኅሌት ጌጣቸው
 ከአዲስ ዓለም ጋራ ቢያገኝ ሙሉ ጌታ
 ናትናኤልን ሰጠን ማኅተም አለኝታ።
 ስለዚህ እንበርታ እንሂድ ወደ ፊት
 አያሌው ታምሩን አርገን መሠረት።

የኅዘን ዕንጉርጉሮ።

(ከሥነ ፀሐይ አያሌው።)

ሲያሳድገን እኮ ተጠንቅቆ ነበር
 የልጆቼ ነገር ጭንቅ ጥብብ ነበር።
 ችረ አሁንስ ቆርጧል
 እንደ ወጣ ቀርቷል።
 አለቃ አያሌው ሲሉህ ደስ ይለኛል
 ሊቀ ሊቃውንቱ ሲሉህ ደስ ይለኛል
 አባቴ መኩሪያዬ
 ዋሴ ጠበቃዬ
 ኅዘንህ ከብዶኛል።
 አባታችን ነበር ግርማ ሞገሳችን
 አባታችን ነበር ጥላ ከለላችን
 ዘንድሮስ አልሆነም ጭር አለ ቤታችን።
 አባዬ ኑርልን ሁሉ አንጣህ ከቤት
 ሁሉን እንዳመሉ ስለምታውቅበት።
 ሁል ጊዜ ደስታ ነው እኛ የለመድነው
 ሁል ጊዜ መሳቅ ነው እኛ የለመድነው
 አባዬ ከቀረ ከእንግዲህ ኅዘን ነው።
 ስለ ምንም ነገር አይጨንቀኝም ነበር
 ሐሳቤን በሱ ላይ ጥዬ እኖር ነበር።
 መቼም ሰው ማስቸገር አይወድ አባታችን
 እግዚአብሔርም ሰምቶት ጸሎት ልመናውን
 ሳናስታምመው ሄደ ሰውን ሳያስቸግር።
 ችረ ያንተ ኅዘን ከድንጋይ ይከብዳል
 አባዬ ዕንባችን እንደ ጎርፍ ይወርዳል

አባዬ ቀና በል ተዉ አይዟችሁ በል።
 አባዬ ዘንድሮ ጨክኗል ጨክኗል
 እመቤቴ ጠርታው አልመለስ ብሏል።
 የተክልዬ ደጃፍ በሰው ተጨናንቋል
 ነሐሴ ፲፯ የሰው ዐይነት ወጥቷል
 አያሌው ታምሩ እንደ ታቦት ከብሯል።
 አባቴ አንጅቴ ልረሳህ አቃተኝ
 ገጽታህ ከፊቴ ድምፅህ ከጆሮዬ አልለይሽ አለኝ።
 እሪ በይ ሀገሬ እሪ በይ ኢትዮጵያ
 ተቆርቋሪ ልጅሽ አያሌው ታምሩ ቀረ ካሁን ወዲያ።
 አባታችን ነበር ላገር ተቆርቋሪ
 አባታችን ነበር እውነትን መስካሪ
 አባታችን ነበር ሁሉን አስተማሪ
 አባታችን ነበር ለተቸገረ አዛኝ የሁሉ መካሪ።
 ዛሬ እኮ አይደለም ዓለምን የናቅሃት
 ሃይማኖተ ብርቱ ጠንካራ አባት።
 ገንዘብና ጥቅም ምንም ሳይደልልህ
 እስከ ዕለተ ሞትህ እንደ ጸናህ ዐለፍህ።

የአባዬ ትንሣኤ።

(ከጽዮን አያሌው።)

ነሐሴ ዐሥራ አራት ሰኞ በጠዋት
 አባዬ ማረፉን ስሰማ ድንገት
 ምንም ያላለምኩት ያላሰብኩት ኖሮ
 የማደርገው ጠፍቶኝ በዝቶብኝ እሮሮ
 መሰል የተጫነኝ ተሰብሮ ሰማይ
 አመለጠሽ ሲሉኝ ዳግም ላንተያይ።
 እንደ ተበደለ እንደ ተሠቃየ
 ጊዜ በሰጣቸው መከራ እንዳየ
 ሁሉንም ባውቀውም ገና ከጅምር
 ጊዜ ይለፍ ብዬ ስቈጥር ነበር።
 ቀን እስኪያልፍ ያለፋል በሚለው ተስፋዬ
 የረጅሙን ሳስብ ጊዜ ይለፍ ብዬ
 ባልጠበኩት ሰዓት አመለጠ አባዬ።
 ጊዜ ይለፍ ብዬ ሳስብ የሩቁን
 የመጨረሻውን ሳልሰማው ቃሉን
 የተስፋ ጭላንጭል አጣሁ ብርሃኔን።
 የወንጌሉ ትምህርት የመጻሕፍቱ ቃል
 ተፈጽሟል ባንተ ጎዘኑ ይበቃሃል።
 ስለኔ በስሜ ትነቀፋላችሁ
 መከራ ይመጣል ትገደላላችሁ
 ተብሎ የተጻፈው የተነገረው
 አየነው በዐይናችን ይኸው በአያሌው።
 በመልክና በልብስ ተውበው ያማሩ
 ፈሪሳውያኑ ትናንት ነበሩ
 ተብሎ ሲነገር ስንሰማ የኖርነው
 በትረካ ብቻ ድሮ የምናውቀው
 በብረቱ ዐይናችን ይኸው ዛሬ አየነው።
 አምላክ ጌታቸውን ማመን ያቃታቸው
 ሃይማኖት ያለ ግብር ያለ የመሰላቸው

የልጅ ልጆቻቸው ዛሬም ይታያሉ
 እውነትን ሊያጠፉት ይረባረባሉ።
 ሥርዓት ወጋችንን በማስከበርህ
 በረኅብ አለንጋ አሰረው ገረፉህ።
 ጾምህን ሲያውሉህ ጾም ሲያሳድሩህ
 መች አዝነህ ታውቃለህ መቼስ ተከፍተህ።
 ሕግጋት ሲጣሉ ሕግጋት ሲፈርሱ
 ይስተካከል ይቅና ብሎ መተንፈሱ
 መናገር ማሰቡ ወንጀል ሆኖበት
 አያሌው ታምሩ በቃ ለእስራት።
 ተክልዬ ይናገር ያ ዐውደ ምሕረቱ
 አያሌው ታምሩ ያስተማረበቱ።
 ተክልዬ ይናገር ሰፈሩ መንደሩ
 ለአያሌው ሥራ ዕጹብ ምስክሩ።
 አዲስ አበባ ያውራ የአያሌውን ሥራ
 እርሻው የሰጠውን መልካሙን አዝመራ።
 እውነት መናገሩ ያልተዋጠላቸው
 መልካም አንደበቱ እሬት ሆኖባቸው
 አንድ ምላስ ሆነው በአንድ ተጣመሩና
 አያሌው ይወገድ ብለው ፈረሙና
 የዐደባባዩ ሰው የመድረክ ውበት
 ቃሉ አንደበቱ የሚሰጥ ሕይወት
 ለብዙዎች ተስፋ መሆኑን ሲያውቁት
 በቁሙ አሰሩና እቤት አዋሉት።
 አያሌው ታምሩ ሰውነቱ ሁሉ
 በእውነት የተሞላ ነውና አካሉ
 በረኅብ ቢቀጡት ምን ቢያሠቃዩት
 ሆምጣጤ በጥብጠው ነገር ቢያጠጡት
 አያሌው ጀግና ነው መቼስ በረገገ
 ቤቱን የጸሎት ቤት መስበኪያ አደረገ።
 መታሰር መከሰስ መወንጀል በሐሰት
 መቼ አዲስ ሆነና ለክርስቲያን ሕይወት
 ግድግዳው ማገሩ ቋሚው ማዕዘኑ
 ኢየሱስ ክርስቶስ መምህሩ ካህኑ
 በዓለም ሲመላለስ አይቷል ይህንን
 ምሳሌ ምልክት ተስፋ ሊሆን።
 በመልካሙ ጊዜ ብዙ ያረክላቸው
 ዘመድ ወዳጆቹ ጓደኛ ያልካቸው
 ጥለውህ ቢሄዱም ጥቅም በልጣቸው
 እኛስ ልጆችህ ነን ዲማ ምን ይላቸው?
 እኛስ ልጆችህ ነን አገር ምን ይላቸው?
 አይክፋህ አባዬ ይበቃል ኀዘን
 በሕይወት ውስጥ አለ ሁሌም መፈተን
 ጴጥሮስ ክዶት ነበር አምላክ ጌታውን።
 አምላክ ጌታቸውን ሸጠው የገደሉ
 በውኑ ለሌላው ተኝተው ያድራሉ?
 ተከለከልክ አሉኝ ድንጋይ ምልክት
 ባገለገልክበት ለኀምሳ ዓመታት
 ዳሩ ምን ሊጠቅምህ አስተዛዘበን
 ጌታ አምላክህስ መቼ ያገኘውን
 የጌቶቹ ጌታ ታላቁ ንጉሥ

የዓለሙ መድኃኒን ንጉሥ ክርስቶስ
በተውሶ መቃብር ሦስት ሌሊት አድሯል
ሁሉ የርሱ ሲሆን ስንዝር ተከልክሏል።
ታዲያ...
እውነትን ያላችሁ ለእውነት የቆማችሁ
ትናንትን ዛሬንም በዐይናችሁ የቃኛችሁ
አጋር ሁኑ ቁሙ ለአያሌው ታምሩ
እውነት ያሸንፋል አትፍሩ መስክሩ።
የሞተ መስሏችሁ እንዳትሳሳቱ
አያሌው ደክሞት ነው ቀን ማንቀላፋቱ።
ሕያው ነው ቋሚ ነው ምስክር ተግባሩ
የሊቃውንቱ ሊቅ አያሌው ታምሩ።
ሥርዓቴን ታሪኬን አላስነካም ብሎ
ለገንዘብ ለጥቅም ሳይቆም ተደልሎ
ኀዘን ሲበዛበት የደም ዕንባ አንብቶ
ሃይማኖቴን ብሎ አውግዞ ገዝቶ
ደም አልባው ሰማዕት ደክሞት ዐረፍ ብሏል
በዐደባባይ ቁሙ ተከተሉኝ ይላል።
የአያሌውን ጥሪ ቃሉን የሰማችሁ
ኢትዮጵያውያን ሁሉ በዓለም ዙሪያ ያላችሁ
ጉልበት ከንዳችሁን በአንድ ላይ አርጋችሁ
ለሃይማኖታችሁ ቁሙ ለአገራችሁ።
ኢትዮጵያ እስክትቆም በሁለት እግሮቿ
ፍርድን እስክታገኝ ለጠፉት ልጆቿ
የአያሌውን አርማ አንግተን ይዘን
እንታገላለን በአንድነት ሆነን
ለፍትሕ ለነጻነት ለሀገራችን
ለኦርቶዶክሳዊት ሃይማኖታችን።
እስከዚያው ይጮሃል ደሙ እንደ አቤል
ፍርድ ይሰጠኝ ብሎ ለአምላክ እስራኤል።
ኢትዮጵያ ተነሥታ ስትቆም በእግሮቿ
ፍርድ ሲደላደል ለጠፉት ልጆቿ
ዕንባቸው ሚዛን ላይ ሰፍሮ ተመዝኖ
ሥራቸው ሙያቸው ዋጋው ተተምኖ
ሲነገር ሲወራ ያ ጀግንነታቸው
ምስክሩ ሲቀርብ ታላቁ ሙያቸው
አያሌውም ሲያገኝ ፍርድን በጉባኤ
የኔ ተስፋ እሱ ነው የአባቴ ትንሣኤ
የኔ ተስፋ ይህ ነው የአባዬ ትንሣኤ።

አባዬ።

(ከጳውሎስ አያሌው።)

አባዬ

መመኪያዬ

አለኝታዬ

አባዬ

አስተማሪዬ

ዐሳቢዬ

እንዴት ብዬ ልርሳው ደግነትህን

ጌታዬ የምትለኝን ውብ ቃልህን።
 ዛሬ ከቶ ላልሰማው
 ሄደ እስከ መጨረሻው።
 አባዬ ዛሬ ምነው ጨከንክ
 ከኛ በፊት እኔ ልሂድ አልክ።
 ማንነቴን ያስተማርከኝ
 እኔነቴን ያስረዳከኝ
 ለሀገሬ ለእምነቴ ፍጹም ልሆን ያሳየከኝ
 ከዚያም ዐልፎ ጀግንነትን
 ለዓላማ ጽናትን በተግባር ያሳየከኝ
 ከዚህ ሌላ ምን እማራለሁኝ
 ሕይወትህን ሠውተህ ሁሉን አሳየከኝ።
 ቸርነትህን ደግነትህን እንዴት ብዬ አባዬ
 እረሳዋለሁ እምዬ።
 ሰዓታት ሳያግዱህ ቆመህ ጠባቂዬ
 ልጆችህ እቤት ሳይገቡ ዐረፍ የማትለው አባዬ
 ደግነትህን ዐሳቢነትህን እንዴት ልናገር እንዴት ብዬ
 አገልጋዬ ትለኝ ነበር አባዬ።
 እንደ ትልቅ ሰው አስቀምጠህ መጻሕፍትን ያስነበብከኝ
 ያ ትዝታ ሲመላለስብኝ
 ውብ እንደበትህ ሲደመጠኝ
 ምነው አባዬ እላለሁ
 ምነው ሄድክ ጥለከኝ።
 አማካሪዬ
 አባዬ
 ምን ታስባለህ እንዲህ ይሉኛል
 ይህን ባደርግ ምን ይመስልሃል
 ብለህ የምትጠይቀኝ
 እንደ ዐዋቂ የምታየኝ
 እንዲህ ብለከኝ ነበር ብለህ የምታስታውሰኝ።
 ጠላቶችህ አንድ ሆነው
 በጥላቻ ተሞልተው
 ከገጸ ምድር ሊያጠፉህ
 በአንድነት ዐብረው ሲያንገላቱህ
 ሲያሳድዱህ
 አንተ ግን
 አምላክህን መከታ አድርገህ
 በጽናት ቆምህ
 አምላክህስ መቼ አዋረደህ?
 ሊያዋርዱህ ሊበድሉህ በአንድነት ሲሞክሩ
 ፍላግቸው መቼ መታህ?
 ልጄ! አምላኬ ኅያል ነው
 አያሳፍረኝም የምትለው
 ቃሉ ሁሌ ለእኔ አዲስ ነው።
 እንዴት ልርሳው ውብ ቃልህን
 እንዴት ልርሳው ትምህርትህን
 እንዴት ብዬ
 አባዬ
 እንዴት ልርሳው ቸርነትህን
 እንዴት ልርሳው ደግነትህን
 እንዴት ብዬ

አባዬ
 አንድም ቀን አመመኝ
 አንድም ቀን ደከመኝ
 የሚል ቃል ሳይወጣህ
 ሁሉን ችለህ
 በሰመመን በፀጥታ ሄድክ ወደ አምላክህ
 በልቤ ውስጥ ያለውን ፍቅር በሚገባ ሳልገልጽልህ
 ለአንድ ደቂቃ አግኝቼህ ደኅና ሁንልኝ ሳልልህ
 አባዬ ምነው ጨክኑህ
 ዛሬ ብቻ
 ዛሬ ብቻ
 ጭካኔህን አየሁብህ።

የኅዝን ዕንጉርጉር። (ከሮማን አያሌው።)

በስመ አብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ
 ፈጣሪ ወመጋቢ ዘሥጋ ወነፍስ
 አንድ አምላክ የምትሆን ስምህ ይቀደስ።
 ገና በልጅነት መዝሙረ ፍልሰታ
 ሰምቼ ነበረ እንዲህ የሚል ሰላምታ።
 «እምዬ ማርያም ምን ሆናለች
 አንገቷን ደፍታ ታለቅሳለች።
 ምን ብታለቅስ ምን ብታነባ
 አስረው ገረፉት እንደ ሌባ።
 እኔን ይግረፉኝ ይስቀሉኝ
 በቃሉ ሐሰት ሳይገኝ።»
 ዛሬ ግን ሌላ ነው ባይኔ ያየሁት
 ሰምቼ በጀሮ ጠብቄ የኖርኩት።
 ከሚለምንበት አምላኩን ቃል በቃል
 ከቤተ ጸሎቱ ድንገት ብቅ ብል
 አለቃ አያሌው ተደፍቶ ያለቅሳል
 በድንገት አልቅሼ ብለው ምን ሆነሃል
 ነባሩን ሃይማኖት አጠፉበን ይላል።
 ከካያኛው ክፍለ ዘመን አጋማሽ አንሥቶ
 ቅልውጥ ባህልና ቅልውጥ ጠባይ ገብቶ
 አለኝ ተመረዘች መላ ሀገሪቱ
 እሷ እንኳ ሳትቀር ቤተ ክርስቲያኒቱ።
 ምንም ቢያለቅስ ግን ምንም ቢያነባ
 ፍሬ አላገኘም ያለ አበባ።
 ታዲያ እኔ ሞጂ ሰም ሰሙን ሰምቼ
 ወርቁን ሳልመረምር ህሊና ረስቼ
 እንዲህ መቃጠሉን መብሰሉን አይቼ
 ማሳየት ሲገባኝ አንጀቱን ከፍቼ
 እንዲያውቁት እውነቱን የእምነት ወገኖቼ
 የአባዬን ብሶቱን መናገሬን ትቼ
 ይኸው አመለጠን ዘመድ ወዳጆቼ።
 የፈሰሰ ውሃ እንዳይታፈስ ባውቅም
 ባንተ የደረሰብኝን ክፉንም በጎንም
 ፍቀድልኝና ልናገር ሁሉንም።
 ሳትሆን እስረኛ ገና በልጅነት

በታክሲ ስንሄድ ወደ ቤተ ክህነት
 ታሪክና ባህል ስለ ሃይማኖት
 ስለ መናፍቃን የስሕተት ትምህርት
 ሲጠይቁ አንተን ስለ ኦርቶዶክስ እምነት
 ስትመልሰላቸው በዚያ ለዛ አንደበት
 ወንበር ሲለቁልህ ሲያከብሩህ በየዕለት
 ምእመናን ሲስሙህ ሲያደንቁህ በማየት
 ማስተዋልና ጥበብ የሰጠህን ሕይወት
 ይመስገን አላለሁ መድኃኔ ዓለም በእውነት።
 አባዬ ሲቃይህ ችግርህ የኋለው
 ለእምነትህ ለሀገርህ የተንገላታኸው
 ስለ አምላክህ ትእዛዝ ብለህ ስለ ዐደራው
 ስለ እውነት ብለህ ስለ ተቀበልከው
 ዕንባን እንደ ከረምት ስታወርድ ለኖርከው
 ስለ ገድልህ ጽናት ጠቅላላ መከራው
 ያን ሁሉ ቆጥሬ እንዴት ልጨርሰው
 አባይን በጭልፋ ሆኖብኝ እኮ ነው።
 ስሞትልህ አባዬ እስቲ አንዴ ቀና በል
 የኢትዮጵያ ምእመን በጣም ናፍቆሃል
 ዛሬም እንደ ትናንት ጥያቄ አለኝ ይላል
 ከሀገርም ከውጭም ስልኩን አጨናንቋል
 ወዴት ሄዶ ይሆን ድምፁ ራቀን ብሏል
 ያ ሊቁ አባታችን የት ደረሰ ይላል።
 አንተ የአባዬ ክፍል አንተ የሥራው ቦታ
 እስቲ አንተ ተንገር የአባዬን ውለታ።
 አባቶች ሊቃውንት እስቲ ተናገሩ
 ሞት አዲስ ይመስል በሱ መጀመሩ
 እንዲህ አንጀት ይብላን ምን ይሆን ምስጢሩ።
 ከሆነ ጀምሮ አንድ ላይ ሄደናል
 ዛሬ ግን ብቻህን መሄድን መርጠሃል
 አባዬ ምን ይሆን ምስጢሩ ጨንቆኛል።
 አባዬ ያንተ ነገር ትዝ ትዝ እያለኝ
 መለያየታችን ሆዴን እየበላኝ
 ሲመሽም ሲነጋም እያሰላሰልኩኝ
 የማደርገው ጠፍቶኝ ጤናየን አወከኝ
 እስኪ እንደ ልማድህ አባዬ ምክረኝ።
 ተደስቶ የኖረው ያንተ ቤተ ጸሎት
 ይኸው አለቀሰ አያሌው በማለት
 ያገር አውራ አባዬ ከዐይኑ ብትጠፋበት።
 በሐዋርያ ጳውሎስ መልእክታት ቊጥር
 ወልደህ አስተምረህ ዐሥራ አራቱን ዘር
 የተሰናበትከው በወርኅ ነሐሴ ዐሥራ አራት ነበር።
 ለዝክረ ነገርህ ጥለህ ማስታወሻ
 በቃ ተለያየን እስከ መጨረሻ።
 ይህን ሁሉ ሕመም ድካምህን አይቶልህ
 ልዑል እግዚአብሔር ነፍስህን ይማርህ
 ከአንዱ አምላክ በቀር ወትሮስ ማን አለህ።
 አባዬ የምክፍልህ ዋጋ ባላገኝ
 ድካምህ እንዳይቀር በሕይወት እስካለሁኝ
 በምክርህ ለመጽናት ቃል እገባለሁኝ።

አባቴ ሕይወቴ።

(ከፍሬ ሕይወት አያሌው።)

«አባቴ! ሕይወቴ ያለ አንተ ባዶ ናት። ምንም መናገር አልችልም። እንዲያው ዝም ማለቴ ይሻለናል። ከዐቅሜ፣ ከጉልበቴ፣ ከችሎታዬ እጅግ በጣም በላይ የሆነክብኝ ልዩ ሰው ነህና። አንተ የኔ አባት መሆኔ፣ እኔ ያንተ ልጅ መሆኔ የእግዚአብሔር ድንቅ ስጦታ ነው እንጂ ለኔ የሚገባ ሆኖ አይደለም።

አባቴ ውዴ! በሕይወት ሳለህ፤ ለመልካም ነገር ሁሉ ታበረታኝ፣ ታጎበዘኝ ነበር። በአካል ብንለያይም መንፈስህ እንዳይለየኝ እግዚአብሔርን ዘወትር አለምነዋለሁ። ዐደራ ልጆቼን ብለህ የሰጠሃት ድንግል ማርያም አንተን በማጣቴ የጎደለብኝን ሁሉ እንደምትሞላልኝ ተስፋ አደርጋለሁ።

ሊቁ፣ ጀግናው፣ ርኅሩኑ፣ ሰው ወዳዱ አባቴ! ምንም እንኳ ለሃይማኖትህ ባለህ ቀናዲነት የደረሰብህን በደል፤ በቅርብ በአጠገብህ ሆኜ ተመልክቼ ልቤ ቢደማም፤ በጽናትህ ድል አድርገህ አኩርተኸኛል።

እኔም ተራዬ ደርሶ እስከምንገናኝ ደኅና ሁንልኝ። የኔ ውድ አባት! የሰማዩ አባቴ ነፍስህን ከቅድሳን ጋራ በቀኙ ያኑራት።»

He was a hero.

(ከሀብታሙ አያሌው።)

He was a hero.

He spoke with a voice of thunder,

He laughed like the sunrise and

His deeds were strong as the rock and as sweet as the fragrance of roses

He is gone out of glory to glory

A smile with tear may be shed

Oh, then let us tell the sweet story-

Triumphantly, Ayalew is dead!

ሐውልት አይኑረው።

(ከሚካኤል አያሌው።)

«የአባቴን መቃብር ሳየው ከአካባቢው ይለያል። ይኸውም እንደ ሌሎቹ ሐውልት የለውም። ግን አላፈርኩም፤ ወይም አላዘንኩም። ይልቁንም አንድ ነገር ትዝ አለኝ። ይኸውም ጻድቃንና ሰማዕታት እንዲሁም ወደፊት እንዲመጡ የሚጠበቁ ሕያዋን ሐውልት የላቸውም ሲባል ሰምቼአለሁ። በእርግጥ አንዳንድ አበው ይህ ይፈጸም ዘንድ ማለትም ሐውልት ሳይኖራቸው እንዲኖሩ ሕይወታቸውን ሙሉ የሚደክሙበት ሁኔታ መኖሩን በውስጥ ብቻ ሳይሆን በውጭ ታሪኮችም ላይ ልብ ብዬአለሁ። ለነገሩ አባቴን በጻድቃን፣ በሰማዕታት በአንዱ ብመስለው ደስ ይለኝ ነበር። በአንድ ወቅት አባቴ የሕይወት ታሪኩን ሲያጫውተን ለጥቂት መነኩሴ ሊሆን እንደ ነበረ ያወጋን ትዝ ይለኛል። ሳስበው በዚህ ሁሉ ችሎታ ላይ መነኩሴ ሆኖ ምን ምድር ሊችለው ነበር አላለሁ።»

ብርሃን አይሞትም።

(ከዮናታን አያሌው።)

ከካም አበው ዕውቀት ከጥበብ ጎተራ
ቅኔን እየተቀኘ በዓለም ሲዘራ
እንዳልነበር ሁሉ የመስቀል ደመራ
ጽልመት አባራሪ የብርሃን አውራ
ለሥላሴ ታምኖ ወድቆ ከእግራቸው
ከጥንት አባቶቹ ገብቶ ከቤታቸው
ተነጥሎ ሄደ ጸጋውን ገፏቸው
ጊዜ ዘመን ኬላ በድል ሰባብሯቸው።
በቃል አዋሕዶ ሰምና ወርቁን
ለዓለም አስመስክሮ ኢትዮጵያዊነቱን
በአምላኩ ምስጢር በሥጋ በነፍስ
ዐደራ ጥሎበን በሥሉስ ቅዱስ
አያሌው ዐረገ ወደ ክርስቶስ
የኢትዮጵያን ትንሣኤ ለእግዚአብሔር ሊያደርስ።
ስብሐት ለአብ ለወልድ ለመንፈስ ቅዱስ
ስብሐት ለአብ ለወልድ ለመንፈስ ቅዱስ
ስብሐት ለአብ ለወልድ ለመንፈስ ቅዱስ
ነፍስህን ይማረው አልልም እኔስ
በምድርም አያለህ ነህና ቅዱስ።

«ጸድቃን ወደ ዘላለም ሕይወት ይሄዳሉ።» (ማቴ፤ ፳፭፤ ፵፯።)

(ከቤተ ልሔም (ዕንቁ) አያሌው።)

ማነው ሞተ ያለው አያሌው ታምሩን
የዕውቀት መደብር የቀለም መቅረቱን
አንደበተ መልካም ሊቀ ሊቃውንቱን።
ሞት ለበዳዮች ነው ለኃጢአተኞች
ለመንጋ በታኞች ለከሓድያን እረኞች።
አያሌው ሰብሳቢው የተበተኑትን
ፍቅር አስተማረው ደቀ መዛሙርቱን።
ሲፈለግ መምህር ወደ ግብጽ ሊላክ
ሕግጋት አክባሪ ጠባቂ ቡሩክ
ተመረጠ አያሌው በቅዱሳን አምላክ።
ሰማዕት እንበለ ደም ታምር ነው አያሌው
የተከለው ሥራው ለዓለም መብራት ነው።
ዐስቤ ለመምጣት ለማርያም ፍልሰታ
ላዘጋጀው ሳስብ የጸሎት ቤትህን በጥሩ ዕጣን ሽታ
መሰሎኝ እንደ ድሮው ዐብረን የምንደግም።
ውዳሴ ማርያምን ዐብረን የምንደግም።
ነገሩኝ መጓዝህን ሰሚ ጠፍቶ በምድር
ተመርጠህ መሄድህን እንድትሆን ምስክር።
እውነት ነው አባዬ ሰሚ የለም ዘንድሮ ጊዜ በሰው ገኖ
ተንኮልና ውሸት በዓለም ሠልጥኖ።
እውነተኛው አባቴ ጊዜ ያልለወጠህ
ደክመሃል ታግለሃል እውነትን ጠብቀህ።
ድካምህ ልፋትህ ለፍሬ ይበቃል
ከእንግዲህ ጩኸትህ ከሰማይ ይሰማል።
እኔስ ስም የለኝም መጠሪያዬ አንተ ነህ

መኩሪያዬ ዓለሜ የልቤ ጽናት ነህ።
 አባይዬ ልጥራህ አንተም አቤት በለኝ
 እናቴ እመቤቴ ዕንቅላዬ እንድትለኝ።
 እስኪ ልጠይቅህ አንተም ንገረኛ
 እናቴ አባቴ ነህ ወንድሜ ጓደኛ።
 ምስጢረኛ አባቴ መሄዱን ደበቀኝ
 እንዳላለቅስበት እንዳላዝን ፈርቶኝ
 መንገዱን አቀና ከኔ ተደበቀኝ።
 አይዞህ አባይዬ ጠንካራ እሆናለሁ
 መንፈሴ ታምሩ አያሌው ደሜ ነው
 የጥሩ አባት ውጤት መኩሪያ እሆንሃለሁ።
 ምንም ከባድ ቢሆን ካንተ መለየት
 ማጣት አንተን መሳይ ሁለመና አባት
 ግድ ነው መበርታት ደግሞም መጽናናት
 ሳውቀው መሆንህን ከተመረጡት
 ወራሹ ሲያደርግህ የሰማዬ አባት።
 ፍቅርና ሃይማኖት የሰውነት ክብር
 ጹኑ ኢትዮጵያዊነት እንዲሁም ምግባር
 ያወረሰኸኝ ናቸው ሳለህ በዚህ ምድር።

አባቴ።

(ከማኅሌት አያሌው።)

«በሕይወቴ ውስጥ ከእግዚአብሔር ከተሰጡኝ ስጦታዎች ሁሉ ትልቁ አባቴ ነው። ለእኔ አባቴ ብዙ ነገር ነው። ለጥንካሬዬ ምንጩ አባቴ ነው። የብቸኝነት ኑሮዬን በጥንካሬ እንድገፋ ረድቶኛል። ምንም ርቂው ብኖርም ድምፁን ስሰማ ዐብሬው ያለሁ ይመስል ያበረታኛል፤ ያስደርስተኛል። አባቴ አባት ብቻ አልነበረም። ጓደኛዬም ነበር። ብዙ ነገሮችን አማክረዋለሁ፤ አዋባለሁ። አባቴ፤ አዛኝ፤ ደግ፤ ፍቅር እንዲሁም ላመነበት የሚቆም ጀግና ነው። ሁሌም በልቤ ውስጥ ልዩ ቦታ አለው እኮራቢታለሁ።»

አባዬ! የሕይወቴ መሪ የሆኑት ምክሮችህ ሁል ጊዜም ከእኔ ጋር ይኖራሉ። በሥጋ ብትለየኝም በመንፈስ ሁል ጊዜም ከእኔ ጋር እንደ ሆንክ ዐውቃለሁ። አባዬ! ልዩ ፍቅር ሰጥተህ ስላሳደግኸኝ እውነተኛ ፍቅር ምን እንደ ሆነ ተምሬያለሁ። አባዬ! በልዩ ሁኔታ ተንከባክበህ ሁሉ ነገር እንዳይቀርብን ለፍተህ ስላሳደግኸኝ ሁል ጊዜም አክብርሃለሁ፤ እኮራቢሃለሁ። እጅግ በጣም እወድሃለሁ። አመሰግንሃለሁ። ከሁሉም በላይ ስለ አንተነትህ ከልቤ አመሰግንሃለሁ። ምክንያቱም አንተ ልዩ አባት ነህና።»

ደጉ አባቴ።

(ከሐዲስ አያሌው።)

«ደጉ አባቴ አለቃ አያሌው ታምሩ፤ በሕይወት ዘመንህ ሁሉ ፍቅር አግርሰህ ፍቅር አልብሰህ አሳደግኸን። እንደ አባት ተንከባክቢ፤ እንደ ጓደኛ መካሪ፤ ተጫዋች፤ እንደ ሎሌ ታዛዥ ሆነህ ለኛ ለልጆችህ መሥዋዕት ሆነህ ዐለፍክ። በአካል ብትለየንም ሁሌም በመንፈስ ዐብረኸን እንደምትኖር እምነቴ ጽኑ ነው። በቀሪው የሕይወት ዘመናችን አንተን በማጣታችን በዋጋ የማይተመኑ ብዙ ነገሮች እንደሚጎድሉብን ባውቅም ከመቃብር በላይ ሕይወቴ ሆኖ በሚኖር መልካም ስምህ እጽናናለሁ።»

በሕይወተ ሥጋ ሳለህ ጠዋትና ማታ በጸሎት የተቀደሰ ስሙን ያመሰግንኸው ቅዱስ እግዚአብሔር በቀኙ ነፍሱን ያኑራት።

እመ አምላክ ብለህ ስሟን ጠርተህ አመሰግነሃት ያልጠገብሃት ቅድስተ ቅዱሳን ድንግል ማርያም ትቀበልህ። ለእኛም ለልጆችህና ከዚህ ዓለም በሞት በመለየትህ አምርረው ላዘኑ፤ ለተቈጩ የመንፈስ ልጆችህ መጽናናትን ታስጠን ዘንድ እለምናታለሁ።»

ሙሉ ጌታ አያሌው።

(ከሙሉ ጌታ አያሌው።)

ሥምረተ አብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ
 ሆኖ ብትለየንም ሰዓቱ ሳይደርስ
 ተገቢ ነውና መስጠት ምስክር
 ፍጻሜም ባይኖረው እስቲ ልጅምር።
 ትውልድህ እንዴት ነው ጥንተ መሠረቱ
 ከዐፄ ዳዊትና ከዐፄ ይስሐቅ የወረደበቱ።
 በለምጩን ዘለላ የማርያም ሥና
 የሮማኒ ወርቅም ተወላጅ ነህና።
 አምላክ የመረጠህ እንደ ቅዱስ ጳውሎስ
 እንድታገለግለው ፍሬ ሕይወት ክርስቶስ።
 ወንጌልን በጦቢያ የምትሰብከው
 አንተ ሐዋርያ ጳውሎስ አያሌው።
 በታምሯ ተማርከህ የጻፍክ ክብሯን
 ቅድስት እናታችን ማርያም ጽዮን
 በርብቃ ምርቃት ስለ ጎበኘችህ
 ባሥራ አራት አብዝታህ ባሥራ አራት ጠራችህ።
 በሕይወትህም ሙሉ ዐብሮህ የሚኖር
 ሊቀ መላእክቱ ሚካኤል ነበር።
 ኹሉንም አሟልቶ አምላክ የቸረህ
 ሀብታሙ አያሌው አንተ ብቻ ነህ።
 ዝናህም ታወቀ በሞላ አገሩ
 አንት ጀግና የናታን አያሌው ታምሩ።
 ከተወለደበት ወልደ ማርያም
 አያሌው ዐረፍህ ወይ ከቤተ ልሔም።
 እንዳገለገልኸው ቁመህ ማኅሌት
 አያሌው ዐደርህ ወይ ተክለ ሃይማኖት።
 መዝሙር ማኅሌቱ አላለቀም ገና
 አሁንም ታቀርባለህ ሐዲስ ምስጋና።
 ፍጹም ቅን እስራኤል የሌለህ ተንኮል
 አያሌው ታምሩ አንተ ናትናኤል።
 አንተ ብቻ ነበርህ የኔማ መከታ
 ፍጹም ርኅሩህ አባት ፍጹም ሙሉ ጌታ።
 ዘወትር እኖራለሁ ፍቅርህን አንግቤ
 ላትወጣ ገብተሃል ቤት ሠርተህ ከልቤ።
 ግርማ ሞገስህም አይረሳም ከቶ
 እግዚአብሔር ሀብተ ፍቅር ሰጥቶሃል አሟልቶ።
 ክብርህ መፈራትህ አይረሳምና
 ዘወትር ይታየኛል በዐይነ ሕሊና።
 አይረሳም ከቶ ፍጹም ደግነትህ
 መንፈስ እግዚአብሔር ነው ያለው በላይህ።

አባቴ።

(ከናትናኤል አያሌው።)

«ውድ አባቴ አለቃ አያሌው ታምሩ ለሕይወቴ የሚያስፈልጉኝ ነገሮች ሁሉ እንዳይጓደሉብኝ በመጠንቀቅ በፍቅርና

በምክር አሳድጎኛል። ሕይወቴን በምን ዐይነት መልኩ መምራት እንዳለብኝ ከሱ ሕይወት ተምሬያለሁ። ጥንካሬንና በእምነት መጽናትን አስተምሮኛል። ሃይማኖቱንና ኢትዮጵያዊነቱን አውርሰኛል። ከሱ የወረሰኝቸው ነገሮች ሁሉ የሁል ጊዜ ኩራቴ ናቸው። አባቴ ከሚወዳት እናታችንንና ከእኛም ከልጆቹ በመለየቱ በጣም ባዝንም በቅንነት ያገለገለው አምላካችን እግዚአብሔር የጥሩ ሥራውን ዋጋ እንደሚከፍለው ስለማምን በዚህ እጽናናለሁ።»

*****
*****

«የውድ አባቴ የአለቃ አያሌው ታምሩ ከዚህ ዓለም በሞት መለየት የዘለዓለም ኀዘኔ ቢሆንም፤ አባቴ በሕይወት ዘመኑ ለመላው የኢትዮጵያ ሕዝብ የነበረው ፍቅር፣ አገር ወዳድነት፣ የሃይማኖት ጽናት የማይረሱኝና መንፈስ ጠንካራ እንድሆን የረዱኝ፣ ምን ጊዜም የማይናወጡ ምክሮቹና ትምህርቱ ቢሆኑም የአባቴ የአለቃ አያሌው ሞት በጸጸት ዐብሮኝ ይኖራል። ልዑል እግዚአብሔር ነፍሱን በገነት ያኑርልኝ፤ ለውድ ባለ ቤቴና ለልጆቹ ጽናቱን ብርታቱን ይስጥልኝ፤ አሜን።»

(ወ/ሮ መንግሥት አወቀ።)

«ውድ አባቴ አለቃ አያሌው ታምሩ በሕይወት ዘመናቸው፤ ሰዎች በምድር ላይ እስከሚቆዩበት ጊዜ የሚፈታተኗቸውን ችግሮች የመቋቋም ብርታት እንዲያገኙ ከማር፣ ከወተት ከሚጣፍጠው አንደበታቸው በሚለግሱት ሃይማኖታዊ ምክር በመመገብ ካለ መኖር ወደ መኖር ያመጧቸው ልጆቻቸው በሺዎች የሚቆጠሩ ይኖራሉ። የአባቴ የአለቃ አያሌው ታምሩ ሞት ለኔ መሪ የማይረሳ ኀዘኔ ቢሆንም፤ ሞታቸው በኢትዮጵያውያን አፍቃሪዎቻቸው ሕያው በመሆኑ እኮራለሁ። እግዚአብሔር ነፍሳቸውን በገነት ያኖርልኝ ዘንድ፣ ብርታቱንና ጽናቱን ለቤተ ሰባቸው እንዲሰጥልኝ የዘለዓለም ጸሎቴ ነው።»

(አቶ ዘውዱ አወቀ።)

«የተከበሩ የሊቁ አባታችን ከዚህ ዓለም በሞት መለየት ለኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ሃይማኖታችን እምነትና ጽናት ትልቅ ጉድለት እንደ ሆነ የታወቀ ነው። ነገር ግን ከዐቅም በላይ የሆነውን መቀበል ግዴታ ስለ ሆነ እያለቀስን እንሰናበታለን። እሳቸውን የሚተካ እግዚአብሔር እንዲሰጠን፣ አባታችንንም በገነት እንዲያስቀምጥልን፣ ለቤተ ሰባቸው መጽናናትን እንዲሰጥልን እንጸልያለን።»

(ወ/ሮ የሺዓለም አወቀ።)

«አክብሮቴ በሕይወት እስካለሁ ለማይለየኝ አባቴ አለቃ አያሌው ታምሩ የነበረኝን ፍቅርና ከበሬታ ለመግለጽ ዐቅሙም፣ ዕውቀቱም ባይኖረኝ፤ ውድ አባቴ እውነተኛውን የእግዚአብሔር መመሪያ በምድር እስከ ቆዩባት ጊዜ በተግባር በማስተማር የተረገጡም፣ የሚፈታተኗቸውን በማፍረክረክ ድባቅ መቱ ኀያል የሃይማኖት መሪዎችን እንደ ነበሩ ኢትዮጵያውያን የመሰከሩላቸው በመሆኑ ምን ጊዜም በሕይወት ዘመኔ ኩራቴና ጽናቴ እንደ ሆኑ ይኖራሉ። እግዚአብሔር የውድ አባቴን ነፍስ በገነት እንዲያኖርልኝ በጸሎቴ እየለመንኩኝ፤ ውድ ባለ ቤታቸውንና ልጆቻቸውን በሙሉ ያጽናልኝ፤ አሜን።»

(ወ/ሮ ፀሐይ ኀይሌ ክንፉ።)

የኅዘን ምክክራዊዎች።

«ከቡር አባታችን አለቃ አያሌው ታምሩ ትልቅ ኢትዮጵያዊ ከመሆናቸው በላይ ትምህርታቸውን ሰምቼ ነው እንጂ የማውቃቸው ከዚያ በፊት አላውቃቸውም ነበር። እሳቸው የማይፈሩ ደፋር፣ ለመሥዋዕትነት የተዘጋጁ አስተማሪ ነበሩ። እስከ ዕለተ ሞታቸው ድረስ ስለ እውነት የሚናገሩ። እኔ እሳቸው የወሰዱትን አርምጃ ሁሉ በእውነቱ ሙሉ በሙሉ በእምነት የምደግፈው ነው። እውነተኛ ሰው ስለ ሆኑ። በዚህ ወቅት የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ታላቅ ወንጌላዊ መምህር በማጣቷ ሁላችንም ኅዘኗን ተካፋይ ነን ። ለቤተ ሰባቸውም ጽናቱን ይሰጥ። እግዚአብሔር ነፍሳቸውን ይማር። አሜን።» (ፕሮፌሰር ነቢያት ተፈሪ።)

«የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን የድሮ ታላላቆችን ሰዎች መጽሐፋችን የቤተ ክርስቲያን ዐምጻ ወድጻ ይላቸዋል። ዐምጹም፣ በራጁም ሲል ነው። መጽሐፈ ሲኖዶስ፤ «እኮ መካን ዘይቁድሶ ለሰብእ አላ ሰብእ ይቁድሶ ለመካን።» «ቦታ ሰውን እይቀድሰውም፤ ሰው ነው ቦታን የሚቀድሰው፤» ማለቱ ነው። አለቃ አያሌው ያሉበትን ቦታ የሚያስመሰግኑ ናቸው። እንደ አለቃ አያሌው ያለ ትልቅ ሰው የሌለበት አገር እንደ ባዶ ነው የሚቆጠረው። በሀገራችን እርግጥ ብዙ ሊቃውንት አሉ። ነገር ግን አለቃ አያሌው ከነሱ የሚለዩት የእውነተኛውን ይናገራሉ። በሚናገሩበት ጊዜም ሰው ምን ይለኛል ሳይሆን እግዚአብሔር ምን ይለኛል በማለት ነው። እንደ እሳቸው ያሉ ሰው የሌሉባት ቤተ ክርስቲያን ታላቅነቷ እንዴት? እውነት ተናጋሪው ማን?» (ፕሮፌሰር ጌታቸው ኃይሌ።)

«አለቃ አያሌው ተአምሩ የኢትዮጵያ ታላቅ ሊቅ ነበሩ። እሳቸውን የሚመስል ወይም የሚተካ የለም። በቤተ ክርስቲያንም ሆነ በቤተ መንግሥት ስለ ኢትዮጵያ ታሪክ ተጠያቂ ነበሩ። ሰው ሆነው በሞት ስለ ተለዩን ኃዘኑ ለኢትዮጵያ ሕዝብና ለአለው ትውልድ ነው። ነፍሳቸውን በአብርሃምና በይስሐቅ ቦታ ኃያሉ እግዚአብሔር ያሳርፍ።» (አቶ ሙባላ ፀብተ ጌዮርጊስ።)

«ነሐሴ ፳፱ ቀን ፲፱፻፺፱ ዓመተ ምሕረት።

በስመ አብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ ፩ አምላክ። አሜን።

ለተወዳጅ ልጆቻቸውና በአለቤታቸው ወለተ ሰንበት እንዲኹም የአለቃ አያሌው ተአምሩ ወልደ ጊዮርጊስ ልጆችም ሆነ የልጅ ልጆች። በጣም የአለቃ አያሌው ተአምሩ ከዚህ ዓለም መለየት ማለት ለመላው ኢትዮጵያ ሞት መሆኑ ግልጽ ነው። የሃይማኖት መሪ፤ የማተሳታትን ተከራካሪ፤ የጾም የጸሎታችን አዘውታሪ፤ የሊቀ ሊቃውንት አስተማሪ፤ የመናፍቃን ተከራካሪ፤ የመጻሕፍት ፈታች የቅኔው ገበሬ፤ የድጓው የመቋሚያው በሬ፤ ወይ አለቃ አያሌው ነሐሴ ፲፯ ተቀበረ ዛሬ። የኢትዮጵያ ዐይኗ ወጣ ዛሬ። እዘኑ እንዘን ዋእኔን ምእመናት ምእመናን፤ ጠፍቷል ዐይናችን። እኛ እንደምናውቀው ሁሉ ዓለም ከተፈጠረ ዘመን ከተቆጠረ ጀምረው ሊቁ አለቃ አያሌው ተአምሩ የመጽሐፉ ጌታ አዋጠው ጠቅላላ ለሁሉም ተስማሚ የሆነውን በአስተዳደር ሊቀ ሊቃውንት ተመለሱ ይህ ሕግ የኩሊክ ሕግ ቢሉ የተነሡ የጥቅም ፈላጊ ምሁር ነኝ የሚሉ የመናፍቅ ተከታይ ወይም ተባባሪ ሕጉን በመጣስ እንቢ ቢሉአቸው ከራሴ ውርድ ነኝ ብለው ደጉ አባታችን አለቃ አያሌው ተአምሩ ወልደ ጊዮርጊስ በመሪነታቸው አውግዘው እንደ አርዮስ ለይተው የፍራት መንፈስ ወይም የአፍቅሮ ንዋይ ሳይከተሉ የሃይማኖት መሪ የሆኑት ለግል አራሳቸውን ሞት ሳይፈሩ ስለ ሃይማኖት ሲዋጉ መቆየታቸው ግልጽ ነው። ለኛ በጽሑፍ ተገልጾልን ስናዝን ቆይተናል። ሞታቸውን በሰማነ ጊዜ ብቻቸውን አይደለም የሞቱ ሀገሪቱ ናት የሞተች። አሁንም ከቡር ሞቱ ለጻድቅ በቅድመ እግዚአብሔር ነው። ለወደፊቱ ልጆች ሆይ! እንደሳቸው እንድትሆኑ ነው የምንለው። ኢየሱስ ወልድ ግብረ አቡሁ። የሆነው ሁኖ ጽፈውልን የነበረው ሦስት ገጽ ለልጆቻቸው ልንል እናንተም እንደሳቸው ያርጋችሁ ከአባታችን ረድኤት በረከት ከመጻፉም ሆነ ከመቋሚያው ወይም ከልብሳቸው በዚህ ገዳም ቋሚ ተጠሪ ነበሩ። ምኞታቸው የነበረው ብዙ ነው። አራቱን ገጽ ምንጣፍ ከአብራኬ ከወጡትም ሆነ ከመንፈስ ቅዱስ ልጆች ተቀብዬ እችላለሁአለሁ ብለው ነበረ። አሁንም እኛ ግን ለዘለዓለም ጸሎታ ለማርያም ወስክለታ ለነፍሰ አቡነ ወልደ ጊዮርጊስ ያድኅኖ እመአተ ወልዳ፤ ለወለተ ሰንበት ይዕቀባ እመአተ ወልዳ ሳይባል አይውልም። እኛ ያለንበት ቦታ ሽቅብ ቢአዩት ሰማዩ እሩቅ ነው ቁልቁል ቢአዩት ምድሩ ጥብቅ ነው። ድምፁ አራዊት፣ ግርማ ሌሊት ነው። ከቡር አባታችን ከዋሻው ታቦቱ ሲወጣ ቦታውን ስለሚአቁት በአለፈው ጊዜ ስምንት ሺሕ ብር ሰጥተው መንበር አሠርተው ገብቶአል። አሁንም ምኞታቸው የነበረ ገና ምንጣፍ ሁለተኛ መቋሚያ ጸናጽል ሦስተኛ መጻሕፍት አራተኛ መቀደሻ ልብስ ነበረ። መራጉት ማለት ደወል ነበረ። እራሳቸው ሠርተው አሰማርተው ሃይማኖት መርተው የተራቡ አብልተው የተጠማ አጠጥተው ገዳማትን እረድተው ነው የአለፉ። በጣም የማይዘነጋው የአባታችን ለሦስት መቶ ሰባት ዓመት የቆዩት አባት ነሐሴ ፯ ቀን ተገልጸው ወልደ ጊዮርጊስ ብላችሁ ስም ጥሩ ተብሎ ተነግሮናል። ለራሳችሁ እዘኑ እንጂ ለአባታችን አትዘኑ። እናታችንን መጥናችሁ ጠውሩ። ለእኛም በአታችንን እረጅ ስለ አጣነ እዘኑልን እንላለን የበኩረ አብ መድኃኔ ዓለም ዋሻ ፍጹማን ገዳም። ሰላም እግዚአብሔር ለሁሉም የእግዚአብሔር ጸጋ አይለያችሁ።»

(የበኩረ አብ መድኃኔ ዓለም ዋሻ ፍጹማን ገዳም ቅዱሳን አባቶች።)

*****

«በስመ አብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ አሐዱ አምላክ። አሜን።

«ዐሳቤ እንደ ዐሳባችሁ መንገዴም እንደ መንገዳችሁ አይደለምና ይላል እግዚአብሔር። ሰማይ ከምድር ከፍ እንደሚል እንዲሁ መንገዴ ከመንገዳችሁ፣ ዐሳቤ ከዐሳባችሁ ከፍ ያለ ነው።» (ኢሳ፤ ፶፭፤ ፰-፱።)

ፈጣሪያችን ልዑል እግዚአብሔር ቢታላቁ ነቢይ በኢሳይያስ ዐድሮ የተናገረውን ይህን ኃይለ ቃል የመረጥንበት ምክንያት አለን። ይኸውም አባታችን አለቃ አያሌው ታምሩ እንደ ወንጌሉ ቃል የሐዋርያነት አገልግሎታቸውን ደከመኝ፤ ሰለቸኝ፤ አመመኝ ሳይሉ በቤተ ክርስቲያን ዐውደ ምሕረትም ሆነ ሰዎች መልእክታቸውን ሊያዳምጡ በሚችሉበት መንገድ ሁሉ በየግል ሕይወታችን ለሚገጥመን ችግር ሳይቀር ሲያስተምሩን ሲመክሩን የነበሩት አባታችን አለቃ አያሌው ታምሩ ዓረፍተ ዘመናቸው ደርሶ ወደ ፈጣሪያቸው ሄደዋል። እኛ ግን ገና ከልጅነታቸው ጀምሮ ሲሟገቱላት የነበረችው አገራችን ኢትዮጵያ ድኻ ተበደለ፤ ፍርድ ተጓደለ የሚል መሪ፤ ቤተ ክርስቲያናችንም አብያተ ጣቦታት ይዘጉ አብያተ ክርስቲያን ይከፈቱ የሚል እረኛ አግኝተው አባታችን አለቃ አያሌውም እንደ አረጋዊው ስምዖን፤ «አምላኬ ሆይ አሁን ባርያህን በሰላም አሰናብተው፤ ዓይኖቼ የቅድስት አገር ኢትዮጵያንና የተዋሕዶ ሃይማኖታችንን ትንሣኤ አይተዋልና፤» ብለው ይሰናበታሉ ብለን ነበር የምናስበውና የምንመኘው። ግን አልሆነም። ምክንያቱም ከላይ ነቢዩ እንደ ጻፈልን ከእኛ ዐሳብ ይልቅ የእግዚአብሔር ዐሳብ ከፍ ያለ በመሆኑ ነው።

ሁላችንም እንደምናውቀው በባህላችን ማንም ሰው ከሞተ በኋላ የሚነገርለት ታሪክ ጎጥኦ ጸድቅ፤ ንፋጉ ቸር፤ ጨካኙ ርጎሩጎ ነበር ተብሎ ነው። ስለ አባታችን ስለ አለቃ አያሌው የምንናገረው ግን ሐሰት የሌለበት እውነት መሆኑን በሕይወት ዘመናቸው ያበረከቱት አገልግሎት ምስክር ነው። ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ፤ «መንፈስ ቅዱስ ያደረበት ሰው ግን ሁሉን ይመረምራል፤ እሱን ግን የሚመረምረው የለም።» (፩ ቆሮ፤ ፪፡ ፲፭።) ብሎ እንደተናገረው ለአባታችን ለአለቃ አያሌው የተሰጣቸውን ጸጋና ዕውቀትም መርምሮ ለማወቅ ለሌላውም ለማስረዳት፤ ሲሆን ከሳቸው የበለጠ፤ ካልሆነም የሳቸውን ያህል ጸጋና ዕውቀት ያለው መሆን አለበት። በዚያውም ላይ ሰው የማያውቃቸው ቢሆን ኖሮ የዐቅማችንን ያህል በተናገርን ነበር። በዚህም ምክንያት እኛ የመንፈስ ቅዱስ ልጆቻቸው የምንለው ቸግሮናል። ቢሆንም ዐብረናቸው ብዙ ዘመን ከማሳለፋችን የተነሣ ከሳቸው ሕይወት ከተማርናቸው ብዙ ቁም ነገሮች ለማስታወስ ያህል ጥቂት ብቻ እናዘክራለን።

ቅድስት ቤተ ክርስቲያናችን ብዙ ሊቃውንት ነበሯት፤ አጅንም አሏት። አሁን በእኛ ዘመን ካሉት ሊቃውንት ግን አባታችን አለቃ አያሌው በብዙ ነገር ይለያሉ።
ይኸውም፤

፩፤ ከፈጣሪያቸው ያገኙትን ዕውቀት በልግስና ለሁሉም እንዲዳረስ ማድረጋቸው፤

በአባቶች አባባል ንብና መምህራን ንፋግ ናቸው ይባላል። ንብ ሳትናደፍ ማሯን አትሰጥም፤ መምህራንም በከፊል እንጂ ሙሉ ዕውቀታቸውን ለሰው አያካፍሉም። አለቃ ግን እንደ ውቅያኖስ ውሃ ናቸው። የውቅያኖስ ውሃ የቀጂው ዐቅም ማነስ ካልሆነ በስተቀር ሌትና ቀን ቢቀዱት ያልቅብኛል እንደማይል አለቃም የደቀ መዛሙርት ትምህርት የመቀበል ዐቅም ማነስ ካልሆነ በስተቀር ዕውቀታቸውን በልግስና በመስጠት፤ «ያለ ዋጋ የተቀበላችሁትን ያለ ዋጋ ስጡ፤ በልግስና የተቀበላችሁትን በልግስና ስጡ፤» የሚለውን የጌታችንን ቃል በትክክል የፈጸሙ ናቸው። (ማቴ፤ ፲፡ ፰።)

፪፤ ስለ እውነት በዐደባባይ በመመስከር፤

አባታችን አለቃ አያሌው ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በወንጌል፤ «በሰው ፊት በእኔ የሚያምንብኝን ሁሉ እኔም በሰማይ ባለው አባቴ ፊት አምነዋለሁ።» (ማቴ፤ ፲፡ ፴፪።) ብሎ ያስተማረንን ቃል በትክክል የፈጸሙ ናቸው። እውነቱን ብናገር እታሰራለሁ፤ እንደላለሁ፤ ከሥራ ብባረር ልጆቼና ቤተ ሰቦቼ ምን ይበላሉ የሚለው ሐሳብ በሳቸው ሕሊና አይታሰብም። ሌሎች መምህራንና ሊቃውንት እውነቱን እያወቁ በዐደባባይ ላለመመስከር የሚያቀርቡዋቸው ምክንያቶች ሁሉ በሳቸው ዘንድ ቦታ የላቸውም። ስለ ሆነም ሕይወታቸውን በሙሉ ስለ እውነት በመመስከር አሳልፈው እስከ መጨረሻይቱ ህቅታ ድረስ፤ እስከ ሞት ድረስ የታመኑ ሆነው ትልቅ አርያነታቸውን ትተውልን ዐልፈዋል።

፫፤ ትሕትናቸው፤

ሊቁ አባታችን በቤተ ክርስቲያን ካሉት የአገልግሎት ዘርፎች የሚጎድላቸው ሙያ አልነበረም። እሳቸው ግን አንድም ቀን በራሳቸው ዕውቀት ሲመኩ አልሰማንም። ለማስታወስ ያህል፤

ሀ፤ እኔ በሕይወቴ በቤተ ክርስቲያን ዐውደ ምሕረት ቆሞ እንደ ማስተማር የምፈራው ነገር የለኝም። ሁል ጊዜ አስተምር ሲሉኝ ርእሰ ይገፍ፤ መጽሐፍ ተመልክቼ ተዘጋጅቼ አላውቅም። አምላኬ የዛሬን አውጣኝ እያልኩ ነው የምቆመው። ከዚያም አምላኬ ያቀበለኝን ተናግሮ አበቃለሁ፤ እያሉ ይነግሩን ነበር። ይህ የሚያስረዳን ራሳቸውን ዝቅ አድርገው ለፈጣሪያቸው የሰጡ መሆናቸውን ነው።

ለ፤ የእግዚአብሔርን ኃይልነት የተረዱ ቅዱሳን ራሳቸውን ዝቅ አድርገው ነው የምናያቸው። ለምሳሌ ጸድቁ አብርሃም፤ «እኔ አመድ ነኝ።» ቅዱስ ዳዊት፤ «እኔ ትል ነኝ።» ቅዱስ ጳውሎስ፤ «እኔ ጭንጋፍ ነኝ።» እንዳሉ ሁሉ፤ አለቃም፤ «እኔ ለቤተ ክርስቲያን እንድጮህ አስሮ ያስቀመጠኝ ውሻ ነኝ።» በማለት እኛ የምንጠላውን፤ ሰው የምንሰድብበትን ቃል ለራሳቸው ሰጥተው እናያቸዋለን።

ሐ፤ አለቃ ወንጌል አስተምረው፤ ለተጠየቁት መልስና ማብራሪያ ሰጥተው ሲያበቁ፤ «እኔ ይህንን የምለው ከሰው በላይ ዐዋቂ ነኝ ብዬ አይደለም። ይህ የምነግራችሁ የወንጌል ቃል ነው እንጂ።» ነበር የሚሉት።

መ፤ አለቃን የሚወዳቸው፤ የሚያከብራቸው ብዙ ሰው ቢሆንም በስንዴ መካከል እንደ በቀለ እንክርዳድ ቤተ ክርስቲያንን የሚቃወሙ፤ እሳቸውን የሚጠሉ አይጠፉም። ደግሞ ሁሉን ሰጪ፤ ነሺ የሆነ እግዚአብሔር መሆኑን የዘነጉ ሰዎች፤ «ዐይነ ሥውር፤» በማለት አገልግሎታቸውን ለማዳከም፤ እሳቸውንም ለማበሳጨት ከመናገርም ዐልፎ በጽሑፍም የሚሰድቧቸው ነበሩ። እሳቸው ግን፤ «እግዚአብሔር የሰጠኝን ዐይነ ሥውር የሚለውን ስሜን እወደዋለሁ፤ እግዚአብሔር በግንባር ላይ የፈጠጠ አንድ አካል ወስዶ በዚያ ፈንታ ረቂቁን፤ ሰማያዊውንና ዘላለማዊውን ምስጢር የምመረምርበትን ጸጋ ሰጥቶኛል፤» በማለት ፈጣሪያቸውን ከልብ ያመሰግኑ ነበር። ከዕለታት አንድ ቀን አንድ ጋዜጠኛ በዚህ ዙሪያ ሲጠይቃቸው፤ «እኔ ዐይነ ሥውር በመሆኔ የጎደለብኝ ነገር የለም። ይልቁንም ዐይነ አለን የሚሉት ኢትዮጵያንና የኢትዮጵያን ቤተ ክርስቲያን ማየት አይችሉም። እኔ እየዳሰስኩ ላሳያችሁ ነው የምላቸው፤» በማለት መልሰዋል። በመቀጠልም ሲያብራሩ ጌታችንም ሲያስተምር፤ የሚሰማ ጆሮ ያለው ይስማ አለ እንጂ የሚያይ ዐይን ያለው ይይ አላለም ብለው ዐይን ቢሞት ራሱን ብቻ እንጂ ሌላውን እንደማይጎዳ፤ ጆሮ ባይሰማ ግን ሌሎችንም የሰውነት ክፍሎች ጭምር እንደሚጎዳ በሰጡት ማብራሪያ በመንፈሳዊውም ሆነ በሳይንሳዊ መንገድ የሚመጣውን ጥያቄ አስደናቂ በሆነ አመላለስ በአራት ነጥብ ዘጉት። ዕፁብ ድንቅ ከማለት በስተቀር ሌላ ምን ይባላል!!!

፬፤ ለማንኛውም ጥያቄ ፈጥኖ ተገቢውን መልስ መስጠት፤

መቼም አለቃ የማይጠየቁት ነገር የለም። ጠያቂው ለማወቅ (ለመማር)፤ ለመከራከር፤ ወይም ጋዜጠኛ ሆኖ ይህንን አሉ ብሎ ለሌላው ለማሳወቅ ሊሆን ይችላል። ስለ ሃይማኖትም ሆነ ስለ አገር ወይም ስለ ዓለም፤ ስላለፈውም ይሁን አሁን እየሆነ ስላለው ወይም ስለ ወደፊቱ፤ ብቻ ምንም ዓይነት ጥያቄ ቢጠየቁ ፈጣንና የማያዳግም መልስ ይሰጣሉ እንጂ፤ ቆይ መጽሐፍ ተመልከቼ፤ ከመምህራን ተማክሬ፤ ብሎ ቀጠሮ መስጠት የለም። ይህም የአለቃ ዕውቀት በትምህርት ብቻ የተገኘ ሳይሆን ከእግዚአብሔር የተሰጠ መሆኑን ያረጋግጣል። እግዚአብሔር በብርሃኑ የልባቸው ሰሌዳ ላይ ቃሉን ጽፎ አስቀምጦላቸዋል። (ዕብ፤ ፲፥ ፲፭-፲፮።) ምሳሌ ለመጥቀስ፤ በመኖሪያ ቤታቸው ሲያስተምሩን በነበረ ጊዜ የዕለቱን ትምህርት ከጨረሱ በኋላ ከተማሪዎች አንዱ ስለ ዕለተ ምጽአት የሚያስጨንቀውን ጥያቄ እንዲህ በማለት አቀረበ። «እንኳን ምድር ተጨምራ ሰማይ ብቻውን የት ይቀመጣል?» አላቸው። «አስብ ያለው የሜዳ አይጥ ምን ይበላል ብሎ ይጨነቃል፤» ካሉ በኋላ፤ «ሰማይና ምድር የመጡበትን ታውቃለህ?» አሉት። «አላውቅም፤» አላቸው። «እንግዲያውስ ያመጣቸው ወደ ቦታቸው ይመልሳቸዋል፤» በማለት አጥር ምጥን ያለ መልስ ሰጡት። በዚህ ሁኔታ እሳቸውን ጥያቄ የጠየቁ ሁሉ በመልሱ ተገርሞ ተደሞ መሄድ ብቻ ነው።

፭፤ የመጻሕፍትን ቃል በዘፈቀደ መተርጎም እንደማይገባ፤

ከጥንት ጀምሮ ለሃይማኖት መለያየት ዋነኛ ምክንያት የሆነው ቃለ እግዚአብሔርን እንደ ራስ ስሜት በመተርጎም የሚመጣ ችግር በመሆኑ በዚህ በኩል ከፍተኛ ጥንቃቄ እንድናደርግ አስተምረውናል። ለምሳሌ፤

ሀ፤ የአብራም ሚስት ሶራ መካን ስለ ነበረች አብራም ከአገልጋዩ ከአጋር ልጅ እንዲወልድ ከፈቀደችለት በኋላ አጋርን ከነ ልጇ ከቤት እንዲያስወጣት ማድረጓ፤

ለ፤ እግዚአብሔር ለአብርሃም ቢቃል ኪዳን የሰጠውን ልጁን ይስሐቅን ሠዋልኝ ብሎ መፈተኑ፤

ሐ፤ የይስሐቅ ልጆች ዔሳውና ያዕቆብ ገና በማሐፀን ሳሉ የሠሩት ጽድቅና ኃጢአት ሳይኖር፤ «ያዕቆብን ወደድሁ፤ ዔሳውን ጠላሁ፤» ብሎ እግዚአብሔር መናገሩ፤

እነዚህና የመሳሰሉትን ኃይለ ቃላት ስንመለከት የማይቆረጠሙ የአድማስ ድንጋዮች መሆናቸውን እንገነዘባለን። ሆኖም አንዳንድ መምህራን የተለያዩ አስተያየት ይሰጣሉ። አባታችን አለቃ አያለው ግን እነዚህን የመሳሰሉትን ትምህርቶች እንደ ተጻፉ ከመቀበል በስተቀር ሌላ ፍልስፍና ውስጥ መግባት እንደ ሌለብን፤ ከዚህም ሌላ እንደ ራዕዩ የሐንስ የመሳሰሉት የትንቢት መጻሕፍት ጊዜ ብቻ የሚተረጎማቸው መሆኑን አስገንዝበውናል።

፮፤ ለእመቤታችን ያላቸው ፍቅር፤

እመቤታችን ቅድስት ድንግል ማርያም ዓለም ሳይፈጠር አስቀድሞ በአምላክ ልቦና ታስባ የነበረች፤ ዓለም ከተፈጠረ

በኋላም የአምላክ እናት ስለ መሆኗ በብዙ ምሳሌና ትንቢት ሲነገርላት የኖረች፤ ጊዜው ሲደርስ አምላክን በድንግልና ፀንሳ በድንግልና የወለደች፤ ከሰው ዘር ሁሉ ተለይታ ጸጋን የተሞላች ነች። ይህ ትምህርት በአለቃ አያሌው አንደበት ሲነገር ልዩ የሆነ ጣዕም አለው። «ልብ ካዘነ እንባ አይገድም፤» እንደሚባለው ስለ መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስ መከራ መስቀልና ስለ እመቤታችን ስደት፤ ስለ ቤተ ክርስቲያን ፈተናና ስለ ኢትዮጵያ ቸግር ሲናገሩ እንደ ክረምት ዝናም ሳያቋርጥ የሚፈሰው ዕንባቸው ምን ጊዜም የማይረሳ ነው። በተለያዩ ጊዜም ከቤተ ክርስቲያን ውስጥም ሆነ ከውጪ የሚነሡ መናፍቃን በእመቤታችን ላይ ለሚናገሩት ጸያፍ ነገር ሁሉ ትክክለኛውን መልስ በመስጠትና በእመቤታችን ስም ብቻ ሁለት መጽሐፍትን በማዘጋጀት ሰው ሁሉ ቅድስናዋንና ክብሯን ዐውቆ እንዲያከብራት በብርቱ ተማጽነዋል። በመጨረሻም ለዕረፍታቸው ጥቂት ቀናት ሲቀር፤ «እኔ የሚያሳዝነኝ በሰማንያ አራት ዓመቱ የእመቤታችንን ውዳሴ ማቋረጥ ነው፤» በማለት በደዌ ተይዘው እንኳ ውዳሴዋንና ቅዳሴዋን እንደ ተለመደው ቆመው ባለ መተርጎማቸው ሲቆጩ ሰምተናል። ይህ ለእመቤታችን ያላቸውን ታላቅ ፍቅር ያስገነዝባል።

፯፤ ለአገራችን ኢትዮጵያና ለቅድስት ቤተ ክርስቲያን ያላቸው ፍቅር፤

አገራችን ኢትዮጵያ ከጥንቱ የሰው ዘር መገኛ ከመሆኗ ጀምሮ ሥጋዊውንም ሆነ መንፈሳዊውን በረከት ከእግዚአብሔር የተቸረች አገር በመሆኗ የእግዚአብሔር ርስት፤ የእመቤታችን የዐሥራት አገር ነች። ለወደፊትም ከዓለም ተለይታ በአንዲት ተዋሕዶ ሃይማኖት እስከ ዕለተ ምጽአት ድረስ ወልድ ዋሕድ በማለት ጸንታ የምትኖር በመሆኗ የአገሪቱን ቃል ኪዳን እንድንጠብቅ አስጠንቅቀውን ዐልፈዋል። ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ ለሀገሩና ለወገኖቹ የነበረውን ፍቅር እንዲህ በማለት እንደ ገለጸው፤ «ስለ ክርስቶስ እውነቱን እነግራችኋለሁ፤ ሐሰት አልናገርም፤ ምስክሪም በልብናዬ አድሮ ያለ መንፈስ ቅዱስ ነው። በጊዜው ሁሉ በልቤ እጅግ እንደማዝን፤ እንደምቆረቆር፤ እጸልያለሁ፤ እኔ ከክርስቶስ እለይ ዘንድ፤ በሥጋ ዘመዶቼ፤ ወንድሞቼ ስለ ሚሆኑ ስለ እስራኤል።» (ሮሜ ፱፥ ፩-፫።) አባታችን አለቃ አያሌው የወቅቱ የቤተ ክርስቲያን መሪዎች ከአገልግሎት ገበታቸው ገፍተረው ቢጥሏቸውም እሳቸው ግን የአገሪቱንና የቤተ ክርስቲያኑን ውድቀት በማየት እያዘኑና እያለቀሱ ቸግሩን እንዳረገዙ ሳይገላገሉ ወደ ዘላለም ቤታቸው ተጉዘዋል። ቅዱስ ጳውሎስ፤ «...የቀረውን ነገር ሳልቆጥር ዕለት ዕለት የሚከብድብኝ የአብያተ ክርስቲያናት ሁሉ ሐሳብ ነው፤» (፪ ቆሮ፤ ፲፩፥ ፳፪-፳፰።) ይል እንደ ነበር የአለቃም የሀገርና የቤተ ክርስቲያን ፍቅር ከሐዋርያው ጋር ተመሳሳይ ነበር ማለት ይቻላል።

፰፤ አንዴ የሰሙትን አለመርሳት፤

አባታችን ይህን ሁሉ ዕውቀት ያካበቱት በንባብ በመስማት ብቻ ነው። አንዴ የሰሙትን ቃል መዝግቦ የሚይዝ ልዩ አእምሮ ነበራቸው።

ማጠቃለያ፤

ቀደም ሲል እንደ ጠቀስነው አለቃ አያሌው ወንጌልን በማስተማርና ለመናፍቃን መልስ በመስጠት ብቻ አላበቁም። ከቤተ ክርስቲያን መሪዎች ጀምሮ የኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ሃይማኖትን እየለወጡ፤ ሥርዐቷን እየበላሹ ያሉትን ሁሉ በተሰጣቸው ሥልጣን አውግዘዋል። በዚህም ብዙ ቸግርና ተቃውሞ እንደ ገጠማቸው ሁሉም የሚያውቀው ነው። እሳቸው ግን ቅዱሳን ሐዋርያት፤ «ለሰው ከማድላት ይልቅ ለእግዚአብሔር ማድላት ይበልጥብናል።» (የሐ፤ ሥራ ፭፥ ፳፱።) ብለው ስለ ሃይማኖታቸው እንደ ተጋደሉ፤ አባታችን አለቃ አያሌው ከእውነት መንገድ ቅንጣት ያህል ፈቀቅ ሳይሉ ለጥቂት ጊዜ ባደረባቸው ሕመም ተይዘው ባሉበት አልጋ ላይ ሆነው ሳይቀር ሥቃይና ጭንቀታቸው ስለ ሕመማቸው ወይም ስለ ቤተሰባቸው አልነበረም። ቅዱስ ጳውሎስ፤ «...ከዚህ በቀር ለቤተ ክርስቲያን ሳስብ ዘወትር ያገኘኝ ልዩ ልዩ መከራ ብዙ ነው።» (፪ ቆሮ፤ ፲፩፥ ፳፰።) እንዳለው እሳቸውም ትንፋሻቸው ቁርጥ እስክትል ድረስ፤ «ስለ ቤተ ክርስቲያን፤ ተነጋገሩ ዝም አትበሉ፤» እያሉ ይናገሩ ነበር። እንግዲህ አባታችን አለቃ አያሌው እግዚአብሔር በሰጣቸው ዕውቀትና ጸጋ ሐዋርያዊ አገልግሎታቸውን በሚገባ አጠናቀዋል። እንደ ቅዱስ ጳውሎስ፤ «ሃይማኖቴን ጠብቄአለሁ፤ ሩጫዬን ጨርሼአለሁ፤» ለማለት የተገባቸው ልብ ብሩሁ አባታችን ቀሪው የናጉት የምእመናን ነው ብለውናል። ስለዚህም እኛ ከፍርድ ለመዳን ዐቅማችን በፈቀደ መጠን እንደ አባቶቻችን ስለ አገራችንም ሆነ ስለ ቤተክርስቲያናችን ልዕልና ልንቆም ይገባል። (ዕብ፤ ፲፫፥ ፯።) ምናልባትም፤ አለቃ ሞተዋል፤ እንግዲህ ማን ይቃወመናል፤ የሚሉ አጽራረ ቤተ ክርስቲያን ካሉም እንዳይሞኙ፤ አለቃ አያሌው ከጸድቁ ከአቤል ጀምሮ እስከ ዛሬ ስለ እውነት ከሞቱ ቅዱሳን ጋር ዛሬም ይጮሃሉ፤ እንዲያውም የበለጠ። (ራእይ ፯፥ ፱-፲፩።)

ልብ ብርሃኑ አለቃ አያሌው የዐይናቸውን ብርሃን ሲያጡ፤ «በወሰድከው በዐይኔ ፋንታ ዕውቀትን ስጠኝ፤» ብለው

እንደ ጸላዩ እኛም፤ «በወሰድከው የቅዱሳት መጻሕፍትን ትርጉም ያበራልን በነበረው በአባታችን በወልደ ጊዮርጊስ ፋንታ በጎቻህን በትምህርትና በጸሎት የሚጠብቅ አባት ስጠን፤» እያልን የመከሩን ጌታ ልዑል እግዚአብሔርን በዕንባ እንለምናለን። እመቤታችንንም፤ «የዐሥራት አገርሽን ሰይጣን ሊያጠፋት አይገባምና በቀደመ ልመናሽ አስበሽ አስምሪን፤» እያልን በአማላጅነቷ እንማጸናለን።

ወስብሐት ለእግዚአብሔር ወለወላዲቱ ድንግል ወለመስቀሉ ክቡር።

ጸሎት፤

አ እግዚአ አእርፍ ነፍሰ አቡነ ወልደ ጊዮርጊስ።

አንብር ለነ ዲበ መንበሩ ኖላዊ ኄር ኢንኩን ከመ መርዔት ዘአልበ ኖላዊ ወኢያምስጠነ ተኩላ መሳጢ። (ምንጭ ቅዳሴ ማርያም ትርጉም)

(ከመንፈሳውያን ልጆቻቸው።)

*****

«አለቃ አያሌው ታምሩ በኢትዮጵያ ታሪክና እምነት ታላቅ ሊቅ ነበሩ። ስለ አለቃ አያሌው ለመናገር ወይም ለማውራት ትንሽ ከበድ ይላል። ልምዳቸው፤ ሰፊ፤ ዕውቀታቸው ከፍተኛ፤ አስተሳሰባቸው ጥልቅ ነው። የቱን ይገፍ፤ የቱን ልተው ስለሚያስኝ ከየት እንደምንነሣ ቢቸግረን ነው ይህን ማለታችን። አለቃ በዚህ በኛ ጣቢያ እንኳ ያልተናገሩበት ርእሰ፤ ያልመረመሩት ምስጢር የለም።»
(የቪ ኦ ኤ ጋዜጠኞች አዲሱ አበበና አሉላ ከበደ።)

*****

«የአለቃ ሞት ለኢትዮጵያውያን ይበልጥ ደግሞ ለኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ቤተ ክርስቲያን ከፍተኛ ኅዘን ነው። ንጉሠ ነገሥቱ ከሞቱ ወዲህ ትልቅ ብሔራዊ ኅዘን አድርጌ ነው የምገምተው። አለቃ የአገርም የሃይማኖትም ታላቅ ሕሊና ነበሩ ለማለት ይቻላል። በተለይ ባለፉት ጃና ፶ ዓመታት በኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ቤተ ክርስቲያን ለሀገር ደግሞ ከፍተኛ ትግል ያበረከቱ ራሳቸውም የተከበሩ አባትና በሞታቸውም ብዙ ነገር የምናጣ ነን። ለእውነትና ለአንድነት የቆሙ ይልቁንም የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ቤተ ክርስቲያን ትምህርት፤ ቀኖና በመጣሱ ብዙ ሲያዝኑ፤ ብዙ ሲያለቅሱ ተከታትዮአለሁ። የዛሬ ፲፩ና ፲፪ ዓመት ገደማ የቤተ ክርስቲያኒቱ እምነት ተዛባ ብለው ወጥተው በዐደባባይ በድፍረት ፓትርያርኩን በማውገዛቸው ፲፬ ልጆች ይዘው ብዙ መሥዋዕትነት መክፈል ነበረባቸው ። ለኢትዮጵያና ለኦርቶዶክስ ቤተ ክርስቲያን ሃይማኖት መረገጥ የሚያለቅሱ፤ አልቅሰው የሚያስለቅሱ፤ ወደ እግዚአብሔር የሚማልዱ አባት ነበሩና በሙያችን ረገድ እንደምታውቀው ብዙ ጊዜ ጦቢያ ላይ አውጥተናቸዋል። በመንግሥት ጋዜጣ ውስጥ እሠራ በነበረበት ጊዜ ለትንሹም ለትልቁም ጉዳይ ግዙፍ ሰው፤ ግዙፍ ዐዋቂ ሰው ስለ ነበሩ የምናማከራቸው፤ ትምህርት የሚሰጡን ስለ ነበሩ የእሳቸው ማለፍ ማለት ያለ ማጋነን ትልቅ የኃዘን ድባብ በሀገሪቱ ላይ እንደ ወደቀ አድርጌ ነው የማየው። እና ሕዝበ ክርስቲያኑን፤ በቅርብ ደግሞ ቤተ ሰባታቸውን፤ ልጆቻቸውን፤ የልጅ ልጆቻቸውን፤ ዐብረዋቸው በማጎበረ በኩር የተሰለፉትን ወገኖች ሁሉ እግዚአብሔር ጽናቱን እንዲሰጣቸው ምኞቱ ነው።»

(አቶ ሙሉጌታ ሉሌ።)

*****

«ክቡር አባታችንን አለቃ አያሌው ታምሩን የማውቃቸው ከልጅነቱ ጊዜ ጀምሮ ነው። በአቡነ ባስልዮስ ጊዜ የነበራቸው ከበሬታ ልዩ እንደ ነበረ ዐውቃለሁ። በቤተ ክህነት ብቻ ሳይሆን እስከ ቤተ መንግሥቱ ድረስ ልዩ ከበሬታ ይሰጣቸው እንደ ነበረ፤ በልዩ ልዩ በዓል ላይ እየተጋበዙ ንግግር ያደርጉ እንደ ነበረ ዐውቃለሁ። አብዛኛውን ጊዜ በሚያስተምሩበት ወቅት የአዲስ አበባ ሕዝብ እሳቸውን ለመስማት ከጫፍ ጫፍ ተንቀሳቅሶ መጥቶ የቤተ ክህነቱን አዳራሽ ይሞላው ነበር። በጣም ታላቅና የታፈሩ፤ የተከበሩ አባት፤ ሊቅ ነበሩ። ታላቅነታቸውን፤ ሊቅነታቸውን እኛ ብቻ ሳንሆን የምንመሰክረው በእምነት የማይመስሉን ክፍሎች ሳይቀሩ ያውቋቸዋል፤ እነሱም ቢሆኑ ምስክሮች ናቸው። የጠቅላይ ቤተ ክህነት ሥራ አስኪያጅ በነበርኩበት ወቅትም አለቃ አያሌው የሊቃውንት ጉባኤ ሰብሳቢ ነበሩ። በዚህ ጊዜም እሳቸውን ለማነጋገር በምፈልግበት ጊዜ የማነጋግራቸው

ወደ ቢሮዬ አስጠርቼ ሳይሆን ቢሯቸው ሄጄ፤ አክብሬ ነበር የማነጋግራቸው። ደፍረው ተናጋሪ ናቸው። በአስተዳደር ስብሰባ ላይም ሆነ በማንኛውም ስብሰባ ላይ ተገኝተው የሚናገሩት ግልጽ የሆነ ነገር ነው። ለቤተ ክርስቲያንቱ እድገት የሚሆነውን ሁሉ ሲናገሩ ባለ ሥልጣኖችን አይፈሩም ነበረ። በእሳቸው ከዚህ ዓለም በሞት መለየት ቤተ ክርስቲያንቱ በጣም ነው የተጎዳቸው። በዓለም ላይ ያሉ ክርስቲያኖች የሚያውቋቸው አባት ስለ ሆኑ ቤተ ክርስቲያንቱ ልታዝን ይገባታል። ነገር ግን ብዙ ሠርተው፤ ቤተ ክርስቲያንቱን አገልግለው፤ ሕዝቡን አስተምረው የተሰናበቱ ስለ ሆነ በዚህ እጽናናለሁ።»
(አቶ ዘመነ ህላዌ።)

*****

«የኢትዮጵያን ቤተ ክርስቲያን ትምህርተ ሃይማኖት ወይም ዶክትሪን በሚገባ የሚያውቁ ከጥንቶቹ ሊቃውንት አንዱ እሳቸው ናቸው። ባጠቃላይ ለትምህርተ ሃይማኖታችን ምስክር የሆኑ ከጥንቶቹ ከነ መምህር አካለ ወልድ የማመሳሰላቸው አባት ናቸው። የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ትልቅ ሰው፤ ትልቅ ምስክር አጣች። የምንጠይቀውም ያለ አይመስለኝም። በእርግጥ ሊቃውንት አሉ፤ ሞልተዋል። ግን ሃይማኖቴን፤ እምነቴን አሳልፌ አልሰጥም ብለው ያመኑበትን ሳይፈሩ ይናገራሉ? እንደ ሌሎቹ እንደነ ጴጥሮስ፤ እንደነ ጳውሎስ? ። ሰማዕት ናቸው በጠቅላላው። የሰማዕትነት ሥራ ነው የሠሩት። ለጥቅም ብዬ ሃይማኖቴንም ሆነ ታሪኬን አሳልፌ አልሰጥም ብለው የኖሩ አባት ናቸው። የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ትልቅ ሰው አጣች። ዕረፍተ ነፍስ ይስጣቸው። እሳቸውን የመሰለ የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን እንድታገኝ እንጸልያለን። ኃዘኑ የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ነው።»
(ሊቀ መዝሙራን ሞገስ ሥዩም።)

*****

«በሀገር ጉዳይ፤ በሃይማኖት ጉዳይ የሚነድ ስሜት የነበራቸው፤ ፍርሃት የሚባል ነገር የማይፈትናቸው፤ ሌሎች ሊናገሩት ያሰቡትን ተናግረው፤ አስተምረው ግዴታቸውን የሚወጡ አባት ነበሩ። በቤተ ክርስቲያን የፍቅርና የእንድኑነት ረታብ እየገባ፤ የምሁራን፤ የሊቃውንት ድኽነት እየታየ ነው ያለውና በዚህ ጊዜ ማረፋቸው፤ ከዚህም ሌላ ደግሞ ይህቺን ጥንታዊት፤ ታሪካዊት፤ ብሔራዊት ቤተ ክርስቲያን ለመናድ ብዙ አጽራረ ቤተ ክርስቲያን በዙሪያዋ በተሰለፉበት ጊዜ፤ እንደ አለቃ አያሌው ያሉ ብዙ ሊቃውንት በምትፈልግበት ጊዜ የእሳቸውና እሳቸውን መሰል ሊቃውንት መለየት ለሀገርም ለቤተ ክርስቲያንም ጉዳት ነው ብዬ ነው የማስበው።»
(መልአክ ሰላም ዳኛቸው ካሣሁን።)

*****

«ምትከና ተወዳዳሪ የማይገኝላቸው አባቴ አለቃ አያሌው ታምሩ በአምላክ ፈቃድ ያወቅኳቸው ልጅ ሆኜ በተግባረ እድ ትምህርት ቤት ነው። ስንተዋወቅ ከሌሎቹ ተማሪዎች ለይተው ወደ ቤታቸው እንድመጣ አድርገው፤ «በል አንተም ከኔ የምትፈልገውን፤ እኔም ከአንተ የምፈልገውን እንግሊዝኛ ቋንቋን (በብሬል) እንማማራለን፤» አሉኝ። በዚህ ምክንያት ከ1894 ዓመተ ምሕረት ጀምሮ አልተለያየንም። ከፋውንም ደጉንም ዐብረን አሳልፈናል። ሃይማኖቴን ያጠናክርኩት በማያወላውል አንደበታቸውና አስተማሪነታቸው ነው። በዚህ ሁሉ ዘመን አልጠገብኳቸውም ነበር። የማይጠገቡ መምህር ናቸውና። እሳቸው አልሞቱም፤ የሞተው ያልተጠቀመባቸው ነው። አሁን ምግባራቸውና ትሩፋታቸው በቀብራቸው ሥነ ሥርዓት ታይቷል። የሳቸው ተጽፎ የሚያልቅ አይደለምና መጽናናቱን ለሁላችንም ይሰጠን።በተጨማሪ የምሰጠው አስተያየት፤ የተከበሩና የተወደዱ አለቃ አያሌው ታምሩ ወደ ከርሠ መቃብር ወረዱ ማለት የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ሃይማኖትና የኢትዮጵያ ማስረጃዎች ዐብረው ተቀበሩ ማለት ነው። ዛሬ ገና የሃይማኖት ሕንጻ ፈረሰ።»
(መንፈሳዊ ልጃቸው አስፋው በላይ ወልድዬ።)

*****

«ታላቁ ሊቅ አለቃ አያሌው ታምሩ በዓለማችን ልዩ ተሰጥዖ አላቸው ከሚባሉ ድንቅ ሰዎች የሚመደቡ ሰው እንደ ሆኑ አምናለሁ። አለቃ አያሌው በጉባኤ ቤት የተማሩትን መንፈሳዊ ዕውቀት አምልተውና አስፍተው ማስተማራቸው አንዱ የሚደነቁበት ችሎታቸው ነው። እኔ ግን የማደንቃቸው በዚህ ችሎታቸው ሳይሆን በጉባኤ ቤት ወይም በመደበኛ ትምህርት ቤት ያልተማሩትን አጠቃላይ ዕውቀታቸውን ስመለከት ነው። አለቃ እኮ ተጠይቀው የማይመልሱት ነገር የለም። ስለ ሰው ዘር አመጣጥ፤ ስለ ዓለም ታሪክ፤ በተለይ ስለ ሀገራችን

ኢትዮጵያ፣ ከኩሽ ጀምሮ ስላለው ታሪኳ፣ ስለ ባህሏ፣ ስለ ወጓ፣ ስለ እምነቷ ወዘተ እንደ ውቅያኖስ ተቀድቶ የማያልቅ ዕውቀት ነበራቸው። «ኢትዮጵያኮ ሕዝቧ ብቻ ሳይሆን ምድሯም ክርስቲያን ነው። ቢቆፈር መስቀል፣ ጽናዕ ነው የሚገኝበት፤» ይሉ ነበር። እኒህን አባት በማጣታችን በጣም አዝናለሁ።» (ሊቀ ኅሩዖን በላይ መኮንን።)

*****

«በሕይወቴ ውስጥ እጅግ የተደሰትኩባቸው ጊዜአት ቢኖሩ ከክቡር አለቃ አያሌው ዘንድ ቀርቤ የተማርኩባቸው፣ ጥያቄዎቼ የተመለሱባቸው እነዚያ ድንቅ ጊዜአት ናቸው። ጥያቄዎቼ ግን አልተጨረሱም። አለቃ ግን ጊዜአቸውን ጨርሰው ተለዩኝ። ስለዚህ ከነ ጥያቄዎቼ ቀርፄአለሁ። «አባት እንደ ሌላቸው ልጆች አልተዋችሁም፤» ያለ አምላክ እሱ በፈቀደው ምትክ እንዲሰጠን እየለመንሁ ለቤተ ሰባታቸው መጽናናትን እመኛለሁ።» (የምን ጊዜም አክባሪአቸው ተማሪ ልዑል ሰገድ መሸሻ።)

*****

«አለቃ ብቸኛ የሃይማኖት መመኪያ፣ የምእመናኑ እውነተኛ ብርሃን ነበሩ። ከእሳቸው እግር ሥር ቁጭ ብዬ በመማሪያ በጣም ዕድለኛ ሆኜ ይሰማኛል። በእሳቸው ዕረፍት ያዘንን ሁሉ እመቤታችን ታጽናናን፤ የአለቃ አያሌው ምልክት ናትና።» (ተማሪአቸው ኃይለ ሚካኤል ገብረ ሕይወት።)

*****

«ዕውቁ መምህርና የተዋሕዶ አርቶዶክስ ሃይማኖት ብርሃን አለቃ አያሌው ታምሩ የሃማኖቲቱ መዝገበ ቃላት ነበሩ። ምን ጊዜም የማይፋቅና የማይረሳ የታሪክ ቅርስ ትተው አውርሰው አልፈዋል። ማንም ሰው ያልፋል። እሳቸውም አንድ ሰው ብቻ ተብለው መቈጠራቸው በጣም ያሳዝናል። እኔን ቅር ያለኝ በዕለተ ኅልፈታቸው በሀገር ውስጥ ባለ መኖሪያ በቀብሩ ሥነ ሥርዓት ላይ ሳልገኝ በመቅረቴ ነው።» (አቶ ደርቤ ሥነ ጊዮርጊስ።)

*****

«ዐሥር ሰዎች ሞተው ተቀበሩ ዛሬ፡
ድጓ ጸመ ድጓ
ብሉይና ሐዲስ
ቅኔና አቋቋም
መጸሕፍተ ሊቃውንት
እንዲሁም ቅዳሴ
መዋሥዕት ዝማሬ።»
(ባሕታዊ አምኃ ኢየሱስ ገብረ ዮሐንስ።)

*****

ከተለያዩ ድረ ገጾች የተገኙ የጎዘን መግለጫ መልእክቶች።

“አለቃ አያሌው ታምሩ የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን የቁርጥ ቀን ልጅ ናቸው። ቤተ ክርስቲያናችን አንድ እውነት መስካሪ አጥታለች። እግዚአብሔር ይሁናት።”

*****

“አለቃ አያሌው ታምሩ የኢትዮጵያ አርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ሊቀ ሊቃውንት ነበሩ። በየትኛውም የአገራችንን ታላቅነትና የሕዝቡን አርቆ አስተዋይነት በመመስከር ለባዕዳን እንዳናጎበድድ በመናገር የታወቁ ታላቅ ሰው ነበሩ። እግዚአብሔር አምላክ ነፍሳቸውን ከነ አብርሃም ከነ ይስሐቅ ጋር ያኑርልን። ለቤተ ሰባቸው መጽናናትን እንዲሰጥልን ጸሎታችን ነው።”

*****

“ታላቅ አባት ዛሬ ተለዩን። ቤተ ክርስቲያን እግዚአብሔር ይሁንሽ።”

*****

“እግዚአብሔር ነፍሳቸውን ይማር። እንደሳቸው ያለ ታላቅ ሰው ያኑርልን።”

*****

“እግዚአብሔር አምላክ እንደዚህ አይነቱን ሰው ስትወስድ እባክህ ሌላ ተካልን። ብልህ የሆኑና የሚመሩን ሰዎች እንዳጣን አንተ ታውቃለህ። ነፍሳቸውን ይማርልን።”

*****

“ኢትዮጵያ ታላቅ ሰው አጣች።”

*****

“እገሩ መቼም ሰው አይውጣበት የተባለ ይመስላል። በዚህ ዓመት ብቻ ሁለት ሌሎች ብርቅዬዎቿን አጥተናል። ሎሬት ጸጋዬንና ኢንጅነር ቅጣውን። እግዚአብሔር የሁሉንም ነፍስ ይማርልን።”

*****

“አለቃ አያሌው ታምሩ ምትክ የሌላቸው ኢትዮጵያዊ የተዋሕዶ ጠበቃ ነበሩ። እውነት ተናጋሪ ሐዋርያ ስለ ነበሩ አገር ውስጥም ከአገር ውጭም ያሉ አባት ተብዬዎች አይወዷቸውም ነበር። እንደውም በዕረፍታቸው እፎይታ የሚያገኙ ሳይመስላቸው አይቀርም። አባታችን በርካታ ደቀ መዛሙርትን ስላፈሩ ትምህርትና ምክራቸው ለዘለዓለም ሲነገር ይኖራል። በረከታቸው አይለየን።”

*****

“አምላክ ሆይ! ቤተ ክርስቲያንን አትርሳት። አንድ ትልቅ ቤተ መዘክር የሆኑና እውነት ተናጋሪ አባት አጥታለች።”

*****

“ለህልውናዋ ተሟጋች፤ ለደኅንነቷ ጸሊና ጸላይ ኢትዮጵያ ትልቅ አባት ዛሬ አጣች። ወዮልን ለኛ እኒህን የመሰሉ አባት በማጣታችን ማልቀስ ለራሳችን ነው። እሳቸው ወደ አባታቸው ወደ እግዚአብሔር ነው የሄዱት። ቤተ ሰቦቻቸውን እግዚአብሔር ያጽናቸው።”

*****

“ታላቅ ሰው ማጣታችንን ስሰማ በጣም ደነገጥኩ። እባክህ እግዚአብሔር ሊያስተምረን የሚችል እንደዚህ ዐይነት ሰው ፍጠርልን።”

*****

“ቸሩ መድኃኔ ዓለም ነፍሳቸውን ይማር። ቤተ ክርስቲያን ሰው አጣች።”

*****

“ታላቅ የኅዘን ቀን።”

*****

“ቤተ ክርስቲያን ትልቅ ሰው አጣች። አለቃ አያሌው ወደሚበልጠው ቦታ ነው የሄዱት። እኛ ግን ትልቅ አባት አጣን። በተለይ አሁን መናፍቃን የቤተ ክርስቲያንን ውድቀት ለማፋጠን እጅግ በሚተጉበት ጊዜ አቤቱ አንተ ስለ ቤትህ ከኛ የበለጠ ታስባለህና መልካም እረኛ ስጠን። ለምድ ከለበሱ ተኩላዎች ጠብቀን። የአባታችንን የአለቃ አያሌውንም ነፍስ በአብርሃም ዕቅፍ አኑር። አሜን።”

*****

“ልጅ እያለሁ ወላጆቼ ወደ አለቃ አያሌው ቤት ወሰዱኝ። ከልጅነታቸው ጀምሮ ዐይነ ሥውር የሆኑ ሰው አርቀው የሚመለከቱ ለእውነተኛ የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ቤተ ክርስቲያንና ለኢትዮጵያ አንድነት የቆሙ መሆናቸውን አይቼና ተደንቄ እንድመሰክር አደረገኝ።”

*****

“አለቃ አያሌው መቼም እምነታቸውን ለድርድር አቅርበው አያውቁም። መቼም ከደርግ ወይም ከወያኔ ጋር ተዛምደው አያውቁም። በኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ሥርዓት መሠረት ለድቮችና ለሀገራችን የቆሙ ነበሩ።”

*****

“እግዚአብሔር እንደዚህ ዐይነት ታላቅ ሰው ስለ ሰጠን አመሰግነዋለሁ። በሌላ በኩልም ሀገራችን በሚመጣው ትውልድ ውስጥ ልትተካ የማትችለውን ታላቅ ሰው በማጣቷ አዝናለሁ።”

*****

“እውነትን ለመናገር ጥንካሬና ድፍረት ነበራቸው። እግዚአብሔር ነፍሳቸውን በሰላም ያሳርፍ።”

*****

“በትንሹ ማለት የምንችለው “ሕይወት ያለው ኢንሳይክሎፒድያ” ነበሩ። በእርግጥም ትልቅ ሰው ማጣት ነው። እግዚአብሔር ነፍሳቸውን በሰላም ያሳርፍልን።”

*****

“ምንም እንኳን ከቤተ ክርስቲያን አገልግሎት ቢያገኟቸውም በአዲስ አበባ ግን የብዙ ክርስቲያኖችን ልብና አእምሮ ሊሰቡና ሊያሸንፉ ችለዋል።”

*****

«አለቃ አያሌው ኢትዮጵያ በዚህ ምእተ ዓመት ካፈራቻቸው ታላላቅ የቤተ ክርስቲያን ምሁራን አንዱ ነበሩ።

*****

“ለእኛ የሚያበረታታን እውነተኛና ታማኝ የቤተ ክርስቲያን አባት ስናጣ አለቃ አያሌው ግን የሄዱት ወደ ተሻለ የሰላም ቦታ ነው። የቤተ ክርስቲያን አባቶች በእምነቱ ብቻ ሳይሆን በሥልጣን ምክንያት መለያየታቸውን ካዩ በኋላ አለቃ አያሌው የባሰውን ሳያዩ ለመሄድ ወደ እግዚአብሔር የጸለዩ ይመስላል።”

*****

“አለቃ አያሌው ታምሩ ጥብቅ የሃይማኖት አባት ነበሩ። ለሆዳቸው ያላደሩ ነበሩ። እግዚአብሔር ነፍሳቸውን

ከጻድቃን ጋር ያድርገው። አሜን።”

*****

“እግዚአብሔር ነፍሳቸውን ይማር። ለኢትዮጵያም በእሳቸው እግር የሚተካ አባት ይስጣት። እኛ ግን ብዙ አጥተናል እግዚአብሔር ይሁነን። ለአባቶችም ማስተዋልን ያድልልን። አሜን።”

*****

«አለቃ አያሌው ስመ ጥሩ የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ሊቅ ነበሩ። ሁላችንም ልንረዳው የሚገባን የሊቀ ሊቃውንት መሞት የእግዚአብሔር ቁጣ በኢትዮጵያ ላይ መቀጠሉን ነው የሚያሳየው። አምላክ የአለቃ አያሌውን ነፍስ ከአብርሃምና ከይስሐቅ ጎን ያሳርፍ። በመጨረሻም አባ ጳውሎስ በዕድሜ ዘመናቸው በኢትዮጵያ ላይ ባደረሱት ጥፋት እንዲያዝኑና እንዲፀፀቱ አሳስባለሁ።”

*****

«ከአለቃ አያሌው ታምሩ ብዙ ነገሮች ተምሬ ስለ ነበረና ከሀገር ውጭ በመኖሬ ምክንያት ደግሜ ሳላያቸው ማረፋቸውን በመስማቴ በጣም አዘንኩ። አንድ ጊዜ ያደረጉትን ቃለ ምልልስ ሳስታውስ ዐሥራ ሦስተኛው ወር ጳውሎስ በስድስት መቶ ዓመት አንድ ጊዜ ሰባት እንደሚሆን ተናግረው ነበር። ያንንም የ”አስትሮኖሚ” ኮርስ ስወስድ ተማርኩት። የሚገርም ነው።”

*****

«ከሀገሬ ርቄ በምኖርበት ቦታ ይህን አስደንጋጭ ዜና ሰማሁ። አለቃ አያሌውን ከሕፃንነቴ ጀምሮ ዐውቃቸዋለሁ። ታላቅ ምሁርና ለቤተ ክርስቲያናችን እናት ነበሩ። በአዲሱ ሚሌንየም ዋዜማ እሳቸውን ማጣታችን በቁስላችን ላይ ጨው ይጨምርበታል እግዚአብሔር በሰላም ያሳርፋቸው። የአባታችን በረከት በሁላችን ላይ ይደር።”

*****

“ጥሩ አባት መምህርና መሪ ማጣት እንዴት ዐይነት ጉዳት ነው? አለቃ አያሌውን ዐይነ ሥውር ናቸው ያለው ማነው? አይደሉም። እንዲያውም በአእምሮአቸውም በልባቸውም ወደር የሌለው ብርሃን ያላቸው ነበሩ። የሳቸው ቅን አመለካከት፣ የሀገር ፍቅር ስሜትና የማይቀያየር አቋማቸው በኢትዮጵያውያን ሁሉ ላይ ዛሬም፣ ለሁል ጊዜም ተቀርጾ ሊቀር ይገባዋል። አሜን። እግዚአብሔር ነፍሳቸውን በሰላም ያሳርፍልን።”

*****

“በሦስት መንግሥታት ዕድሜያቸው አንድ ሕዝብን፣ አንድ ሃይማኖትን፣ አንድ እግዚአብሔርን ያገለገሉ አንድ አባት ተለዩን።”

*****

“አለቃ አያሌው በዓለም ትልቁ ቤተ መጻሕፍት ነበሩ። ዓለምም ቤተ መጻሕፍቱን አጣ። ለኢትዮጵያ ደግሞ መተኪያ የሌለው ነው። እግዚአብሔር ነፍሳቸውን ያሳርፍ አሜን።”

*****

“ከቡር ሞቱ ለአያሌው በቅድመ እግዚአብሔር፤ ካህናቲክ ይለብሱ ጽድቀ፤ ወጻድቃኒክ ትፍሥሕተ ይትፈሥሑ።”

*****

ለአለቃ አያሌው ታምሩ ዕረፍት መታሰቢያ የተበረከቱ የግእዝ ቅኔያት።

፩ኛ፤ ከመምህር ዘሚካኤል ይሁኔ።

ጉባኤ ቃና።

ሥምረተ ጳውሎስ ኅባእ ወኢትጽሐፍ ለወላዲክ ምስጢር፤
ኩሉ ፍጥረት አሜሃ አምጣነ ይጸውር ጸር።

ሥላሴ።

እብን ዘተበትከ እምደብረ ድማኅ እንበለ እድ፤
ወዐይነ ሐዲስ ዳንኤል ዘርእዮ ውስተ ቤተ ንጉሥ ኀያል፤
በሞቱ ደምሰሶ ለዘልዮን ምስል፤
አምጣነ ሀሎ ይቀውም ውስቴታ ለዘባቢሎን ደወል፤
እንበለ እድሰ ብሂለ ቃል፤
ዘእንበሌሁ ለዘር ሐዲስ ብሂል፤
ዘለብስዎ ኃጥአን አህባል።

መወድስ።

ሙሴ ኃያል ክቡደ መዝራዕት
ምስለ መላእክት መጠነ ወሐነጸ መቃብር፤
ውስተ ደብረ አሚን ናባው ከመ ትኩሞ ማኅደር፤
ሙሴ ባሕቱ በኢያእምር፤
ዝንቱስ ወልደ ጊዮርጊስ በብዙኅ አእምር፤
ደቂቀ ድማኅ ኢምምልክዎ
ከመ ስብኮ ላሕም አምለኩ በደብረ ኮሬብ ዘሠምር፤
ዘተግእዘሂ ለባሕቲቱ በመንኖ አብያት ዘውቅር፤
ሎቱ ኢይበልዎ ወልደ ወለተ ፈርኦን በአንክር፤
እስመ ሕማመ ሕዝብ አብደረ ትዕይርተ መስቀሉ ጸዊር፤
እምይደለው ለሰዓት ምስሌሆሙ በአኅብር።

፪ኛ፤ ከመምህር ምስጢር አሳየ በየነ ።

ጉባኤ ቃና።

ኢትዮጵያ ኢርእየት ወኢነጸረት ሕዋሳ።
እስመ ዘመዓልት ጽልመት ለኢትዮጵያ ወረሳ።

ሚ በዝኑ።

ኣ ድማኅ አብዛኒተ ወይሌ ወላሕ እግዚአብሔር ያክህልኪ
እንዝ ቀዳሚ ኅዘን ኢየኃጥአኪ ለኪ
እስመ እንበለ ወልድ ልሂቕ ወእንበለ አብ ናዛዚ ባሕቲተኪ ተረፍኪ።

ዘይእዜ።

ለኩሉ ዓለም ዘትመውቅ፤ ፀሓየ ዓለም ድማኅ እንዘ ትለብስ ጽልመተ
ብሉይ ኮከበ ሰማይ ተቆልቆለ ታሕተ
እንዘ ፈጣሪሁ የአምር በመልዕልተ መስቀል ጊዜ ሞተ
ለኩሉ ዓለም እስመ ኢተከሥተ
ብርሃነ ድማኅ ፀሓይ ዘያስተፌሥሕ አርድእተ
ለኩሉ ዓለም እስመ ኢተከሥተ።

፫ኛ፤ ከመምህር ግርማ ወርቁ።ዘአምላኪየ።

አያሌው ታምሩ ሊቅነ ዘጸውአከ ሀሎኑ
ከይደከ ጉባኤ ኒቅያ ወፃእከ አኮኑ
ዘእንበለ ይግበር ዳኅነ ጸሎቶ ለመልከ ጼዴቅ ካህኑ።

ሥላሴ ስለ አለቃ አያሌው ታምሩና ስለ መምህር ዘሚካኤል ይሁኔ የሚያወሳ።

ጸማዕነ ውኅለቅነ
ጽሙዓን ንሕነ ዘኢንሄሊ ዘእንበለ ቅዱስ ማየ ሊቃውንት እሙንቱ
እስመ የብሱ በደብረ ድማኅ አፍላጋት ክልኤቱ
እስከነ ደቂቅ ጸምዑ ወተመንደቡ በከንቱ
ወዘንተ ማየ እንዘ ይፈቱ
እመ ጸማዒ ኢሰትየ ማየ ውስቴቱ
ለጸማዒ ምንትኑ ሕይወቱ።

፬ኛ፤ ከመምህርት እማሆይ ኅሪት ደባስ።ጉባኤ ቃና።

ሰራቄ ቤተ ሔዋን ሞት ወሬዛ አቤል ተአውቆ
በቅድመ ሊቃውንት ቆመ አኮኑ ንዋየ ሔዋን ሰሪቆ።

ዋዜማ።

ሊቀ አቤል ሞተ ሥጋ መፍቀሬ አዳም ወሔዋን አስተዳለወ ሞተኑ
ሊቃውንተ ዕዝራ ጸውዐ አኮኑ
ኅበ ማኅደሩ ለሞት እግዚእ አቤል መስፍኑ
ድኅረ ሐሩሂ ኩሎሙ ኅበ መካኑ
ምክረ ሀገል መከሮሙ ቦኑ።

ሥላሴ።

ወንጌለ ዕፄ ሥጋ
ሊቃውንተ ወንጌል ከመ ይስብኩ
አምላክ ሊቃውንት ሞት ዘሥጋ መፍቀሬ ሊቃውንት እስፍንቱ
ፈነዎሙ በበክልኤሆሙ ለሊቃን አርድእቱ
እምድኅረ መሀረ ሞት በቃሉ ለአምላክ ላዕሉ ወታሕቱ

ለአርድአት ወንጌል ዘይትአኩቱ
በደብረ ድማኅ ሳሌም ሀገሪቱ
በዓለም መቃብር ዘዝንቱ።

ኩልክሙ።

ጊዜ ሞተ ሊቅ በሀውከ ሃይማኖት ጾም
ተፈሥሐ እንበለ ከበሮ ሊቀ ደብር ሥዩም።

ጅኛ፤ ከመምህር ማዕበል ፈጠነ።

ጉባኤ ቃና።

ሊቃውንተ ዲማ ኢጸግቡ ለቤተ ቄርሎስ ምግብ
እስመ ምግብ አያሌው ታምሩ ተንሥክ ቀሪቦ።

አማርኛ መወድስ።

ስለ ሃይማኖት ነገር ጦርነት ተነሥቶ
እንዳልነበረ ስትሆን የአዲስ አበባ ክፍለ ከተማ
የረታበትን በጥቅስ አያሌው ታምሩ ዘዲማ
ትዛለኝ ያፉ ቅልጥፍና ካሴቱን ብሰማ
ሐሰትም ከሆነ ያሁኑ ቃሌ
ተነሽ መስክሪ ቁመሽ ኢትዮጵያ እማማ
አያሌውሂ ዛሬ ሞተና ጠያቂ ባታጣ ፈጽማ
የሁሉ አሳዳጊ ኢትዮጵያ ታሰማ ጀመር የኀዘን ዜማ።
ከያዛት በሽታ ክሕደት እድናለሁ ስትል ታክማ
ባለቃ አያሌው ሞት ዓይኗ ታውሮ ውጧታልና የቀን ጨለማ።

ጅኛ፤ ከሊቀ ኅሩዖን በላይ መኰንን ዘደብረ መዊዕ።

ጉባኤ ቃና።

ሕገ ፈጣሪሁ ጸሐፊ ወተርጐመ ለሕዝብ ብዙኅ መከራ
ጽዋዕ ልቡና ዘሰትየ እምነዕሱ አለቃ አያሌው ዕዝራ።

ዘእምላኪየ።

ወልደ ጊዮርጊስ ጸለየ ለሰማዕተ ልዳ በስሙ
(አለቃ አያሌው ጸለየ ለሰማዕተ ድማኅ በስሙ)
እንዘ ይብል ምስለ ፍልሰትኪ ደምርኒ እሙ
ጊዮርጊስ ሰማዕት ለርእሱ ከመ ጸለየ ቀዲሙ።

ሥላሴ።

ምሉአ ዮርዳኖስ
ልበ ብዙኃን ሕዝብ ዓለም
በእግሩ አደወ ባሕቲቶ ወበውስቴቱ ያንሰሱ፤
ኤልሳዕ አያሌው ታምሩ ዘጸንዐት መንፈሱ።

ቀናዔ ሃይማኖት ኤልያስ መልአክ ብርሃን አድማሱ
አመ ተለዐለ በፈረሱ፤
እስመ አወፈዮ አሚነ ሞጣጎተ ልብሱ
ዘተአንመ በድማኅ መቅደሱ።

መወድስ።

ውኒዘ ሃይማኖት ግዮን በዘየዐውዳ
ምድረ ደብረ ድማኅ ሰሊሆም ዘበቄለ ዝናማተ፤
ወልደ ጊዮርጊስ ሥርናይ ከመ ያሠኒ መሥዋዕተ
ለዕፀ ገነት አምሳሊሃ
ፈረየ ሠላሳ ወስሳ ወምእተ
ፍሬ ቅዱሳን ሃይማኖተ
ኅጡዓ ኑፋቄ ክርዳድ ወዘአልቦቱ ርስጎተ።
ሞትሂ አምላክ ኩሉ አመ ወፈረ ሰንበተ
እንተ ገራውኅ ሕዋሳቲሁ ለወልደ ጊዮርጊስ ዘተአኩተ
አርድእተ ዕፄያት አኅዙ ከመ ይምሐዉ ሰዊተ
ሰዊተ ሥርናይ መምህርነ አምጣነ ያጸግብ አዕይንተ።

ጉባኤ ቃና።

ኢይትሜነይ ምንተ ቅኔ ዚአነ እመ ንጸርሕ በከንቱ
አለቃ አያሌው ሊቅ ለሊሁ አምጣነ ቅኔ ውእቱ።

፯ኛ፤ አባታችን አለቃ አያሌው በሕይወተ ሥጋ ሳሉ ከመሪጌታ ፍትሐ ነገሥት በየነ ዘደብረ ድማኅ የተበረከተላቸው ቅኔ።

መወድስ።

ቅድስተ ቅዱሳን ድማኅ ንግሥተ አእምሮ በዓለ ሐሤት ግበሪ ከመ ገሊላዊ በኩርኪ
ዘቀስተ ኃያላን አድከመ ከመ ያቅንተኪ
ኃይለ ሥላሴ ዘቀነትዎ ድኩማነ ልብ እስመ በጽሐ ለኪ
አለቃ አያሌው ብርሃንኪ በሥነ ጥበብ ወኪን ዘያበርህ ላዕሌኪ
ዓዲ ኢይትዐጸዉ አናቅጽኪ
ህየንተ አበውኪ እለ ሞቱ አምጣነ ተወልዱ ደቂቅኪ
እለ ይጠብዉ ጥበ ሥነ ሥርዓትኪ
ይፈጽሙ ዘወጠኑ ዘጽድቅ አረፋተኪ።

ለአለቃ አያሌው ታምሩ ዕረፍት መታሰቢያ የተበረከቱ የኅዘን ዕንጉርጉሮዎች።

ደም የሌለው ሰማዕት።

(ከመምህር ላዕክ ማርያም መኩሪያው። ዲማ።)

የታሪክ መሠረት የተዋሕዶ ብርሃን
አለኝታ ከንፋችን ለኢትዮጵያውያን
የታሪክ መዘከር የኢትዮጵያ ብርሃን።
ሁሉ የሚአነበው የተዋሕዶ መጽሐፍ
በእርሱ የሚዘጋ የመናፍቃን አፍ።
አንብቡት ይሰማ ዛሬም እንደ ድሮው

አያሌው ታምሩ የምስጢር መጽሐፍ ነው።
 ማን ልበልህ ይሆን በማን ልመስልህ
 ታላቁ አባታችን ምሳሌ አጣሁልህ።
 ኖኅ ልበልህ ይሆን ከጥፋት የዳነ
 ፈጽሞ እንዲኦድነው በጌታው ያመነ።
 በፈጣሪው ኪዳን ፍጹም የረቀቀ
 ከቃኤል ልጆች ግብር ራሱን ያራቀ።
 አብርሃም ልበልህ የጸና በእምነቱ
 ለጌታው ያደረ በሙሉ ሕይወቱ።
 እኔስ ማን ልበልህ በማን ልመስልህ
 ታላቁ አባታችን አያሌው ታምሩ ምሳሌ አጣሁልህ።
 ይስሐቅ ነህ ልበልህ ምንም ሳልገታ
 መሥዋዕት በሆነው ለፈጠረው ጌታ።
 ያዕቆብ ልበልህ ፈጣሪው ባዳነው
 በክፉ ሊጣላው ያስብ ከነበረው
 ከገዛ ወንድሙ ከክፉው ከኤሳው
 አድኖሃልና አንተንም እንደሱው።
 ሙሴ ነህ ልበልህ የእስራኤል ሕይወት
 ራሱን በካደው ከፈርአን ግዛት።
 በናባው ተራራ መልአክ የቀረበው
 ዲማ ከነዓንን ሳያያት የቀረው
 እስራኤል ኪጠፉ እኔ ልጥፋ ያለው።
 በማን ልመስልህ በየት በነበሩ
 በሃይማኖታቸው ምን ሥራ በሠሩ
 ሰማዕት እንበለ ደም አያሌው ታምሩ።
 ኢየሱስ ልበልህ ታላቁ መስፍንን
 ርስት ያወረሰ እስራኤል ዘሥጋን
 አንተም አውርሰሃል ተዋሕዶ ርስትን።
 በማን ልመስልህ በየት በነበሩ
 በሃይማኖታቸው ምን ሥራ በሠሩ።
 ምሳሌ አጣሁልህ ዛሬ አለን ከሚሉ ፊትም ከነበሩ
 ደም የሌለው ሰማዕት ዘሚካኤል ይሁን አያሌው ታምሩ።
 ኤልያስ ልበልህ ቀናኢ በሆነው
 የንጉሡን ዛቻ ፈጽሞ ያልፈራው
 ሰማይና ምድርን በቃል ያወገዘው
 ትእዛዝህ ከሚጣስ እኔ ልሙት ያለው።
 አንተም እንደርሱ ነህ ታላቁ አባት
 ተዋሕዶ ክትሻር ስላልክ እኔ ልሙት።
 ዮሐንስ ልበልህ መጥምቀ መለኮት
 ስለ ሕገ እግዚአብሔር የሞተው በግዞት።
 አንተም እንደሱ ነህ በተዋሕዶ እምነት
 ስለ ሃይማኖትህ ኖረሃል በግዞት።
 ኋላም ስትለያይ ሥጋህ ከነፍስ ሕይወት
 ተወድብህ ነበር ሦስት ከንድ መሬት።
 የእውነት ሐዋርያ የወንጌል ሰባኪ
 ለጥያቄው ሁሉ የልቡናን አርኪ።
 ማን ይንገረን ይሆን የኢትዮጵያን ታሪክ
 ማን ይገኛል ይሆን አንደበቱ ርቱዕ ቃሉ የሚማርክ።
 ማን ያስረዳን ይሆን የተዋሕዶን እምነት
 ማንስ ያስተምረን የድንግልን ሕይወት።
 ከኛ ስለ ራቀ ምሁሩ አባታችን

አያሌው ታምሩ የክብር አክሊላችን
 ሊቀ ሊቃውንቱ ዘሚካኤል ይሁን
 በማን ልመስልህ በየት በነበሩ
 ሊቁ መምህራችን ዘሚካኤል ይሁን አያሌው ታምሩ።

ይኖራሉ።

(ከቴዎድሮስ አበበ። ስፕሪንግፊልድ፣ ቨርጂኒያ።)

ዘመኑ እኩይ ቢሆንም ሐሰት የገነነበት
 የሐቅ መሠረት ተሸርሽሮ እምነት፣ ጽናት የላላበት
 ቅንነት የጎደለበት፣ ክህደት የሰፈነበት።
 በአንጻሩ . . .
 በማስተዋል የዳበሩ
 በዓላማ የከበሩ
 ኢትዮጵያ አሏት ብርቅ ዜጎች እንደ ኮከብ የሚያበሩ
 ለውሸት ያልተማረኩ፣ ለባለ ጊዜ ያልገበሩ።
 ለምድራዊ ሥልጣን ጥቅም ከእውነት ጋር ያልተጣሉ
 ለፍቅረ ንዋይ ተንበርክከው ሕሊናቸውን ያልደለሉ፤
 ማዕረግ፣ ዝና ፍለጋ ቃላቸውን ያላጠፉ
 ባይጣፍጥም፣ ቢጎመዝዝ ሐቅን ከመስበክ ያልሰነፉ . . .
 አሏት ልጆች የከበሩ በአያሌው የሚያኮሩ።
 የወንጌልን ቃል አጣጥመው
 ምስጢሩን ገልጸው አስተምረው
 ውስብስቡን አፍታትተው
 ጥልቁን ተንትነው፣ ተርጉመው
 መክሊታቸውን ሳይጥሉ ኖረዋልና በቃሉ
 በአካል ቢለዩንም ሕያው ሆነው ሆነው ይኖራሉ።
 በአምላክ ትእዛዛት ጸንተው ለሕገ እንደ ተገዙ
 ቀጥተኛውን የእውነት መንገድ በትጋት እንደ ያዙ
 የኖሩ፣ የሚኖሩ . . .
 አሏት ልጆች የጸኑ
 በዕውቀት፣ በጥበብ የመጠቁ፣ በዕጽብ ምግባር የተካኑ።
 አምላክ ደግ ነው ለኢትዮጵያ ስጦታውም የከበረ
 በአያሌው የባረካት ተአምሩን እየቸረ።
 እንደ አቡነ ጽጥሮስ ጽናትን
 እንደ አካለ ወልድ ሊቅነትን
 አጣምረው ይዘው የኖሩ
 ለቤተ ክርስቲያን፣ ለሀገር ጠበቃ፣ ልሳን የነበሩ
 እውነትን ያከበሩ
 ለእውነት የመሰከሩ
 ነበሩ።
 ስለ ሆነም . . .
 «የአባት ያለህ!» እንላለን ታላቁን ሊቅ ስንሸኛቸው
 በስጅ ያለ ወርቅ እንደ ሆኑ ለተለዩን፣ ላጣናቸው።
 ጠጥተን ሳንረካ ከውቅያኖሱ ዕውቀታቸው
 ተምረን ሳንጠነክር ከዓለቱ ጽናታቸው
 ቢሄዱም . . .
 አርአያችን ናቸውና ይኖራሉ በልባችን
 ውለታቸው አይረሳም አይፋቅም ከሐሳባችን።
 ይኖራሉ።
 የእኛም ጸሎት ይቀጥላል

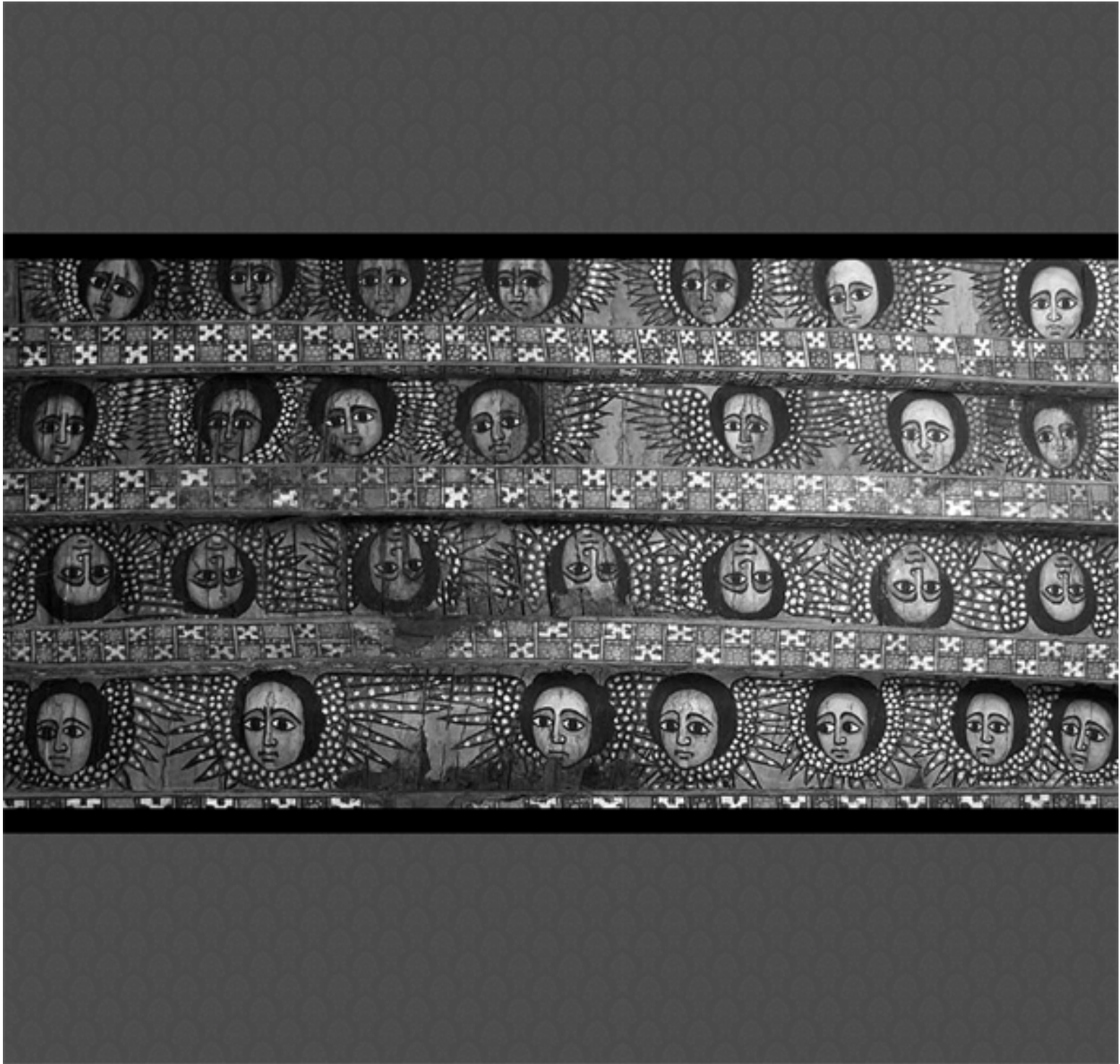
ለትውልዱ ይማጸናል . . .
 ሕይወታቸው ምሳሌአችን
 እምነታቸው ድጋፋችን
 ዕውቀታቸው ዕውቀታችን
 ጽናታቸው ጽናታችን
 ይሁንልን
 አሜን . . . ይሁንልን።

እናቴን በጥያቄ።

(ከሊቀ ጎረቤት በላይ መከታተል።)

እስቲ ንገሪኝ ኢትዮጵያ
 እስቲ ንገሪኝ እማማ?
 እስቲ ንገሪኝ ጎጃም
 እኮ ንገሪኝ ዲማ?
 ምስሰው ከወደቀ የታሪካችን ማማ
 በሞት እድፍ ከነተበ የኛነታችን ሸማ
 አንደበተ ርቱቡን አያሌውን ካጣንማ
 ጥያቄ ለማን እናቅርብ ታሪክሽን ከማን እንስማ?
 የዘመን መለወጫ ዕንቀጣጣሽ ሲመጣ
 «እየሃ አበባዬ» ብለን ለደመራሽ ስንወጣ
 «ወረደ ወልድ» እያልንም ወደ ከተራ ስንመጣ
 ማን ይንገረን የነበረ ማን ያስተምረን ኬት መጣ?
 አለቃ አያሌው ታምሩ ካልተገኘ በጉባኤ
 የውጪው ማስሚዲያ ዶፕሌክሽን ሲሰጥ
 ማንን ጠይቆ ይዘግብ የገና የትንሣኤ?
 እስቲ ንገሪኝ እማማ?
 የሦስት ሺህ ዓመት ታሪክሽን እንደ ጁሊያን ቁጥሮ
 በባሕረ ሐሳብ አትቶ በአቡሻሕር ቀምሮ
 ታሪክ ከታሪክ አጣቅሶ መጽሐፍ ከመጽሐፍ አመሳክሮ
 ሳያስረዳን ወግ ባህልሽን አበጥሮ
 ጥንተ ታሪክሽን እንጠርጥሮ
 የታላቁ ሊቅ ያ አንደበቱ ታስሮ
 በአምኣትሽ ዋዜማ
 በሚሊኒየም ከተማ
 አራት ዐይናውን አያሌውን ካጣንማ
 ምኑ ባተልን እማማ?
 የሦስተኛውን አምኣት ዋዜማ ቃኝተው ሳይመሩ
 «ዓውደ ዓመት ለባርኮ»ን ሳይቀኙ ሳይዘምሩ
 «መስቀል አብርሃ» ብለው ችቦ ደመራ ሳያበሩ
 እነ ሎሬት ጸጋዬ አለቃ አያሌው ታምሩ
 የሺህ ዓመት ኬላሽን ድንበሩን ሳይሻገሩ
 ምነው ፈጠነ ባቡሩ?
 ምነው ከነፈ አየሩ?
 አዎ እማማ! ተስፋ ቢስ ነህ ባትዩኝ
 እንደ ግሪኩ ፈላስፋ እንደ ዲዎጋን ፈራሁኝ
 ያሥራ ሦስት ወራት ጸጋሽን ባትረሺውም ረስተሽ
 በጠራራ የቀትር ፀሐይ ሻማና ጧፍ አብርተሽ
 ሰው አፋልጉኝ እንዳትዩ ወደ መርካቶ ገብተሽ
 እውነቴን ነው ፈራሁልሽ።
 ይልቅስ

እንደ ጥንቱ እጆቻችን ዘርግተሽ
 ወደ ፈጣሪ ጸልዩ ተተኪ ሰው ቢሰጥሽ።
 አሊያማ
 በአምላካችሁ ዋዜማ
 በሚሌኒየም ከተማ
 አራት ዐይናውን አያሌውን ካጣንማ
 ምኑ ባተልን እማ!?

የሰነድ ቁጥር 011 2130498
 የፖስታ ቁጥር ቁጥር 10661
 የኢ-ሜይል አድራሻ feedback@aleqayalewtamiru.org
 አዲስ አበባ
 ኢትዮጵያ
www.aleqayalewtamiru.org